ליקוט

מענות קודש

~ ה'תשכ"ד-ה'תשכ"ו ~

ב"ה.

פתח דבר

בקשר עם וא"ו תשרי, יום היארצייט-הילולא של הרבנית הצדקנית מרת חנה נ"ע זי"ע, אמו של כ"ק אדמו"ר שליט"א –

הננו מוציאים לאור בזה "**ליקוט מענות קודש – תשכ"ד-תשכ"ו**", הכולל את מענות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א שכתבם במשך השנים תשכ"ד-תשכ"ו.

*

"פון איין תורת נשיא דורנו גייט מען צו נאך א תורת נשיא דורנו" (שיחת ש"פ תזו"מ תנש"א – בלתי מוגה). כמה "חלקים" ישנם לתורת נשיא דורנו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בין החלקים השונים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א, "חלק" מיוחד ישנו, והוא: "**מענות קודש**", הם אלפי המענות אשר כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א במענה להשואלים:

החל מהשנים הראשונות לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, הנה לצד ה"אגרות" ששלח להפונים אליו, נענו רבים מהמכתבים ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בכתב יד קדשו על מכתב השואל, כאשר לאחר מכן נמסרים הדברים להנמען.

בשנים הראשונות הי' זה באופן מצומצם לפי-ערך, כאשר אלו שהיו נמצאים בסמיכות מקום קיבלו את מענה קדשו על גליון מכתבם.

וככל שעברו השנים – הלך הדבר והתרחב יותר ויותר, עד שהי' לאופן העיקרי בו עונה כ"ק אדמו"ר שליט"א להכותבים אליו.

על אף היותו של "חלק" זה בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א – חלק **עיקרי**, נדמה, כי חלק זה אין מוסבת תשומת הלב אליו ככל הדרוש.

טעם העיקרי לדבר הוא, ככל הנראה, כיון שמפוזרים מענות הקודש על פני כמה וכמה מקומות שונים, ועד עתה לא נמצא להם גואל שילקטם לפונדק אחד.

צורך זה באנו למלאות בליקוטים אלו.

עד עתה הופיעו חוברות "ליקוט מענות קודש" דשנים: ה'תשי"ב – ה'תשכ"ג; ה'תש"מ – ה'תשנ"ב[1],

ובתכניתנו להוציא ליקוטים נוספים בסדרה זה, להרוות צמאון אנ"ש והתמימים.

*

תודתנו נתונה לכל אלו שהואילו למסור את מענות הקודש שבידם לפרסום בליקוט זה, וזכות הרבים תלוי' בהם.

במיוחד תודתנו נתונה למערכת אפליקציית "מפתח" על עזרתם.

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת מכל מי שיש בידו מענות קודש שטרם פורסמו, למוסרם לידי המערכת על מנת לפרסמם, ויהיו בזה ממזכי הרבים.

כתובת הדוא"ל של המערכת: likkutkatyak@gmail.com.

*

---

1) "**ליקוט מענות קודש – ה'תשי"ב-ה'תשי"ט**" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"כ-ה'תשכ"ג**" (כ"ף מנחם-אב, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"מ**" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"א**" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ב**" (וא"ו תשרי, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ג**" (כ"ף מנחם-אב, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשד"מ**" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ה**" (י"ג אייר, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ו**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ז**" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ח**" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ט**" (הוצאה ראשונה – כ"ג סיון ה'תשע"ח; הוצאה שני' – יום הבהיר יו"ד שבט ה'תשע"ט); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"נ**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשע"ט); "**ליקוט מענות קודש – ה'תנש"א**" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשע"ט); "**ליקוט מענות קודש – תשנ"ב**" (וא"ו תשרי, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש מילואים ח"א (ה'תשמ"ט-ה'תנש"א)**" (ה' אלול, ה'תשע"ט). "**ליקוט מענות קודש מילואים ח"ב (ה'תש"מ-ה'תשנ"ב)**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"א).

ויהי רצון שיחוס וירחם השי"ת עלינו, ונזכה להתראות עם כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממש, ותחזינה עינינו בהתפשטות מלכותו על כל באי עולם, תיכף ומיד ממש!

מערכת "ליקוט כתבי יד קודש"

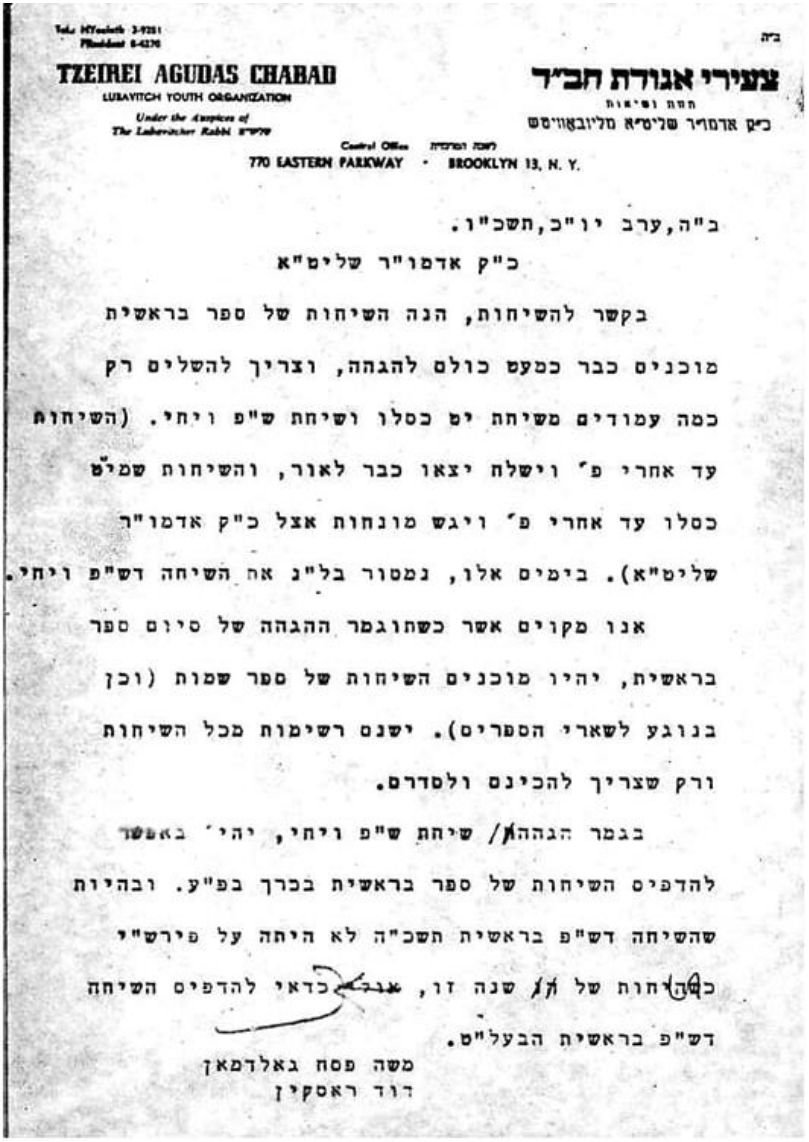
וא"ו תשרי, ה'תשפ"ב
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

צילומי כתי"ק

– פרסום ראשון –

לקמן מענה קכב

בס"ד

צעירי אגודת חב"ד
חסד ואמת
בית אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rebbi שליט"א

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY · BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, ערב יו"כ, תשכ"ו.

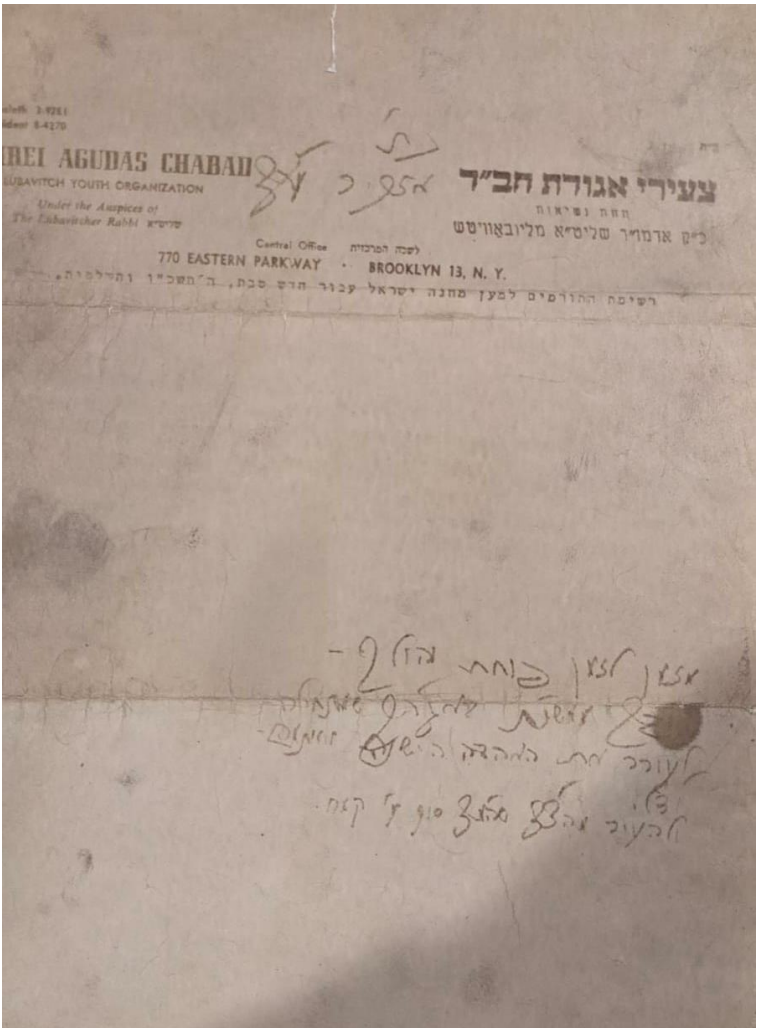
כ"ק אדמו"ר שליט"א

בקשר להשיחות, הנה השיחות של ספר בראשית מוכנים כבר כמעט כולם להגהה, וצריך להשלים רק כמה עמודים משיחת יום כסלו ושיחת ש"פ ויחי. (השיחות עד אחרי פ' וישלח יצאו כבר לאור, והשיחות שמיום כסלו עד אחרי פ' ויגש מונחות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א). בימים אלו, נמסור בל"נ את השיחה דש"פ ויחי.

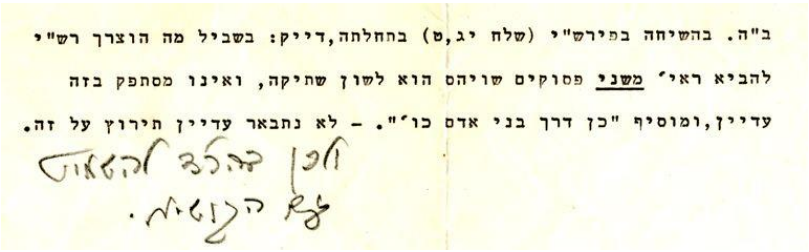
אנו מקוים אשר כשתוגמר ההגהה של סיום ספר בראשית, יהיו מוכנים השיחות של ספר שמות (וכן בנוגע לשארי הספרים). ישנם רשימות מכל השיחות ורק שצריך להכינם ולסדרם.

בגמר ההגהה/ שיחת ש"פ ויחי, יהי' באפשר להדפיס השיחות של ספר בראשית בכרך בפ"ע. ובהיות שהשיחה דש"פ בראשית תשכ"ה לא היתה על פירש"י כשיחות של שנה זו, אנו כדאי להדפיס השיחה דש"פ בראשית הבעל"ט.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן מענה קצד

ב"ה. בהשיחה בפירש"י (שלח יג,ט) בתחלתה,דייק: בשביל מה הוצרך רש"י
להביא ראי' משני פסוקים שויהס הוא לשון שתיקה, ואינו מסתפק בזה
עדיין,ומוסיף "כן דרך בני אדם כו'". - לא נתבאר עדיין תירוץ על זה.

לקמן מענה רכא

ליקוט מענות קודש

- ה'תשכ"ד-ה'תשכ"ו -

———•———

ליקוט מענות קודש

- תשכ"ד -

א

[תחלת תשרי, תשכ"ד]

מענה לר' ראובן הלמן (תשורה דייטש כ"ה סיון תשע"א ע' 71):

[1] במכתבו כתב ע"ד לימודו בחברותא עם גיסו הת' ישראל שמוטקין (מתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית 770) למשך חודש תשרי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) בטח כ"ז בהתייעצות עם הנהלת הישיבה

[2] במכתבו כתב (בקשר לגיסו הנ"ל): "הוא אמר שיש לו הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א להתעסק בופרצת בזמן הסדרים, והוא מוכן ללמוד עם . ., רק עד אחרי תשרי הוא מוכן ללמוד, וגם ע"ז הוא בספק אם צריך להיות כך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "וגם ע"ז הוא בספק אם", והשאיר את התיבות: "צריך להיות כך"; וציין: **(2)**

[3] במכתבו כתב: "הוא גם לומד איתי משעה עשר וחצי עד רבע ל-12 חסידות, הוא רוצה לדעת האם הלמוד חסידות הזה נכנס בתוך המאה וחמישים שעות שצריכים ללמוד השנה". [בהתועדות מוצאי כ"ד טבת תשכ"ג הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד הוספה בלימוד במשך מאה וחמישים שעות – בקשר למלאת מאה וחמישים שנה להסתלקות אדמו"ר הזקן].

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת: "האם", וסימן בחץ את התיבות: "הלמוד חסידות הזה נכנס בתוך המאה וחמישים שעות שצריכים ללמוד השנה"; וציין: **(3)**

[וראה לקמן מענות: ט, י, יא, יב].

ב

[ד' תשרי, תשכ"ד]

מענה להת' שלום דובער וואלף על מכתבו – שכתב עם הגיעו לחצרות קדשנו ללמוד בישיבת תו"ת המרכזית במסגרת ה"קבוצה" ((תשורה וואלף ח' אדר תשנ"ט ע' 67):

אזכיר עה"צ

ג

[לאחר ו' תשרי, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל אלעזר היילפרין שכתב – בהמשך ל"יחידות" אלי' זכה (ביום שלישי, ו' תשרי), בה הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א לעורר ולהשפיע אודות כמה ענינים הקשורים לישיבת "תורת אמת" – אשר שלח כמה מכתבים בנידון (תשורה וילהלם כ"ט אדר תשס"ט ע' מז):

ובודאי כמחז"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב

ד

[כ"ו תשרי, תשכ"ד]

מענה לר' מאיר אבצן שכתב: "בהמשך לזה ששאלתי מאת כ"ק אד"ש אודות המיזול-שאט [= חיסון נגד חצבת] עבור ילדים, וכמדומה שלא שמעתי חוו"ד כ"ק אד"ש בזה, רצוני להוסיף שהשאט הזה הוא כפול היינו לבד השאט הזה נותנים עוד נוסף לזה שאט אחר שלא יגרום ענינים הבלתי רצוים. רצוני לידע חוו"ד כ"ק אד"ש בזה" (מצילום כתי"ק):

יעשה כפי הנוהג בעירו.

אזכיר עה"צ

ה

[לאחר ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, תשכ"ד]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחות דש"פ נח, תשכ"ד" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ח (תשכ"ד ח"א)):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בענין סיפור רבנו הזקן ור"י כל בו בענין משה לא הוה ידע ודוד ידע (ברכות ג, ב), כי כשמדברים אודות הזולת, גם בנוגע להקב"ה, א"א לומר בבירור, משא"כ דוד דיבר אודות עצמו. ונתבאר בזה – דלכאורה א"מ, מכיון שלמעלה הרי לא ישקר ולא ינחם, למה א"א לדעת בבירור – כי אף שמצד למעלה הוא בבירור, אבל בנוגע ההמשכה למטה, מצרים ערות הארץ, אפשר שישתנה. וע"ד דאיתא ביעקב שמא יגרום החטא. משא"כ בנוגע לדוד, שזהו בנוגע לעבודתו, הרי הכל בידי שמים חוץ מיר"ש, לכן ידע בבירור.

שאלה: א) אם פירוש זה הוא דלא כפירוש התוספות שם ד"ה ואתא.

ב) מהו הכוונה שאפשר להשתנות? ואם הכוונה בזה מצד שמצרים יעשו תשובה או מצד שמא יגרום חטא של ישראל, א"כ הרי אפשר שישתנה כל הענין ולא רק הזמן דחצות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "פירוש זה", כתב:

<u>דרבנו הזקן</u> (ואי"ז שייך <u>כלל</u> להסברתי)

(ב) על התיבות: "כפירוש התוספות שם ד"ה ואתא", כתב:

– לא דובר עד"ז <u>בהתועדות</u>

(ג) על התיבות: "מצד שמצרים יעשו תשובה", כתב:

ויאריך הזמן עד שתתמלא סאתם

(ד) על התיבות: "מצד שמא יגרום חטא של ישראל", כתב:

בנדו"ד אין שייך, כי בלאה"כ היו עועז כו'

(ה) על התיבות: "א"כ הרי אפשר שישתנה כל הענין", כתב:

אפשר רק בשילוח בנ"י מארצם. וזה א"צ לפרש בקרא

[2] במכתבם כתבו:

"נתבאר מאמר הגמרא (ברכות לא, א) אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה כו' כי הא דרב כהנא אלווי' לרב שימי בר אשי מפום נהרא עד בי ציניתא דבבל כו', דלכאורה נפטרו שלא מתוך דבר הלכה, ונתבאר בזה, שזה נוגע להלכה אם יועיל ביטול ע"ז. דאם נטעו מתחילה לשם ע"ז אין מועיל ביטול, ואם איתנהו מאדם הראשון, דבמילא יודעים בבירור שנטיעתם היתה שלא לשם ע"ז, שהרי רק בדור אנוש הוחל לקרוא גו', יועיל ביטול.

ואח"כ נתבאר הענין עפ"י דא"ח, דלולב הו"ע תורה, ומצד בחי' האחוריים דתורה (ובזה נתבאר ענין אדכרתן מילתא – דשכחה היא מצד אחוריים) אפשר להיות ישות וגאוה, ע"ז. ובאם איתנהו מאדה"ר יציר כפיו של הקב"ה לא הי' אפשר להיות ענין ע"ז וישות מצד התורה, אך מכיון שאינו כן, אפשר להיות ישות כו', אך מ"מ כל ארץ שגזר עלי' אדה"ר לישוב נתישבה, שנמשך ממנו הנתינת כח לביטול הע"ז (שהגוי אשר בקרבך הוא עצמו יבטל את הרע) ולהתיישבות, לעשות מזה דירה לו ית', שסוכ"ס יהי' מזה לולב כשר, שמורה על דידן נצח, נצחון הקדושה.

שאלה: א) אם הפירוש עפ"י נגלה הוא רק לפי שיטת הרמב"ם (הל' לולב פ"ח ה"א) וכפירוש הכ"מ שם דבנטעו מתחילה אפילו נתבטל פסול בדיעבד ובלא נטעו צריך ביטול. אבל למה שפסק אדה"ז (סי' תרמט סי"ב) אין נ"מ, דלכתחילה מאוס לגבוה אפילו בנעבד אח"כ (ואפילו אם כבר ביטלה) ובדיעבד יצא י"ח גם בנטעו מתחילה (ובקנה אותה ישראל ג"כ אין נ"מ, שגם בנעבד אח"כ אין מועיל ביטול).

ב) בהפירוש עפ"י דא"ח שגם כשניטע לא מאדה"ר ישנו נתינת כח לביטול הע"ז – לכאורה אי"ז מתאים עם הפירוש עפ"י נגלה שנאמר מקודם? ואם הכוונה שפירוש זה הוא עפ"י פסק אדה"ז לענין שיהא כשר בדיעבד (גם בלא ביטול בפועל) מטעם שאפשר שיבטלנו ואינה עומדת לשריפה?

– אם אפשר לפרש דמ"ש אדה"ז "אפילו אם כבר ביטלה הגוי" הוא רק בנטעו מתחילה (שהרי הדין דנטעה שלא לשם ע"ז כותב אחרי תיבות אלו), וע"ד שהכ"מ מחלק בין נטעו כו' לענין דיעבד, מחלק אדה"ז לענין לכתחילה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אם הפירוש עפ"י נגלה הוא רק לפי שיטת הרמב"ם" – מחק תיבת "רק", וכתב:

כמדומה הזכרתי בפי' הרמב"ם ומפרשיו

(ב) על התיבות: "וכפירוש הכ"מ", כתב:

ועייג"כ תויו"ט בסוכה שם

(ג) על התיבות: "בהפירוש עפ"י דא"ח שגם כשניטע לא מאדה"ר", כתב:

בכל אופן – נוטעו לאשרה הגוי שבישראל, כמובן ופשוט. אלא שבניטע מאדה"ר (חכ' שבנפשו בגלוי) א"א שאפילו הגוי יטעו לאשרה, כמפורש בתניא. וק"ל. ואל תבט אל מראהו כו'.

(ד) על כללות הענין, כתב:

תיווך פס"ד אדה"ז (והמג"א) והרמב"ם, והפי' ע"פ דא"ח בהנ"ל – אכ"מ. והנקודות: יש בנדו"ד כמה גדרים: מה"ת ודרבנן, העיקר ומה שניתוסף לאח"ז, יום א' ולאח"ז, לכתחילה ובדיעבד, מאיס אפי' מדרבנן – האם נעשה לא הדר מה"ת. ועוד.

ו

[תחלת תשכ"ד]

מענה לר' שמואל לו ששאל – בתקופה שלאחר חתונתו – באיזה אופן עליו להסתדר (תשורה קפלן ל"ג בעומר תשנ"ו. תשורה סלבטיצקי כ"ב אלול תשס"א ע' 38):

כידוע הסדר – כשתהיינה הצעות פרטיות מקום לחוו"ד שלי.

ז

[תחלת מרחשון, תשכ"ד]

מענה להת' שלום דובער וואלף על מכתבו (תשורה וואלף ח' אדר תשנ"ט ע' 75):

(1) ילמוד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות, ואור דוחה חושך. (2) היסח הדעת מכל הענין שכותבו (לא מלחמה שזהו היפך הענין דהיסח הדעת). (3) יתבונן בתוכן פרקי כו-כח בתניא. (4) למה ירצה להיות יוצא מן הכלל ליכנס קודם שנכנסים שאר הת' שמאהקת"ו. (5) הדיבר בכהנ"ל עם המשפיע דת"ת.

ח

[ג' מרחשון, תשכ"ד]

מענה לר' יוסף מנחם מענדל טענענבוים (ס' "תולדות התמימים בארצות הברית" ע' 585-584):

[1] במכתבו כתב:

"הנני להודיע בזה לכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד הענין דלהלן. כפי הסדר הנהוג בהישיבה, לומדים הת' אצל הרב בוקעט ב' שנים (לבד במקרים יוצאים מהכלל שמעבירים אותם לביהמ"ד ב-770 או לנוארק אחרי שנה אחת). התלמידים . . ו . . יחיו למדו שנה אחת בכתה הנ"ל ובמילא מצד הסדר (וכן מצד כשרונותיהם וידיעתם) צריכים הם לישאר בהכתה עוד שנה. בחודש אלול, כשהותחל שנת הלימודים, לא באו חזרה להישיבה, כי רצו לנסוע לנוארק. לא דברו עד"ז עם ההנהלה או הרמי"ם, רק לא באו מעצמם, ולמדו בביהמ"ד ב-770. דברנו עד"ז עם הנהלת בימ"ד 770 והוחלט שההנהלה דשם יאמרו להם שילכו חזרה, אבל בפועל לא באו חזרה לכאן. כן הודענו עד"ז להוריהם יחיו, אך גם זה לא עזר.

באחת אסיפות ההנהלה בחודש אלול דברנו עד"ז והוחלט אשר הישיבה בנוארק לא תקבל תלמידים מכאן בלי רשות ההנהלה דכאן. בשבוע העברה טלפן אביו של הת' . . להרב בוקעט וסיפר אשר בנו שי' הי' ביחידות ושאל ע"ד הנ"ל, וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לו אשר מצד הסדר שצריך להיות ב' שנים בכתתו אי"ז נוגע כ"כ, וישאל אצל הר"מ שלו אם מצד כשרונותיו יכול ללכת לנוארק. ושאל את דעתו של הרב בוקעט עד"ז. וענה לו, אשר לדעתו, מצד כשרונותיו וידיעותיו, צריך לישאר בכאן. הר"י שי' דזייקאבסאן אמר לי אתמול אשר ידבר עם הת' שי' שילך

בעצמו להרב בוקעט. התי' . . בא אליו אתמול והרב בוקעט ענה לו שכבר ענה לאביו.

לפועל, נסעו בי' תלמידים הנ"ל אתמול לנוארק, והר"מ הערסאן טלפן אלי אם קבלו רשות מכאן, ועניתי לו שלא. ובמילא הודיע להוריהם יחיו שצריכים לנסוע חזרה. ואתמול בערב באו אלי לביתי מר ומרת . . וטענו שמכיון שכבר נסע, באם יסע חזרה, יפעול עליו חלישות כו'; והעיקו עלי ביותר אשר אסכים שישאר שם. עניתי להם, אשר אין הדבר תלוי בי, זה ענין של הישיבה, ולמחר אתן להם מענה.

היום קראתי אסיפה במיוחד בנוגע לזה, נשתתפו בה הרבנים: בוקעט, אושפאל, ליס, כהן שי' ואני. וכולם אמרו פה אחד שבלי הבט אשר זה אפשר לגרום חלישות הרוח אצל התי' וכו', מ"מ למען הסדר, ובכדי שלא יהי' תנועה של הפקרות שכל תלמיד יכול לעשות מה שרוצה כו' צריכים לבוא חזרה למשך זמן עכ"פ, וכעבור חודש ימים ויראו את המצב, יתייעצו עוד פעם, אם כדאי שישארו כאן או שיסעו לנוארק.

מחכים אנו להודיע להם בפועל את החלטתנו עד מחר בערב, בכדי שיהי' שהות לשנות באם יהי' הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א לעשות באופן אחר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כ"ז שייך לההנהלה

[2] במכתבו כתב:

"כן הנני להודיע בנוגע מה שהעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א ב' אלול בשעת כניסת ההנהלה אודות מה שלומדים ב' שנים בהכתה של הרב בוקעט, דברנו עד"ז כמה פעמים איך לסדר שיהי' ניכר עילוי בהתי' שלומדים שנה השני' בהכתה, והצענו אשר הר"מ בוקעט יאמר עבורם פעם בשבוע שיעור מיוחד, הר"מ בוקעט מסכים לזה.

והננו שואלים את חוו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם זה ימלא את המחסור שהי' קודם, או שכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא אשר צריך להיות ב' שיעורים שונים <u>בתמידות</u> (אף שזה כתה שלומדים בעיקר פארזיך והשיעור הוא רק כשעה וחצי – שעתים בערך)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כ"ז שייך לההנהלה

ט

[יו"ד כסלו, תשכ"ד]

מענה לר' ראובן הלמן (תשורה דייטש כ"ה סיון תשע"א ע' 72):

[1] במכתבו כתב: "הבוקר פגשתי את ר' מיכאל טייטלבוים ודיברתי איתו בנוגע לעבודה ב"אהלי-תורה" והוא מסכים. אמרתי לו שלפני כן אני כותב לכ"ק וצריך לקבל את הסכמתו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

האם יש הצעות אחרות? באם אין (טובות מזו) – יסכים עלי'.

[2] במכתבו כתב: "חשבתי שאולי באמת כדאי חצי יום לעבוד, וחצי שני מאחרי הצהריים ללמוד בכולל עד שאקבל את הניירות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי אמר לי שיעבוד במרץ <u>ככל האפשרי</u> –

בכדי לסלק סו"ס החובות (עכ"פ לא להכנס – בחדשים).

[3] במכתבו כתב: "פניתי ללייבל גרונר שי' בשם הרבי שליט"א בנוגע להעו"ד והניירות – בשם המרכז לעניני חינוך, כפי שהרבי שליט"א אמר לי לומר. והר' גרונר אמר שהוא לא שמע זאת מפי הרבי שליט"א אלא מפי . . ועד עתה לא צלצל לעו"ד, למרות שפניתי אליו כבר פעמיים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נתחדש חששי לכמה יעלו הוצאות העו"ד וכו'. וידבר בזה עם הרב חדקוב שיחי'.

י

[לאחר יו"ד כסלו, תשכ"ד (1)]

מענה לר' ראובן הלמן שכתב:

"את הוצאות העו"ד – כבר שילמתי מכיסי והכל סודר. שילמתי לעו"ד 150 דולר בתחילה, וכמו"כ מסרתי לידו את כל הניירות הדרושים. העו"ד אמר לי שהכל בסדר גמור, ושאר הכסף, זאת אומרת את ה-150 דולר הנותרים, אשלם לו לאחר ככלות הכל, ובכן אין כל ענין של כסף.

את ה-150 דולר אשר שילמתי לו, הרווחתי במחנה גן ישראל. עד כה לוויתי מהרב חדקוב סך 200 דולר . . אין מילים בפי להודות על טובה גדולה זו, ובע"ה לכשירחיב ה' את גבולי – אפרע החוב בל"נ . .

ידוע כי קשה לקבל עבודה בלא ניירות לאיש זר וכאן רובץ על אשתי שתחי' חוב באשמתי. אמנם בבואי לכאן חשבתי אחרת, אבל רבות מחשבות בלב איש, ומי יודע כמה זמן עלי יהי' לחכות עד לקבלת הניירות הנ"ל.

כ"ק אמר לי לומר לר' גרונר שילחץ על העו"ד, אולם עכשיו, מאחר שדיברתי עם הרב חדקוב לפי מה שכ"ק כתב לי, ענה לי שלא צריכים ללחוץ על העו"ד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה דייטש כ"ה סיון תשע"א ע' 73):

בוודאי הזמן שנשאר כאן יעבוד (באהלי תורה וכיו"ב) ככל האפשרי לסלק עכ"פ חלק החובות. עד מתי רשות שהותו כאן?

להחזיר המצורף

יא

[לאחר יו"ד כסלו, תשכ"ד (2)]

מענה לר' ראובן הלמן שכתב: "בנוגע לשאלת כ"ק עד מתי רשות שהותו כאן? שבטח הכוונה מצד הניירות, הנה זמן השהות בדרכון פג עוד בקיץ (חודשיים – אחרי שהייתי כאן), אף שאפשר הי' להאריך עד לתקופת שנה. והיות שנמסר לעו"ד אמר: שכל זמן שהניירות נמצאות בטיפול אין צורך להארכה" (תשורה דייטש כ"ה סיון תשע"א ע' 74):

לברר אצל [לעו"ד] **האם בצאתו מארצה"ב יהי' הכל בסדר על הגבול וכו'.**

יב

[לאחר יו"ד כסלו, תשכ"ד (3)]

מענה לר' ראובן הלמן שכתב: "לשאלת כ"ק בהנוגע לברר אצל העו"ד האם בצאתי מארה"ב יהי' הכל בסדר על הגבול וכו', ר' לייבל גרונר שי' דיבר עם העו"ד. והעו"ד אמר: שאת המשך הטיפול בניירות יוכל לסדר גם כשאני אהי' באה"ק, וכשיגיע תורי לקבל ה"כרטיס הירוק" יעביר

הניירות לקונסולי' האמריקאית בתל-אביב והם ימסרו לי שם. ובכדי לצאת מארה"ב יתן לי את הניירות הדרושים והכל יהי' בסדר. וביקש שאבקר אצלו במשרדו לסדר הנ"ל. האם לגשת בכדי לסדר הענין?" (תשורה דייטש כ"ה סיון תשע"א ע' 74):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת: "האם", וסימן בחץ את התיבות: "לגשת בכדי לסדר הענין".

יג

[י"ב כסלו, תשכ"ד]

מענה לא' שכתב שמשתדל להשפיע על בחור מסויים ללמוד חסידות, ופירט במכתבו את הספקות שהעלה הלה בנידון (מצילום כתי"ק – תשורה הורביץ י"ז אד"ש תשע"ד ע' 5. אגרות-קודש חכ"ג ע' נז. והעתקה):

[1] במכתבו כתב: "הוא שאל את דעתו של [א' מגדולי הרבנים בארצה"ב] בזה וענה לו שמספיק להאמין שיש אלקה אבל אין חיוב ללמוד פנימיות התורה אלא רק נגלה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

!?

זהו <u>היפך</u> דעת הגר"א (פי' למשלי ה' יח. ז, יב ד, כב. ובעיקר: <u>ב, ט</u>. פי' להיכלות פקודי יז. לתקו"ז קז, ג. <u>ועוד</u> בכ"מ). היפך דעת הר"ח ויטאל (בהקדמתו לשער ההקדמות); היפך דעת רבנו הזקן. <u>ועוד</u>.

[2] במכתבו כתב: "וזה טענתו של הבחור . . שי' והרבה כמוהו: היו וישנם הרבה גדולים שסברו וסוברים שאין חיוב ללמוד חסידות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ע"פ תורה – בדיני ממון צריך לשאול רב הבקי בדיני ממונות ועוסק בהם; בדיני איסור והיתר – רב העוסק בדינים אלה (שלכן הלכה כרב באיסורי, וכשמואל בממוני) – שמזה מובן שבהנוגע לפנימיות התורה – הלכה כאלה היודעים בזה וכו'.

יד

[אור ליו"ג כסלו, תשכ"ד]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן על מכתבו בו סיפורים וזכרונות (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 46-45):

[1] כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין את הסיפורים שבמכתבו – במספרים: **(1)**, **(2)**, **(3)**, **(4)**, **(5)** [. .].

[2] בין הסיפורים שבמכתבו כתב: "דער זיידע פלעגט דערציילין אז אדמו"ר האמצעי זי"ע פלעגט אין מיטען חסידות זאגין שא שא, און אין אמת'ן איז גיווען אזיי שטיל אז פראפעסער הייבענטאל האט אמאל גיזען די שטילקייט איז ער נתפעל גיווארין ווי קענען דאס אזיי פיל מענצען האלטען אזא שטילקייט ערשט איין מאל, הערט מען ווי ער זאגט שא שא שטילער, עס איז א . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "מיטען חסידות זאגין שא שא", וכמה תיבות מסיפור נוסף בהמשך המכתב – וכתב:

כמדומה בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר

טו

[לפני י"ט כסלו, תשכ"ד]

מענה לר' אפרים וואלף על שאלתו בקשר לעריכת מגבית מסויימת בהתועדות י"ט כסלו המרכזית בכפר חב"ד (תשורה וואלף ח' אדר תשנ"ט ע' 83):

[1] במכתבו כתב: "כי באים לשמה ב"כ מוסדות וקיבוצים ואולי יחידים היכולים לתרום".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אבל אין הטומעל וכו' מתאים כלל למגביות מצליחות

[2] במכתבו כתב: "וועד החגיגות אינו יכול להחליט בעצמם מכיוון שיש מכתב מאד"ש "לא לעשות מגביות בי"ט כסלו בכפר חב"ד"".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "לא לעשות מגביות בי"ט כסלו בכפר חב"ד".

[3] במכתבו כתב: "שאומרים מכיוון שזה עניין חד פעמי כו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ככה בכל שנה ישנם עניינים חד פעמיים

טז

[לפני חג החנוכה, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל לו שכתב דו"ח ע"ד "שבת עם חב"ד" שסודר ע"י ארגון "הלל" באוניברסיטת מרילנד, וכתב: "והנני לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור כל המשתתפים וכו'; שלכולנו יתוסף במילוי רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א ובמעשה המצוות וכו' ע"י ענין זה וכו'" (מצילום כתי"ק – תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 26):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ע"י ענין זה"; וכתב:

(2) ת"ח על הבשוט וכו'

(3) אזכיר עה"צ

להחזיר

יז

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, תשכ"ד]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות י"ט כסלו והתועדות ש"פ מקץ (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ח (תשכ"ד ח"א)):

[1] במכתבם כתבו:

"בההדרן דיט כסלו . . הקשה מהו ההפרש בין תורה לק"ש, שחיוב ק"ש הוא ב' פעמים ביום, ערבית ושחרית, ולימוד התורה (שונה הלכות) הוא פעם אחת ביום. דלכאורה נלמוד תורה בק"ו מק"ש שצריכה להיות ב"פ ביום. ומה ק"ש שענינה קבלת עול מלכות שמים, שאין בזה שינויים, דאני הוי' לא שניתי, ומ"מ יש בה החילוקים דערבית ושחרית, תורה שענינה הבנה והשגה ובמילא תלוי' במצב אדם הלומד שיש בו חילוקים דיום ולילה, ויתירה מזו: גם בתורה <u>עצמה</u> מצינו הענין דיום ולילה (תושב"כ

ותושבע"פ; ירושלמי ובבלי), הרי בודאי אשר שינון ההלכות צריך להיות ביום ובלילה? ועל זה נתבאר, שק"ש ענינה אחדות מצד העולמות, כד אמליכתי' – שהאדם ממליך כו', משא"כ תורה היא למעלה מהעולמות ולמעלה מהזמן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומה ק"ש שענינה קבלת עול מלכות שמים, שאין בזה שינויים, דאני הוי' לא שניתי", כתב:

[ומה ק"ש שענינה קבלת עול מלכות שמים] **שח"ו לומר שיש רגע שאין באדם קבעומ"ש**

וגם מלמע' [אין בזה שינויים, דאני הוי' לא שניתי]

(ב) על מה שכתבו: "הרי בודאי אשר שינון ההלכות צריך להיות ביום ובלילה", כתב:

ובפרט שבקרא אין לימוד לתכיפות הלימוד ורק מסברא קאמר לה.

(ג) על מה שכתבו: "כד אמליכתי' – שאדם ממליך כו'" – סימן קו תחת תיבת "אמליכתי'".

(ד) על מה שכתבו: "משא"כ תורה היא למעלה מהעולמות ולמעלה מהזמן", כתב:

[משא"כ תורה היא למעלה מהעולמות ולמעלה מהזמן]**, אלא שמהלכת (הליכות) מלמעלמ"ט בעולם.**

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה: הרי החיוב דלימוד התורה הוא ביום ובלילה כמ"ש והגית בו יומם ולילה (וכ"ה בהל' ת"ת), ורק ענין "שונה הלכות" הוא פעם אחת ביום, וא"כ (א) מהו הקושיא בטעם החילוק בין תורה לק"ש, והרי בשניהם החיוב הוא ביום ובלילה, וענין שונה הלכות, שהוא פעם אחת ביום, נוגע לכאורה לענין בן עוה"ב ולא לחיוב דת"ת? (ב) מכיון שתורה היא למעלה מהזמן ואין בה השינויים דיום ולילה (שלכן לענין שונה הלכות מספיק פ"א ביום), מדוע החיוב דלימוד התורה הוא ב"פ ביום, פ"א שחרית ופ"א ערבית? (ג) וכן מפני מה ישנם החילוקים דיום ולילה בתורה עצמה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– כמדומה התירוץ עכ"ז נת' בפי' (ועוד לקושיא – למה דוקא הלכות) דדוקא הל' – הוא הלא שניתי דתורה – בשוה כל שעות היום, וממרע"ה ועד שואב מימיך. משא"כ פלפולא, הבנה והשגה בזה יום ולילה כו'

[3] במכתבם כתבו:

"זוכרים אשר בהשיחות דש"פ מקץ נאמר הלשון: שכשקורא ק"ש בערבית, נקודה זו מתפשטת בכל שטח הזמן דערבית, וכשקורא בשחרית, מתפשטת נקודה זו בכל שטח הזמן דשחרית (עד ג' שעות או עד חצות) [ועד"ז בתורה: הזמן שלומד תורה, מתפשט נקודה זו על כל היום. ואף דכשיש לו פנאי ללמוד יותר, מחוייב ללמוד כפי הפנאי שלו, מ"מ בלימוד הלזה מתפשטת הנקודה שלמד פעם אחת ביום, בחי' התורה שלמעלה מהזמן (וע"ד המשכת בהעלותך את הנרות דאהרן כה"ג בנרות חנוכה שמדליק כל אחד, גם בזמן הגלות)] ופועלת גם על השעות שלאחרי חיוב זמן ק"ש, לא באופן שמתפשטת בהם, אלא שפוטרת אותם מלכתחילה.

שאלה: אם לשון זה נכון? ומהו הביאור בזה אשר השעות שלאחרי חיוב זמן ק"ש נפטרים (מלכתחילה) מצד הק"ש שקרא לפנ"ז?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "נקודה זו מתפשטת בכל שטח הזמן דערבית" – מחק תיבת "זו", וכתב:

[נקוד]**ת הזמן דאמליכתי'** [מתפשטת כו']

(ב) על מה שכתבו: "מתפשטת נקודה זו בכל שטח הזמן דשחרית (עד ג' שעות או עד חצות)", כתב:

[עד ג']**, ד'** [שעות או עד חצות]

(ג) על מה שכתבו: "הזמן שלומד תורה, מתפשט נקודה זו על כל היום" – מחק תיבת "על", וכתב:

[הזמן שלומד תורה, מתפשט]**ת** [נקודה זו] **ב**[כל היום]

(ד) על מה שכתבו: "ופועלת גם על השעות שלאחרי חיוב זמן ק"ש, לא באופן שמתפשטת בהם, אלא שפוטרת אותם מלכתחילה" – מחק את התיבות: "לא ב(אופן)", "מלכתחילה"; וכתב:

[ופועלת גם על השעות שלאחרי חיוב זמן ק"ש] **ועוד יותר מ**[אופן שמתפשטת בהם, אלא שפוטרת אותם] **לגמרי <u>מעבודת</u> דאמליכתי'**

(ה) על מה שכתבו: "ומהו הביאור בזה אשר השעות שלאחרי חיוב זמן ק"ש נפטרים (מלכתחילה) מצד הק"ש שקרא לפנ"ז", כתב:

כנ"ל – קעומ"ש פשוט שצ"ל <u>בכל</u> רגע (דאם לאו – ה"ה פר"ע מ"ש). וכיון דממצות ק"ש ידעינן שזה נעשה ע"י <u>דאמלכתי'</u> ע"י <u>אמירת</u> ק"ש – איך הוא לאחרי גמר אמירתו? ועכצ"ל כנ"ל.

יח

[לאחר ש"פ מקץ, כ"ח כסלו, תשכ"ד]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחה דש"פ מקץ תשכ"ד" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ח (תשכ"ד ח"א)):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהנוסח שב"הנרות הללו" מה שאומרים ע"י כהניך הקדושים, לפי שבלא"ה יוקשה, איך הותר להם למסור נפשם, והרי הגזירה היתה רק על חודש מילה ושבת, ולשיטת הרמב"ם (הל' יסוה"ת פ"ה ה"ד) אסור ליהרג במקום שנאמר יעבור ואל יהרג, וא"כ איך הותר להם למסור נפשם, ומכיון שעשו דבר האסור, למה היתה הישועה מלמעלה על זה? ולכן אומרים "ע"י כהניך הקדושים", שלכן הותר להם מס"נ גם בשארי עבירות (כמ"ש הכס"מ שם).

שאלה: הרי כוונת היונים היתה לבטל את דתם, ובשעת הגזירה יהרג ואל יעבור אפילו על אחת משאר מצות (שם ה"ג) ואפילו על ערקתא דמסאנא?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ולכן אומרים "ע"י כהניך הקדושים"", כתב:

וע"פ כמה אחרונים – [לכן אומרים כו']

(ב) על מה שכתבו: "הרי כוונת היונים היתה לבטל את דתם", כתב:

מל' הרמב"ם (ריש הל' חנוכה) משמע דהכונה הייתה <u>ללחוץ</u> כו' <u>ולכן</u> בטלו וכו', אבל לא כוונת העברת על <u>האמונה</u>. [ועיין ביסוה"ת ה, ג:

ויגזור גזירה לבטל דתם. אבל בהל' חנוכה: גזרו גזירות ובטלו דתם. – ב' ענינים נפרדים]

(ג) על מה שכתבו: "יהרג ולא יעבור אפילו על אחת משאר מצות (שם ה"ג) ואפילו על ערקתא דמסאנא", כתב:

אבל לא על קיום מ"ע (יו"ד סקנ"ז)

[2] במכתבם כתבו:

"הקשה בהנוסח שב"הנרות הללו" מה שבתחילה אומרים "על התשועות ועל הניסים ועל הנפלאות", ולבסוף "על ניסיך ועל נפלאותיך ועל ישועותיך". והקשה על זה (א) מהו ג' ענינים אלו. (ב) והרי נ"ח תקנום בשביל הנס שהי' בפך השמן, ולא בשביל נצחון המלחמה וכו', וא"כ למה מזכירים ב"הנרות הללו" על התשועות ועל הנפלאות? (ג) מהו טעם השינוי, שבתחילה הסדר הוא: תשועות ניסים ונפלאות, ולבסוף: ניסים נפלאות וישועות?

ונתבאר ההפרש בין ג' ענינים אלו, שישועה הוא גם בדרך הטבע. נס – למעלה מהטבע. פלא – הו"ע שאפשר להסביר גם עפ"י טבע אבל מ"מ זה פלא (והו"ע נס המלובש בטבע). ובתחילת המזמור הוא לפי סדר הזמנים: במודיעין – ישועה (עפ"י טבע). אח"כ הי' נצחון המלחמה גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים – נס למעלה מהטבע. ואח"כ מה שמצאו פך השמן חתום בחותמו של כה"ג, שאי"ז נס, אבל מ"מ פלא. משא"כ בסיום הענין הוא לפי סדר ההמשכה (מה שצריך להודות ולהלל לשמך הגדול), שתחילת ההילול הוא בנס, ואח"כ גם בפלא ואח"כ גם בישועה.

שאלה: א) מהו התירוץ לקושיא הב', והרי נ"ח תקנום בשביל הענינים שהיו בפך השמן, ולמה מזכירים ב"הנרות הללו" ענין ישועות (וניסים)?

ב) והרי בפך השמן אחרי הפלא שמצאו פך שמן, הי' גם נס שהדליקו ממנו שמנה ימים, שזהו נס שלמעלה מהטבע (וכן הלשון בגמרא (שבת כא, ב): ונעשה בו נס) ולמה לא נזכר זה בהנוסח ד"הנרות הללו" (ובפרט שלכאורה עיקר התיקון דנ"ח הוא לא מצד זה שמצאו כ"א מצד זה שדלק ח' ימים)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "והקשה על זה . . והרי נ"ח תקנום בשביל הנס שהי' בפך השמן", כתב:

[תקנום] **(לכאורה)** [בשביל כו']

(ב) על מה שכתבו: "ונתבאר . . פלא – הו"ע שאפשר להסביר גם עפ"י טבע אבל מ"מ זה פלא (והו"ע נס המלובש בטבע)", כתב:

[והו"ע] **או בדוגמת** [נס המלובש בטבע]

(ג) על מה שכתבו: "מהו התירוץ לקושיא הב' כו'", כתב:

לא נתבאר מפני זמן מנחה שדחק.

והתירוץ – בהקדם קושיא יותר חזקה: בנס פורים – מזכירין בתורת חיוב גם בלילה, משא"כ הנס דמסרת גבורים כו' [שהרי ועה"נ – הנה ת"ע רשות, ואין מחויב באכילת פת. ואפילו כשהתפלל ובברהמ"ז – אין מחזירין אותו כששכח ועה"נ].

והתירוץ על ב' הנ"ל – שגם הנ"ל (ואפילו נפלאות ותשועות) מחוייב להזכיר (באיזה אופן שיהי') גם בלילה. אלא שנס דמסרת וכן [נפלאות ותשועות] אפשר [להזכיר] בכמה אופנים, ואחד מהם הדה"נ (ראה סנה' לב, ב בתוס'. ובתרגום ירמי' שם: דמשבחין בניהור בוצין), וקבעו האופן דהנרות הללו בכדי שיכלול גם הנס דפך בדיוק.

(ד) על מה שכתבו: "ולמה לא נזכר זה בהנוסח ד"הנרות הללו"" – סימן בעיגול את התיבות "לא נזכר זה", וכתב:

?! הרי אומר "ניסים" (וכן "תשועות" "נפלאות") ל' רבים [אלא שההתחלה הייתה בענין מסוג התשועות, ואח"כ כו']

יט

[כסלו, תשכ"ד]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן על מכתבו – בהמשך למכתב קודם שכתב, בו התנצל על מאורע מסויים. במכתבו כתב: "יו"ד מר חשון האב איך אנגעשריבען אבריף לכ"ק (ווי איין מאל אין תשט"ו האב איך געשריבען אז בא מיר איז ניטא קיין נאסטראיעניע, האט מיר כ"ק גיענטפערט "ובמילא תהי' גם נאסטראיעניע ויבואו מחשבותיו הטובות לידי פועל"), איז בא מיר גיווען א נאסטראיעניע און איך האב אנגעשריבען אבריף "איסגאראטשיא", און אפילו דער סטאנדארטנער ענטפער אויך ניט גיווען . ." (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 360):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו מחיקה על כל הענין; וסימן בעיגול את התיבות "סטאנדארטנער ענטפער", וכתב:

!?

לא מצאתי בו – מצו"ב – שאלות וכיו"ב – לענות עליהם

כ

[כסלו, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל ומרת הינדא מלכה לו על מכתבם בצירוף ממון לצדקה (מצילום כתי"ק – תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 25):

-150$ קנ

השאר "דשן"

2 קבלות

אזכיר עה"צ

בנוגע לגיסו הרב מנדלזון שי' בהמשך לתוכן המכ' אליו מאז?

כא

[תחלת שבט, תשכ"ד]

מענה לר' רפאל נחמן הכהן כהן שכתב: "קבלתי מכתב מהר"ש חפר מנהל הסמינר והמקצועי בכפ"ח ומתאונן שקרוב לשנתיים שאינו מקבל מכתב מפורט מכ"ק אד"ש, ואינו יודע אפילו באופן כללי את היחס של כ"ק שליט"א להעבודה הנעשית בסמינר, הן לחיוב והן לשלילה, מה טוב ומה טעון שפור. והרגשתו זאת, שאינו בקשר ואינו מקבל את ההדרכה המתאימה, מפריעה לו בעבודתו" (תשורה חפר ה' מרחשון תשע"ה ע' 64. "תחיינו" גליון 10 ע' 30):

לא רק הוא – כ"א כו"כ [שאינו מקבל מכתב מפורט] **ואי"ז שייך ותלוי בו – כ"א סיבות שאינן שייכות לו ולהסמינר <u>כלל וכלל</u>. וימשיך בעבוה"ק שלו מתוך שמחה וט"ל. וגורם נח"ר רב ובודאי עוד יוסיף ויעלה בקודש וה' יצליחו.**

[כהנ"ל הוא מענה גם לחתנו הר"י שי' גנזבורג]

כב

[ועש"ק משפטים, כ"ד שבט, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל לו שהכניס מברק שקיבל מבחור (לא חב"די) הלומד בישיבת מנשסתר, בו שואל מתי לבוא לניו יארק ללמוד שם. וכתב: "קבלתי את המצורף היום, ושואל הנני אם ומה לעשות עמו" (מצילום כתי"ק – תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 28):

ע"פ עצת המכירים אותו (באם ישנם כאלה כאן) ובכל אופן – ע"פ עצת הנהלת תו"ת.

להחזיר המצורף.

כג

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ה שבט, תשכ"ד]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחות דש"פ משפטים תשכ"ד" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבם כתבו:

"בהקושיות שבענין עבד עברי (בתחילת השיחה) הקשה במה שארז"ל אזן ששמעה על הר סיני כי לי בנ"י עבדים ולא עבדים לעבדים והלך וקנה אדון לעצמו ירצע, והרי בנמכר בב"ד הכתוב מדבר, וא"כ הרי (א) אינו אשם בזה, כי אי"ז תלוי ברצונו. (ב) הב"ד מכרוהו עפ"י דיני התורה ואי"ז היפך השמיעה על הר סיני. (ונתבאר שבאמירתו אהבתי את אדוני גו' לא אצא חפשי, תופס את ההסתר לעיקר ורוצה בההסתר כו', וזהו היפך דמ"ת).

שאלה: א) הרי גם כפשוטו (להפירוש שבהשיחה, אשר דרשת רז"ל הנ"ל קאי על מכרוהו ב"ד) בהכרח לפרש שהלשון "והלך וקנה אדון לעצמו" קאי על זה שאומר לא אצא חפשי (ולא על המכירה הקודמת שנעשה עפ"י ב"ד), וא"כ הרי מתורצת הקושיא גם לפי פשוטו, כי בזה שאומר לא אצא חפשי הוא אשם וגם אי"ז עפ"י תורה, ולמה צריך לתירוץ קושיא זו ההסבר שבפנימיות הענינים, שתופס את ההסתר לעיקר כו'?

ב) בפירש"י עה"ת מפרש ענין אזן ששמעה כו' כי לי בנ"י עבדים בענין מוכר עצמו (ובמכרוהו ב"ד – אזן ששמעה כו' <u>לא תגנוב</u>)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "וא"כ הרי מתורצת הקושיא גם לפי פשוטו, כי בזה שאומר לא אצא חפשי הוא אשם וגם אי"ז עפ"י תורה" – מחק את התיבות: "כי בזה", וכתב:

בשעה [שאומר לא אצא חפשי] – **אינו הזמן דהלך וקנה.**

(ב) על מה שכתבו: "ולמה צריך לתירוץ קושיא זו ההסבר שבפנימיות הענינים, שתופס את ההסתר לעיקר כו'?" – מחק את סימן-השאלה, וכתב:

[שתופס את ההסתר] **שבעת שהלך וקנה או שמכרוהו** [לעיקר כו']

(ג) על מה שכתבו: "בפירש"י עה"ת מפרש ענין אזן ששמעה כו' כי לי בנ"י עבדים בענין מוכר עצמו (ובמכרוהו ב"ד – אזן ששמעה כו' <u>לא תגנוב</u>)", כתב:

– <u>לפלא</u> שאין מרגישים הצ"ע <u>גדול</u> שלפי' זה: שצ"ל הרציעה תיכף ולא לאחר ו"ש.

[2] במכתבם כתבו:

"נתבאר הטעם על זה שמאמר הזוהר בענין עבד עברי הוא בפ' בהר – וגם הלשון בתניא (פמ"א): "וכמ"ש בזוהר פ' בהר" (אף שבכ"מ כשמביא מאמרי הזוהר אינו מציינם) – כי זה נותן ביאור בענין ב' ההפכים שבעבד עברי, דאף <u>שעפ"י תורה</u> נותנים עליו עולו של בו"ד עד שפטור מעול מלכותא דלעילא (ובמילא – מן המצות, כי יסודם הוא הקב"ע), מ"מ אי"ז הסתר אמיתי ח"ו, ואדרבה, ע"י העבודה בזמן ההסתר, שש שנים (שית אלפי שנין), באים לתכלית הגילוי דבשנה השביעית (אלף השביעי). שזהו דוגמת ב' ההפכים דשמיטה, שצ"ל חרישה וזריעה כו' ומ"מ וצויתי את ברכתי. דב' הפכים אלו הם בכח הר סיני, חיבור עליונים ותחתונים.

שאלה: לכאורה, ההסבר הוא רק במאמר הזוהר, שמדבר שם אודות ההסתר, שפטור מעול מלכותא דלעילא כו', ולכן סידר את המאמר בפ' בהר, להורות ולבאר שההסתר אינו אמיתי, בדוגמת השמיטה כו'. אבל בתניא שמבאר רק ההכרח דקב"ע כו' (ואינו מדבר בענין ההסתר) מה נוגע לו לציין לפ' בהר? בשעת החזרה לא זכרו שנתבאר תירוץ על זה. (אם הכוונה שזה נוגע למ"ש קודם "ואזי אף אם בכל זאת לא תפול עליו אימה ופחד בהתגלות לבו מ"מ מאחר שמקבל עליו מלכות שמים . . נקראות בשם עבודה שלימה" (ולהלן שם: שגם במוחו ומחשבתו אינו מרגיש שום יראה כו'). דלכאורה זה חסרון בהקבלת עול מלכות שמים, ועל זה הוא

מרמז בהתיבות פ' בהר, אשר ההסתר שמלמעלה, שמצד זה אין לו אימה ופחד, אינו הסתר אמיתי. משא"כ כשהאדם אין מקבל עליו עול מלכותו ית'. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "דאף שעפ"י תורה נותנים עליו עולו של בו"ד עד שפטור מעול מלכותא דלעילא (ובמילא – מן המצות, כי יסודם הוא הקב"ע), מ"מ כו'", כתב:

[דאף שעפ"י תורה נותנים עליו עולו של בו"ד עד שפטור מעול מלכותא דלעילא] **מ"ש שלימא – כל' חז"ל** – [(ובמילא – מן המצות] **(מצד עבודת עבד)** [כי יסודם הוא הקב"ע), מ"מ כו']

(ב) על מה שכתבו: "אבל בתניא שמבאר רק ההכרח דקב"ע כו' (ואינו מדבר בענין ההסתר) מה נוגע לו לציין לפ' בהר" – מחק את התיבות: "אבל", "ש(מבאר)", "רק", "מדבר בענין ההסתר"; וכתב:

[בתניא מבאר ההכרח דקב"ע כו'] **ושצריך לעורר האהבה כו' – היפך קב"ע.**

צ"ל בכל המצות (גם באלה שענינים היפך קב"ע – הבנה והשגה)

כד

[ה' אדר, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח מנסיעת הת' ש"פ שי' באגאמילסקי לטורונטו" (מצילום כתי"ק – "בית משיח" גליון 192 ע' 38):

[1] על כללות הדו"ח, כתב:

קראתי ות"ח. להחזיר.

[2] סימן בעיגול תיבת "מנסיעת", וכתב:

לא נזכר אף פ"א הר' עמנואל שי' שוחט? כן לא נשי חב"ד?

[3] בקשר להדו"ח המצורף – העיר כדלהלן:

על מה שכתב: "הרב דר. נחום אליעזר שי' ראבינאוויטש . . אמר דרוש על פסוק ידבנו לבו תקחו את תרומתי, וסיים בעניני פורים. דיבר ג"כ כמו רבע שעה" – כתב:

(1) ר"פ מהתוכן. בהלכה או דרוש, מוסר?

על מה שכתב: "הרב [אברהם] פרשן . . בקש ממני שאמסור לכ"ק אדמו"ר שליט"א . . שאי"ה ביום ג' לסדר תצוה, ה' אדר, יתקיים בביתו סעודת יאהר-צייט לע"נ אביו ר' דוד בן ר' יוסף זצ"ל ויהיה אז סיום הש"ס (מלפני שבע שנים כשנפטרה אמו ע"ה – לומד בכל שנה כמה מסכתות, ובשנה זו גמר מסכת נדה, ובמילא גמר ג"כ הש"ס)" – כתב:

(2) העתק מכ' שלי – אצל הרר"א שי'.

[מכתב ד' אדר ה'תשכ"ד – אגרות-קודש חכ"ג ע' קיח-קיט].

על מה שכתב (המשך דברי הרב אברהם פרשן): "להזכירו לכ"ק אדמו"ר שליט"א – אברהם בן מיכלא ברייגדל" – כתב:

(3) אזכירו עה"צ. ות"ח על הנח"ר שגרם בביקורו בכחב"ד.

כה

[ו' אדר, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו – בהמשך להמענה שקיבלו (לעיל מענה כד): "מוסג"פ הוספה לדו"ח שנתקבל מאת הת' ש"פ שי' באגאמילסקי ע"ד הביקור לטורונטו ביום א' העבר" (מצילום כתי"ק – "בית משיח" גליון 192 ע' 38):

[1] במכתבו (המצורף) כתב: "לא סודר עבורי מסיבה עם נשי חב"ד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) לשאול אנ"ש שי' דטורונטו – היתכן וכו'.

[2] במכתבו כתב: "ר"פ מהתוכן של דיבורי הרב ראבינאוויטש שי' בעת אסיפת צא"ח: הקשה למה "ידבנו" לשון זכר ולא לשון נקבה, דלכאורה מוסב על התרומה. ותירץ, דנוסף על גוף נתינת התרומה – צ"ל ג"כ נדיבת הלב גופא וכו'. והאריך לדבר אודות הנחיצות לקרב הרחוקים. שאל, לכאורה איך מקרבים אלו שחושבים שלא חסר להם כלום. ואמר, שראינו כעין זה בפורים, שמצות משלוח מנות יחיד במינה שג"כ

לעשירים. והאריך בדיבור בענין הקירוב לאותם שנכללים בסוג כזה, ואיך שרואים שיטת ליובאוויטש לקרב כל אחד ואחד וכו'. ומעלת פורים קיימו וקבלו וכו'".

על מה שכתב: "שמצות משלוח מנות יחיד במינה שג"כ לעשירים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) ע"ד: גמ"ח (אף שבזה י"ל לכאורה שעני הוא באותה שעה – אינו דא"כ ה"ז אפשריות יתרה על צדקה אבל לא מעלה יתרה

עזוב תעזוב (חיוב כ"כ עד שלולא המיעוט עמו – הול"ל שחייב אפילו בהלך וישב (הבעה"ב)

[3] במכתבו כתב: "נתוודע לי שהשו"ב בערקאוויטץ שי' (מאונגארין) שפגשתי בקיץ תש"כ בקיטא עקוואדאר, וקירב אותי במאד אז – הנה כעת הוא מורה בהישיבה של האונגארישע שם, והלכתי לפוגשו בהישיבה, והיה מאד שמח מביקורי. וזכר – בערקאוויטש – שכשהיה בעקוואדאר ביקש אז ממני שאזכירו לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכמו"כ ביקש עכשיו (הלכתי לבקרו ביחד עם הרב שלמה שי' האכלער)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) השמות.

כו

[י"ג אדר, תענית אסתר, תשכ"ד]

מענה לא' ששאל האם להשתדל בשילוח מכתבי-מחאה לבני קהילה מסויימת נגד ריקודים בתערובות –

נדפס באגרות-קודש חכ"ג ע' קכו.

כז

[כ"א אדר, תשכ"ד]

מענה למרת הינדא מלכה לו שכתבה ע"ד "ערב חב"ד" שערכה – יחד עם בעלה ר' שמואל לו – בשכונת עלמאנט בלאנג איילנד מטעם "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית, אשר מבין המשתתפים הגיעו ששה זוגות להשתתף בהתועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א דמוצאי חג הפורים, נכחו בה

יותר משעתיים וחצי, ונהנו מאד (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ ויק"פ תשפ"א ע' 23-22. תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 29):

ת"ח על הבשו"ט. ובטח ימשיכו בקישור – באופן המתאים – עמהם, וכן תבש"ט גם בזה.

כח

[אדר, תשכ"ד]

מענה להחתן הת' שמואל פסח באגאמילסקי על מכתבו בו כמה שאלות בקשר לנוסח-ההזמנה לחתונתו (קובץ "שאלות פירושים וביאורים" חוברת י ע' 7-6. חוברת טז ע' 46, 50. אגרות-קודש חכ"ג ע' קמז-קמח):

[1] במכתבו כתב – שהיות שחושבים לקבוע זמן החתונה שיהי' ביום שלישי אור לאדר"ח תמוז, הנה הרב זלמן שמעון דוואַרקין אמר לשאול הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אם אין להקפיד על כך שזהו קודם המולד (שיחול ביום אדר"ח תמוז בבוקר), כי אולי אפשר לצרף הסברא שמכל מקום כבר הוקבע בלילה בבי"ד שלמטה ראש חודש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", והשאיר את התיבות: "אין להקפיד מה שיהי' קודם המולד כו'"; וכתב:

[כי] **אי אתה מחשב שעות לחדשים ומקריבין קרבן ר"ח בביהמ"ק כו' – אע"פ שהמולד אז אמתי (משא"כ בימינו שע"פ החשבון – רק אמצעי – כדאיתא ברמב"ם) <u>ומקום</u> המולד (שנכסית הלבנה בפועל) הוא באה"ק וסמיכות שלה (משא"כ בארצה"ב – שהוא כבר <u>כו"כ</u> שעות <u>לאחרי</u> שנכסית כו').**

[2] במכתבו ציין כמה שינויים בנוסח-ההזמנה לחתונה – בין הנוסח שכתב אדמו"ר מהריי"ץ לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית (י"ד כסלו תרפ"ט), לבין הנוסח שכתב אח"כ לחתונת הרב מנחם מענדל הכהן והרבנית שיינא הארענשטיין הי"ד (יו"ד סיון תרצ"ב) – ושאל, האם לתפוס כהעיקר את נוסח-ההזמנה שנכתב לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א, או גם בענין זה נאמר שהלכה כבתראי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כנראה מהספיקות שלו – האב איך געהאַלטן פון עם מער מאשר יש (לע"ע עכ"פ) בגלוי ובפועל.

[3] במכתבו שאל האם לכתוב בנוסח-ההזמנה אשר "החופה תהי' . . בשעה החמישית", משום שהשקיעה היא בערך בשעה 8.15.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "השקיעה"; וכתב:

ואין [לכתוב בשעה החמישית]

כט

[לפני יום הבהיר י"א ניסן, תשכ"ד]

מענה להמניחים על שאלותיהם בלקוטי שיחות כרך ד – הנמצא בדפוס – שיחה לפרקי אבות פרק ו (מצילום כתי"ק – "לקוטי שיחות מועדים – ל"ג בעומר" ע' רעג):

[1] במכתבם כתבו:

"בע' 733 בהערה דמ"ש "מצוקי ארץ" הוא מצד זכותם. – בפירש"י שם: "להיות שתות וקיום ויסוד לקיים תבל". הרי גם עליהם נאמר הלשון יסוד, מהו ההפרש בין בחינה זו דיסוד לבחי' צדיק יסוד עולם?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

ה"ז קושיא בכתוב <u>ולא</u> בשיחה

(ב) על כללות הענין, כתב:

– **הרי דייק רש"י** [<u>לקיים</u> תבל] **ולא "ויסוד תבל" <u>עצמן</u>, וכמש"נ תיכף "ציס"ע" <u>עצמו</u>. וקיום התבל – ה"ה גם ע"י זכות <u>שמגין</u>.**

[2] במכתבם כתבו: "בע' 736, בהערה 49. – לפימ"ש בהשיחה, ישאר קושיית המהרש"א, איך אפשר שבחי' בני עלי' יהיו יותר מל"ו?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "בהשיחה", וכתב:

?

כן הוא בש"ס בסוכה – ואי"ז שייך להשיחה דוקא.

ל

[לאחר חג הפסח, תשכ"ד (1)]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בהשיחה דליל ב' דפסח תשכ"ד" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ט (תשכ"ד ח"ב)):

[1] במכתבם כתבו:

"בע' ד' שיטה המתחלת עבדים, מ"ש וואס דערפאר שטייט דער סימן מגיד פאר עבדים היינו – כן זכרו בשעת החזרה, אם נכון, ומהו הביאור בזה?".

על מה שכתבו: "מ"ש וואס דערפאר שטייט דער סימן מגיד פאר עבדים היינו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[וואס דערפאר] **דארף** [שטיי]**ן** [דער סימן מגיד] **(והגדת <u>לבנך</u>) לכאורה** [פאר עבדים היינו]

[2] במכתבם כתבו:

"בע' ו', מקשה מה נוגע לו לחשוב הדורות בנינו ובני בנינו, ולמה רק ג' דורות ולא יותר. ומבאר שיצי"מ היא פעולה נמשכת ולא נפסקת כו', ואח"כ מסיים התירוץ (בע' ז') כי עד כאן רחמי האב על הבן.

שאלה: מה נוגע התירוץ לכל האריכות בענין הביאור דיצי"מ, והרי גם בתחילת השיחה מבואר שמ"ש ואילו לא הוציא כו' הוא בכדי לעורר את השמחה כו', וא"כ הרי אפשר מיד לתרץ אשר בטבע האדם שבניו נוגעים לו עוד יותר, אלא שזהו רק עד ג' דורות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' בההתועדות

[3] במכתבם כתבו:

"בתחילת הענין דרשע מה הוא אומר (בע' ט') מבאר שנכלל כאן גם זה מי שרשעתו הוא רק בהעלם. ומבאר שטענתו הוא מה <u>העבודה</u> הזאת לכם, דחירות ועבודה הם ב' הפכים.

שאלה: אם הכוונה, שטענתו בגלוי הוא שצריך להיות <u>חיות</u> בקיום המצות ולא רק קבלת עול, ובגלוי אינו מבטל ענין ה"עבודה", כי אם, שדורש ותובע ענין החיות אלא שבהעלם הוא מבטל ענין הקב"ע. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שטענתו הוא מה <u>העבודה</u> הזאת לכם" – סימן שלשה קווים תחת תיבת "הזאת".

(ב) על מה שכתבו: "שטענתו בגלוי הוא שצריך להיות <u>חיות</u> בקיום המצות ולא רק קבלת עול" – העביר את התיבות "קיום המצות" שיהיו לאחר התיבות "שצריך להיות"; מחק תיבת "רק"; וכתב:

[שטענתו בגלוי הוא שצריך להיות] [קיום המצות] **עכ"פ דחה"פ <u>הזאת</u> רק באם יש** [<u>חיות</u> ולא] **כשהם "עבודה"** – [קבלת עול]

(ג) על מה שכתבו: "ובגלוי אינו מבטל ענין ה"עבודה", כי אם, שדורש ותובע ענין החיות אלא שבהעלם הוא מבטל ענין הקב"ע. אם נכון?" – מחק את התיבות: "כי אם, שדורש ותובע ענין החיות אלא שבהעלם הוא מבטל ענין הקב"ע. אם נכון?"; וכתב:

[ובגלוי אינו מבטל ענין ה"עבודה"] **בשאר מצות לבד "הזאת"**

[4] במכתבם כתבו:

"בע' יא מבואר טעם סמיכות החכם להרשע, כי הרשע צריך א שטארקן שכן כו'. ואח"כ מבואר (בע' יב) שאומרים להחכם אין מפטירין כו', דאף שהוא חכם, לא יסמוך על שכלו וצריך לקב"ע. כי מצד השכל אפשר לשכוח על טעם הפסח כו'.

שאלה: (א) בתחילת הענין מבואר שהחכם (עצמו) עוזר להרשע, ובסוף הענין מבואר שייכות הסמיכות דחכם ורשע, רק מצד המענה שעונים להחכם, אין מפטירין כו'?

(ב) מכיון שגם הרשע מקיים תומ"צ אלא שזהו מצד שכלו ולא מצד קב"ע, מהו החילוק בינו להחכם, שגם להחכם אומרים אין מפטירין כו', שלא יסמוך על שכלו כו'?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "דאף שהוא חכם, לא יסמוך על שכלו", כתב:

אפילו דמצות פסח – דמפורש טעם שכלי בקרא

(ב) על מה שכתבו: "בתחילת הענין מבואר שהחכם (עצמו) עוזר להרשע", כתב:

[עוזר להרשע] **להתברר**

(ג) על מה שכתבו: "ובסוף הענין מבואר שייכות הסמיכות דחכם ורשע, רק מצד המענה שעונים להחכם, אין מפטירין כו'" – מחק תיבת "רק", וכתב:

גם [מצד המענה שעונים להחכם, אין מפטירין כו'] **וגם במיוחד במצות חהפ העבודה <u>הזאת</u>**

(ד) על מה שכתבו: "מכיון שגם הרשע מקיים תומ"צ אלא שזהו מצד שכלו ולא מצד קב"ע, מהו החילוק בינו להחכם, שגם להחכם אומרים אין מפטירין כו', שלא יסמוך על שכלו כו'?" – מחק את התיבות: "תו(מ"צ)", "ולא", "מהו", "שגם להחכם אומרים אין מפטירין כו', שלא יסמוך על שכלו כו'"; וכתב:

[מכיון שגם הרשע מקיים מצ[ות]] **חה"פ** [אלא שזהו] **רק** [מצד שכלו] **משא"כ באם הייתה עבודה** – [מצד קב"ע, החילוק בינו להחכם] **שטענתו שבמצות שכליות "משפטים" אין צורך <u>שעיקרם</u> וראשיתם תהי' יראה וקב"ע כמו ב"חוקים"**

[5] על גליון מכתבם – ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א תיקונים ומראי-מקומות בהנחת המאמר ד"ה כימי צאתך גו' שנאמר בהתועדות אחש"פ:

בהמאמר דאחש"פ – המובא מפע"ח שהמ"צ פ"ו לתקן ע"פ מש"כ שם ד"ה "מהר"י זל"

המובא מהרמ"ז הוא לזח"ג רעו, ע"ב.

זחב שמות – הוא ט, א

משפטים – קכ, א

ים ויבשה בעבודה – ש' האמונה פמ"א

לא

[לאחר חג הפסח, תשכ"ד (2)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ליל ב' דחה"פ והתועדות אחש"פ (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ט (תשכ"ד ח"ב)):

[1] במכתבם כתבו:

"מועתק כאן מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א על מה ששאלנו בשיחת ליל ב' דחגה"פ בענין רשע מה הוא אומר [לעיל מענה ל]:

הכוונה, שטענתו בגלוי הוא שצריך להיות קיום המצות עכ"פ דחגה"פ הזאת רק באם יש חיות ולא כשהם "עבודה" – קבלת עול, ובגלוי אינו מבטל ענין ה"עבודה" בשאר מצות לבד "הזאת".

שאלה: (א) אם הכוונה שבהעלם הוא מבטל ענין העבודה גם בשאר מצות, היינו שחושב שכאשר אין חיות בהם, אין צריך לקיימם?

(ב) הרי בתחילת הענין (בע' ט') מבאר שבעל ההגדה כולל גם סוג רשע התחתון ביותר, והוא זה מי שרשעתו הוא בהעלם, שמעשיהם כמעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס. ומכיון שבנוגע למצות דחגה"פ עכ"פ, "הזאת", טוען בגלוי שקיומם צ"ל רק באם יש חיות ולא כשהם עבודה, הרי רשעתו היא גלוי?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שצריך להיות קיום המצות עכ"פ דחגה"פ הזאת רק באם יש חיות ולא כשהם "עבודה"", כתב:

[שצריך להיות קיום המצות עכ"פ דחגה"פ הזאת], [רק באם יש] **לו בזה** [חיות ולא כשהם "עבודה"]

(ב) על מה שכתבו: "אם הכוונה שבהעלם הוא מבטל ענין העבודה גם בשאר מצות", כתב:

גם סוג זה נכלל, אבל אפילו המבטל רק בהזאת ג"כ בסוג בן רשע

(ג) על מה שכתבו: "הרי בתחילת הענין כו"", כתב:

הרי הבנים שבכאן מתחלקים ע"פ אופן שאלתם (כי ישאלך בנך) – ולא קאי כלל (או שאין ידיעה או צורך או מקום לבחנם) במעשיהם וכיו"ב – כשבאים לשאול (וצ"ל והגדת תיכף)

[2] במכתבם כתבו:

"בשיחת אחש"פ נתבאר שבעל ההגדה מרמז אשר יצי"מ היא פעולה נמשכת במ"ש בנינו ובני בנינו. דלכאורה יוקשה, הרי הרחמים שעל בן בנו היא פחותה מהרחמים שעל בנו (וראי' מזה שהיא נפסקת ואינו מרחם על בן בן בנו), וא"כ למה לו להזכיר "ובני בנינו", איך יעורר זה שמחה יתירה מענין "בנינו"? ומזה מוכרח שס"ל שיצי"מ היא פעולה נמשכת

(ומקורו הוא מלשון המשנה – אשר גאלנו וגאל את אבותינו), שבמילא הגאולה לבני בנינו נעשית רק בשעה שנולדו ואינה נכללת בגאולת בנינו.

שאלה: סוכ"ס איך יעורר זה שמחה יתירה, מכיון שבני בניו אינם נוגעים לו כ"כ כמו בניו, ומה מועיל זה שהיא גאולה בפ"ע (ואינה נכללת בגאולת בניו) לענין הוספה בהשמחה – ולכאורה, מזה עצמו מה שנת' בהשיחה הטעם מה שמזכיר "בנינו" לפי שבטבע האדם שבניו נוגעים לו יותר מעצמו, מוכח שזה שהיא גאולה בפ"ע אינו מספיק?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומזה מוכרח שס"ל שיצי"מ היא פעולה נמשכת (ומקורו הוא מלשון המשנה – אשר גאלנו וגאל את אבותינו), שבמילא הגאולה לבני בנינו נעשית רק בשעה שנולדו ואינה נכללת בגאולת בנינו" – מחק את התיבות: "רק", "ואינה נכללת ב(גאולת)"; וכתב:

[ומזה מוכרח שס"ל שיצי"מ היא פעולה נמשכת (ומקורו הוא מלשון המשנה – אשר גאלנו וגאל את אבותינו] – **גאולות נפרדות ולא רק נגאלים נפרדים**(), שבמילא הגאולה לבני בנינו נעשית] **בפעם הראשונה** [בשעה שנולדו] – **זמן רב לאחרי** [גאולת בנינו] **בפעם הא' – ויש בשמחה דפעם הא' דבן הבן – מה שאין בשמחה ישנה אפילו דעצמו (וע"ד דין דאבלות ישנה)**

(ב) על מה שכתבו: "ולכאורה, מזה עצמו מה שנת' בהשיחה הטעם מה שמזכיר "בנינו" לפי שבטבע האדם שבניו נוגעים לו יותר מעצמו, מוכח שזה שהיא גאולה בפ"ע אינו מספיק?" – מחק את התיבות: "ולכאורה, מזה עצמו מה ש(נת')", "האדם", "שהיא גאולה בפ"ע אינו מספיק?"; וכתב:

[נת' בהשיחה הטעם מה שמזכיר "בנינו" לפי] **שיש אדם** [שבטבע]**ו** [שבניו] **(או אבותיו)** [נוגעים לו יותר מעצמו] **ולכן מהזכרת בנינו כו' אין** [מוכח שזה]**ו פעולה נמשכת – כי מסביר שאיך שיהי' טבעו צ"ל בשמחה גדולה.**

ולהמסקנא שזוהי פעולה נמשכת – חידוש גדול מסביר בעל הגדה שמה שלא יהי' טבעו – בכאו"א יש ד' (גאולות בזמנים שונים, ובמילא ד') שמחות

(ג) על כללות הענין, כתב:

כמדומה הדגשתי בפי' – שכ"ז בזמנים נפרדים.

לב

[כ"ג ניסן, אסרו חג הפסח, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שבימי חודש ניסן להתועד בכל יום – הננו להודיע שעד סוף חודש ניסן תתקיים אי"ה התועדות בכל יום אחר תפלת ערבית בשעה 7.30 בערב בביהמ"ד של כ"ק אדמו"ר שליט"א 770 איסטערן פארקווייי" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "להודיע", וכתב:

ת"ח על הבשו"ט ובודאי יבוא בפו"מ; ולאח"ז – לתוצאות טובות ברוחניות – ומשתלשל מזה – גם בגשמיות (וכמדובר במאמר ד"ה יגיע כפיך כו')

ובחדש הגאולה וצירופו ישר ושמו ישר (א' ב' יב) – נגאלין מענינים המעכבים וכו' ונשתלשל עד מהרה (לקו"ת ד"ה ויגמול שקדים) וישר יחזו פנימו (לקו"ת שלח מ, ג ובכ"מ).

לג

[כ"ו ניסן, תשכ"ד]

מענה להת' שמואל פסח באגאמילסקי שכתב ע"ד הצעת רבנות שקיבל בבית-כנסת בנוארק, ושאל באיזה תנאים לקבל את הרבנות (אגרות-קודש חכ"ג ע' קנו. וראה קובץ "בתוקף ובנועם" ע' 26 ואילך):

כמובן באם אין בזה ענין השגת גבול.

בין מקום קרה"ת ואה"ק – לפחות שורה א' יושבים הפסק.

המחיצה – למעלה מקומת איש.

[וראה לקמן מענות: לד, לט, נה].

לד

[כ"ז ניסן, תשכ"ד]

מענה להת' שמואל פסח באגאמילסקי (מצילום כתי"ק – קובץ "בתוקף ובנועם" ע' 26. אגרות-קודש חכ"ג ע' קנו):

[1] במכתבו כתב: "הנני להודיע שאתמול בקרתי אצל מר שער שי' – נשיא בהכנ"ס הר סיני שבנוארק . . בנוגע להמחיצה – אמר שאיה"ש יתקן זה במשך זמן קרוב. (ובאופן לדבר – שנינו – ביחידות עד"ז עם כאו"א מהנהלת בהכנ"ס, בודאי יפעול הדבר). סיפר שלפני ג' חדשים הי' שם הרב דוד שי' ליפשיץ (חבר הנשיאות דאגוה"ר) – על בריי"מ של בן הרב דעכשיו (שהוא תלמידו) –, ועורר ג"כ ע"ד המחיצה. אמרתי לו שכן דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ושצ"ל 6 רגל, ויכולים לעשות מזכוכית כמו בבהמד"ר של כ"ק אדמו"ר שליט"א. ביום ג' הבע"ל איה"ש אבקר עמו אצל הבעה"ב החשובים ונשים החשובות, ובתוך הדברים נדבר ג"כ ע"ד המחיצה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ושצ"ל 6 רגל", כתב:

[ושצ"ל] **לפחות** [6 רגל]

(ב) על מה שכתב: "ויכולים לעשות מזכוכית", כתב:

<u>שאינה זכה</u> להמביטים מעזרת אנשים.

(מה הכריחו זיך אנשלאגן מיט אַ היתר (שהוא בלאה"כ מדוחק גדול) – מבלי להרגיש שכאן העזרת נשים למעלה (<u>וביותר</u>) בגובה מעזרת אנשים, וראה סוכה נא, סע"ב: והיו באים כו' ועדיין היו באים כו' (עד ש)התקינו כו' מלמעלה – ובחדא"ג שהשינוי שיושבות [מלמעלה] נקרא <u>בפ"ע</u> תיקון <u>גדול</u> לגבי לפני זה!

וכלאחר יד ביטל בדיבורו – השוואתו כ"ז!

בנוגע לפועל – ישאל (בחשאיות) רב מאנ"ש. כי לכאורה אין כדאי פאָרקען צופיל באם לא יהי' צורך גדול כו'.

כמדומה שבס' טהרת יו"ט (בחלקים האחרונים) האריך בכ"ז.

[2] במכתבו כתב: "רצו"פ החוזה של הרב דעכשיו, והנני לשאול . . אם יש איזה הערות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– **<u>ב"ה</u> <u>בתחלתו</u>.**

בס"ו חסר ה"באם לאו".

לה

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ט ניסן, תשכ"ד]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ליל ב' דחג הפסח והתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – קובץ הערות התמימים ואנ"ש מיאמי כ"ה מרחשון – ר"ח כסלו תשנ"ה ע' 55-49):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחות דפסח נתבאר אשר יצי"מ היא פעולה נמשכת. ופירוש "ואילו לא הוציא כו' משועבדים היינו", אינו רק אשר מצד היציאה שהיתה אז, נשאר <u>במילא התוצאה</u> שאנו בני חורין, כי אם, שהיציאה <u>עצמה</u> היא פעולה נמשכת, שבכל רגע מתחדשת הגאולה. (ובזה נת' החילוק דחגה"פ משאר המועדים, כי רק יצי"מ היא פעולה נמשכת ולא מ"ת וכו'). והטעם לזה הוא, לפי שהקב"ה מחדש תמיד את מע"ב, וא"כ, אלולי היציאה, היינו מתחדשים באופן דשעבוד. ואף שמצד הטבע א"צ כעת ליצי"מ כי נמצאים אנו במדינה של חירות וכו', הרי ישראל אינם נתונים תחת הטבע, ואלולי הפעולה דיצי"מ שנמשכת גם עכשיו, לא הי' מועיל הטבע דחירות כו', ובדוגמת ענין מאמין בחי העולמים וזורע, שאף שעפ"י טבע צומח כשזורעים, מ"מ אצל ישראל, הצמיחה היא רק מצד האמונה בחי העולמים.

ובשיחת שבת מברכים נתבאר (תוס' ביאור להנ"ל), אשר כללות הענין דפעולה נמשכת בכמה דיני התורה – כמו בקדושין, אשר בכל רגע נעשה השעבוד <u>מחדש</u> (ולכן אין דין קדימה לשעבודה של אשתו ראשונה על שעבודה של אשתו השני') – אינו מובן כלל עפ"י נגלה, דמכיון שכבר נשתעבד ברגע הראשונה, שעבוד להיכן אזל, ולמה צריך להתהוות עוד פעם? והביאור בזה הוא, כי כל הבריאה מתחדשת תמיד בכל רגע, וא"כ מציאות שעבוד הקודם כבר נתבטל. ואין לזה סתירה ממה שבכמה דיני התורה הפעולה היא פעולה נפסקת, כי כך רצה הקב"ה, שזה שהוא מחדש בכי"ת מע"ב, יהי' בכמה ענינים באופן של חידוש הישנות (פעולה נפסקת), ובכמה ענינים – חידוש ממש (פעולה נמשכת).

ואח"כ נת' בנוגע יצי"מ, דלהיות שיצי"מ היתה באופן הפכי מהטבע, שהרי באה ע"י ניסים ואותות ומופתים, לזאת היא פעולה נמשכת, כי כל חידוש צריך תמיד לכח המחדש, וכמשל זריקת אבן מלמטלמ"ע שצריך תמיד לכח הזורקו. (ובסיום השיחה נתבאר הטעם על זה שלכל הנ"ל צריך להיות ענין עושים נפשם עיקר וגופם טפילה, כי מצד ההרגל, אין הגוף מרגיש זאת כו').

שאלה: לכאורה, הביאור בענין המחדש כו' מע"ב אינו אשר בכל רגע הוא התהוות חדשה יש מאין כמו בשי"ב, היינו אשר מכיון שהבריאה מצד עצמה היא אין ואפס (וכל מציאותה הוא רק לפי שמתחדשת תמיד מכח האלקי המחדשה מאין ואפס המוחלט) במילא אין נוגע מצבה שהיתה ברגע שלפני זה, כי אם אשר אופן החידוש הוא ע"ד חידוש הישנות. היינו אשר הקב"ה מהווה ומחדש תמיד את הנבראים כמו שהם <u>בגדרם ובציורם הם</u> (אף אשר אלולי כח המחדש היו אין ואפס ממש כמו קודם שי"ב ממש), וכנראה במוחש השינויים שבכל נברא ונברא, שמתגדל (ונחלש) מזמן לזמן, ואופן המשך מציאותו (ע"י כח אלקי המחדשו) הוא לפי אופן המצבים שאירעו בו קודם.

ולפי"ז מובן מה שמצינו בכמה דיני התורה – וכן בענינים גשמיים, וכמו אומן שעושה איזה כלי – שהפעולה היא פעולה נפסקת (שהנפעל א"צ לכח הפועל), כי לאחר שנעשתה כבר הפעולה מצד איזה כח, נשארה <u>תוצאת</u> הפעולה (אף שהפעולה עצמה נפסקה כבר) גם בנוגע לכח האלקי המחדש תמיד את הבריאה, כי אופן החידוש מה שמחדש את הנברא הוא כמו שנעשה בציורו מצד פעולה הקודמת.

ולפי"ז נמצא לכאורה, שענין פעולה נמשכת שייכת רק בפעולה כזו שהיא היפך הטבע, שאז צריכה תמיד לכח הפועלה. וכמו בהקדש שהיא פעולה נמשכת ויכול תמיד לשאול עלי', שמבואר הטעם על זה בשיחת י"ט כסלו תש"כ (נדפסה בחלקה בירחון המאור), לפי שהקדש הו"ע של חידוש, חיבור ב' הפכים דגשמיות ורוחניות. אך בפעולות כאלו, א"צ לכאורה להטעם שמחדש כו' בכי"ת מע"ב, כי גם אם הבריאה היתה ח"ו נפרדת מהדבר הוי' (כאלו המדמין מעשה שמו"א למעשה אנוש ותחבולותיו), היו פעולות אלו נמשכות, לפי שהם ענין של חידוש. (וכמו שא"צ לבאר טעם על זה שזריקת האבן צריך תמיד לכח הזורק, שהוא מצד ענין המחדש כו' בכי"ת מע"ב).

ולפי"ז א"מ משנ"ת בהשיחה, שזה מה שיצי"מ היא פעולה נמשכת (וכן כל הענינים בפעולה נמשכת כמו בקדושין והדומה) הוא <u>לפי</u> שמחדש בכי"ת מע"ב. דממ"נ, אם יצי"מ הו"ע של היפך הטבע (וכן בקדושין נאמר שהו"ע דהיפך הטבע, כי קדושין הוא ע"ד הקדש, או לפי שקדושין הו"ע

יחוד דו"נ, יחוד ב' הפכים), א"צ להביאור דהמחדש. ואם יש לה מקום בטבע, מה יועיל הביאור דהמחדש, דמכיון שהו"ע טבעי ה"ז דוגמת אומן שעושה כלי, דאף שמחדש בכי"ת מע"ב אין שייך לומר שפעולת האומן היא פעולה נמשכת?

– (אחדים רצו לומר, אשר ענין "המחדש כו'" שנת' בהשיחה, אינו טעם על זה שיצי"מ היא פעולה נמשכת, כי אם, נזכר זה בתור דוגמא לבד: היינו כמו שמבואר בדא"ח בענין הבריאה, דלהיותה חידוש יש מאין צריכה תמיד להתחדש, כן גם יצי"מ (וקדושין), להיותה היפך הטבע, צריכה תמיד להתחדש. – אם נכון? כי כללות סגנון השיחות לא היו משמע כן? וגם לפי"ז א"מ מה שנאמר בהשיחה "דאף שנמצאים אנו במדינה של חירות, הרי ישראל אינם נתונים תחת הטבע", דלפי"ז, הרי אפשר לתרץ בפשיטות, שגם מצד הטבע לא היינו במדינה של חירות והיינו גם עכשיו תחת ממשלת פרעה?) –

גם א"מ מהו הפירוש שיצי"מ היא היפך הטבע, לפי שבאה ע"י אותות ומופתים. דלכאורה, זה שבאה ע"י מופתים אינו ביאור לזה שהמציאות דחירות היא היפך הטבע (כמו בהקדש, שמציאותה, חיבור גשמיות ורוחניות, היא היפך הטבע), כי אם, לזה שהיציאה היתה באופן דהיפך הטבע, והרי לכאורה ענינים שמציאותם הוא עפ"י טבע, גם כשבאו ע"י נס והיפך הטבע (ובאופן אחר לא הי' אפשר להיות אז להתחדש מציאותם), א"צ להתחדש, וכמו נס דפורים, דאף שהצלת ישראל היתה ע"י נס (ועפ"י טבע לא הי' אפשר כלל להיות ההצלה), הנה קיום עם ישראל אינו מתחדש תמיד מהנס דפורים?

גם א"מ, מדוע מ"ת אינה פעולה נמשכת. והרי המציאות שנתחדש במ"ת, חיבור עליונים ותחתונים, הוא היפך הטבע (כמבואר בשיחת יט כסלו הנ"ל), וכל חידוש צריך תמיד לכח המחדשו, וא"כ מדוע מ"ת אינה פעולה נמשכת?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ובשיחת שבת מברכים נתבאר (תוס' ביאור להנ"ל)" – סימן שני קווים תחת תיבת "תוס'".

(ב) על מה שכתבו: "אשר כללות הענין דפעולה נמשכת בכמה דיני התורה – כמו בקדושין", כתב:

(למד"א שכן דיני')

(ג) על מה שכתבו: "כי כך רצה הקב"ה, שזה שהוא מחדש בכי"ת מע"ב, יהי' בכמה ענינים באופן של חידוש הישנות (פעולה נפסקת), ובכמה ענינים – חידוש ממש (פעולה נמשכת)" – מחק את התיבות: "י(ה)י' ב(כ)מה", "(פעולה נפסקת), ובכמה ענינים – חידוש ממש (פעולה נמשכת)"; וכתב:

[כי כך רצה הקב"ה, שזה שהוא מחדש בכי"ת מע"ב] [ה]**וא** [כ]**ל** [ענינים] **רק** [באופן של חידוש הישנות] **כמפורש בכ"מ בדא"ח**

(ד) על מה שכתבו: "ולפי"ז נמצא לכאורה, שענין פעולה נמשכת שייכת רק בפעולה כזו שהיא היפך הטבע", כתב:

או שהפעולה חלשה ורק לרגע ובלי תוצאות

[2] כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווי-מחיקה על שני עמודי המכתב; ובעמוד בפ"ע כתב:

כנראה מסגנון השקו"ט – רוצים אשר יהי' אותו הביאור לכל פרטיו לשיטות שהם הפכיות! [וכמו – לאדה"ז דהחידוש בכי"ת כפשוטו ולחוקרי ישראל שקודם לו בזמן – שאין הענין כפשוטו] ושתהי' אותה ההסברה בלי שינוים – לתשב"ר ולהלומד חסידות (וממנ"פ). ובאם יש ליישב בדוחק גדול – אין כל ענין להבין בהרחבה! ולאחר ההבנה בשטחיות – אין מקום "להבין בתוס' בי'", או בעומק וכו' – כי ממנ"פ: אם כבר מובן למה התוס' והעומק וכו'.

לכל הדעות – גם לתשב"ר מתנגד – יש ע"פ תורה גם פעולה נמשכת [מעלתה – שהיא עצמה נמשכת. חסרונה (או תוקף המצב שלפני הפעולה) – שבאם לא הייתה נמשכת – הייתה פועלת שינוי לרגע, ללא כל תוצאות – שלכן שעבוד אשתו הא' לא אלים מדהשני']

ובנדו"ד – לכל הדעות (ממרז"ל גאלנו וגאל את אבותינו) שגאולת מצרים היא פעולה נמשכת, ובאם לא הייתה נמשכת ברגע זה (ועד"ז – קידושין דאשתו הא') היינו משועבדים (בטל שעבודו לאשתו א') עתה – וצ"ל חידוש הפעולה (הישנה) עתה.

ומובן – שלכאורה אין זה מובן כלל.

ובפשטות ההסברה: הענין – היפך השכל (בקידושין – גזה"כ), היינו היפך הטבע, נס. ותול"מ.

ולתוס' ביאור – מהו הענין: דזה שבשנת תשכ"ד בארצה"ב – בנ"י אין מוכרחים לבנות פיתום ורעמסס הוא ענין נסי (ושעבודו לאשתו הוא רק בגזה"כ, אף שהתחייב בפני עדים וכו'), משא"כ ע"פ טבע (ודיני חו"מ).

בזה הביאור – דכו"ע דיצי"מ (והקידושין) – הי' נס (בקידושין – שייכות דההפכים דדו"נ) והיפך הטבע. וצ"ל תמיד זה המהפך הטבע (כח הזריקה בהאבן, רוח קדים בקרי"ס, רצון דו"נ להתקדש זל"ז).

ולכאורה ל"ד כלל וכלל, שהרי זה דפרעה אינו בעולם ובנ"י הם בארצה"ב – ע"פ טבע (וישנה כתובה ועדים ע"פ דיני חו"מ – ולא מגזה"כ). – וע"ז ההסברה דהטבע מתחדש בכי"ת ובאופן דחידוש הישנות וגאולת מצרים לא פעלה אלא לרגע ולאח"ז חוזר המצב (השעבוד) הישן – ככל פעולה נמשכת – ובאופן זה מתחדש ע"פ טבע וצ"ל גאולה מחדש (וכן השייכות דדו"נ – שאפשרית רק בגזה"כ).

[פשוט שאין כוונתי שפרעה הי' חי ע"ע, כ"א שהמצב דשעבוד הי' משתלשל ע"ע באופן טבעי מבלי נס דגאולה].

להקושיא למה מ"ת אין מוכרח להיות בכל רגע כיון שמתחלתו הי' היפך הטבע – וכמובן אין זה שייך כלל להשיחה, כ"א להמבואר בשעהיחוה"א בקרי"ס – הרי בכמה נסים מצינו ששינו הטבע באופן דביטולו כליל (פעולה תקיפה כ"כ שיש תוצאות ושקיימות הן – ובמילא אין צורך שתהי' נמשכת). וכמו [לרוקע הארץ על המים. אלא שבזה יל"פ "כי לעולם חסדו" – בתמידיות צ"ל נמשך חסדו] לידת יצחק [ביצי"מ: דם – בלי תוצאות. צפרדע – ביאור תשארנה] ועוד. ועאכו"כ תורה – שהיא כלי אומנות דבריאת הטבע.

להעיר מענין שינוי החוזר לבריתו א"ל.

" משבת (הובא בפרש"י עה"ת שמות ד, ז) מכאן שמדה טובה מרובה כו' – ולא שבמילא נפסק הנס כשלא הי' צורך בו (כמובא בצפע"נ).

לו

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ט ניסן, תשכ"ד]

מענה להמניחים שכתבו "שאלה בהשיחה דש"פ שמיני תשכ"ד" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ט (תשכ"ד ח"ב)):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בענין ב' התירוצים שבתוספות (ד"ה עשר, שבת פז, ב) – על קושייתם "הא דלא חשיב ראשון להקמת המשכן" – (א) כי כל ז' ימי המילואים הי' משה מעמיד המשכן ומפרקו, (ב) משום דעלי' דהקמת המשכן קאי, דה"ק אותו היום של המשכן נטל עשר עטרות אחרות. אשר

לכאורה הם סברות הפוכות. דלתירוץ הראשון המעלה דהקמת המשכן ולא פרקו שביום השמיני היא פחותה ממעלת העשר עטרות, עד אשר אינו חושב כלל מעלה זו, ואילו לתירוץ השני אשר "אותו היום של המשכן נטל עשר עטרות אחרות", זוהי עיקר מעלתו של היום – יום המשכן, שבגלל מעלתו זו נטל (גם) עשר עטרות אחרות. ונת' בזה, שמעלת הקמת המשכן דלא פרקו הו"ע המשכה מלמעלה, מקודש, בחי' אור. והקמת המשכן שבז' ימי המילואים הוא מצד עבודת המטה (ועשו זאת שבעת פעמים) – תדיר, ענין עשיית כלים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "ומפרקו", וכתב:

ע"פ דלקמן – מתורצת התמי', שמביא בתוס' ומפרקן, שלכאורה זהו היפך כוונת התירוץ (שהיא להחשיב הקמת ז' ימה"מ) ועכ"פ מיותר הוא. וע"פ הנ"ל מתורץ – שעי"ז נתוספה חשיבות דתדיר.

(ב) על מה שכתבו: "דלתירוץ הראשון המעלה דהקמת המשכן ולא פרקו שביום השמיני היא פחותה ממעלת העשר עטרות, עד אשר אינו חושב כלל מעלה זו" – מחק את התיבות: "המעלה ד(הקמת)", "ולא פרקו" (וראה לקמן ג), "מעלה (ז)ו"; וכתב:

[דלתירוץ הראשון הקמת המשכן שביום השמיני היא פחותה ממעלת העשר עטרות, עד אשר אינו חושב כלל] **ענין** [ז]**ה**

(ג) סימן את התיבות "ולא פרקו" (הנ"ל ב), וכתב:

פלוגתא בזה

(ד) על מה שכתבו: "ואילו לתירוץ השני אשר "אותו היום של המשכן נטל עשר עטרות אחרות", זוהי עיקר מעלתו של היום – יום המשכן", כתב:

[יום] **הקמת** [המשכן]

(ה) על מה שכתבו: "ונת' בזה, שמעלת הקמת המשכן דלא פרקו הו"ע המשכה מלמעלה, מקודש, בחי' אור. והקמת המשכן שבז' ימי המילואים הוא מצד עבודת המטה (ועשו זאת שבעת פעמים) – תדיר, ענין עשיית כלים" – מחק את התיבות: "דלא פרקו", "בחי'", "מצד"; וכתב:

[ונת' בזה, שמעלת הקמת המשכן] **ביום ח'** [הו"ע] **דמוכן לה**[המשכה מלמעלה] **ושכנתי (בדוגמת** [מקודש] **איכות,** [אור]**)** [ו]**מעלת** [הקמת המשכן שבז' ימי המילואים הוא עבודת המטה] **והראשון – ההתחלה** –

בזה [(ועשו זאת שבעת] **או גם ח'** [פעמים) –] **(בדוגמת מעלת** [תדיר] **כמות** [ענין עשיית כלים])

[2] במכתבם כתבו:

"שזה מתאים גם לענין הקרבנות שבמשכן, דבז' ימי המילואים היתה ג"כ הקרבת הקרבנות, עבודה מלמטה, וביום השמיני ותרד אש מן השמים, המשכה מלמעלה.

וזה מתאים גם עם זמניהם, דראשון במילואים הוא בכ"ג באדר – פ' פרה – עבודת התשובה, ושמיני למילואים הוא באחד בניסן – פ' החודש – עבודת הצדיקים, שהחילוק בין צדיקים לבע"ת הוא, שצדיקים ענינם – המשכת אור מלמעלה, ובע"ת – עבודה מצד המטה (וגם הו"ע "תדיר", כי הבע"ת צריך לומר תמיד אי אפשי (ולא כמו צדיק שכבר גמר עבודתו במלחמת היצר))".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "לענין הקרבנות שבמשכן", כתב:

[לענין הקרבנות] **שאז** [במשכן]

(ב) על מה שכתבו: "דבז' ימי המילואים היתה ג"כ הקרבת הקרבנות, עבודה מלמטה" – מחק תיבת "(הי)תה", וכתב:

[דבז' ימי המילואים הי'] [ג"כ] **עיקר ענין המשכן** [הקרבת הקרבנות] **אבל רק** [עבודה מלמטה]

(ג) על מה שכתבו: "וגם הו"ע "תדיר", כי הבע"ת צריך לומר תמיד אי אפשי" – מחק את התיבות: "כי", "תמיד"; וכתב:

[וגם הו"ע "תדיר"] **וחטאתי נגדי תמיד ולכן** [הבע"ת צריך לומר אי אפשי]

[3] במכתבם כתבו:

"וזהו החילוק שבין ב' התירוצים, דתירוץ הראשון סובר שתדיר קודם, ובמילא אין מעלה בהקמת המשכן שביום השמיני על ההקמה שבז' ימי המילואים, ואדרבה. (לכאו' הכוונה, דהגם אשר גם לתירוץ זה יש מעלה בהמשכה, שהרי בין העטרות שם מונה "ראשון לירידת האש . . ראשון לשכון שכינה", מ"מ, בענין הקמת המשכן עכ"פ אין למנות המעלה דלא פרקו שביום השמיני, כי ההקמה שבז' ימים הקודמים עדיפא. אם נכון?), ותירוץ השני סובר שמקודש קודם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "ראשון לירידת האש . . ראשון לשכון שכינה", וכתב:

!!!!

בכ"ז אין שייך הספק דמעין תדיר ומקודש – כי לא הי' זה כלל בז' ימי המילואים

(ב) על מה שכתבו: "בענין הקמת המשכן עכ"פ אין למנות המעלה דלא פרקו שביום השמיני, כי ההקמה שבז' ימים הקודמים עדיפא" – מחק את התיבות: "דלא פרקו", "ההקמה שבז' ימים הקודמים"; וכתב:

[בענין הקמת המשכן עכ"פ אין למנות המעלה] **דמוכן לושכנתי בתוכם** [שביום השמיני, כי] **ההתחלה – ראשון – דתדיר** [עדיפא]

(ג) על מה שכתבו: "ותירוץ השני סובר שמקודש קודם", כתב:

[ותירוץ השני סובר ש]**אפילו במקום תדיר** [מקודש קודם]

[4] במכתבם כתבו:

"אח"כ נת' שגם לתירוץ השני (שהוא העיקרי) ישנה מעלה בעבודה שמצד המטה, וכל ההמשכות שמלמעלה, גם ענין שכר מצוה מצוה, אינם בערך למעשה המצוה עצמה. ונת' ג"כ שגם ביום השמיני היתה ההקמה ע"י משה (וההמשכה דותרד אש היתה ע"י אהרן) – אין זוכרים קישור הענינים. אם הכוונה, שגם לתירוץ השני שהמעלה הוא במקודש, ההמשכה בהקמת המשכן דלא פרקו, הרי גם המשכה זו באה מצד <u>עבודת</u> ההקמה דיום הח', שבמילא נמצא, שגם לתירוץ השני, יש מעלה בעבודה על ההמשכה, שלכן העבודה דוקא גרמה את ההמשכה. אם נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

זה הי' מאמר המוסגר – ושייך לתירוץ <u>הא'</u> – במעלת "התדיר". דגם הקמת יום <u>ח</u> שייך להקמות הקודמות כי [גם ביום השמיני היתה ההקמה ע"י משה] **(ובפרט למד"א בש"ס שגם פרקו בו ביום)** [(וההמשכה דותרד אש היתה ע"י אהרן)]

לז

[כ"ב אייר, תשכ"ד]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור אחיו השליח ר' יצחק דוד גראנער (תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 37. והעתקת המזכיר):

[1] על מה שכתב ע"ד נסיעת גיסתו השלוחה מרת דבורה גראנער לחצרות קדשנו, כתב:

אזכיר עה"צ שתהי' בשטומו"צ

[2] על מה שכתב ע"ד הצטרפות אחיינו הילד יוסף לנסיעה, כתב:

באם רופא דשם ייעץ זה נכון שגם הוא יסע

לח

[כ"ב אייר, תשכ"ד]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור הרב חיים מרדכי הכהן פערלאוו – בו שאלתו בקשר לרשימת זכרונותיו (תשורה צירקינד כ"ח מנ"א תשע"ה ע' 18. תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 37. והעתקת המזכיר):

כמדומה עניתי מכבר. בכל אופן: <u>פשוט</u> – שימשיך בהן (וכל המרבה ומפרט ה"ז משובח) וכידוע דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה, וירשמן כפי שנזכר עליהן ואח"כ יוכלו לסדרן ע"פ סדר זמנים.

לט

[אייר, תשכ"ד]

מענה להת' שמואל פסח באגאמילסקי שכתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה לג) "בין מקום קרה"ת ואה"ק – לפחות שורה א' יושבים הפסק" – אשר הרב זלמן שמעון דוואַרקין הסתפק אם הכוונה שנדרשת שורה אחת יושבים בפועל, או שמספיק מקום פנוי בשיעור שורה אחת כדי שיהי' אפשר להקיף את הבימה (אגרות-קודש חכ"ג ע' קצג. קובץ "בתוקף ובנועם" ע' 27-26):

אז צע"ג אם יהי' ההפסק בר קיימא. 2) אם י"ל ע"ז אפילו בדוחק אמצע ביהכ"נ משא"כ כשיש עכ"פ שורה א' מתפללים. דלפעמים עכ"פ אמצע הוא לאפוקי קצוות – (וכידוע הראי' מתרומות ג, ה. עיין בציון ירושלים שם).

מ

[אייר, תשכ"ד]

מענה להת' שמואל הלוי הבר על מכתבו עבור אחיו הת' אברהם אלתר הלוי הבר (תשורה הבר ח' שבט תשס"ח ע' 104):

אזכיר עה"צ

מא

[לאחר יום ב' דחג השבועות, תשכ"ד]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בשיחות דחגה"ש (נמסור אותם אי"ה אחרי שבת)" (מצילום כתי"ק – תשורה שפירא ח' סיון תשס"ב ע' 8):

[1] במכתבם כתבו: "נתבאר אשר ישראל מוסיפים ומחדשים בתורה. וכלשון חז"ל כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. אלא דלהיות שהקב"ה הוא יודע עתידות, לכן ניתן (גם זה) למשה מסיני. – אם כן הי' הלשון, כמו שנרשם כאן? ומהו הביאור בזה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "דלהיות שהקב"ה הוא יודע עתידות, לכן ניתן (גם זה) למשה מסיני", כתב:

[דלהיות שהקב"ה הוא יודע] **לפני הזמן** [עתידות, לכן ניתן (גם זה) למשה מסיני]

(ב) מחק את התיבות: "כמו שנרשם כאן? ומהו הביאור בזה?", וכתב:

ובמילא יש בזה ב' הענינים: זהו של התלמיד ותיק שאמרו בזמן המשנה וכו' ואז חידשו, יש בזה כל הענינים דזמן מ"ת (תניא פל"ו) וסיני בכלל. וזהו נקודה נפלאה בתוכן מרז"ל הנ"ל שלע"ע לא מצאתי' בס' שבנגלה

[2] במכתבם כתבו: "נזכר אשר אדה"ז פוסק בהל' ת"ת כל אחד מישראל צריך לחדש בתורה, וכאשר אינו עושה (בהמשך להנ"ל) כפי יכלתו צריך לבוא עוד פעם בגלגול. אם הכוונה להל' ת"ת פ"א ה"ד, כי שם הלשון: כל מי שיכול להשיג ולידע כו'. ואין נזכר שם הלשון "לחדש"?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א העביר את התיבות "פוסק בהל' ת"ת כל אחד מישראל" שיהיו לפני התיבות "צריך לבוא עוד פעם בגלגול"; וכתב:

[אשר אדה"ז] **כותב (בתו"א ועיין בזח"א המצויין שם) ש**[צריך לחדש בתורה, וכאשר אינו עושה (בהמשך להנ"ל) כפי יכלתו] [פוסק בהל' ת"ת כל אחד מישראל] [צריך לבוא עוד פעם בגלגול]

מב

[סיון, תשכ"ד (1)]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון שכתב – בהמשך ל"יחידות" אלי' זכה – שמכיון שאת שאלותיו בה"יחידות" לא פירט בפרטיות: "הנני לבקש מכ"ק שאם אפשר הדבר, ירשה לי להיכנס להיכל קדשו עוד הפעם לפני נסיעתי בכדי לדבר אודות עוד איזה ענינים כללים ופרטיים" (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 199):

[1] על התיבות: "להיכנס להיכל קדשו עוד הפעם לפני נסיעתי", כתב:

רק לברכה להנסיעה

[2] על התיבות: "בכדי לדבר אודות עוד איזה ענינים כללים ופרטיים", כתב:

– **בכתב כי רבו המחכים מאז**

מג

[סיון, תשכ"ד (2)]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון על מכתבו – בקשר לפעילותו לטובת קהילת "שניאור" באובערוויליע צרפת שבניהולו (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 199):

[1] במכתבו כתב: "אם נכון הדבר שאשתדל בפה אודות השגת אמצעים עבור קהילת שניאור, ובאיזה אופן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יתיעץ עם אנ"ש דכאן

[וראה לקמן מענה מד].

[2] במכתבו כתב ע"ד שתי הצעות קניית בתים לבית-הספר "שניאור", שבכל אחד מהם יש איזה מעלה וחסרון.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחליט על אתר בהתייעצות עם אלה שיראו הבתים או לחפש בית ג' שיתאים לכל הנ"ל

[3] למכתבו צירף מכתב שכתב להרב מונק.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קראתי, להחזיר

מד

[סיון, תשכ"ד (3)]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון שכתב:

"עפ"י עצת אחדים מאנ"ש שי' דפה, הי' כדאי לשלוח מכתב הודעה לאנ"ש שי' אודות "קהילת שניאור", כי אפשר יהי' אח"כ בנקל יותר לפעול (וזה יהי' לי ג"כ לפתחון פה, להשיב לאלו השואלים אותי "מדוע אינני משתדל אצל ליובאוויטשער, ג"כ, שישתתפו בהענין").

אם דעת כ"ק, מסכמת ע"ז בכלל, הנני לשאול אם נוסח המכתב – המצורף בזה – נכון הוא, או צריך לשנותו, ואיזה מהכתובת שלמטה יותר מתאים הוא . .

והנני מבקש ברכת כ"ק להצליח בהשתדלותי . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 199-200):

[1] סימן בקו ובחץ את התיבות: "מסכמת ע"ז בכלל"; וציין: **(1)**

[2] מחק את התיבות: "הנני לשאול אס", "נכון הוא"; וכתב:

(2) ב[נוסח המכתב – המצורף בזה –] **כמובן ענין כזה אין שייך אלי ויתייעץ עם אנ"ש דכאן**

[3] על מה שכתב: "ואיזה מהכתובת שלמטה יותר מתאים הוא", כתב:

(3) – שיהי' אפשר לנכות ממיסים דכאן (היינו מחנה)

[4] על מה שכתב: "והנני מבקש ברכת כ"ק כו"", כתב:

(4) אזכיר עה"צ

מצו"פ השתתפותי

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף צ'ק בחתי"ק ע"ס 50 דולר].

מה

[סיון, תשכ"ד (4)]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון ששאל האם נכון לנסוע למאנטרעאל להשתדל עבור "קהילת שניאור" באובערווילִיע צרפת (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 200):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אס", וסימן בחץ את התיבות "נכון הדבר שאהי' במונטריאל להשתדל עבור קהילת שניאור".

מו

[סיון, תשכ"ד (5)]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון על דו"ח מביקורו במאנטרעאל להשתדלות עבור "קהילת שניאור" באובערווילִיע צרפת (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 200):

[1] במכתבו כתב: "כל אנ"ש קירבו אותי וקבלו אותי בסבר פנים יפות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

ת"ח על הבשו"ט

[2] במכתבו ביקש ברכה עבור כמה מאנ"ש דמאנטרעאל שסייעו לו בפועל ממש.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[3] למכתבו צירף את רשימת שמות המשתתפים – עבור סידור קבלה, ע"פ הצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א (לעיל מענה מד) שהכספים יעברו דרך "מחנה ישראל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' קבלה ע"ש

מז

[וועש"ק שלח, כ"ה סיון, תשכ"ד]

מענה לא' ששאל: (א) ע"ד שאלה באמצעות חלום; (ב) בקשת רשות להכנס ל"יחידות" –

נדפס באגרות-קודש חכ"ג ע' ריד.

מח

[ער"ח תמוז, תשכ"ד]

מענה לר' יוסף מנחם מענדל טענענבוים שכתב: "הנני בזה להודיע לכ"ק שליט"א, כי בהתאם לזה שהתלמידים – מכיתות הרב אושפאל והרב בוקיעט – שלומדים כל היום לימודי הקדש סיימו מסכת קידושין (ג' דפים בערך בעיון והשאר לגירסא) נסדר בע"ה גם השתא סיום המסכת, ביום א', י"א תמוז, בשעה 4 אחה"צ, ותהי' גם התועדות לכבוד חג הגאולה, ונבקש אם אפשר שכ"ק שליט"א יואיל מטובו להשתתף במכתב וכיו"ב, שזהו נותן חשיבות יתירה להדבר וחיזוק גדול להתלמידים שיחיו" (ס' "תולדות התמימים בארצות הברית" ע' 599-601):

כמדומה ישנו "הדרן" מאחת ההתועדויות, ויהא בשטומו"צ.

מט

[לאחר אדר"ח תמוז, תשכ"ד]

מענה להרב שמואל פסח באגאמילסקי שכתב – בקייץ לאחר חתונתו – ע"ד רצונו להמשיך לנסוע בשליחות המל"ח (קובץ "שאלות פירושים וביאורים" חוברת ב ע' 12):

אינו ענין.

נ

[ועש"ק קרח, ב' תמוז, תשכ"ד]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב – בקשר לרשימת המשתתפים בשיעורי הלימוד בכל יום ראשון ב-770: "די הנהלה פון צא"ח וויל אז די רשימה לכ"ק שליט"א זאל זיין על-ידי" (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 340):

נתקבלה. ות"ח

[וראה לקמן מענות: נח, ס, פג, פז, צ, קד, קיב].

נא

[לאחר ש"פ קרח, ג' תמוז, תשכ"ד]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ קרח: "מ"ש בע' ט', אליבא דשיטת הכסא דהרסנא שבמדבר היו רק ב' פרשיות, שאין להקשות ממ"ש לטוטפות, כי זה נאמר במשנה תורה. לכאורה, הרי זה נאמר גם בפ' באו" (תשורה ברוין ו' כסלו תש"פ ע' 13-12):

אבל בפ' והי' כי יביאך שם. ומזה ג"כ (ואדרבא) ראי' להמדובר, דהחילוק בין פ' קדש ופ' והי' כי יביאך (בשניהם הפי' (<u>לפי זה</u>) "והי' כי יביאך" בזכות זה יביאך – ל' <u>עתיד</u>. ובשניהם כתוב זה <u>בתחילת</u> הענין) – דבפ' שני' סוף הפ' מדבר בזמן <u>שלאחרי</u> הזמן דהתחלת הפ' "<u>מחר</u>", וכפרז"ל <u>לאחר זמן</u>, דכולל כל הדורות, ולכן אמר כאן טוטפות דוקא – טט באפריקי כו'.

ועפי"ז מתורץ ג"כ מה שבב' פרשיות אלו <u>הסמוכות זל"ז</u> – משנה הל' בא' לזכרון בב' – לטוטפות.

נב

[לפני כ"א מנ"א, תשכ"ד]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער שכתב – בקשר למקוה החדשה שבונים במלבורן אוסטרליא: "מקוה דמעלבארן – איזה נקודות כלליות . . ג) המי גשמים נכנסים מהגג כפי שציין בהפלאן ע"י המשכה למקוה 1 ומשם למקוה 2 שהיא מקוה זריעה ונקב המחבר לסתום ע"י פקק גומי או אפשר ע"י פקק עץ. ומזמן לזמן להשיק מקוה זריעה עם מקוה 1 – של השקה" (תשורה יורקאוויטש ט' תמוז תשס"ט ע' 14):

על התיבות: "ע"י פקק גומי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידועה הוראת כ"ק אדמו"ר נ"ע לאסור גומי (נדפסה בס' טהרת מים להרנ"ט שי').

נג

[כ"א מנ"א, תשכ"ד]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שהכניס את תכניות המקוה החדשה שבונים במלבורן אוסטרליא (בארגון אחיו השליח ר' יצחק דוד גראנער), בצירוף הערות הרבנים: הרב חנני' יום טוב ליפא דייטש (הרב דהעלמעץ), הרב ניסן טעלושקין, והרב זלמן שמעון דוואַרקין. בהערות הרבנים היו חילוקי דיעות, וביקשו המארגנים לקבל הכרעת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה יורקאוויטש ט' תמוז תשס"ט ע' 17. תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 38. והעתקת המזכיר):

לשלוח לאחיו שי' כהנ"ל ויעשה כהכרעת הרנ"ט והרז"ש שיחיו – ובמה שמחולקים כהכרעת הרר"מ שי' פערלאוו.

נד

[כ"א מנ"א, תשכ"ד]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור אחיו השליח ר' יצחק דוד גראנער (תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 38. והעתקת המזכיר):

ויהא בהצלחה

נה

[כ"ד מנ"א, תשכ"ד]

מענה להרב שמואל פסח באגאמילסקי שכתב:

"היום בערב צלצל לי הרב טייץ שי' – יש לו מושב זקנים (לפני זה הי' הרבה שנים ברבנות) אצל הבהכנ"ס שלי בנוארק – שבקרו אליו כמה מהבעה"ב מהבכנ"ס שלי, והראו לו שהכינו "פעטישאן" למען לעשות הבהכנ"ס קונסרוטיב. וכיון שקראו – ועד הנהלת הבהכנ"ס – אסיפה דחופה ליום ג' הבא, בדעתם להציע אז לעשות אמענדמענט כזו להקאנסטיטושאן. וגם שאלו מעורך-דין, ואמר שכיון שהבהכנ"ס היא Incorporated לכן ע"י הצבעה של 2/3 יכולים לשנות הקאנסטיטושאן, ולעשות הבהכנ"ס לקונסרוטיב.

– בהקאנסטיטושאן של הבהכנ"ס, וגם בהחוזה שלי, כתוב שהרב בעצמו האחראי בעניני יהדות (ולפי"ז ההצבעה שלהם נגד תיקון המחיצה הי' שלא כדין), ולכן אמרתי להם – עפ"י הצעת הרב חדקוב שי' – שאם אינם מסכימים לתיקון המחיצה, הנה נמצא שהם מבטלים החוזה שלי.

והוא – טייץ – עורר לי לקבל המשרה בכדי להצילו מקונסרוטיב (וטוען שח"ו יש לי יד בזה אם יהיו קונסרוטיב) ושההצבעה הי' רק נגד המחיצה ולא נגדי וכו'. שאלתי אותו אם אעזוב, אם יהי' קונסרוטיב. ואמר שאינו חושב. והוא – טייץ – ישתדל להגביה קצת המחיצה.

שאלתי הרב ריבקין שי', ואמר שא"א לו לתת היתר למחיצה של 4 רגל. ולהיות הרב ע"מ שבמשך הזמן לתקן זה (אף שלכאורה קשה הדבר כיון שכבר הי' מחלוקת) ובפרט להצילם מקונסרוטיב, אמר ששאלה רוחניות כזו שייך לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

והנני לשאול הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אם לעזוב. ואם – אם מדעתי או באופן שהם יבטלו החוזה שלי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "בתוקף ובנועם" ע' 28. אגרות-קודש חכ"ג ע' רנד):

[1] על מה שכתב: "שבקרו אליו כמה מהבעה"ב מהבכנ"ס שלי, והראו לו שהכינו "פעטישאן" למען לעשות הבהכנ"ס קונסרוטיב", כתב:

ע"פ הנ"ל [שהכינו "פעטישאן" למען לעשות הבהכנ"ס קונסרוטיב] **נכון לדבר עם הבעה"ב והפרעזידנט וכו' <u>שמזה</u> נראה <u>בעליל</u> מהו ענין המחיצה, שאלו שמנגדים למחיצה כדבעי – ה"ה <u>שגילו</u> דעתם עתה מה <u>אמתית</u> השקפתם** [שהכינו "פעטישאן" למען לעשות הבהכנ"ס

קונסרוטיב] **ומזה מובן שכל אלה המאמינים בתורה מן השמים (היפך הקנסרוטיבים) עליהם להלחם בעד המחיצה וכו'**

[2] סימן קו תחת התיבות: "בהקאנסטיטושאן של הבהכנ"ס, וגם בהחוזה שלי, כתוב שהרב בעצמו האחראי בעניני יהדות (ולפי"ז ההצבעה שלהם נגד תיקון המחיצה הי' שלא כדין)", "אינם מסכימים לתיקון המחיצה, הנה נמצא שהם מבטלים החוזה שלי".

[3] על מה שכתב: "והוא – טייץ – עורר לי לקבל המשרה", כתב:

אין זה מונעם <u>כלל</u> לערוך פעטישאן הנ"ל – עתה או לאחר זמן קצר. ואדרבה אז לא יוכל לצאת נגדם בחוזק כדעתה, כיון שע"י קבלת המשרה מודה שלהם הדעה גם בענינים רוחנים. ואפילו אם יַבטיחו זה בחוזה – הרי משנים החוזה דעתה

[4] סימן בעיגול את מה שכתב: "הרב ע"מ שבמשך הזמן לתקן זה (אף שלכאורה קשה הדבר כיון שכבר הי' מחלוקת) ובפרט להצילם מקונסרוטיב", וכתב:

אין זה ענינו כלל. ובכלל צע"ג אם מותר ע"פ דין.

נו

[מנ"א, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל לו שכתב – בקשר לנסיעתו לאנגליא למשך איזה שבועות, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א – שמכיון שבקייץ אי אפשר להתפלל ערבית לפני הטיסה ומגיע רק בבוקר לאנגליא, הוא "דואג אודות הקדישים שלא יוחסרו", בגלל היותו בשנת האבילות ל"ע. ושאל שבאם "אין עצה לזה, מה הוא יכול לעשות לטובת הנשמה" (תשורה קפלן ל"ג בעומר תשנ"ו. תשורה סלבטיצקי כ"ב אלול תשס"א ע' 38):

כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לשאול רב; וכתב:

([שלא יוחסרו] – זה בכל אופן אפשר ע"י שישלים במשך המעל"ע באנגליא)

נז

[בדר"ח אלול, תשכ"ד]

מענה להת' דוד קרץ שכתב: ". . לר' נחום שי' והוא אמר שאם אקבל מילואים זה יהי' דבר חשוב וגדול עבור זה שאוכל להיות ע"י הרבי שליט"א יותר זמן . . אולי אקבל מילואים כי אם כעת אבקש היתר יציאה לחצי שנה, יופסק הטיפול במילואים" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] סימן בעיגול את התיבות: "אם כעת אבקש היתר יציאה לחצי שנה, יופסק הטיפול במילואים", וכתב:

1 א"כ מובן שאין לבקש היתר יציאה

[2] על כללות המכתב, כתב:

2 אזכיר עה"צ

נח

[י"א אלול, תשכ"ד]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב: "כאשר הלימוד בכל יום א' בשבוע לא נפסק ח"ו אך נתמעטו הלומדים, ע"כ אני שולח הרשימה בעד ארבעה שבועות ונקוה להשי"ת כי כאשר יבואו מנאות דשא יתרבו המשתתפים בענין זה בעזהשי"ת" (ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 340-341. אגרות-קודש חכ"ג ע' רס):

חבל שלא השתדלו שעכ"פ יהי' בעשרה – וכדבריו הנפלאים של אדה"ז באגה"ק – בזה.

[וראה לקמן מענה ס].

נט

[י"א אלול, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל לו (תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 33. – מועתק לקמן ממכתב המזכירות):

בשאלתך אודות הארכת זמן שהותה של זוגתך תחי' במנשסתר, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להורות:

"**תלוי בהשערתו – איך תתקבל הצעה זו ע"י זוגתו תי'.**"

ס

[ח"י אלול, תשכ"ד]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 341. אגרות-קודש חכ"ג ע' רס):

[1] במכתבו כתב: "רצוף די רשימה פון היינטיגען יום א' קביעות. בטח האט כ"ק בעמערקונג [ראה לעיל מענה נח] גיהאלפין ווייל מיר האבין שיים גירעט מיט יונגע לייט בפרט אז מי זאל קומען".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

(1) ת"ח על הבשוט

[2] במכתבו כתב: "אז מי רעט שיים וועגען דעם ענין וואלט זיך זייער וועלען וויסען דעם פשט פון דברי כ"ק שליט"א "דבריו הנפלאים"? מי שרייבט דאך אלע מאל "קדושים", איז דאך געוויס א כוונה דער וואר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) "רבותי" (הה"מ והבעש"ט) "אימתה כו' בל"ג ותכלית" הנמשך ע"י עשרה – היינו מה <u>שלמע'</u> מעשרה כ"ז כתר – פלא – למע' מחכ' – קדוש. ועוד: פועל'ן אויך אויפ'ן נפה"ב – קל יותר ע"י נפלאים מאשר ע"י קדושים.

סא

[אלול, תשכ"ד]

מענה לאחת שביקשה עצה וברכה לשיפור מצב רוחה לאחר שהחליפה את מקום מגוריו (מצילום כתי"ק – תשורה סימפסון ו' ניסן תשע"ח ע' 12):

מצב רוחה שכותבתו – אף שכמובן מצער הוא (ובצדק) – אין להגדילו מאשר הוא באמת, כי סיבתו מקום וסביבה חדשים הדורשים הסתגלות ויתורים וכו', ובפרט כשאין ההורים על אתר – שאז צריכים לשאת גם באחריות ענינים, שכרגיל הם המחליטים.

ועפ"ז מובן ג"כ – שהמצב ילך וטוב במשך ההתרגלות וההסתגלות, באם רק תשתדל בזה. וכן – להתידד עם הנשים צעירות שבסביבתה וכו'.

בנוגע לעיר דירתם: כיון שרק שבועות מספר לשנת הלימודים הבע"ל (גם צ"ע אם יש להם רשות עבודה בארצה"ב) יש להתענין – בנוגע לשנת תשכ"ה עכ"פ – במקום המצאם עתה. <u>ובהתחלת</u> קייץ תשכ"ה – ידונו הלהתענין ע"ד העתקה משם ולאן. – מובן שמכמה סיבות ובפרט להיטיב מצב רוחה – עלי' למצוא משרה (עכ"פ חלקית) ומה טוב – שבה גם סיפוק נפשי.

אזכירם עה"צ לתוכן כתבה. וככל שתוסיף בבטחון בה' (ובמילא – גם בשמחה) יתוסף בברכת ה'. ובהכוח"ט.

סב

[קייץ, תשכ"ד]

מענה לר' שמואל לו שכתב:

"הנני לשאול הוראתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א בהנוגע להסתדרות על שנה זו הבע"ל.

רצוני הי' – באם זהו רצונו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורי – ללמוד עוד בכולל.

בשנה שעברה, לא הייתי שבע-רצון מלימודי. ואפשר אשר אין לי כח העמקה והתמסרות לענין א' כראוי על זמן רב וכו'. אבל, לפענ"ד, באם הייתי מתעסק "כל היום" בלימוד, בלי דאגות גדולות אחרות, הייתי מצליח יותר. גם רצון זוג' תי' שאלמוד כל היום.

באם זה הי' אי אפשר וכו', והייתי מתעסק במל"ח חלק היום, כדאשתקד, הנה לפענ"ד היו נופלות הרבה מ"דאגות" הנ"ל ע"י שהי' Job מסודר עם שעות בהן צריך אני לעבוד וכו', וגם מלאכה פרטית מה לעשות. כי להיות עסוק חלק מהיום בלימוד וחלק מהיום בעבודה כזו לחפש "שעות" ובמה בפרטיות למלאותם, הוא קשה ביותר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 31):

סימן קו תחת התיבות: "להסתדרות על שנה זו הבע"ל", "ללמוד עוד בכולל"; סימן קו תחת התיבות: "גם רצון זוג' תי' שאלמוד כל היום", וכתב:

א"כ יעשה כן

וילמוד ב[העמקה והתמסרות] **ויצליח.**

סג

[קייץ, תשכ"ד]

מענה לר' יעקב ליפסקער (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "לפני כשבועיים בערך בקרתי עם בני . . אל דר. סעלדעוויץ (ב"דזשואיש האספיטאל") ואמר שיש לו Rheumatic Fever, ובכדי שלא יהי' לו התקפה מזה עוד פעם הוא צריך לקחת כדורי פנסילין עוד שנה בערך. גם אמר שיבואו עוד פעם באוקטובר 3 ל-Checkup ובאוקטובר 29 ללכת אל דר. אחר לעשות Cardiogram. והנני מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) אזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "גם הנני שואל דעת כאד"ש אם לברר אצל הדר. בנוגע להתענות ביו"כ לבני שי' או לא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ישאל לאחרי ר"ה (2)

סד

[תשכ"ד]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב: "ר' שניאור זלמן שיחי' דער פרעזעדענט פון מדינת ישראל האט מיר איבערגיגעבען א גרוס ע"י ר"י גאלדין "דעם אלטען דעם האמליער". איך האב זיך מיט אים בעקאנט מיט ערך 5 יאהר צוריק אז ער איז ארויס פון אדמו"ר שליט"א. צונייף גירעט זיך אז ער האט גיהאט א פעטער אין האמליע, פריער האב איך גיזאגט אז איך האב גיזען זיין ברודער בא אדמו"ר זי"ע אין שטוב. און בשנה העברה האט ער גידארפט ווארטען אייף אריין גיין לכ"ק, איז ער אראפ אין בהמ"ד . . ושמע איך שאני לומד תורה אור . ." (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 64):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את מה שכתב: "ר' שניאור זלמן שיחי' דער פרעזעדענט פון מדינת ישראל האט מיר איבערגיגעבען א גרוס ע"י ר"י גאלדין "דעם אלטען דעם האמליער"" – וכתב:

בטח כתב לו מענה ע"ז, <u>וגם שלח הס'</u>

וסימן את המענה בחץ ובעיגול.

[וראה ליקוט מענות קודש תשכ"ה מענה עא].

סה

[תשכ"ד]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב – בקשר להההשתדלות לקבלת תקציב מכספי הממשלה הפדרלית עבור ספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א:

"היות שהעו"ד הנ"ל לא בא השבוע לנויארק טלפנתי אליו למשרדו בוואשינגטאן לברר אם יש בכלל סיכוים לקבל תמיכה להספרי'. אמר לי שאם יהי' הספרי' מסוג "רילידשאס לייבראריי" אז א"א לקבל כלום. אבל כשאמרתי לו שזה יהי' "ריסערטש לייבראריי" לתכלית מיוחד של מחקר, ולא יהי' פתוח לכל רק לאלה ששייכים למחקר ביהדות וחסידות, אמר שבאופן כזה יוכלו לקבל תמיכה.

ביקש ממני לשלוח לו מעמאראנדאם אודות מה שרוצים לבנות, בעד כמה ספרים, מה יעשו בזה, כמה כסף דרוש לכל הענין וכמה יש כבר, וכמה רוצים לבקש מהממשלה.

והנני שואל אם לעשות מעמאראנדאם כנ"ל עבורו.

(אמר הנ"ל שבנוגע לבקשות שונות של כספים מהממשלה לפראיעקטים שונים יכולים לפנות אליו)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי ב' מרחשון תשס"ח ע' 42):

סימן בעיגול את מה שכתב: "ביקש ממני לשלוח לו מעמאראנדאם . . אם לעשות מעמאראנדאם כנ"ל עבורו", וכתב:

יעשו אסיפה בהשתתפות [חיים יהודא], **הרחמ"א שי' והרנ"מ שי' וידונו עדכ"ז**

סו

[תשכ"ד]

מענה לא' התמימים על מכתבו בו כמה שאלות (מצילום כתי"ק – תשורה כהן ח' אד"ר תשע"ו ע' 6):

בכהנ"ל יתייעץ עם הנהלת תו"ת בה למד (שמכירים אותו וטובתו דורשים)

סז

[תשכ"ד]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב שכתב – בקשר להקמת מוסד חב"ד בעירו פילדלפי' – שיש לו האפשרות להשתמש בממון מכירת בית הכנסת הוותיק "אנשי ליובאוויטש" בעירו (כ-15 אלף דולר), ושאל האם לפתוח את המוסד מיד ולקרוא לזה "מרכז ליובאוויטש", או להתחיל רק עם "בית הכנסת ליובאוויטש", שאז יהי' זה בהמשך להקודם ולא יעורר התנגדות (ס' "שליחות כהלכתה" ע' 368-367, 445):

מרכז-ליוב': <u>בכלל נכון</u> אבל אולי הפרסום <u>עתה</u> עד"ז מוקדם. ובפרט שכתבו – ביהכ"נ ליוב' לא יעורר התנגדות. וא"כ כדאי להתחיל רשמית בזה. מקומו – ע"פ התייעצות עם הדרים שם.

[וראה ליקוט מענות קודש תשכ"ו מענות: קפא, קפב].

סח

[תשכ"ד]

מענה לא' שלא הסכים שיעמידו מחיצה בסעודת החתונה של א' מילדיו (קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ וישלח תשע"ה ע' 13. תשורה קפלן ל"ג בעומר תשנ"ו):

(1) לכתבו שדיינים אוכלים ומברכים ברהמ"ז גם במקום שאין מחיצה – אין לזה שייכות כלל לכל הענין, כי עושים זה (כי מותר לעשות) גם במקום שכמה אנשים יושבים בגילוי ראש (ועניינים עוד גרועים מזה).

(2) חתונה הוא לא רק שמחה וכו', אלא גם ענין של קדושה, מברכים ז' ברכות וכו' ועד כדי כך שרק אז אומרים שהשמחה במעונו של הקב"ה בימים אלו.

(3) חתונה הוא – חתונת החתן-וכלה, והנחת היסוד של כל חייהם לאחר זה – ואם החתן (או הכלה) רוצים שתהי' "בהנחת היסוד הזה" תוספת קדושה ותוספת מזל ואשר לדעת כל הפוסקים תהי' עי"ז שמחה במעונו של ה' (ובמילא תוספת שמחה בחיי החתן והכלה) – אינו מובן כלל איך זה אפשר לומר להם שלא יעשו כן – שהרי זה שייך לחיי החו"כ.

(4) טענתו שיש שילעיגו ע"ז – באם היו בנ"י מתחשבים בזה שמלעיגים עליהם לא היו שולחים בניהם לישיבות, לא היו משתנים במנהגיהם מכל הסביבה שלהם וכו' וכו'.

בתחילה צ"ל (4) ואח"כ (3)

להחזיר המצורף

סט

[תשכ"ד]

מענה להרב פנחס קארף שכתב: "היות וממאנטרעאל הציעו לי כבר השגחה על הבחורים וגם כמדומה שגם בנוארק יש הצעה ללמוד דא"ח עם בחורים, ע"כ שאלתי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אם להשאר באהלי תורה או להתענין בהצעות הנ"ל או לחפש סוגים אחרים של מלמדות והשפעה" (תשורה נמירובסקי י"ד אלול תשפ"א ע' 45):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "או לחפש סוגים אחרים של מלמדות והשפעה"; מחק תיבת "אם" והשאיר את התיבות: "להשאר באהלי תורה או להתענין בהצעות הנ"ל", וכתב:

ובזה גופא – להתייעץ עם ידידים שאינם נוגעים בדבר

ליקוט מענות קודש

- תשכ"ה -

ע

[ועש"ק וילך, ה' תשרי, תשכ"ה]

מענה לר' שמואל לו על מכתבו (בתאריך כ"ב אלול) בו כתב: "שבתי ז"ע מאנגליא. זוג' ובני שי' ישארו שם עד מחרת יוה"כ בע"ה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' פנחס שי' לו וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא כ"ז בהצלחה בגו"ר

עא

[י"א תשרי, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב (תרגום מאידיש): "היות שכ"ק התעניין אם שז"ר ענה לי [ראה ליקוט מענות קודש תשכ"ד מענה סד], מסר לי היום ר' יונה אייזדלקופ שהוא ביקר אצל ר' שניאור זלמן רובאשאוו ה"פרזידנט" של ארץ ישראל לפני נסיעתו לאמריקה, והוא מסר לו פרישת שלום לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ולי. כל עוד הוא לא מסר הפ"ש לאדמו"ר שליט"א הוא לא יכל למסור לי. "הוא" ביקש ממנו למסור שהוא "קורא את הספר ונהנה ממנו מאד"" (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 64):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "זזייער הנאה", וכתב:

ת"ח על ההודעה בהנ"ל

עב

[י"א תשרי, תשכ"ה]

מענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) שהכניסה את מכתב הנערה חנה ווייס (קיובמן) ע"ד הקשיים בהפצת המעינות בסמינר אשר בגייטסהד (תשורה הרץ ט"ו מרחשון תש"פ ע' 11. והעתקה, באדיבות ר' לוי יצחק שי' אזימאוו):

להחזיר

בטח תעודד את הכותבת תי' שלא תיפול ח"ו ברוחה,

ואדרבא: מעת התגלות תורת החסידות – כשבא כיבוש שטח חדש על ידה ונתרבו המכירים באמיתתה מסוג חדש של אנשים – זה עצמו הוסיף ביראת אלו שעדיין לא הגיעו לכך וכו'.

עג

[לאחר י"א תשרי, תשכ"ה]

מענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) שכתבה – בהמשך להמענה שקיבלה (לעיל מענה עב): "איך האב היינט באקומען דעם ענטפער פון רביין שליט"א אף די בריוו פון חנה ווייס תחי'. איך האב געהערט פון חנה ווייס אז עס האט זיך איינגעשטילט און אז יעצט איז דארט אלץ בסדר צוריק ווי געווען" (מהעתקה, באדיבות ר' לוי יצחק שי' אזימאוו):

ת"ח על הבשו"ט

עד

[לאחר י"א תשרי, תשכ"ה]

מענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) בקשר לפעילות הנערה חנה ווייס (קיובמן) בהפצת המעינות בסמינר אשר בגייטסהד (מהעתקה, באדיבות ר' לוי יצחק שי' אזימאוו):

בטח תמשיך ותחזק את ההתכתבות איתה וכן עם עוד מהתלמידות.

עה

[לפני חג הסוכות, תשכ"ה]

מענה לר' ישראל גארדאן על מכתבו (להמזכיר הרי"ל גראנער) בו כתב: "במנהגי חדש אלול הנדפס ב"מחזור" ובספר המאמרים תש"ד כותב כ"ק אד"ש שאבל ר"ל בשנה ראשונה אינו יוצא מביהכנ"ס בשעת אמירת יזכור – אבל אינו אומר יזכור. כ"ק אד"ש אינו נותן שום מקור על דין זה. הראבאי שלי מפקפק ע"ז ופוסק להיפך. אפשר תדע מקור על מה שכ"ק אד"ש כותב?" (מצילום כתי"ק – תשורה גרליק ט' אלול תשע"ח ע' 14. ס' "היכל מנחם" ח"ג ע' נו-נז):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את מה שכתב: "כותב כ"ק אד"ש שאבל ר"ל בשנה ראשונה אינו יוצא מביהכנ"ס בשעת אמירת יזכור וכו'", וכתב:

כמה דעות בזה (<u>קצתם</u> הובאו בכלבו על אבילות).

הפס"ד בזה כנדפס א"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והטעם י"ל בפשטות – דאין לצאת מביהכנ"ס כיון דלא שייך הטעם ליציאה דעין הרע. ולא יאמרו כו' – דהקול ודיבור יעורר הכוונה ביותר ויבלבלו כו' (כמש"כ בכרם שלמה).

ועוד י"ל (אף שלא מצאתיו לע"ע בס') אבל לכאורה <u>פשוט</u> הוא – דבתוך יב"ח א"צ לבקש יזכור כו' כיון דאינו נשכח בלאה"כ (למטה, ובמילא גם למעלה).

עו

[י"ז תשרי, א' דחוהמ"ס, תשכ"ה]

מענה לר' שמואל לו על דו"ח מפורט מנסיעתו למדינת גרינלאנד, שם – ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א – ניהל את תפילות יום הכיפורים עבור היהודים המוצבים בבסיס חיל האויר של ארצה"ב. בסיום מכתבו כתב ע"ד ארבעה קנקני משקה שניתנו לו שם טרם נסיעתו חזרה, "ואמרתי שאתן הוואדקע בהתועדות כ"ק אד"ש" (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ וילך תשע"ו ע' 29-31. תשורה לו אסחה"ש תשפ"א ע' 36):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט הנ"ל.

ואשרי חלקו (וחלק ב"ב שיחיו – שהוא הבעל והאב לאויוש"ט) שזכה להביא בפועל את כהנ"ל.

ונוסף על עצם הענין – בודאי תהיינה גם פירות בעתיד, ופירות שיביאו פירות וכו'.

מהנכון שישלח לכאו"א מהם (עכ"פ) greeting card. ובפרט ימים אחדים לפני חנוכה (נוסף על ההודעה לאחרי [שאתן הוואדקע בהתועדות כ"ק אד"ש]**).**

להחזיר המצו"ב.

אולי ג"כ מתנה (מהמל"ח או ממנו?): זוג תפלין ט"ק וט"ג, הבדלה כוס לקידוש וכיו"ב

עז

[ח"י תשרי, ב' דחוהמ"ס, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ו' תשרי תשע"ה ע' 14-13):

[1] במכתבו כתב: "לא הספקתי עד היום להודיע לכ"ק שליט"א אשר במוש"ק מסרתי על הראדיא אשר לכבוד יום ההילולא י"ג תשרי הואיל כ"ק שליט"א להגיד מאמר דא"ח מבעל ההילולא ושיחות קדש, אבל לפני זה הואיל כ"ק שליט"א להגיד שיחות קדש בקשר ושייכות להסתלקות הרבנית נ"ע וימי השבעה (אשר ביום הזה הי' יום השביעי, וההוספה מהפרי מגדים ונחלת שבעה וכו', זה הוספתי בתחלה כאשר מסרתי שהשידור הוא לעילוי נשמתה) . . כפי שהזכרתי כבר – אמרתי אשר השידור הוא לעילוי נשמת הרבנית בשמה ובשם אבי', וכן עשיתי במוש"ק וילך שאמרתי אז שאין למנוע ממסירת דברי חסידות והתעוררות ואדרבא שהוא לעילוי נשמתה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את מה שכתב: "לא הספקתי עד היום להודיע לכ"ק שליט"א אשר במוש"ק מסרתי על הראדיא אשר לכבוד יום ההילולא כו'", וכתב:

ת"ח ת"ח על הענין ועל ההודעה אודותו.

והרי בכ"ע מצפה כ"א לענין של נח"ר ובפרט בעת כו'

[2] במכתבו כתב: "יש אצלי מחשבה שבהיות שהרבנית הלא היתה מעריצה גדולה מהשידורים של תניא ושיחות קדש, אולי הי' כדאי לסדר שבמשך השנה בכל מוש"ק יהי' שידור של מסירת שיחות (לא רק בש"ק מברכין) ושיהי' זה לעילוי נשמתה, יכולים לקחת מהלקוטי שיחות שנדפסו או מאלו שעוד טרם נדפסו. אמנם . . אין לי מקור על ההוצאות הכרוכות בזה, חשבתי אולי לתת בעצמי ההוצאות על זה . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "אולי הי'", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדאי לסדר כו'".

(ב) על מה שכתב: "יש אצלי מחשבה . . יכולים לקחת מהלקוטי שיחות שנדפסו או מאלו שעוד טרם נדפסו", כתב:

– **וזה מחזק סברתי להתועדות – בל"נ – בש"ק** [במשך השנה] **עכ"פ בקיצור בכמות.**

(ג) סימן בעיגול את התיבות "ההוצאות הכרוכות בזה", וכתב:

מחצה עלי.

עח

[לאחר ש"פ בראשית, כ"ז תשרי, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק חה"ס תשע"ג ע' 12-11, 14):

[1] במכתבו כתב: "בענין האושפיזן שחושבים האושפיזן של הנשיאים הבעש"ט <u>והרב המגיד</u> וכו', הנה לכאו' הי' קשה לי מזה שפעם הואיל כ"ק אדמו"ר נ"ע לאמור בשיחה ק' שהי' מדובר על דערמאנען די נעמען פון די רביים, וסיפר מכ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע שפעם הזכיר את שמות הרביים (כאשר שלח שליח להשתדלות אצל המיניסטער שבחזרת הצבא מהחזית לא יהיו פרעות והשליח חזר בידיעה לא טובה, וכאשר כ"ק אדמו"ר נ"ע רק ראה אותו חיוורו פני קדשו ואח"כ קראו אליו ושאלו מה הגיד וכו' והשיב התשובה וכו', וכ"ק אדמו"ר נ"ע עמד אז בטלית על הכתף לפני הנחתו והזכיר השמות של הרביים) הבעש"ט וכ"ק אדמו"ר הזקן וכו',

שזכותם יגן בעד כלל ישראל אז עס זאל נישט זיין קיין פאגראמען אויף אידען וכו', ואמר ע"ז כ"ק אדמו"ר שמה שלא הזכיר את הרב המגיד הוא מפני: "שהגם שכל הספירות נמשכים מהכתר אבל שאיפתם הוא אל פנימיות הכתר", ולכאו' מדוע בענין האושפיזן כן מזכירים את הרב המגיד? . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "מהכתר", וכתב:

האושפיזין הם לא מצד שייכותם לכתר חכ' כו' – כ"א [מצד שייכותם] לחסד, גבורה, ת"ת כו'. כמבואר בכ"מ.

[2] במכתבו כתב: "ואגב כאשר כ"ק אדמו"ר דבר אז על הזכרת שמות הרביים ובהסיפור הנ"ל הנה המדובר הי' להזכיר השם ושם האם ר' ישראל בן שרה וכו', ומזה קשה לי תמיד מה שעל הציון מזכירים בהמענה לשון בשם האב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

לעיין בכ"ז פנים יפות ס"פ בהעלותך. נוסח הזכרת נשמות שבסי' אדה"ז. דרכי חיים ושלום הל' בקו"ח, ושקו"ט בארוכה בשו"ת שם משמעון חאו"ח סכ"ב.

עט

[שלהי תשרי, תשכ"ה]

מענה לר' סעדי' ליבעראוו שכתב – בקשר לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א אליו ב"יחידות" אלי' זכה, ע"ד הסברא שיסע לירושלים עיה"ק לכהן בתור משפיע בישיבת "תורת אמת": "נתקבל המברק . . ואני אהיה בכאן עד שבוע הב' הבעל"ט בשביל לקבל הוראתם הקדושה בענין הנסיעה לירושלים ת"ו . . בודאי דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א וכוונתם הקדושה תתמלא בזה. והנני מוכן לקבל בזה הוראתם הקדושה. ובהנוגע לפועל – אם לנסוע לבדי או ביחד עם זוגתי שתחי', ובאם להקדים זמן הנסיעה או להמתין עד אחר החתונה של בני ש"ז שי' שתוכל להתקיים בע"ה בח' שבט-אדר. וגם החפצים שלי עדיין לא הגיעו ממאראקא" (קובץ "תולדות ר' סעדי'" ע' 104-103):

כפי שאמרתי לו – ענין ירושלים כו' הוא אפילו קודם ההשערה. כ"א שאלתיו האם אינו מופרך אצלו שאז מקום להתחיל לדבר.

וכיון שבנתיים נתעכב עוד עיכוב – הנה [אם שנכון שאתעכב כאן עד אחרי ש"ק] – **ואין כדאי לחכות לבירור הנ"ל (שאין לו זמן קצוב וכנ"ל).**

פ

[תחלת תשכ"ה]

מענה לר' יצחק מאיר גוראריי (תשורה גוראריי יו"ד כסלו תשע"ב ע' 51):

[1] במכתבו כתב ע"ד ההצעה שקיבל לשמש כמשפיע בישיבת תו"ת מאנטראל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>לקבל הצעה זו</u>

[2] במכתבו כתב – שהנהלת הישיבה הציעו לו שיהא נחשב לימודו במאנטראל כמו שלומד בכולל שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א, בכך שיכתוב דו"ח מלימודיו, וכתב שזהו גם בכדי: "שיהי' גם לימודי בעצמי בפיקוח ממישהו, היינו שאצטרך ליתן דו"ח למישהו ממה שלמדתי, שזה יכריחני יותר ללימוד".

על תיבת "ממישהו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

במונטראל (הרמז"ג שי' הלוי) וע"מ שישלח הנ"ל לכאן פעם בשבועיים הידיעות עד"ז.

אזכיר עה"צ

פא

[תחלת תשכ"ה]

ממענה להנערה ליבא בלעסאפסקי בקשר לשידוך שהוצע לה עם הת' אלימלך צוויבל (קובץ זכרון הרב אלימלך צוויבל ע"ה ע' 4):

[. .] **אברך שתורתינו תורת חיים מדברת בשבחו – חסיד, ת"ח, ובעל מדות וכו'** [. .]

פב

[לאחר ש"פ נח, ד' מרחשון, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג (מצילום כתי"ק – תשורה לאופר ט"ו תמוז תשע"ב ע' 19-20):

[1] במכתבו כתב:

"בהיות שכאשר הלילות יותר ארוכים ובפרט אחר שיחליפו את השעונים, יהי' זמן להכין בע"ה בכתב מה שרוצים למסור מהשיחות קדש, ולסדר יותר הענינים, ע"כ אשאל בזה שאלה כללית איך לעשות אם לתת תוכן הענין משיחה אחת, אשר אף שאין מוסרים הענין לכל פרטיו אבל הענין בכללותו נמסר, או יותר טוב למסור נקודות מאיזה שיחות אף שלא יספיק הזמן למסור ענין אחד באופן הנ"ל.

ולדוגמא הנה במוש"ק העבר חשבתי למסור תוכן השיחה הראשונה ההוראה מיש דורשים וכו' ולתת עכ"פ קצת מהשיחה השני' אשר הי' בזה ענין של פועל נגד ענינים של מותרות וכו' . . אבל לפועל לא הספיק לי הזמן ולא הזכרתי כלל מהשיחה השני', וכאשר יש זמן להכין בכתב באופן מסודר שאז יכולים לחשוב בדיוק כמה זמן יקח אז יכולים לבחור באחד מב' אופנים הנ"ל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "להכין בכתב"; ועל כללות הענין, כתב:

– לא יגביל א"ע בזה. ובכל פעם – יבחר באופן שמשער שימסור בחיות יותר תוכן השיחות <u>דאז</u>

[2] במכתבו כתב:

"אולי כדאי למסור במוש"ק הבע"ל לפני מסירת השיחות הדברים דלהלן?

ווי באוואוסט איז בדרך כלל דער סדר פון דעם רבי'ן שליט"א צו ריידען שיחות קדש און מאמרי חסידות ביי פארבריינגענס שבת מברכים און אין געוויסע זמנים ווי יום טוב אדער יומא דפגרא אדער צוליעב געוויסע געלעגענהייטען ווי ווען עס קומט א גרופע פון אורחים חשובים א.ד.ג.

היי-יאר ווי עס ווייזט אויס וועט דער רבי שליט"א בע"ה יעדער שבת ארויסקומען צום עולם האלב נאך איינס בייטאג און ריידען שיחות קדש און ענינים פון מאמרי חסידות, און ווי עס ווייזט אויס פון דעם אופן, אז

דאס איז כמו ווי א קביעות לימוד ברבים לעילוי נשמתה פון די רביצין די מוטער פון דעם רביץ שליט"א הרבנית הצדקנית נ"ע.

און דער לימוד איז וואס דער רבי שליט"א האלטענדיג א חומש אפן איז מבאר א פסוק חומש מיט דעם פירוש רש"י וואס אויף איהם על פי דרך החסידות און נעמט פון דעם ארויס א הוראה אין עבודת השם און אן ענין פון התעוררות, וואס דער לימוד אין דעם אופן איז דאס תורה שבכתב צוזאמען מיט תורה שבעל פה, ווייל רש"י איז דאך מדרשי רז"ל על התורה וואס דאס איז תורה שבעל פה, און עס איז נגלה דתורה און פנימיות התורה ווייל די מדרשי חז"ל פון רש"י כפשוטם זיינען דאך נגלה דתורה, און ווי דער רבי שליט"א האט פאריגע וואך דערמאנט אין נאמען פון דעם רביץ דער צמח צדק איז רש"י אויף חומש יינה של תורה פנימיות התורה, און בפרט ווי דער רבי שליט"א איז מבאר די ענינים על פי דרך החסידות בלול מיט ענינים פון בבלי וירושלמי חקירה און קבלה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א תיקן כמה תיקונים בנוסח הדברים, כדלקמן:

(א) על מה שכתב: "יעדער שבת" – מחק תיבת: "יעדער", וכתב:

אויך אין אנדערע [שבת]**ים**

(ב) על מה שכתב: "ארויסקומען צום עולם האלב נאך איינס בייטאג און ריידען כו"" – מחק תיבת "און".

(ג) על מה שכתב: "הרבנית הצדקנית נ"ע", כתב:

[הרבנית הצדקנית] **חנה בת הרב מאיר שלמה** [נ"ע]

(ד) על מה שכתב: "און דער לימוד איז וואס דער רבי שליט"א האלטענדיג א חומש אפן איז מבאר א פסוק חומש מיט דעם פירוש רש"י וואס אויף איהם" – מחק את התיבות: "און", "האלטענדיג א חומש אפן"; וכתב:

[דער לימוד] **בכלל** [איז וואס דער רבי שליט"א איז מבאר א פסוק חומש] **פון דער סדרה** [מיט דעם פירוש רש"י וואס אויף איהם]

(ה) על מה שכתב: "וואס דער לימוד אין דעם אופן איז דאס תורה שבכתב צוזאמען מיט תורה שבעל פה" – מחק תיבת "דאס", וכתב:

[וואס דער לימוד אין דעם אופן איז תורה שבכתב צוזאמען] **און פאראיינציגט** [מיט תורה שבעל פה]

(ו) על מה שכתב: "און עס איז נגלה דתורה און פנימיות התורה ווייל די מדרשי חז"ל פון רש"י כפשוטם זיינען דאך נגלה דתורה", תיקן וכתב:

[עס איז או]**יך** [נגלה דתורה און פנימיות התורה ווייל] **פשט הפסוק און** [די מדרשי חז"ל פון רש"י כפשוטם זיינען דאך נגלה דתורה]

(ז) על מה שכתב: "און ווי דער רבי שליט"א האט פאריגע וואך דערמאנט כו'" – מחק את התיבות: "דעם רבי'ן דער צמח צדק איז", וכתב:

<u>להעתיק</u> הל' מהיום יום (כט שבט)

פג

[לאחר ו' מרחשון, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 335, 340):

[1] במכתבו כתב: "רצוף הרשימה מאיזה שבועות מהלומדים ביום א'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "הרשימה", וכתב:

נת'

[2] במכתבו כתב: "ביום ב' ו' מרחשון זיינען מיר עפ"י הצעה שלי גיווען במקום מנוחת אמו הרבנית הצדקנית נ"ע וע"ה, גיזאגט דעם תהלים כמו שנסמן בהספר "דרכי חסד", והשי"ת יקבל בקשתינו. השתתפו הרב ש"א קאזארנאווסקי, יונה איידעלקאפ, שניאור זלמן הלוי, והנהג אלי' עבער".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

ת"ח על ההודעה

ובעיקר וביותר – על עצם הענין.

[3] בקשר לרשימה המצורפת, כתב:

להחזיר המצורף

פד

[י"ד מרחשון, תשכ"ה]

ממענה להשליח ר' משה יחיאל פעלער שכתב: "בנוגע להתינוק אודותו הודענו לכ"ק אד"ש ביום שהי' צריך להתקיים הברית מילה ונעשה התינוק Blue ר"ל – הנה התינוק עדיין בהבית רפואה וברורו שמחלתו הוא . ." (מצילום כתי"ק – תשורה הולצברג כ"א סיון תשס"א ע' 45):

(1) כנראה לא שמרו ההורים שי' דיני טהמש"פ. ועכ"פ תומ"י יחליטו ויתחילו מכאן ולהבא.

אזכיר עה"צ

פה

[שלהי מרחשון, תשכ"ה]

מענה לא' מאנ"ש (מצילום כתי"ק – תשורה אבצן ג' שבט תשס"ה ע' 14. אגרות-קודש חכ"ג ע' רצד):

סדר החיים כשהבעל לומד תורה חלק מיומו (עכ"פ) – מובן <u>שזוהי</u> ההתחלה הנכונה ושצ"ל בבנ"י [כיון שהחתונה היא ההתחלה דבנין עדי עד] –

אבל מובן ג"כ, שזהו קשור בהגבלה ומדידה וקצת צמצום בנוגע לגשמיות. וכיון שזהו נרגש בחיי יום יום ומאידך – צ"ל החיים דבנ"י – כמש"נ – מתוך שמחה וט"ל ובטחון –

הרי צ"ל ההסכמה על סדר חיים כזה – <u>מראש והסכמה מלאה ומתוך שמחה</u> (על שמתחילים חייהם – בחיי תורה, תורת חיים).

ואם יסכימו שניהם ע"ז ובאופן הנ"ל – יה"ר שיהא כ"ז בשטומו"צ.

פו

[לאחר ש"פ תולדות, ב' כסלו, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי בקשר לפעילות "ועד המסדר" (ס' "בכל ביתי נאמן הוא" ע' 361):

פשוט שלא הייתי מעכב מלעשות סדר אלא לעת עתה הפעולה היחידית שלו שראיתי הייתה התכנית שחיבר ביחד כל השולחנות וכל הנאספים עמדו על רגליהם בקצות הביהכנ"ס! וזהו לאחרי 15 שנה של התעניינותו עמוקה בעשיית סדר. זהו הפלא?

פז

[יו"ד כסלו, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב שמהסס באם להטריח את כ"ק אדמו"ר שליט"א בהכנסת רשימות המשתתפים בשיעורי הלימוד בכל יום ראשון ב-770 (ס' "לשמע אוזן" – הוצאת תש"נ ע' שכח; הוצאת תשע"ו ע' 343. לקו"ש חל"ט ע' 234):

עיין מפרשים לדברים (א, י"ב) שאין זה טרחא. ואדרבה – ענין של נח"ר רב מהמשתתפים שי' – כן ירבו – ביחד עם ההיפך על אלה שלע"ע אין משתתפים, שעליהם י"ל ענין הטרחא – ע"פ פי' הראב"ע שם.

פח

[כסלו, תשכ"ה]

מענה להת' חיים שלום דובער ליפסקער שכתב – בקשר לעבודתו בעריכת "ספר הערכים – חב"ד": "היות שע"פ מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א מתחיל הנני לעבוד בע"ה בהאינציקלפידי' – בינתיים ארבע שעות ליום לערך, ז.א. משעה 3:30 עד 7:30 לערך – ע"כ הנני מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בהם):

יהא בשטומו"צ

ועוד יותר מכפי ההשערה

וזכות הרבים מסייעת.

פט

[ח' טבת, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף הלוי ווייזנבערג (מצילום כתי"ק – תשורה בעלינאוו ד' תמוז תשנ"ח ע' 31):

[1] במכתבו כתב: "אני מצרף בזה דף אחד מפרק מ"ב אשר כבר הואיל כ"ק לראותו, וכוונתי לשאול בזה מה שלא זכיתי להבין מה שהואיל כ"ק שליט"א להגיה במש"כ בפי' רע' מהימנא שמפרנס האמונה וכו', כי הלא בתורה אור במאמר ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה בדף נ"ו עמוד א' כשמדבר לכאור' בענין זה עצמו אומר שם הלשון "ומשרע"ה משפיע בחי' דעת כו' ונקרא רעי' מהימנא שמפרנס את האמונה ע"י שממשיך דעת ה"". ואולי הכוונה בזה שלא ביארתי אשר אמונה היא מקיף ודעת פועל שיהי' בפנימיות, אבל דברי כ"ק "זהו היפך ממש"כ כאן" אין משמע כן".

על מה שכתב: "כי הלא בתורה אור כו"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

זהו: 1) עוד פי' וענין 2) אשר אדה"ז כאן אינו מזכירו כלל וכמדומה גם לא מרמזו. (ומטעם המובן, כי כאן נוגעת השייכות למדות (וכהדיוק: הוא כללות כולם. ובפרט) ליר"ת, איך דזוטרתי היא. ולא – בנוגע לאמונה). ובמילא מפרש ד"מהימנא" הוא התואר (וטפל) ל"רעיא" ולא להיפך – אשר רעיא הוא הטפל (ומשמש ומפרנס את) מהימנא.

[2] במכתבו כתב: "אגב, מה שכתבתי בענין ניצוצין בגוף ונפש וכו' שלכן ההסתכלות ברבי וכו', הנה שמעתי זה מר' יוחנן שי' גארדאן ששמע זה מהרב שואל בער בשם המשפיע הרש"ג זעמבינער".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

[לפלא שלא שם לב – אין זה שייך או סותר להשמועה – לחידוש נפלא שבכאן בתניא, כרשום עה"ג לעיל]

צ

[כ"ד טבת, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב: "רצוף הרשימות מאיזה שבועות. גמרנו ללמוד התורות מפי' נח ומתחילים ללמוד מפי' לך. דער פארלערנער איז הרב מרדכי מענטליק, און בכלל פילפול'טמען זיך" (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 344):

על התיבות: "רצוף הרשימות מאיזה שבועות", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) ות"ח ומגלגלין זכות ליום זכאי

צא

[כ"ד טבת, תשכ"ה]

מענה להשו"ב ר' אליהו שמואל הכהן כהנוב שכתב שתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית הלומדים שחיטה יקבלו הוראה לשחיטה ביום כ"ד טבת הבע"ל (אגרות-קודש חכ"ג ע' שיב. והעתקה):

ויהא כהנ"ל בהצלחה רבה ומגלגלין זכות (טהרה ודכויי – ולא רק בנוגע לעצמו – (תחטאיני) – כ"א גם וחיטא את <u>הבית</u> – חולין כ"ז רע"א) ליום זכאי (ולהעיר ממש"כ בכו"פ סו"ס י"א שבזמנינו אין לחוש אפילו לשחוט אווז <u>בטבת</u>) – הילולא דאדמוה"ז שהוראתו היינו נתינת כח – ששו"ב ה"ה יר"ש ביותר וחרד על דבר ה' שלם בדעתו וכו' (הל' שחיטה ס"א סק"ב, ושקו"ט בשו"ת צ"צ יו"ד סי"ב).

צב

[כ"ד טבת, תשכ"ה]

מענה להרב פנחס קארף על מכתבו בו שאל – דלכאורה העיקר בעבודה הוא קבלת עול, וכל הפרטים באים בהסתעפות מקבלת עול, ועפ"ז מהו הפירוש דעבודה של מוחין או עבודה של מדות (לקו"ש חל"ט ע' 267-266. תשורה נמירובסקי י"ד אלול תשפ"א ע' 49):

1) ת"ח על הבשו"ט

2) הן קב"ע והן חב"ד חג"ת נהי"ם צ"ל בעבודת ה' והן כאו"א מצ"ע (בתור עיקר ומשפיע על כל השאר) והן בתור מושפעים מענין אחר שהוא עיקר.

– וכמו שבכללות – תלוי זה בזמני השנה (ר"ה – קב"ע וכן תחלת היום, וכו'), כן בפרטיות תלוי זה במצב האדם באותה שעה וואס וועט מער אויפטאן וכו'.

כן מצד הענינים – מדות צ"ל מקבלים ממוחין וכו'.

(ומוכח) בכ"מ.

ועוד ועיקר – 1) סור מרע צ"ל בכל האופנים האפשרים בשעת מעשה – 2) לעולם יעסוק כו' שלא לשמה שמתוך כו'.

3) אזכיר עה"צ

צג

[לאחר מוצש"ק שמות, כ"א טבת, תשכ"ה]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "זה עתה הגעתי בשלום לכאן. בין המכתבים שהבאתי נמצא גם מכתב שכתבו התלמידים בישיבת אור ישראל בפתח תקוה מוצש"ק שמות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נתקבל ות"ח

[2] במכתבו כתב: "אבקש את ברכת הרבי שליט"א . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

צד

[טבת, תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "הנני מתכונן לנסוע מחר עם בני ביתי שיחיו לבוסטון על ש"ק, לבקר את אמי תחי' (חזרה משיקאגא ביום ב' העבר, ות"ל מרגשת כשורה), ולהיות על חגיגת הבר מצוה של בן אחי שי' שיתקיים במוצש"ק הבעל"ט, ונחזור אי"ה ביום א"" (מצילום כת"ק – תשורה קרינסקי י"ז סיון תשע"ו ע' 20):

ויהא בשטומו"צ

בטח יקח עמו טופס(ים) של המאמר כי עמך מקו"ח.

צה

[ר"ח שבט, תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב – עבור גיסו השליח ר' משה יצחק העכט: "משה שי' העכט ביקש לשאול אם יש מענה למכתבו מלפני כשבועיים שבו שאל אודות אם יכול לקרוא השם של ההיי-סקול לנערות ע"ש אם כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכתב שם איזו הצעות בזה. הצעה א' הי' Chana Schneerson High School for Girls, ועוד הצעות. וכיון שיש ענינים טכניים שנחוץ לו לסדר בזה, שואל אם יש מענה לזה" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי ט"ו אלול תש"ע ע' 15):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן להוציא תיבת "Schneerson", וכתב:

<u>ר"ח שבט</u>

1) שם המשפחתי – אין להזכיר בכגון זה [וכנראה מהשמות שקבע כ"ק מו"ח אדמו"ר: בית רבקה וכו'].

2) ע"פ הנ"ל מובן – שכדאי הוספת התיבה "בית", היינו "בית-חנה".

3) אלא שצריך לברר מקודם – האם לא תפסו שם זה מחוץ לחב"ד.

ויהא בשטומו"צ.

ואזכיר עה"צ להצלחה רבה.

צו

[לאחר יום הבהיר יו"ד שבט, תשכ"ה]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בו ציין את המראי-מקומות להמדובר בהתועדות יו"ד שבט (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ב (תשכ"ה ח"ב)):

<u>מ"מ להמאמר</u>

<u>הבעש"ט</u>. כש"ט ח"ב קרוב לסופו ד"ה: מהבעש"ט זללה"ה בראשית ות"י (ס"ע 58)

<u>ההי"מ</u>: או"ת בהעלותך (נת' ביהל אור צח, ו. במאמרי וארא בא העתר)

<u>אדה"ז</u>: תו"א ר"פ וירא (הג' אדנ"ע)

אדהאמ"צ: שעה"י פ"ט. וראה מאמרי תקס"ב (ע' רפ)

הצ"צ: מצ' האמנת הא' פ"ו (מצויין שם לבי' האוצ"ח – ראה) שרש מצ' התפלה פלד ואילך (– בפל"ה "ג' עמודים חלק בגכי"ק: ולהעיר מלקו"ת הוס' לויקרא ד"ה להבין מ"ש בסאוצ"ח פ"ה) – ראה ג"כ לקו"ת נצבים (מט, ב).

אד' מהר"ש: מים רבים קנט ובכ"מ.

אדנ"ע: המשך רס"ו ד"ה אדם כי יקריב, והסמוכים.

בהשיחות: תוספתא ברכות ספ"א. ירוש' יומא פ"א, ה"א. ר"ש פרה פ"ג מ"ג. ר"ה כה, א. חדאג לשבת קלט, א.

ותקח התוף . . ותען להם (ל' זכר) לאנשים: שירו (ע"פ ילקוט ראובני): רש"י סוטה מח, סע"א: קצת פריצות כו'.

סוכה נב, רע"א "ונשיהם לבד" – היינו קודם תחה"מ (וכמש"נ וספדה) משא"כ קרא דישבו זקנים

צז

[ח"י שבט, תשכ"ה]

מענה להרב שמואל פסח באגאמילסקי שכתב ע"ד הצעת כמה מחברי קהילתו לארגן משחקי "בינגו" בבית-הכנסת, וכל ההכנסות יהיו קודש לטובת הקהילה (אגרות-קודש חכ"ג ע' שלב. קובץ "בתוקף ובנועם" ע' 28):

להרשות בינגא – מובן שא"א (ואפי' הקונסרבטיב שללו ואסרו זה).

צח

[כ"ג שבט, תשכ"ה]

מענה לכמה מתלמידי ה"קבוצה" מאה"ק הלומדים בישיבת תו"ת המרכזית 770 – ששאלו האם יכולים לנסות לבקש ממשרד-הבטחון להאריך את שהותם בחצרות קדשנו עד לאחר חג הפסח (תשורה רבינוביץ ה' כסלו תשע"ב ע' 150. תשורה זאנדהויז כ"ף אלול תשע"א ע' 30-31):

באם הנהלת הישיבה דכאן ומשם מסכימים [לנסות ולבקש הארכה]

אזכיר עה"צ

צט

[שבט, תשכ"ה (1)]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן על מכתבו – בו גם העלה על הכתב סיפור (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 47):

ת"ח על הספור

(ודוקא בשנת העבור – מצמצם ביותר?)

ק

[שבט, תשכ"ה (2)]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 48):

[1] במכתבו כתב: "א"ז הרמ"י נ"ע פלעגט זאגין אז מי מוז אריין גיין אייף יחידות, דער רבי וואלט דאך אייף דיר א קוק טאן... אייך אז מי פלעגט קומען פון ליובאוויץ פלעגט ער ריידין די חסידות פון סידור ווי דער סדר איז פון עלי' אל רבו און בפרטיות כל מה שנתנו חכמים עיניהם כו' אייף רוחניות הענין".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "פון סידור", וכתב:

איזו?

[2] במכתבו כתב: "אייף דער הערה פון כ"ק בלה"ק "ודוקא בשנת העיבור מצמצם ביותר" [לעיל מענה צט] וועל איך זיך משתדל זיין עפעס צונייף קלייבען".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "עפעס", וכתב:

?! אחז"ל עשיר שהקריב קרבן עני לא יצא

קא

[שבט, תשכ"ה]

מענה להת' משה שקליאר על מכתבו בו שאל: "אם יש ענין להניח תפלין דר"ת אחרי התפלה או יכול להיות כל היום – ובפרט בנוגע הסדרים" (ס' "היכל מנחם" ח"ב ע' כח. תשורה גאלדבערג כ"ה מרחשון תשע"ז ע' 13):

[1] על התיבות: "להניח תפלין דר"ת אחרי התפלה", כתב:

שאז מקושר לברכת תפלין דרש"י (שאינו דומה הפסק התפלה להפסק עניני חול) ולהעיר מתפלת הדרך עד"ז (היום יום י"ט תמוז)

[2] על התיבות: "או יכול להיות כל היום", כתב:

[או] **(באם א"א)** [יכול להיות כל היום]

קב

[שבט, תשכ"ה]

מענה לר' ראובן דונין על שאלתו בענין שתיית משקה, ששמע שישנו היתר אשר ל"משפיע" מותר (תשורה גאלדבערג כ"ה מרחשון תשע"ז ע' 13):

מפיתוי היצר כמובן

ובמילא אין העצה לשמוע לפיתוי (שעי"ז יתגבר עוד יותר ובמכש"כ שלא יניח להתוועד באיזה פיתוי אחר או גם בלא פיתוי)

אלא הפכו

קג

[לפני חודש אד"ר, תשכ"ה]

מענה להמתעסקים בהכנת "לקוטי תורה" היו"ל בהוצאה חדשה ע"י מערכת "אוצר החסידים" (מצילום כתי"ק – תשורה שפירא ח"י כסלו תשנ"ט ע' 6):

[1] במכתבם כתבו: "עפ"י הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א – יבוא המשך אחד של ציוני העמודים נוסף על ציוני העמודים הנמצאים כעת".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת תיבת "נוסף".

[2] במכתבם כתבו: "שאלה: בדפוסים שעד עתה הדפיסו לוח המפתחות לפני או לאחרי החלק אליו שייכת המפתחות. בהוצאה החדשה אם להשאיר סדר זה או לסדר כל המפתחות בראש הספר. – איך שיהי' – אם לציין גם ציון העמוד החדש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "אם להשאיר סדר זה או . . כל המ(פתח)ות . . הספר"; וכתב:

[לסדר] **1) מפתח כללי 2) מפתח מפורט דכל החלקים בראש הס' וגם – שער ומ**[פתח בראש] **כל חלק – דחלק ההוא.**

(ב) מחק את התיבות: "איך שיהי' – אם"; השאיר את התיבות: "לציין גם ציון העמוד החדש", וסימן קו תחת תיבת "גם".

[3] במכתבם כתבו: "באיזה דפוסים הקודמים נדפסו הסכמות מרבני אנ"ש דזמן ההוא – אם להדפיסם בהוצאה זו בתור הוספה בסוף הספר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "אם", "(להדפיס)ם", "בתור הוספה"; וכתב:

[להדפיס] **כולם** [בהוצאה זו] **בשער ובקונ' בפ"ע** [בסוף הספר] – **ביחד עם פקסימיליא'ס, מפתח ענינים מ"מ וכו' (כמו בתו"א)**

[4] במכתבם כתבו: "המ"מ וכו' לפסוקי ומאמרי רז"ל שנערך עתה – אם יבוא זה בסוף הלקו"ת או בקונטרס בפ"ע".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "אם", "או"; וכתב:

[יבוא זה בסוף הלקו"ת] **בשער בפ"ע כו' וגם** [בקונטרס בפ"ע] – **לאלו שלא יקנו כל הלקו"ת**

קד

[י"ד אד"ר, פורים קטן, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 342):

[1] במכתבו כתב: "רצוף הרשימות משלשה שבועות מהבאים ללמוד דא"ח בכל יום א"י".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' ות"ח

[2] כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את תאריך המכתב: "פורים קטן", וכתב:

ומקטן – לגדול ומגדול – ומיסמך גאולה – לגאולה (לפסח – דכימי צאתך מארמ"צ) אראנו נפלאות וההקדמה וההכנה הפצת המעינות

קה

[כ"ז אד"ר, תשכ"ה]

מענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) שכתבה שאבי' ר' בן ציון שם-טוב הציע לה לבוא לניו יארק בכדי לנהל תכנית מרכזית של "בנות חב"ד" ומסיבות-שבת, וציינה שיהי' קשה קצת עבורה למצוא ממלאת-מקום לתפקידה הנוכחי בסיוע לחב"ד בפילדלפי' (ס' "שליחות כהלכתה" ע' 348):

הרי יש לה משרה בחנוך ילדים ואיך זה תעזבם באמצע שנת הלימודים.

קו

[לאחר ש"פ צו, ט"ז אד"ש, תשכ"ה]

מענה להמניחים שכתבו "ענינים הצריכים בירור" בהמדובר בהתועדות ש"פ צו: "בע' לט, קטע המתחיל "ב) עס שטייט" (וכן בסעיף מד): בתוס' ד"ה רבי נתן שבת יב, ב ועוד, שמ"ש לא יאונה הוא דוקא באכילת איסור – מידי דגנאי" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ג (תשכ"ה ח"ג)):

עיין אגה"ק סו"ס כו "פסול וטומאה ואסור כי לא יאונה כו"

קז

[כ"ז אדר, תשכ"ה]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 100):

[1] במכתבו כתב: "בביהכנ"ס אין שום לימוד כלל וכלל, מתאספים רק בש"ק לתפילה ובבקר לשחרית באים כולם באיחור . . שורר הפקרות נורא מאוד וכו' . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

(1) אינו מובן כלל – למה לא יוכל לעשות בתיקון הנ"ל צעד אחר צעד ובודאי יצליח.

[2] במכתבו כתב – בקשר להמצב שם: "כלל אינו נוגע להפצת המעיינות כי עוד רחוק רחוק במאוד מאוד שנוכל לסדר כאן משהו כדבעי למהוי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "רחוק רחוק", וכתב:

(2) לדעת אדה"ז בתניא קרוב אליך הדבר.

[3] במכתבו כתב – בקשר לבני א' ממקורביו הלומדים בישיבה לא חב"דית: "ושמחים שמה והעיקר שלומדים טוב . . וגם ביקרתי בכל הדורמיטוריהס, וראיתי שאע"פ ששם יש דאבל-דעקערס ויש בחדר א' 6 וגם 8 בחורים, ומ"מ הכל בסדר מסודר נקי ניט איינגעווארפן. וגם ברוחניות א"א לא' מהם לדבר עמדי בפרוזדור בלתי רשות המפקח, משא"כ אצלינו בכל הנ"ל . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) יספר כ"ז להנהלת תו"ת ואם לא יהי' תיקון בכ"ז – ישלח גם הוא מושפעיו לשם (אע"פ שדיבורי בזה לא הועילו אי"ז ראי' וכבר הי' כיו"ב) ושיטת גם לי גם לך לא יהי' אינה שיטת שלמה בתוה"ק.

[4] במכתבו ביקש ברכה לא' שאינו בקו הבריאות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) אזכיר עה"צ

[5] במכתבו כתב: "האם ראה כ"ק אד"ש החילוק שבין הדינים שהדפסתי בחוברת טהרת המשפחה בספאניש מאשר שיש באנגלית? הנראה בעינו הק'?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) שייך לרב, כמובן.

[6] במכתבו כתב: "בדעתי בעז"ה להו"ל "קאמפליט סטארי אוף שבועות" וכן מפסח וכן מתשרי בתרגום שפאני, וכן לתקן ולהו"ל עוה"פ דחנוכה ופורים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(6) נכון במאוד.

[7] במכתבו כתב: "הצעתי להיות במקסיקו, גוואטאמאלא, קרקס, ועוד מקום, שם שלחתי מה שהו"ל בספאניש ועוד טרם ששלמו, לגבות החובות ולבקש עזר להדפסה בעתיד. הטיקעט שלי הוא ככה שאוכל לעשות סטאפס אלו, הנכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(7) כמובן ופשוט.

[8] במכתבו כתב: "חברי הועד שם . . שאינם פארשלאפענע יכולים לעשות טוב, אבל איתם התיישבתי בפעם שהגיעני מענת כ"ק אד"ש אז "להתיישב עם המכירים אותי", והם יעצוני לטוס במטוס היותר ראשון. וא"כ עכשיו שלכאורה הנני עושה נגד עצתם לא נכנסו לעומק הענין, ולו הי' בפירוש אפילו בע"פ איזה דברים מכ"ק אד"ש הי' זה משנה המצב אצלם לטובה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "חברי הועד שם . . שאינם פארשלאפענע יכולים לעשות טוב", כתב:

(8) כל [חברי הועד שם . . שאינם פארשלאפענע] **והפארשלאפענע** [יכולים לעשות טוב כו']

(ב) על מה שכתב: "ולו הי' בפירוש אפילו בע"פ איזה דברים מכ"ק אד"ש הי' זה משנה המצב אצלם לטובה", כתב:

(9) ימסור לכאו"א מהנ"ל בשמי העתק מכ' לצאגו"ח ויסבירם שגם להם נתכוונתי.

[9] במכתבו כתב: "לכאורה איני יודע מיט וואס זאל איך זיך דארט פארנעמען בחזירתי לשם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(10) כנ"ל בסעיף הקודם כי בו בעצמו יש מב' דרגות הנ"ל.

קח

[כ"ח אד"ש, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף הרטמן (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב שזוגתו החלה ללמד, וב"ה מרגישה טוב.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1 ת"ח על הבשו"ט

[2] במכתבו כתב ע"ד מצבה הרפואי של אמו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 כהוראת הרופא מומחה

[3] במכתבו ביקש ברכה לרפואה שלימה עבור אמו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3 אזכיר עה"צ

קט

[י"ד ניסן, תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "הננו מתכוננים להכניס בננו מנחם מענדל בן דבורה שי' לחדר, מחר ביום ג', י"א ניסן הבעל"ט בבוקר, בשעה טובה ומוצלחת. יתמלאו לו ד' שנים ביום כ"ח ניסן הבעל"ט. והננו מבקשים ברכה עבורו" (מצילום כתי"ק – תשורה ראסקין אדר"ח אד"ש תשע"א ע' 24):

[1] על כללות המכתב, כתב:

ויהא בשטומו"צ ויגדלוהו וכיו"ח שליט"א לתחומע"ט מתוך הרחבה.

[2] על הממון המצורף, כתב:

למל"ח

קי

[לאחר אחרון של פסח, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות אחש"פ (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ב ע' 380-378):

[1] במכתבם כתבו:

"בנוגע לזמן הגזירה דרבה, ראינו ב"שכל טוב" בפנים וז"ל: "א"ר זירא גזירה היא דגזרו אנשי כנסת הגדולה על השופר ועל הלולב ועל המגילה שלא לנהוג בשבת שמא יוליכם אצל בקי ללמוד".

(אגב, עצם הענין אשר <u>בתחילת</u> התקנה הי' כן שכשחל בשבת יקדימו את קריאת המגילה, כתב כן בטורי אבן (מגילה ח, א). אלא שכותב שם, שזהו לדעת רב יוסף דוקא, שהטעם הוא "מפני שעיניהן של עניים כו'", משא"כ לטעם דרבה שהוא מצד גזירה שמא יעבירנו, הקדמת קריאת המגילה היתה אח"כ, כמ"ש רש"י.

ולכאורה, מכיון שלדעת רב יוסף, היתה תקנת הקדימה קודם, מסתבר לומר שכ"ה גם לדעת רבה, כמ"ש בהשיחה, כי דוחק לומר שרבה ורב יוסף חולקים בזמן תקנת הקדימה. וכן משמע גם מדברי התוס' (ד"ה ורב יוסף, מגילה ד, ב) שכתבו "דאיכא נפקותא מיהא במקדש דליכא שבות ואפ"ה אסור משום האי סברא דקאמר רב יוסף", ואם נאמר שלדעת רבה היתה תקנת הקדימה אח"כ, הרי יש נפקותא (לא רק במקדש) בכל משך הזמן עד שהייתה הגזירה דרבה. אם נכון?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יש לדחות דנקט דבר ודאי, תמידי וכיו"ב.

[2] במכתבם כתבו – "שאלות":

"לפי מ"ש בהשיחה שתקנת הקדימה היתה באותו הזמן דתיקון מקרא מגילה, אלא שלדעת רבי הם שני תקנות מיוחדות (באותו יום עצמו),

והיינו שהוא בדרך דחי', ולדעת רבנן היא תקנה אחת, שהתקנה מלכתחילה היתה שכשחל בשבת יקדימו – מהו הפירוש בקושיית הגמרא "ערב שבת זמנם והא שבת זמנם הוא", והרי קאי שם אליבא דרבנן (דאילו לרבי מקדימין ליום הכניסה ולא לערב שבת), שס"ל שכן היתה התקנה מלכתחילה, וא"כ הרי זמנם הוא בערב שבת? אם הכוונה, שזהו הפירוש בתירוץ הגמרא "לאפוקי מדרבי כו'", שהכוונה בזה, שאי"ז בדרך דחי' (שהמקשן סבר שגם רבנן ס"ל כרבי שהוא בדרך דחי' (ורק שלרבנן דוחין יום אחד ולרבי ב' ימים), ולכן הקשה "והא שבת זמנם הוא", וזה מחדש התרצן "לאפוקי מדרבי דאמר הואיל ונדחו כו'", שלרבנן אי"ז בדרך דחי' כלל). אם נכון?".

על התיבות: "מהו הפירוש", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

פשוט דהא דנקט "זמנם" – הוא ע"פ ל' המגילה. ובמגילה – קאי על יד באדר.

[3] במכתבם כתבו:

"בהשיחה נאמר, שכל ענין הנ"ל דובר ליתר שאת, וגם לפירוש רש"י לא קשה ממקרא מגילה (אף שנשים חייבות במגילה ופטורות מת"ת), כי כל ענין מקרא מגילה הוא תקנת חכמים, ובמילא הם אמרו והם אמרו כו'.

שאלה: לפי"ז התירוץ הוא, לכאורה, רק בנוגע למצה ומרור (ולקרבן פסח, כשחל פסח בערב שבת), דמכיון שהם כדאורייתא, לא דחו אותם חכמים (כמו שדחו שופר ולולב, לפי שבשופר ולולב ישנה עצה דתלמוד תורה, משא"כ במצה כו' שגם נשים חייבות). אבל מהו התירוץ לד' כוסות, שגם הם רק תקנת חכמים? אם הכוונה, שמכיון שלא גזרו על מצה ומרור (אף שגם בהם שייך החשש) לא גזרו במילא גם על ד' כוסות, כי שייכים זל"ז, כי תיקון ד' כוסות הי' כעין אכילת מצה שלכן זמנם בלילה דוקא כו'. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "מהו התירוץ", וכתב:

!?!

כשאין תוקעין בשבת – בטל עי"ז חשש גזירת רבה, אבל מהו התיקון ע"י אי שתית ד' כוסות – הרי ילך גם אז אצל הבקי ללמדו מצה כו'. ולחשוש להבקי במצה ואינו בקי בד' כוסות – לא שכיחא, דממנ"פ וכו'. ואדרבא. ופשוט.

(ב) על התיבות: "אם נכון", כתב:

צל"ע בשו"ע אדה"ז סתע"ב סכ"ה. וסו"ס רצו.

[4] במכתבם כתבו:

"בנוגע לעצם התירוץ, שזה שדחו שופר ולולב הוא לפי שאפשר ללמוד הלכות שופר ולולב, וכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ונמצא שלא דחו אותם, כי ע"י הלימוד הרי זה כאילו שתוקע בשופר ונוטל לולב. משא"כ במצה וכו', שגם נשים חייבות בהן ופטורות מת"ת.

שאלה: הרי גם נשים חייבות בלימוד הלכות הנצרכות להן? אם הכוונה, דמכיון שפטורות מתלמוד תורה, וחיובן ללמוד הוא רק בכדי לידע ההלכות איך לקיים המצות, אי"ז בגדר תורה כ"א בגדר מצות, ובמילא לא שייך על זה לומר כל העוסק כו' כאילו הקריב (ובפרט לפי המבואר בלקו"ת הטעם על זה שכל העוסק כו' הוא לפי שתורה נמשלה לדם ומצות לאברים, שייך זה, לכאורה, כשהלימוד הוא מצד ענין <u>התורה</u> דוקא). אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "שאלה", וכתב:

!!?

וסימן בחץ להמשך המענה (לקמן ב).

(ב) על מה שכתבו: "הרי גם נשים חייבות בלימוד הלכות הנצרכות להן" – סימן שני קווים תחת תיבת "הנצרכות", וכתב:

ובאם יפטרון – שוב אין צריכות להן (עד השנה הבע"ל)

(ג) על מה שכתבו: "וחיובן ללמוד הוא רק בכדי לידע ההלכות איך לקיים המצות", כתב:

היינו שהלימוד <u>טפל</u> למצוה (מעין הכשר מצוה) ואיך זה יפטרה מהמצוה עצמה. ויל"ע הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א. וסו"ס מז. ור"ס מח: ובקריאת פ' התמיד הן <u>שוות</u> כו' כאילו <u>הקריבו</u> כו'.

[5] במכתבם כתבו:

"התירוץ על מה שלא גזרו גזירה דרבה במצה, לפי שנשים חייבות בזה ופטורות מת"ת, וכל הענין שגזרו גבי שופר ולולב הוא לפי שישנה העצה

דתלמוד תורה – תירוץ זה ישנו בהקדמת ספר חמדת ישראל לר' מאיר דן פלאצקי

(ובמפתחות והוספות שם בתחלתו, מקשה ממקרא מגילה, ומתרץ כי מגילה הוא רק דרבנן. – מביא שם גם דברי טורי אבן הנ"ל. וכן מציין שם גם לתשב"ץ ח"ג ס' רצח (ובתשב"ץ שם מבאר דברי הגמרא (מגילה ל, א) "כיון דאיכא מוקפין דעבדי בחמיסר עשי' וזכירה בהדי הדדי קא אתיין", כי רבנן בתראי גזרו גזירה דרבה, ובעיקר התקנה זכירה ועשי' כי הדדי נינהו, ומשום גזירה דרבה לא זזו פרשיות ממקומם – לפי מ"ש בהשיחה, אפשר לבאר דברי הגמרא, כשארי התירוצים שבתשב"ץ שם)

אבל אינו מביא שם מרז"ל "כל העוסק כו' כאילו הקריב כו'".

אם הכוונה בהשיחה שהובא תירוץ זה בשם אחרונים הכוונה להקדמת ספר חמדת ישראל (והמרז"ל כל העוסק כו' הוא הוספה על דבריו) או שזהו בספר אחר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את מה שכתבו: "תירוץ זה ישנו בהקדמת ספר חמדת ישראל לר' מאיר דן פלאצקי (ובמפתחות והוספות שם בתחלתו, מקשה . . כשארי התירוצים שבתשב"ץ שם)", וכתב:

אין הס' תח"י. ואין נוגע כ"כ להמדובר בההתועדות

(ב) על מה שכתבו: "אבל אינו מביא שם מרז"ל כו'", כתב:

אין הס' תח"י. אבל מהי העצה דת"ת תמורת תק"ש – לולא [המרז"ל]**?**

קיא

[לאחר ש"פ אחרי, כ"ט ניסן, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ אחרי (מצילום כתי"ק – תשורה מינקאוויטש ה' אלול תשע"א ע' 5):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר, אשר דיוק התו"כ הוא בהוא"ו ד"ואל", שמהוא"ו מוכח שאי"ז התחלת דיבור, ולכן מקשה "ואין אנו יודעים מה נאמר לו בדיבור הראשון". משא"כ הדיוק "מה תלמוד לומר" שבפירוש רש"י הוא על פסוק הראשון שבסדרה, ושאלתו "מה ת"ל" אינו רק על התיבות "אחרי

מות שני בני אהרן", כי אם, על כל הפסוק. שהי' לו להתחיל "ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך גו'", ולמה לו לכתוב מקודם (עוד פעם) וידבר ה' אל משה. ואח"כ נתבאר, שדרך אגב, מתרץ רש"י גם דיוק התו"כ, מ"ש ואל בוא"ו. דזהו מה שמסיים בפירושו "לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא, שלא ימות כדרך שמתו בניו" (שכל זה הוא דיבור אחד, ומ"ש באותיות גדולות הוא טעות הדפוס), שכוונתו בזה, שצוה הקב"ה למשה שידבר אל אהרן בענין "מות שני בני אהרן", שהבכן מזה הוא ואל יבוא גו'.

שאלה: מהו התירוץ על מה שכתוב שני פעמים וידבר ה' גו' ויאמר ה' גו', והרי הי' אפשר לומר "ויאמר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא גו'", ולמה נכתב וידבר ויאמר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומ"ש באותיות גדולות הוא טעות הדפוס" – מחק את התיבות "טעות הדפוס", וכתב:

[ומ"ש באותיות גדולות הוא] **שלא בדיוק, או – בכדי להבדיל בין ל' הכתוב והוספות רש"י**

(ב) על מה שכתבו: "שהבכן מזה הוא ואל יבוא גו'" – מחק את התיבות: "ש(הבכן)", "הוא"; וכתב:

שאז [הבכן מזה] **שזירזו כדבעי** [ואל יבוא גו']

(ג) על מה שכתבו: "שאלה: מהו התירוץ על מה שכתוב כו'" – מחק את התיבות: "שאלה: מהו", "גו' . . גו'", "והרי הי' אפשר לומר "ויאמר ה' אל משה", "דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא גו', ולמה נכתב וידבר ויאמר?"; וכתב:

כמדומה הזכרתי בפי' [התירוץ על מה שכתוב שני פעמים וידבר ה'] **הודעה כללית. ואח"כ מפרט – דייק: אחרי מות כו'** [ויאמר ה'] **שעי"ז ואל יבוא גו'. ועוד דיבר בזאת יבוא גו' (שלזה אין שייכות ל**[אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו]**)**

[2] במכתבם כתבו:

"בין הקושיות שעל פירוש רש"י הקשה: למה הוצרך אהרן בכלל לזירוז מיוחד, והרי בפרשת צו פירש"י שצורך הזירוז הוא רק בענינים אלו אשר הם "מיד ולדורות" (וביותר – במקום שיש בו חסרון כיס), וכאן – אינו

לדורות, כי כל הציווי שייך רק בזמן הבית, ובפרט אשר כל הציווי הוא רק ענין שלילי, ואל יבוא גו'?

שאלה: מהו פירוש התיבות "וכאן אינו לדורות כי כל הציווי שייך רק בזמן הבית". והרי גם הציווי שבפ' צו (זאת תורת העולה) היא רק בזמן הבית?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן קו תחת התיבות: "אשר כל הציווי הוא רק ענין שלילי", וכתב:

זהו עיקר הקושיא

(ב) על התיבות: "מהו פירוש התיבות "וכאן אינו לדורות כי כל הציווי שייך רק בזמן הבית"" – סימן קו תחת תיבת "הבית", וכתב:

ויש קדה"ק בתקפו משא"כ כשהי' הארון והכפורת בשדה פלשתים וקרית יערים – זבחים קיח, ב – ושולחן ומנורה הוי בנוב וגבעון – שם קיב, ב – שהי' זה יותר מעשרים שנה, והוא הדין אם הי' מאות בשנים – קרוב לומר שאין איסור כניסה, כיון שהארון וכפורת נמצאו במק"א מקודש (ולא – שנגנזו) – ואין הזמ"ג לחפש בזה.

ולא עוד אלא שקרוב לומר שבאם הייתה נהרסת המחיצה וההבדלה בין קדה"ק ושאר הבית בזמן ביהמ"ק אפילו (וכגון קודם נצחון החשמונאים וכיו"ב) – מחוייבים בתמיד וכיו"ב ואין איסור כניסה (עכ"פ במיוחד) לקדה"ק. ונפק"מ גם בזמה"ז – היש מה"ת תוס' איסור בנוגע למקום קדה"ק. ואכ"מ).

קיב

[לאחר ב' אייר, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב: "רצוף הרשימות מאיזה שבועות. על הענין שיתחדש הלימוד אחר התפלה הי' המתחיל הרב ח.מ.א. חאדאקאוו בדברו על החגיגה "עשרה" שנים צא"ח, ואח"כ השתדלו בזה ר' דוד ראסקין וישראל מינקאוויץ, הוא יהי' הממונה ואני הכותב" (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן (הוצאת תשע"ו) ע' 343):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "הרשימות", וכתב:

נתקבלו ות"ח.

ותע"ב על כל המשתתפים והמשתדלים בראשם – שליט"א

קיג

[ועש"ק קדושים, ה' אייר, תשכ"ה]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער ששאל ע"ד אופן היחס לזמר מסויים שהגיע לביקור באוסטרליא (תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 29. והעתקת המזכיר):

<u>פשוט</u>: 1) שאין לליובאוויטש להשתתף בקאנצ' כהנ"ל, ולא לקבל <u>כל</u> רווח מזה וכו' – באיזה אופן שיהי'.

פשוט ג"כ 2) שבתור איש פרטי – עליו דוקא לקרבו וכו'.

ופלא גדול הספק, ופלא גדול על השואל – אַף אריינציען אותי בכ"ז, כשכהנ"ל <u>מפורש</u> בשו"ע. והתערבותי יכולה לפעול רק נפילת רוח ללא תועלת בהמדובר.

קיד

[לאחר ש"פ קדושים, ו' אייר, תשכ"ה]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בשיחת ש"פ קדושים" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ב ע' 377. חכ"ז ע' 377):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש רש"י "וכן כל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת", שכוונתו בזה לבאר הטעם מה שהכתוב ואיש או אשה גו' מות יומתו, כתוב <u>כאן</u> ולא "למעלה", בסמיכות להדין דכרת באוב וידעוני. בכדי שמזה נלמוד לענין כל חייבי מיתה שנאמר בהם כרת, שהדין דכרת הוא במזיד בלא התראה. כי באם הי' הכתוב נאמר קודם, לא היינו יודעים אם להקיש כל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת, למולך, שהדין דכרת שנאמר בה הוא באופן דאם העלם יעלימו, או לאוב וידעוני. ולכן נאמר הכתוב ואיש או אשה וגו' כאן, בכדי ללמוד מזה לשאר חייבי מיתות שנאמר בהם כרת, כי דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא.

שאלות: א) בפירוש הראב"ד לברייתא דר' ישמעאל פירש ש"יצא מן הכלל" הוא כשהכתוב נאמר ב' פעמים, אף שלא נתחדש בו דבר. – אם גם כתוב שנאמר פעם <u>אחד</u>, אלא שלא במקומו, נקרא "דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל".

ב) בענין חייבי מיתות שנאמר בהם כרת, אם להקישם למולך או לאוב וידעוני, השאלה הוא בענין החיוב "כרת": אם הכוונה באופן דהעלם יעלימו כבמולך, או בלא התראה, כבאוב וידעוני. ולפי"ז, הוצרך להיות הכתוב "והכרתי" שנאמר גבי אוב וידעוני להיות יוצא מן הכלל, ולא הכתוב "מות יומתו"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "הראב"ד", וכתב:

גברא אגברא קא רמית

(ב) על מה שכתבו: "פירש ש"יצא מן הכלל" הוא כו"", כתב:

[ש"יצא מן הכלל"] **באופן הלימוד בדרכי ההלכה** [הוא כו']

(ג) על מה שכתבו: "אם גם כתוב שנאמר פעם אחד, אלא שלא במקומו, נקרא "דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל"" – מחק את התיבות: "אם גם", "פעם אחד, אלא"; וכתב:

ה[כתוב שנאמר] **כאן – הוא 1) לגמרי מיותר (לולא החידוש: דיש לכרת בלי חיוב מיתה, ודמיתה דוקא כשיהי' – עדים – בהם – התראה) 2) גם** [שלא במקומו] **וגם זה – בדרך הפשט עכ"פ** – [נקרא "דבר שהי' בכלל] **(במקומו)** [ויצא מן הכלל"]

(ד) על מה שכתבו: "השאלה הוא בענין החיוב "כרת"", כתב:

וגם בענין אופן חיוב מיתה כנ"ל

(ה) על מה שכתבו: "ולא הכתוב "מות יומתו"?" – מחק תיבת "ולא", וכתב:

הרי זה ש[הכתוב "מות יומתו"] **יוצא מן הכלל מכריח דיש לכרת בלא מיתה – וא"כ מאי נפק"מ?**

[2] במכתבם כתבו:

"בפירוש רש"י הנ"ל נתבאר במ"ש ושגגתם חטאת (ושגגתם בתוס' מ"ם), שס"ל, שעל אוב וידעוני חייבים ב' חטאות. וכדעת ר"ל (סנהדרין סה, א), כי "חלוקין הן במיתה". ובהמשך לזה נתבאר (א) שהשייכות דחטאת למיתה (שמכיון שחלוקין הן במיתה, אף שבלאו אחד נאמרו, חלוקין הם גם לענין חטאת) הוא עפ"י הכלל, כל שזדונו כרת שגגתו חטאת. (ב) מ"ש הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשניות הטעם שמס' כריתות היא בסדר קדשים, כי כרת שייך לחטאת.

שאלה: החילוק דאוב וידעוני גבי חטאת הוא לפי שחלוקין הן במיתה. ואילו גבי חיוב כרת כתיב "והנפש אשר תפנה אל האובות ואל הידעונים (לא או אל הידעונים, וכמו באזהרתם, שנכללו ביחד), ומה שייך לכאן (א) כל שזדונו כרת, (ב) דברי הרמב"ם?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שהשייכות דחטאת למיתה (שמכיון שחלוקין הן במיתה, אף שבלאו אחד נאמרו, חלוקין הם גם לענין חטאת) הוא כו'", כתב:

לפירש"י דעיקר מציאות כרת – כעונש בפ"ע – ג"ז ילפינן דוקא מהענין ומהכתוב דחיוב מיתה – ולכן מתורצת ג"כ התמי' הכי גדולה לשאר הפי' בהכלל דכל שזדונו כו' חטאת, ובכ"ז אין כרת מחלקת לחטאת כ"א דוקא מיתה (סנה' סה, א).

(ב) מחק את התיבות: "(ב) דברי" וסימן-השאלה, וכתב:

ל[הרמב"ם] **כרת דפסח ומילה אינו נלמד משאר הכריתות, אלא שהם "מועט" במספר.**

לפירש"י – הנ"ל "טפל" ונלמדים דיניהם מכרת ש(שגגתם חטאת) יש בהם קרבן.

קטו

[לאחר ש"פ קדושים, ו' אייר, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו "רשימת חברי צא"ח שהלכו לחזור דא"ח בשבת פ' שמיני ה'תשכ"ה" (מצילום כתי"ק, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

[1] סימן בעיגול תיבת "רשימת", וכתב:

נת' ות"ח.

[2] על התיבות: "בשבת פ' שמיני ה'תשכ"ה", כתב:

[בשבת פ' שמיני] – **קדושים** [ה'תשכ"ה]

קטז

[וועש"ק אמור, י"ב אייר, תשכ"ה]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב: "נוסף על מה שכבר כתבתי יש הצעה משם לקנות איזה בית – ויתכן שיש ע"ז בית, כי . . כבר התדבר עמדי טרם נסיעתי לכאן שחפץ ליתן ביתו על ישיבה – ושם יהי' מקום לימוד, מקום תפילה, ומקום אסיפה, וגם חדר א' עבורי לדור און אויפנעמען מענטשען. ולשם זה יצטרכו [שניים מאנ"ש דבואנוס אייַרס] לצאת מהמקומות שמתפללים הם שם עכשיו; וע"ז יהי' צריך יותר מהסכמה מכ"ק אד"ש בע"פ לי, אלא משהו בכתב. וגם אם הענין של . . לא יהי' אקטואלי אם יוכלו צו ערווארטען עזר מכאן על ענין כזה, כי מבלעדי זה לא יוכלו לבדם שאת שני הענינים, ומה גם כמ"ש שגם עבורי אינם מקבצים מה שצריך לי . ." ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 102):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "צו ערווארטען עזר מכאן", וכתב:

אם כוונתו לעזר כספי – איני יודע ממקרה שמכאן המל"ח ישלח כסף לקנות בנינים במק"א משא"כ בנוגע למכ' ע"ד נחיצות כו' לאחרי שיהי' משם מכ' מפורט.

קיז

[לאחר ש"פ אמור, י"ג אייר, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו "רשימת חברי צא"ח שהלכו לחזור דא"ח בבתי-כנסת בשבת פ' אמור ה'תשכ"ה" (מצילום כתי"ק – "א חסידישער דערהער" אד"ר תשע"ו (גליון 41) ע' 37):

נת ותח

קיח

[וועש"ק בהר, י"ט אייר, תשכ"ה]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב בארוכה שבעקבות כתיבת והעתקת שיחות ומכתבים לעצמו ולחבריו כאן ומעבר לים, הולך לישון מאוחר, ומאחר לסדר

הישיבה בבוקר וגם כותב בסדרי הלימוד. וכתב: "והשאלה, מצד אחד ברור שצריך להתעסק ולכתוב לעצמי את השיחות וכו' – מצד התקשרות, וכן גם עניין ה"ופרצת" במשלוח השיחות והמכתבים. או אולי מה שעלי לעשות, הוא להשתדל כמה שיותר להיות בתנועה של שמירת הסדרים ולימוד. ורק אח"כ להקדיש להנ"ל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "או אולי מה", "להשתדל כמה שיותר", "שלי"; וכתב:

(1) <u>פשוט</u> [שעלי לעשות, הוא להיות] **לא** [בתנועה] **כ"א בפועל <u>ב</u>**[<u>שמירת הסדרים ולימוד</u>] **ובכלל להתנהג כהוראות הנהלת הישיבה דכאן** [ורק אח"כ להקדיש להנ"ל]

[2] במכתבו ביקש ברכה עבור הת' שלמה שי' ריינין הנמצא כעת אצל אמו בדנוור, וצריך בזמן הקרוב לבקש הארכה מהצבא באה"ק.

(א) על שם האם, כתב:

תחי'

(ב) על כללות הענין, כתב:

אזכיר עה"צ

קיט

[לאחר ש"פ בהר, כ"ף אייר, תשכ"ה (1)]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בשיחת ש"פ בהר" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חי"ז ע' 460-457):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר שרש"י מפרש שהברייתא דתו"כ הוא כדעת ר' ישמעאל, שכללות בהר סיני ופרטות באהל מועד (ולכן דקדק רש"י – וכ"ה הלשון בתו"כ – "מסיני", ולא "<u>מהר</u> סיני"). וכוונת התו"כ שהתיבות "בהר סיני" שנאמרו כאן, אינם להשמיענו לענין שמיטה עצמה – כי זה מה ששמיטה נאמרו גם פרטותי' בסיני (היינו באהל מועד) היינו יודעים גם אם לא היו נכתבו התיבות "בהר סיני", דלפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותי' ופרטותי' נאמרו מסיני", והיינו שכל הספק אפשר להיות רק במצות אלו השנויות במשנה תורה שבהם הי' אפשר לומר (בלי הלימוד של התו"כ) שפרטותיהם נשנו רק

בערבות מואב ולא בסיני, אבל שמיטה שלא מצינו שנשנית בערבות מואב, הרי פשוט שנשנית בסיני. ולכן מוכרח שהתיבות "בהר סיני" שנאמרו כאן אינם בכדי ללמד לענין שמיטה עצמה – כי אם "על כל דיבור שנדבר למשה" (היינו גם מצות אלו שנשנו בערבות מואב), אשר גם הם כללותיהן ודקדוקיהן מסיני. ומה שנשנו בערבות מואב, לא נתחדשו שם, אלא "חזרו ונשנו בערבות מואב"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "היינו באהל מועד", כתב:

[היינו] **בה"ס או** [באהל מועד]

(ב) על מה שכתבו: "היינו יודעים גם אם לא היו נכתבו התיבות "בהר סיני"" – מחק תיבת "היו".

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה: (א) אם הכוונה בהשיחה שהלימוד הוא ב"אם אינו ענין", ד"אם אינו ענין לשמיטה תנהו ענין לשאר המצות"?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, וכתב:

[הכוונה בהשיחה שהלימוד הוא] **כמפורש ברש"י: לימד כאן על כל כו'. אם זהו** [ב"אם אינו ענין", ד"אם אינו ענין לשמיטה תנהו ענין לשאר המצות"] – **אינו מובן למאי נפק"מ. ויעיינו בס' בזה**

[3] במכתבם כתבו:

"(ב) מהו פירוש התיבות "והלא כל המצות נאמרו מסיני", שמשמעות הלשון הוא שקאי אדלעיל מיני' "מה ענין שמיטה אצל הר סיני", היינו שהתיבות "בהר סיני" כאן מיותרים כי כל המצות נאמרו מסיני, ולכאורה, הרי זה מה ש"כל המצות נאמרו מסיני" למדים מ"בהר סיני" שנאמר כאן, ואיך אפשר לומר שמכיון ש"כל המצות נאמרו בסיני" התיבות "בהר סיני" כאן מיותרים?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "ולכאורה, הרי", וכתב:

[זה מה ש]**פרטות** ["כל המצות נאמרו מסיני" למדים מ"בהר סיני" שנאמר כאן] **משא"כ כללות. דגם ר"י מודה שנא' בסיני (בהר). ומוכרח ע"פ פשט דאל"כ מה עשה שם מ' יום ולילה. וכן מוכח מכמה כתובים.**

[4] במכתבם כתבו:

"נתבאר שלשיטת רש"י, המצות שלא מצינו שנשנו בערבות מואב, נאמרו רק בסיני (באהל מועד) ולא חזרו ונשנו בערבות מואב. כי טעמו של רש"י שכללות בסיני ופרטות באהל מועד הוא כי הסברא נותנת שכל ענין נאמר רק פעם אחת ולא ב' פעמים (לבד בענינים אלו שמצינו בפירוש שנשנו ב"פ), וא"כ סברא זו עצמה מכרחת גם שלא חזרו ונשנו בערבות מואב (לבד ממצות אלו שנאמרו בפירוש במשנה תורה). ובזה יתורץ קושיית התוספות (סוטה לז, ב) מה שמוסיף ר"ע "ונשתלשו בערבות מואב" – כי אליבא דר"י לא נשנו בערבות מואב.

שאלה: (הרי אין ההוכחה מדעת ר"י עצמו, שהרי התוס' ס"ל שגם לדעת ר"י נאמרו בערבות מואב (ובהכרח שס"ל שמה שסובר ר"י "פרטות באהל מועד" הוא מטעם אחר), כי"א מפירוש רש"י, ו)היכן מצינו בפירוש רש"י דס"ל שלא נשנו עוד פעם בערבות מואב: לכאורה, מ"ש רש"י "שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב", כוונתו בזה רק "שלא מצינו", ומכיון שלא מצינו שנשנית בערבות מואב יודעים אנו שנאמרה בסיני, והיינו שכוונתו שאין לומר שלא נאמרו בסיני (ונאמרו רק בערבות מואב, דא"כ היו צריכים ליכתב במשנה תורה), אבל אי' מצינו ברש"י שס"ל שנשנו רק בסיני ולא בערבות מואב?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– זהו הבי' היחידי שמצאתי (לע"ע) ליתור ל' ברש"י שנדבר למשה – מה ממעט? ובפרט שבתו"כ שאותו מפרש – נאמר כולן, ותול"מ.

ועכצ"ל שנדבר למשה ולא לבנ"י ישר, שזהו כל ס' דברים דוקא

לפלא (רק – קצת) שאפילו לתיבות הספורות שעליהם נסבה כל האריכות – אין שמים לב כלל.

[5] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה שטעמו דר"י שהברית דסיני ודאהל מועד חדא הוא, כי פשיטא שהכריתות-ברית הי' גם על הפרטים ולא רק על הכללות, דמזה מוכח שהברית הי' רק אחרי שנשנו כל הפרטים באהל מועד.

אם הכוונה, שהברית שנאמר בפ' משפטים הי' אחרי כל הציוויים דאהל מועד, והפרשה נשנית שלא במקומה?".

על התיבות: "דמזה מוכח שהברית הי' רק אחרי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

? הרי אפשר לכר"ב על מה שיאמר לאח"ז

[6] במכתבם כתבו:

"נתבאר בפירש"י עה"פ לא תעשו לכם אלילים שכתב "שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמוהו, הואיל ורבי עובד ע"א אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמוהו" – שמה שנקט רש"י ג' דברים אלו דוקא הוא לפי שהם סותרים ומנגדים לשעבודו שמשועבד עפ"י תורה לרבו.

ונתבאר שהמסקנא הראשונה של העבד הוא שמשועבד לע"ז במכ"ש ממה שרבו משועבד (וכמבואר בענין אשר חלק ה"א להם, שהשפעת או"ה הוא מהכוכבים-ומזלות). מסקנא השני' – שמשועבד לחלל שבתות, כי מכיון שרבו מחוייב לעבוד גם בשבת כמ"ש ולא ישבותו, והוא משועבד לעבודת רבו, במילא צריך לחלל שבת. ומסקנא השלישית – לענין ג"ע, כי משועבד אליו לעבדו גם בלילה כדפירש"י עה"פ (דברים טו, יח) כי משנה שכר שכיר שעובדו בלילה, והוא מה ש"רבו מוסר לו שפחה כנענית והולדות לאדון". ומטעם זה, אמרה התורה כאן רק "לא תעשו לכם אלילים", "את שבתותי תשמרו", ולא ענין ג"ע – כי בזה יש מציאות שמותר, והוא מה שרבו מוסר לו כו'.

שאלות: א) לכאורה, סדר ג' הענינים שנאמרו בהשיחה הוא כי ענין ע"ז הוא מה שרבו משועבד לזה <u>בכל מציאותו</u>, כי כל קבלת ההשפעה שלהם הוא מכו"מ. ענין חילול שבת הוא בנוגע לענין פרטי – שמחוייב לעבוד בשבת ממ"ש ולא ישבותו (ובמילא גם בנוגע להעבד – הס"ד שיעבוד ע"ז בא קודם להס"ד שיחלל שבת), ורק אח"כ – הס"ד יגלה עריות, כי בהשעבוד דעבודתו גופא (לא מה שנוגע לעצם מציאותו) הוא פרט <u>נוסף</u>, מה שעובדו גם <u>בלילה</u>. אם נכון? ולפי"ז, למה הסדר בפירש"י הוא: גילוי עריות, ע"ז וחילול שבת?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי ענין ע"ז הוא מה שרבו משועבד לזה <u>בכל מציאותו</u>" – על התיבות "משועבד לזה", כתב:

!!!!

מבהיל! שהרי נת' בשיחה <u>בהדגשה</u> שהמדובר שלרבו <u>מותר</u> זה (<u>שרק</u> אז מקום לקס"ד: מה רבו כו') היינו <u>שיתוף</u> <u>ש"ש</u> וד"א. וגם לולא

השיחה [בכל מציאותו] **לאו דוקא, ואדרבא ברוב המכריע הוא להיפך, שהרי עוע"ז רבות: לשמש – בנוגע להשפעותי' וכן לכל מזל בפ"ע**

(ב) על מה שכתבו: "אם נכון? ולפי"ז, למה הסדר בפירש"י הוא: גילוי עריות, ע"ז וחילול שבת?" – מחק את התיבות "אם" (וסימן-השאלה), "ולפי"ז"; וכתב:

זה [נכון] **ופשוט גם לולא השיחה ובכל אופן קשה** [למה הסדר בפירש"י הוא: גילוי עריות, ע"ז וחילול שבת] – **ובפרט שזהו שינוי לגבי תו"כ. ובפשטות י"ל מפני כי "רבו" הי' שטוף ביותר בעריות (ערות הארץ) פחות מזה – בע"ז, פחות יותר – בשבת כמובן. [בתו"כ – הלכה – החמור ביותר: ע"ז אח"כ ג"ע וכו'.**

[7] במכתבם כתבו:

"ב) לפי משנ"ת בהשיחה שהסברא שיגלה עריות הוא לפי שמשועבד לרבו לעבדו בלילה, מהו הפירוש מ"ש רש"י "הואיל ורבי מגלה עריות"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– עריות האסורות לרבו (היינו לכ"ע כולל גם עבדי רבו ואין מקום אפי' לקס"ד דהיתר. ועוד) אין מקום שרבו ידרוש זה ממנו

[8] במכתבם כתבו:

"ג) נת' הטעם שלא שללה התורה ענין ג"ע, כי באמת מותר בשפחה-כנענית.

לכאורה, הדין דמותר בש"כ הוא רק בנמכר לישראל ולא לאו"ה, כי (א) קנינו לעכו"ם הוא רק למעשה ידיו, מטעם "ולא הם קונים מכם" (יבמות מו, א). (ב) כל הטעם שרבו מוסר לו שפחה כנענית הוא בכדי שהולדות יהיו לאדון, ומכיון אשר "ולא הם קונים זה מזה" (יבמות שם), אין במציאות שיהי' לרבו שפחה שתהי' קנוי' אליו באופן שולדותי' יהיו לרבו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "שולדותי'", וכתב:

כ"ז אין שייך להשיחה – שהמדובר הוא: 1) בלימוד ע"ד הפשט. 2) לדעת רש"י שהוא פרשן ולא פוסק אפילו בפי' על הש"ס, אעכו"כ בפי' עה"ת. 3) אפשר שגם בתור פוסק ס"ל לרש"י שולדות הם בכלל מעשה ידיו. 4) [. .]

(ב) על כללות הענין, כתב:

– אין הזמ"ג לעיין, אבל כמדומה שלכל הדעות כיבוש מלחמה מועיל גם לעכו"ם.

[9] במכתבם כתבו:

"ד) נת' טעם הס"ד שיעבוד ע"ז, לפי שמשועבד לרבו ורבו מקבל השפעתו מכוכבים-ומזלות, ובמילא יש בכלל מאתים מנה, ובדוגמת שעבודא דר"נ.

חסר ביאור: הרי שעבודו לרבו הוא רק בנוגע מה שצריך לעבוד בשביל רבו, וענין ע"ז אינו שייך לעבודתו רק לעצם מציאותו, ובזה אינו קנוי לרבו?

אם הכוונה בזה, שעיקר הענין הוא משנ"ת בהשיחה להלן, שזה עצמו שיש לו שעבוד בשר-ודם מפקיעו מעול מלכות שמים (ולא מטעם שמשועבד בנוגע עבודתו)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הוא רק בנוגע מה שצריך לעבוד", כתב:

בתור עבד (ולא אומן וכיו"ב)

(ב) על מה שכתבו: "בשביל רבו", כתב:

מפני שהוא טפל וקנינו דרבו ורבו מחשיב עצמו טפל וקנינו של אלקי מצרים

(ג) על מה שכתבו: "וענין ע"ז אינו שייך לעבודתו רק לעצם מציאותו", כתב:

?! העובד ומקריב לשמש בשביל שיצמחו פירותיו

(ד) מחק את מה שכתבו: "אם הכוונה בזה . . בנוגע עבודתו".

[10] במכתבם כתבו:

"ה) נת', שמה שנקט רש"י ג' דברים אלו, אינו בשביל ביאור הפסוקים (כי בפסוק לא נאמר ג"ע), ורק שזהו חשבונו של העבד.

שאלה: כל פירושו של רש"י הוא רק לפרש את הכתובים, ומה נוגע לרש"י לעשות סתם חשבונות של העבד?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת: "אינו", וכתב:

[שמה שנקט רש"י ג"ד אלו] **הוא** [בשביל ביאור] **<u>יתור</u>** [הפסוקים] **<u>שעכצ"ל</u> מטעם זה אַז עס ווערט באַוואַרענט אַ סתירה (ע"ד <u>הפשט</u>) שאף שנצטווה מקודם על ע"ז – בכ"ז פטור מזה עתה. ומבאר רש"י הסתירה**

(ב) מחק את התיבות: "ורק", "חשבונו"; וכתב:

[שזהו] **<u>סברא</u> <u>פשוטה</u> שאין צריך קרא ע"ז ללמדנו שיַקשה כך**

ובפרט אם ע"ד הפשט הם מיותרים לגמרי

[11] במכתבם כתבו:

"ו) למה נשנה בתורה עוד פעם הציווי "ומקדשי תיראו". הביאור של רש"י "כנגד זה הנמכר לנכרי כו'" הוא רק לענין "לא תעשו גו'" ולענין "את שבתותי תשמרו", אבל לענין "ומקדשי תיראו" אין חידוש בזה, לכאורה, בנמכר לנכרי על ישראל אחר?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

גם לזה אין שייכות להשיחה, כי לתו"כ ג"כ יקשה כנ"ל. ובפשטות יל"פ שאפילו ישלחו רבו לבנות ביהמ"ק ג"כ אסור (וכפירש"י בפסוק הא') וכמו שגם בנוגע לע"ז מפַרט: אלילים ופסל גו'

ומסיימים בטוב.

קכ

[לאחר ש"פ בהר, כ"ף אייר, תשכ"ה (2)]

מענה להמניחים על מכתבם "בהמשך להשאלות ששאלנו בשיחות ש"פ בהר" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חי"ז ע' 462-464):

[1] במכתבם כתבו:

"אם יש לומר שמה שנקט רש"י גם ענין ג"ע – כי עי"ז מתחזקת הס"ד לענין ע"ז וחילול שבת, דמכיון שלענין ג"ע אנו רואים באמת שהתורה התירה לו שפחה כנענית, הרי נראה מזה שהתורה עצמה התירה לו מה שאסור לישראל אחר, מצד שמשועבד לרבו, ומזה לומד הוא גם לענין ע"ז

וחילול שבת. – ובזה מתורץ שאלה ה' (שבע' ד') ששאלנו. ועפי"ז יתורץ גם הסדר שבדברי רש"י (שאלה א' שבע' ג'), שמתחילה נקט ענין ג"ע, כי היא היסוד וההוכחה שלו לענין ע"ז ושבת, ואח"כ – נקט מתחילה ע"ז ואח"כ שבת, כי ע"ז נוגע בעצם מציאותו, ושבת – רק בענין פרטי, במה שנוגע לעבודתו. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומזה לומד הוא גם", כתב:

א"כ הי' צ"ל: ואף אני כמותו והואיל ורבי עוע"ז כו'

(ב) על מה שכתבו: "ובזה מתורץ שאלה ה' כו'", כתב:

עדיין יקשה בכלי יקר.

(ג) סימן בעיגול את מה שכתבו: "יתורץ גם הסדר", וכתב:

ע"פ הנ"ל קושיא מעיקרא אינה – כי פשיטא שיתחיל במה שרבו שטוף ביותר

[2] במכתבם כתבו:

"באם הנ"ל נכון – אולי יש לתרץ גם קושיא הג' (אף שבדוחק), גם בלי חידושו של המנ"ח. והוא שמה שנקט רש"י ענין ג"ע, אין כוונתו לענין ג"ע בנמכר לעכו"ם (כי בנמכר לעכו"ם לא ישנו גם ס"ד שיהי' מותר בשפחה, שהרי כל הטעם של הס"ד הוא רק שיהי' מותר בענינים אלו, שאם יהי' אסור בהם, הם סותרים ומנגדים לשעבודו, ובנמכר לעכו"ם, שאין לרבו שפחה הקנוי' לו קנין-הגוף באופן שולדותי' יהיו לאדונה (אם נאמר דלא כהמנ"ח), הרי במילא אין סברא שיהי' מותר בשפחה), כ"א כוונת רש"י לענין ג"ע בנמכר לישראל, והוא שעבד-עברי הנמכר לישראל מותר בשפחה כנענית, שמזה הוא מוכיח, שכשם ששעבודו לישראל מתירתו בשפחה-כנענית, כן שעבודו לרבו עכו"ם יתיר אותו בע"ז וחילול שבת.

– אבל, מלשון רש"י "הואיל ורבי כו'" משמע שמדבר שהנמכר לעכו"ם יהי' מותר בג"ע. (אף שגם לפי"ז א"מ מ"ש רש"י "הואיל ורבי מגלה עריות", הרי טעם הס"ד הוא מצד שעבודו לרבו, ומה נוגע אם רבו מגלה עריות אם לא?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אולי יש לתרץ", כתב:

[אולי יש לתרץ]?

(ב) על מה שכתבו: "אף שבדוחק" – סימן קו תחת תיבת "שבדוחק", וכתב:

אלא שהתיבות "הואיל ורבי מג"ע" – לא יהי' להם כל מובן

(ג) על מה שכתבו: "כ"א כוונת רש"י לענין ג"ע בנמכר לישראל", כתב:

[כ"א כוונת רש"י לענין ג"ע] **רק** [בנמכר לישראל] **שהוא אינו מגלה עריות** – [. .] **מש"כ רש"י השייכות בין רבו מג"ע והעבד**

[לישראל] **ובלעכו"ם – אסור בעריות כמקודם אף שרבו מגלה עריות**

(ד) סימן בעיגול את מה שכתבו: "באם הנ"ל נכון . . כ"א כוונת רש"י לענין ג"ע בנמכר לישראל כו'", וכתב:

הלזה פשט יקרא?!

או עכ"פ רמז?

(ה) על מה שכתבו: "אבל, מלשון רש"י "הואיל ורבי כו'" משמע שמדבר" – מחק תיבת "משמע", וכתב:

[אבל, מלשון רש"י "הואיל ורבי כו'"] **מוכח מפורש** [שמדבר]

[3] במכתבם כתבו:

"מהו הטעם שרש"י מוסיף (בהעתקתו לשון המכילתא (בכמה דפוסים היא בחצאי עיגול) וגם בלשון עצמו (בפירוש דברי המכילתא)) תיבת "ופרטותי"". במכילתא איתא רק "דקדוקי"'?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "בהעתקתו לשון המכילתא" – מחק תיבת "המכילתא", וכתב:

תו"כ

(ב) סימן בעיגול את מה שכתבו: "מהו הטעם שרש"י מוסיף . . איתא רק "דקדוקי"'", וכתב:

– מהי השייכות להשיחה?!

י"ל: בפרטיות – כשמדייקין ביותר בלשון בסגנון: כלל – השביעית תשמטינה ונטשתה פרט – תזרע, תזמור. דקדוק – ונטשתה – לאחר זמן ביעור, לא תקצור – באם להחזיק בו

בכללות יותר: הן פרט הן דקדוק – כולל שניהם [בתו"כ – דקדוקי', בש"ס – פרטותי'. והרי בשניהם – הכוונה לשניהם]

ולאחר שמבאר רש"י בתחילה כל החלוקות – אטי כי רוכלי' כו'

[4] במכתבם כתבו:

"שאלנו: היכן מצינו בפירש"י שס"ל שהמצות שלא נאמרו בפירוש במשנה תורה, נשנו רק בסיני ולא בערבות מואב. ועל זה השיב כ"ק אדמו"ר שליט"א, וז"ל:

"זהו הבי' היחידי שמצאתי (לע"ע) ליתור ל' ברש"י שנדבר למשה – מה ממעט? ובפרט שבתו"כ שאותו מפרש – נאמר כולן, ותול"מ. ועכצ"ל שנדבר למשה ולא לבנ"י ישר, שזהו כל ס' דברים דוקא".

שאלה: לכאורה, הלימוד מ"בהר סיני" אשר כל המצות כללותיהן ודקדוקיהן מסיני הוא על מצות אלו השנויות בס' דברים (כי המצות שלא נשנו בס' דברים, יודעים אנו שנשנו בסיני, גם בלא הלימוד – כמו מצות שמיטה, דמכיון "שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותי' ופרטותי' כולן נאמרו מסיני" גם אם לא נכתבו התיבות "בהר סיני"), וא"כ מוכח לכאורה ש"על כל דיבור" שכתב רש"י כוונתו למצות השנויות במשנה תורה (שעליהם הוא הלימוד שגם הם מסיני היו אלא שחזרו ונשנו בערבות מואב), ומהו אומרו כאן (בין התיבות "על כל דיבור" להתיבות "שמסיני היו" שמיירי בהמצות שנשנו בס' דברים) "שנדבר למשה" להדגיש שהמצות שלא נאמרו בפירוש במשנה תורה נאמרו רק מסיני ולא בערבות מואב?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו (העתקת המענה הקודם): "ועכצ"ל שנדבר למשה ולא לבנ"י ישר" – מחק תיבת "ישר", וכתב:

[ועכצ"ל שנדבר למשה ולא לבנ"י], **כי לבנ"י מפי עצמו אמרם (סוף מגילה)**

(ב) על מה שכתבו: "שאלה: לכאורה, הלימוד כו'", כתב:

קושיא להיפך מקושיתם הקודמת! ושתיהם – דוקא בפשיטות!

(ג) על מה שכתבו: "כי המצות שלא נשנו בס' דברים, יודעים אנו שנשנו בסיני", כתב:

(אבל לא שנשנו בערבות מואב)

(ד) על כללות הענין, כתב:

באם לא הי' כתוב ["שנדבר למשה"] **אפ"ל "כל דיבור" כפשוטו (וכפירושם הם גם לאחר שנכתב** ["שנדבר למשה"]**) כל המצות, שכולם 1) גם פרטותיהן מסיני (וזהו החידוש בנוגע לאלו דערבות מואב), 2) נשנו בערבות מואב (– החידוש בנוגע לשאר המצות. וכדעת התוס' וכפי שבעצמם רצו לפרש ברש"י בפשיטות!)**

[5] במכתבם כתבו:

"בפירוש התיבות "הואיל ורבי מגלה עריות" – דלכאורה הטעם לקס"ד דהיתר הוא לפי שמשועבד לרבו לעבדו בלילה, ולא מה שרבו מג"ע – ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, וז"ל: "– עריות האסורות לרבו (היינו לכ"ע, כולל גם עבדי רבו ואין מקום אפי' לקס"ד דהיתר. ועוד) אין מקום שרבו ידרוש זה ממנו".

מהו ההפרש בין נמכר לישראל לנמכר לעכו"ם, דבנמכר לישראל, רבו מוסר לו שפחה כנענית, אף שרבו עצמו אסור בה, ובנמכר לעכו"ם, כל הקס"ד להתירו בשפחה הוא דוקא לפי שגם לרבו מותר עריות אלו (היינו שגם רבו מותר בשפחה)? אם הכוונה, דבנמכר לישראל, הורד העבד מקדושת כל ישראל, ולכן (מצד השעבוד שמחוייב לעבוד את רבו גם בלילה) רבו מוסר לו שפחה-כנענית. אבל בנמכר לעכו"ם, פשוט שאין שייך לומר שיהי' למטה במדריגה מהעכו"ם רבו, ובמילא, אם רבו הי' אסור בשפחה, אין שייך להתיר את העבד. אם נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את הקטע: "מהו ההפרש . . אם נכון", וכתב:

קושיא לפי הקס"ד או להמסקנא?

<u>בכל אופן</u>

השטחיות שבקושיא – מבהילה, שהרי: 1) הקס"ד – להתיר כל העריות המותרות לעכו"ם, ול"ד שפחה, 2) הסברא דהקס"ד – אינו מוכרח שתתקבל במילואה גם במסקנא. 3) י"ל דהיתר שפחה דוקא בנמכר לישראל – הוא מפני דצד היתר בה לרבו ישראל (בידו לשחררה). 4) וכי מפני שבנמכר לישראל נצטווה לעבדו גם בלילה – מוכרח שגם לעכו"ם יעבוד כן? 5) איסור שהותר מכללו – קליש, ומסתבר לומר שכן הוא גם באם הותר לעכו"ם (עריות המותרות לרבו). 6) הקס"ד אינה מיוסדת ב(ידיעת) הדין דהיתר שפחה לע"ע, כ"א ב(ידיעת) המציאות שישנה

עבודה בלילה – שמזה ע"פ סברה, צ"ל מותר (מחוייב) בכל אופני עבודה שרבו "עובדי" לעצמו. ועוד.

קכא

[לאחר ש"פ בהר, כ"ף אייר, תשכ"ה (3)]

מענה להמניחים שכתבו – בהמשך להמענות שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בהר:

"לא תפסנו כמה דברים בכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בתשובותיו על השאלות ששאלנו בהשיחות דשבת.

שאלנו: מהו פירוש התיבות "והלא כל המצות נאמרו בסיני", שלכאורה הם נתינת טעם על מה שהתיבות "בהר סיני" מיותרים (שמזה בא להוכיח שאינם באות להשמיענו לענין שמיטה עצמה, כ"א לכל המצות). דלכאורה, הרי זה מה ש"כל המצות נאמרו בסיני" למדים מ"בהר סיני" שנאמרו כאן, ואיך אפ"ל שמכיון ש"כל המצות נאמרו בסיני" התיבות "בהר סיני" מיותרים?

(דלכאורה, הטעם שהם מיותרים (היינו שגם בלי תיבות אלו היינו יודעים זאת) הוא כמ"ש רש"י "לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה", שמזה "למדנו שכללותי' ופרטותי' נאמרו מסיני", ולא ממה ש"כל המצות נאמרו בסיני"?)

ועל זה השיב כ"ק אדמו"ר שליט"א [לעיל מענה קיט], וז"ל: "זה מה שפרטות "כל המצות נאמרו מסיני" למדים מ"בהר סיני" שנאמר כאן, משא"כ כללות. דגם ר"י מודה שנא' בסיני (בהר). ומוכרח ע"פ פשט דאל"כ מה עשה שם מי יום ולילה. וכן מוכח מכמה כתובים".

שאלה: באם כוונת התו"כ בהתיבות "כל המצות נאמרו מסיני" לענין כללותיהן, הרי אי"ז נתינת טעם ש"בהר סיני" מיותרים (לענין שמיטה עצמה ובאים להשמיענו לשאר המצות), שהרי ישנו חידוש בשמיטה עצמה, שגם פרטותי' נאמרו מסיני? אם הפירוש, שכוונת התו"כ (אינו להוכיח ש"בהר סיני" משמיענו לשאר המצות ולא לשמיטה עצמה, כי אם) להוכיח שהלימוד מ"בהר סיני" לשאר המצות הוא אשר (גם) פרטותיהן נאמרו מסיני, דזה שכללותיהן נאמרו בסיני אין צריך על זה ללימוד. וזהו אומרו "והלא כל המצות נאמרו בסיני", היינו שזה שכללותיהן נאמרו בה"ס אנו יודעים בפשיטות, ואין צריך על זה ללימוד. אם נכון (כי, לכאורה, מהמשך הלשון לא משמע כן)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" ח"ז ע' 461, 465):

[1] על מה שכתבו: "הרי אי"ז נתינת טעם ש"בהר סיני" מיותרים . . שהרי ישנו חידוש בשמיטה עצמה, שגם פרטותי' נאמרו מסיני", כתב:

אין צ"ל ע"ז "בהר סיני" – שהרי מוכרח כן, כיון [שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית] **גם לא פרטותי'** [בערבות כו']

ועל מה שכתבו: "שמזה "למדנו שכללותי' ופרטותי' נאמרו מסיני"" – סימן קו תחת תיבת "ופרטותי"".

[2] על כללות המכתב – כתב (בעמוד בפ"ע):

גם לולא השיחה מובן, שבדרך הפשט – שזהו דרך פירש"י עה"ת – כיון שלא מצינו כתוב בתורה שפרטות דמצוה פ' נאמרו בהר סיני, צריך הכרח ע"פ פשט שאעפ"כ – כן נאמרו. וה"ה בנוגע לערבות מואב.

מש"נ אלה דברי הברית גו' בארץ מואב (דברים כח, סט) – פשוט שע"פ פשט קאי על מה שלפניו, וכאמרו אלה, ולא שנתפרשו עוה"פ מצות התורה. ולכן הוכרח רש"י לבאר שם דכוונתו – קבלת התורה באלה כו', ומש"נ לאח"ז בכתוב הברית דחורב – אין הכוונה (כבמושכל ראשון) עשה"ד וציווי ופירוש המצות (דא"כ מהו מלבד – ולא הי' כ"ז במואב) – כ"א קללות שבת"כ שנא' בסיני (ומשנה רש"י מל' הכתוב בחורב. וק"ל).

קכב

[לאחר ש"פ בהר, כ"ף אייר, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו "רשימת חברי צאגו"ח שהלכו לחזור דא"ח בבתי כנסיות בשבת פ' בהר ה'תשכ"ה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

נת' ות"ח.

קכג

[כ"ה אייר, תשכ"ה]

מענה להת' שלום אהרן הלוי בלאנק (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 8):

[1] על מה שכתב ע"ד קבלת תעודת השחיטה, כתב:

ת"ח על הבשו"ט.

[2] [על שאלתו בקשר לתכניותיו לזמן הקייץ, ענה: לשאול את ההנהלה.

על מה שכתב ע"ד הקושי שלו בסיום לימוד "לקוטי תורה" השבועי (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות ש"פ ויקהל), ענה: ללמוד את האות הראשונה בעיון, ואת השאר לקרוא בשטחיות].

קכד

[לאחר ש"פ בחוקותי, כ"ז אייר, תשכ"ה]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ בחוקותי (מצילום כתי"ק – קובץ "לאפשה לה" קווינס י"ד כסלו תש"פ ע' 81-79):

<u>בתורת מעשר</u>

לכאורה יל"פ ע"פ תמורה (ח, א), אבל הוא דוחק <u>גדול ביותר</u>, כי אף שבל' הש"ס יל"פ נאכל בתו"מ – היינו 1) <u>השלילה</u> 2) <u>שלפני האכילה</u> (שאין שוקלין בליטרא

אבל קשה ביותר לפרש כן בפשט, ובל' רש"י ובפרט בפי' עה"ת שבא לפרש ולא לסתום, <u>ולא נזכר</u> ברש"י האיסור דאין שוקלין אף <u>שמפרש</u> תיכף גיזה ועבודה

ולכן נ"ל לומר – כמדובר באריכות בההתועדות – וחילי' דילי' מפרש"י עצמו בסנה' קיב, ב <u>שנאכל</u> בשם לווי מעשר.

ועפ"ז יל"פ גם חילוק הסוג' דתמורה <u>שפי'</u> שאין שוקלין בליטרא, כי ס"ל שזהו מה"ת משא"כ בסנה' דס"ל דאיסור אין שוקלין מדרבנן

קכה

[לאחר ש"פ בחוקותי, כ"ז אייר, תשכ"ה]

ממענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בחוקותי (מצילום כתי"ק – תשורה ריבקין ט"ז כסלו תשע"ח ע' 36-35. תשורה קסטל ה' מרחשון תשס"ה ע' 5):

[1] במכתבם כתבו:

"בע' ג' מבואר אשר לימוד התורה נכלל בואת מצותי תשמרו, משא"כ עמל תורה. וראי' ממה שמברכים ברכת התורה גם על לימוד בלא עמל . . מהי ההוכחה ממה שמברכים בת"ת בלא עמל, דיש לומר לכאורה, שגם אם היא פרט במצות ת"ת מ"מ מברכים עלי', כמו שמברכים על "והגית", דיבור התורה, בלא עיון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "מהי", וכתב:

[ההוכחה] **שאפשר לקיים ואת מצותי תשמרו מבלי עמל** [ממה שמברכים בת"ת בלא עמל]

[2] במכתבם כתבו:

"בע' ט': אם הכוונה ש"ותורותי" קאי על לימוד התורה, תושב"כ ותושבע"פ (בפירוש הרא"ם שם משמע שמפרש שקיים גם הענינים דתושבע"פ), דלפי"ז מ"ש "וישמור" קאי רק על משמרתי מצותי חוקותי ולא על "ותורותי"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "בפירוש הרא"ם שם משמע שמפרש שקיים", כתב:

– **א"כ מהו פי' "מצותי" – הרי תורתי הוא** [תושב"כ ותושבע"פ]

(ב) על התיבות: "דלפי"ז מ"ש "וישמור" קאי רק על משמרתי מצותי חוקותי ולא על "ותורותי"" – סימן בעיגול תיבת "רק", וכתב:

?! א"כ למה משתייך [ותורותי]

[3] במכתבם כתבו:

"בע' יו"ד. מבואר שלשון "מצות" לאחרי מ"ת, בהכרח (מצד הענין ד"ותורה אור") שקאי על מצות הקב"ה, שבזה נכללו כל התרי"ג מצות. משא"כ קודם מ"ת, קאי על משפטים, שהשכל מצוה. ואח"כ מקשה,

מהא שגם קודם מ"ת הי' מצות הקב"ה, ז' מצות ב"נ ומילה? ומתרץ (בע' יא), שא"א לפרש כן כוונת הכתוב, כי אי"ז חידוש באברהם.

אם הכוונה, שחוזר מתירוץ הנ"ל – דלכאורה, מצד הענין דותורה אור המכריח שלאחרי מ"ת קאי על מצות הקב"ה, אותו הענין מכריח גם קודם מ"ת, שהרי גם אז היו ז' מצות ב"נ. ואף שא"א לפרש כן בכתוב זה, מצד ההכרח כי אי"ז חידוש באברהם, אבל מצד עצם הלשון ד"מצות", אין חילוק לכאורה בין קודם מ"ת לאחר מ"ת. והרי לאחרי מ"ת, לא מצינו לשון "מצות" ל"משפטים", גם שיהי' איזה הכרח (מצד איזה ענין) שהכוונה במצות אינו לכל התרי"ג מצות ורק למשפטים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שחוזר מתירוץ הנ"ל", כתב:

במקום שנוגע לז' מצות ב"נ. וכמדובר בפי' בההתועדות

(ב) על מה שכתבו: "דלכאורה, מצד הענין דותורה אור המכריח שלאחרי מ"ת קאי על מצות הקב"ה", כתב:

שכן הוא הל' בנוגע אליהן: ויצו ה"א גו'

(ג) סימן בעיגול את התיבות: "לא מצינו", וכתב:

כמה מינוט ארך החיפוש שלהם?

בטוחני שלא נמצאה (לע"ע עכ"פ) אצלם מדת הסבלנות לבחון כ"מ שנאמר מצות בתושב"כ – האומנם [. .] בפשיטות להכרזת [. .] לדוגמא – בסדרה שבה [. .] ואפילו לא בראי' בעלמא [. .] בכל התושב"כ?!

[. .] ובכ"מ).

[4] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אולי מש"נ שתהיו עמלים בתורה – איז דאס, סו"ס, "מיין טאטע"?

קכו

[לאחר כ"א סיון, תשכ"ה]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן שכתב:

"הנני באתי בזה להביע תודתי בעד המכתב אשר קבלתי ביום כ"א סיון, הגם "הזמן" הוא ב' סיון [ראה אגרות-קודש חכ"ג ע' שצו-שצז], והעיקר על ה"חי" תיבות אשר כתב כ"ק בכיה"ק, הנני מלומד עוד בהזמן אשר היינו בדייטשלאנד לספור השורות ובפרט התיבות בכיה"ק של אדמו"ר זי"ע.

ובהמכתב הזה מסיים כ"ק חייב לומר בלשון רבו, ע"כ גם אני אומר כמו שכותב לי כ"ק "ת"ח" ופעמים גם "ת"ח ת"ח", הגם כי זהו פסוק בנביאים אך אני איני יודע איך בזה נרמז "תודה".

בכלל מכתבים כמו "זה" וגם המכתב מי"א אד"ש [ראה אגרות-קודש שם ע' שנב-שנג] אשר קבלתי ביום ו' ניסן אני מפרסם כי הלא דברי תורה הם נצחים, ובפרט ווי מי זאגט בא חסידים אז דער אייבערשטער וועט געבען געזונד און . .". במכתבו כתב גם סיפורים וזכרונות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 44):

(תודה חמה =) ת"ח על הנ"ל סיפורי צדיקים

קכז

[לאחר ש"פ בהעלותך, י"ט סיון, תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בהעלותך (מצילום כתי"ק – תשורה חאנין כ"ט כסלו תשס"ג ע' 99):

[1] במכתבו כתב:

"עפ"י מה שנתבאר במענת הקב"ה לאהרן שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, שר"ל בזה שאהרן חינך את המנורה והיו בזה ג' מעלות לגבי חנוכת המשכן והמזבח שע"י הנשיאים, וגם הי' גדול בזמן שחינוך המנורה ע"י אהרן הי' גם ביום ראשון.

עפ"ז לכאורה הי' צריך להיות המענה לא בלשון הווה מדליק ומטיב, אלא בלשון עבר שאתה הדלקת והטבת. כי זה שאהרן מדליק ומטיב את

המנורה עכשיו – ביום יג' או יב' – אין זה נחמה לחלישות דעתו, אלא זה שהוא חינך את המנורה ביום ראשון וכן בכל יום ויום עד גמר חנוכת המזבח".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "הי' צריך להיות המענה לא בלשון הווה מדליק ומטיב אלא כו'" – מחק תיבת "אלא", וכתב:

בשעה שהם מחנכים בקרבנות וכו' אתה [מדליק ומטיב] **ושלך גדולה.**

(ב) על מה שכתב: "זה שאהרן מדליק ומטיב את המנורה עכשיו – ביום יג' או יב' – אין זה נחמה לחלישות דעתו" – מחק תיבת "אין", וסימן בעיגול את התיבות "יב' זה נחמה לחלישות דעתו"; וכתב:

כי כל קרבנות הנשיאים נגמרו קודם הדה"נ אז – והוא ג"כ בתורת חנוכה

(ג) על מה שכתב: "אלא זה שהוא חינך את המנורה ביום ראשון וכן בכל יום ויום עד גמר חנוכת המזבח", כתב:

הרי זהו ענין החינוך – שבכל פעם שמדליק מי שהוא – המחנך (אהרן) ג"כ בההדלקה (ובפרט באם נאמר שהחינוך פעולה נמשכת)

[2] במכתבו כתב:

"עפ"י המבואר בהשיחה שחנוכת משה בבקר אין שמה חנוכה, ולזה חנוכת אהרן בערב דיום ראשון שמה חנוכה ובזה גדול משלהם גם בזמן – א"כ למה חלשה דעתו של אהרן, מכיון שידע שעיקר החנוכה היא בערב וחנוכת משה אינה חנוכה".

על התיבות: "מכיון שידע שעיקר החנוכה היא בערב", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[מכיון שידע] **מדיבורו של הק'** [שעיקר החנוכה היא בערב]

[3] במכתבו כתב:

"בהעבודה של רש"י האחרון – על שמקשים למה כשעושים מצוה לפעמים נפגשים בקישוים והטעם כי אולי נעשה מלכתחלה המצוה ניט מיט קיין אמת וכו', אם יכולים לתווך זה עם המבואר בתניא פכ"ח (לה סע"א וריש ע"ב)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "והטעם כי אולי נעשה מלכתחלה המצוה כו'" – מחק תיבת "נעשה", וכתב:

[והטעם כי אולי] **רוצה** [מלכתחלה המצוה]

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "עם המבואר", וכתב:

מהי השייכות – ושם המדובר <u>מהשינוי</u> ב(נפש) העובד)

קכח

[לאחר ש"פ שלח, כ"ו סיון, תשכ"ה (1)]

מענה להמניחים שכתבו "ענינים שאינם ברורים" בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חי"ח ע' 427-429):

[1] במכתבם כתבו:

"בע' ב', בענין שהלכו מהלך שלשת ימים ביום אחד. – איך זה מתאים (א) עם מ"ש רש"י (בהעלותך יא, א) "כמה לבטנו בדרך הזה שלשה ימים", (ב) עם מ"ש רש"י (דברים א, ב) שהליכתם מחורב עד קדש ברנע הי' בשלשה ימים, כי כשמוציאים שלושים ימים שעשו בקברות התאוה ושבעה ימים שעשו בחצרות, נמצא שבשלשה ימים הלכו כל אותו הדרך. בגור ארי' שם מפרש דברי רש"י עפ"י פירוש רש"י למס' תענית (כט, א) שאכילת הבשר הי' כ"ט יום. אבל לפי המבואר בהשיחה, שבדרך הפשט, אכילת הבשר הי' ל' יום, נמצא לכאורה, שהלכו הדרך בב' ימים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שהלכו מהלך שלשת ימים ביום אחד", כתב:

כן <u>מפורש</u> ברש"י – וכהנ"ל יוקשה על רש"י (ואין שייכות להשיחה) ויש לחפש במפרשי רש"י

(ב) על מה שכתבו: "עם מ"ש רש"י (בהעלותך יא, א) "כמה לבטנו בדרך הזה שלשת ימים"", כתב:

– <u>טענתם</u> לבטנו – טרחנו – טורח הליכת ג' ימים. וכשהולכים כ"ז ביום א' – הטורח עוד גדול יותר. <u>ודייק</u> רש"י בלשונו בדברים: <u>מתלבטת</u> (כבבהעלותך – לבטנו –) – טורח מהלך יא' יום בג' ימים.

(ג) על מה שכתבו: "עם מ"ש רש"י (דברים א, ב) שהליכתם מחורב עד קדש ברנע הי' בשלשה ימים", כתב:

[שהליכתם מחורב עד קדש ברנע] **מקום שליחת המרגלים כפרש"י** [הי' בשלשה ימים] **ובבהעלותך המדובר במסע הראשון מהר ה'. ופירש"י בדברים מכריח פירושו בבהעלותך ולא סותרו.**

(ד) על מה שכתבו: "אבל לפי המבואר בהשיחה, שבדרך הפשט, אכילת הבשר הי' לי' יום" – סימן קו תחת תיבת "בהשיחה", וכתב:

?! כן מפורש ברש"י דברים שהיו [לי' יום] **בקברות התאווה**

[2] במכתבם כתבו:

"בע' ד' (בקושיא ו'): חסר התירוץ, בשביל מה מעתיק רש"י תיבת "לך"? אם הכוונה, דמכיון שהוצרך להעתיק תיבת שלח ותיבת אנשים, אינו רוצה לדלג תיבת לך, שהיא תיבה אחת, משא"כ בתחילת ספר במדבר, שמדלג התיבות "באהל מועד", כי הם שני תיבות. אם נכון?".

על התיבות: "בשביל מה מעתיק רש"י תיבת "לך"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

השילוח הוא לדעתך (בעצם השילוח ובבחירת השלוחים) ואם משה בחרם מכל בנ"י לשליחות אחראית כזו אין לך מעלה (ובענין השליחות בפרט) גדולה מזו.

[3] במכתבם כתבו:

"בע' הנ"ל (קטע המתחיל די קשיא): מהשיחה משמע שגם "אנשים" שב"שלח לך אנשים" מורה שכשרים (כדרשת המדרש רבה כאן טז, ה) ודלא כפירוש הרא"ם (כאן, ובדברים א, יג) שרש"י חולק על המדרש. ולפי"ז, למה פירש רש"י את פירושו על "כולם אנשים" ולא על "אנשים" שבפסוק (הקודם) שלח לך?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "ולפי"ז, למה" וסימן-השאלה, וכתב:

[פירש רש"י את פירושו על "כולם אנשים"] – **דתיבת אנשים מיותרת לגמרי – ומזה בנין אב לכ"מ כו'**

[ולא על "אנשים" שבפסוק (הקודם) שלח לך] **והקודם יותר בס"פ בשלח.**

[4] במכתבם כתבו:

"בע' ז': אם חזרנו נכון את פירוש הקושיא שברש"י, כי, אולי בדרך הפשט אין מקשים קושיא כזו, שהוצרכה התורה להפסיק בפרשה אחרת, ושלא כסדר זמן אמירתם, בכדי להוציא טעות של חשד (ובפרט, אשר לכאורה כל הנתינת מקום לטעות הוא רק בהשקפה ראשונה, כי הרי רואים (וכמבואר בהשיחה) שבמרים, גם אחרי ש"ותסגר", חלקו לה כבוד כו', משא"כ במרגלים, היו תוצאות בלתי רצויות, עד לבכי' לדורות. וא"כ הרי זה עצמו מכריח, אשר סמיכת פרשת מרגלים לפרשת מרים אינו מצד הדמיון באיכותם ורק מצד סמיכות הזמנים, וכל הנתינת מקום לטעות הוא רק בהשקפה ראשונה)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי, אולי בדרך הפשט אין מקשים קושיא כזו", כתב:

דעת רש"י היפך דעתם בזה, <u>כמפורש</u> בפירש"י (בהעלותך י, לה).

(ב) על מה שכתבו: "בכדי להוציא טעות של חשד" – מחק תיבת "להוציא", וכתב:

[בכדי] **לשלול** [טעות של חשד]

(ג) על מה שכתבו: "כי הרי רואים (וכמבואר בהשיחה) שבמרים, גם אחרי ש"ותסגר", חלקו לה כבוד כו', משא"כ במרגלים, היו תוצאות בלתי רצויות, עד לבכי' לדורות", כתב:

<u>בכו"כ</u> אופנים אפשר לתרץ זה. ומהם: מפני שנכשלו כל ישראל ע"י שלא נזהרו בדבריהם, אבל חכ' (וצדיקים) היו (כאבות פ"א באנטיגנוס)

[5] במכתבם כתבו:

"בע' יו"ד בתחלתו: חסר ביאור עדיין, לכאורה, מה גדלה כ"כ אשמת המרגלים. שהרי הקושיא שבהשיחה (תחילת ע' ו') הוא "מכיון שסיפורם בנוגע לארץ כנען הי' אמת, ואשמתם היתה רק מה שאמרו "לא נוכל לעלות", שזה הי' רק זייערע א אייגענע אפשאצונג, ולא סיפור מה שראו, מהו גודל אשמתם במה שכל ישראל סברו כדעתם, ולא כדעת כלב".

וקושיא <u>זו</u> אינה מתורצת עדיין לכאורה, כי זה מה שהוצרכו לקחת מוסר ממרים מחזק רק את החטא בנוגע לעצם סברתם, שסברו שלא נוכל לעלות, כי לא הוצרכו להוציא מסקנא כזו. אבל עדיין א"מ, מה היתה אשמתם בזה שכל ישראל קיבלו את סברתם, דממה נפשך: בנוגע לעצם הסברא שלהם שלא יוכלו לכבוש את הארץ, הרי מובן החטא שבזה, גם

בלא הסמיכות לפ' מרים, כי סברא זו היא היפך האמונה. ובנוגע לזה שהאשימו אותם בזה שכל ישראל קיבלו את סברתם (שמהקושיא לעיל ע' ו' משמע, שבאם האשמה שלהם הי' רק מצד עצם סברתם שהיא היפך האמונה, לא הי' עונשם גדול כ"כ), חסר ביאור גם לאחרי שנסמכה פ' מרגלים לפ' מרים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ואשמתם היתה רק מה שאמרו "לא נוכל לעלות"" – סימן שני קווים תחת תיבת "נוכל", וכתב:

היינו כל בנ"י ביחד עם משה והארון וכו' – והונח זה אצלם בוודאות אך מפני שונהי בעינינו כחגבים ויחודם – שהיו נבחרי משה וידעו שנשלחו ע"פ ה' ושלוחו כמותו כביכול – טענת מרים: גם בנו דיבר ה'

(ב) על מה שכתבו: "כי סברא זו היא היפך האמונה", כתב:

?! גם יעקב אמר: אם יהי'. ואדרבה יתרה במרגלים שגם בזה אמרו אמת – שלא נוכל לעלות וכמו שהוכיח סופן.

[6] במכתבם כתבו:

"בע' יא, בתחלתו: במ"ש ש"כשרים" אינו מתאר מעלה חיובית, רק שלילת חטא ופסול, וכמו סתם ישראל בחזקת כשרות. לפי"ז, מהו הפירוש במ"ש רש"י "כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אינו מתאר מעלה חיובית, רק שלילת חטא ופסול" – מחק את התיבות: "אינו", "רק שלילת חטא ופסול"; סימן קו תחת תיבת "חיובית", וכתב:

שיש לסמוך עליו בענין המדובר (עד בנוגע לעדות, ונפשות אפילו וכו')

(ב) על מה שכתבו: "וכמו סתם ישראל בחזקת כשרות" – מחק תיבת "סתם"; סימן קו תחת תיבת "ישראל", וכתב:

דוקא (דלא ישקר – כי נצח ישראל הוא)

(ג) על מה שכתבו: "מהו הפירוש במ"ש רש"י "כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות"" – מחק תיבת "מהו", וכתב:

כשרים לסמוך עליהם בנוגע לכניסת כל בנ"י לא"י אופן וסדר כיבושה וכו' וכו' – שלא בערך יותר מד"נ דיחיד ואפילו דרבים

[7] במכתבם כתבו:

"בע' יד: בפירש"י (דברים א, כג): "משל לאדם שאומר לחבירו כו' בטוח הוא זה שלא אמצא בו מום כו' איני מנסהו מעתה כו' שמא תחזרו בכם כשתראו שאיני מעכב כו'". דמזה משמע לכאורה, שכוונת שילוח המרגלים היתה לא רק בכדי לדעת באיזה דרך ללכת (דלפי"ז מה זה שייך להמשל), רק גם אם אפשר וכדאי לכבוש את הארץ. וכן משמע קצת מפירש"י בפרשתנו (יג, יז) "דרך התגרים מראין את הפסולת תחלה", שהשאלה היתה גם בנוגע לעצם מציאות הארץ"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "רק גם אם אפשר וכדאי לכבוש את הארץ", כתב:

הקושיא על הכתוב <u>הקודמו</u> – והתירוץ פשוט, תחזרו בכם וגם בזה תסמכו עלי (לבחור אופן הכיבוש וכו'.)

(ב) על מה שכתבו: "וכן משמע קצת מפירש"י בפרשתנו (יג, יז) "דרך התגרים מראין את הפסולת תחלה", שהשאלה היתה גם בנוגע לעצם מציאות הארץ" – מחק את התיבות "שהשאלה היתה גם בנוגע לעצם מציאות הארץ"; סימן קו תחת תיבת "מפירש"י", וכתב:

?! הרי מפורש <u>בקרא</u> השמנה גו' – ופשוט שג"ז נוגע לקדימה בהכיבוש וכו'.

[8] במכתבם כתבו:

"בע' טו: מה שנרשם <u>שהודיעו</u> להם, שהמן יהי' רק עד בואם אל קצה ארץ כנען – כן זכרו בשעת החזרה. אם נכון, כי בשמות (טז, לה) נאמר זה רק בדרך סיפור?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מה שנרשם <u>שהודיעו</u> להם, שהמן יהי' רק עד בואם אל קצה ארץ כנען כו'", כתב:

<u>הענין</u> דעד ה"ה <u>כמפורש</u>: האכלתי אתכם <u>במדבר</u>. ובפ' בהר: וכי תאמרו <u>מה נאכל הן לא נזרע</u> גו'

(ב) על מה שכתבו: "אם נכון, כי בשמות (טז, לה) נאמר זה רק בדרך סיפור", כתב:

<u>מבהיל</u>: איך אפ"ל שספרו להם <u>הפסוק זה</u> (או הודיעו) קודם <u>סוף</u> היותם במדבר, ולשונו "<u>אכלו</u> את המן <u>מ'</u> שנה"?!

וסימן בחץ תיבת "מבהילי".

[9] במכתבם כתבו:

"בע' יז-יח: מבואר שמה שסמכה התורה פ' מרגלים לפ' מרים, אף שע"ז מעמידים את מרים במצב של חשד, הוא לפי דכאשר ע"י חטא קל גורמים שלא יבוא חבירו לחטא חמור לכתחילה, אומרים חטוא כו'. ולכן, הוצרכה מרים להעמיד עצמה במצב של חשד, בכדי לשלול ע"ז את המרגלים מלחטוא.

שאלה: לעיל (ע' ו') מבואר שהקושיא "למה נסמכה" הוא למה נסמכה בתורה (ולא למה נאמרה). ועל זה מתרץ רש"י "לפי שלקתה כו'", שכוונתו בזה, שהטעם שנסמכה בתורה הוא בכדי שהלומד יבין את ענין חטא המרגלים. ולפי"ז חסר עדיין ביאור, לכאורה: הרי זה מה שהמרגלים הוצרכו לקחת מוסר הוא מעצם המציאות שלקתה מרים (שזהו גם באם לא נסמכה בתורה פרשת מרגלים לפ' מרים), ומהו הפירוש, אשר הוצרכה מרים להעמיד את עצמה במצב של חשד, שזהו מצד סמיכת הפרשיות בתורה, בכדי לשלול את המרגלים מלחטוא?

אם הכוונה, אשר ע"י שסמכה התורה שני הפרשיות, יודעים אנו את ענין חטא המרגלים, וענין החטא ד"עסקי דיבה", שמצד זה, יזהר הלומד מ"עסקי דיבה". ובשביל זה, העמידו את מרים במצב של חשד, בכדי להציל ולשלול את הלומד שלא יבוא לחטא. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ולכן, הוצרכה מרים להעמיד עצמה במצב של חשד" – סימן קו תחת תיבת "מרים", וכתב:

!?

(ב) על מה שכתבו: "הרי זה מה שהמרגלים הוצרכו לקחת מוסר הוא מעצם המציאות שלקתה מרים", כתב:

באם – זיי וואלטן זיך געחאַפט אַז זיי מיינט מען. אבל כשנכתבה פרשה שלהם תיכף לפ' מרים לא הי' מקום לספק בזה.

(ג) על מה שכתבו: "ומהו הפירוש, אשר הוצרכה מרים להעמיד את עצמה במצב של חשד, שזהו מצד סמיכת הפרשיות בתורה, בכדי לשלול את המרגלים מלחטוא" – מחק את התיבות: "ומהו ה'", "הוצרכה", "להעמיד את עצמה"; וכתב:

[פירוש, אשר] **תורה העמידה** [מרים במצב של חשד, שזהו מצד סמיכת הפרשיות בתורה, בכדי לשלול את המרגלים מלחטוא] – **כי לרש"י (ס"פ משפטים) תורה מגילה מגילה ניתנה (והי' משה כותבה – רש"י גטין ס, א).**

(ד) על מה שכתבו: "אם הכוונה, אשר ע"י שסמכה התורה שני הפרשיות, יודעים אנו את ענין חטא המרגלים, וענין החטא ד"עסקי דיבה", שמצד זה, יזהר הלומד מ"עסקי דיבה". ובשביל זה, העמידו את מרים במצב של חשד, בכדי להציל ולשלול את הלומד שלא יבוא לחטא. אם נכון?" – מחק את התיבות: "אם", "(ש)נ(ו)", "וענין החטא ד"עסקי דיבה", שמצד זה, יזהר הלומד מ"עסקי דיבה"", "(העמיד)ו", "אם נכון?"; וכתב:

[[הכוונה, אשר ע"י שסמכה התורה ש]**ת**[י הפרשיות, יודעים אנו את ענין חטא המרגלים. ובשביל זה, העמיד]**ה תורה** [את מרים במצב של חשד, בכדי להציל ולשלול את הלומד שלא יבוא לחטא] **זה י"ל גם למ"ד תורה חתומה ניתנה].**

קכט

[לאחר ש"פ שלח, כ"ו סיון, תשכ"ה (2)]

מענה להמניחים שכתבו: "אין אנו מבינים עדיין את התשובות בהשיחות דש"פ שלח . ." (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חי"ח ע' 430-431):

[1] במכתבם כתבו:

"בנוגע למ"ש רש"י (דברים א, ב) "ואתם הלכתם אותה (הדרך מחורב עד קדש ברנע) בשלשה ימים, שהרי בעשרים באייר נסעו מחורב . . ובכ"ט בסיון שלחו את המרגלים מקדש ברנע, צא מהם שלשים יום שעשו בקברות התאוה . . ושבעה ימים שעשו בחצרות להסגר שם מרים, נמצא בשלשה ימים הלכו כל אותו הדרך".

דלכאורה, מכ' אייר עד כ"ט סיון (כשחושבים גם את כ' אייר וכ"ט סיון), הוא ל"ט ימים. וכשמוציאים מהם ל"ז ימים, נשארו ב' ימים, ולמה כתב רש"י שהלכו שלשה ימים? ומזה מוכרח לכאורה, אשר כוונתו של רש"י אינה להוציא ל"ז ימים שלמים, והוא בב' פנים: (א) מרים לא נסגרה ז' ימים שלמים, ורק ו' ימים שלמים ומקצת מהז', כי מקצת היום ככולו, ונסיעתם מחצרות למדבר פארן הי' ביום הז' דהסגרה, כפירוש הרא"ם שם. (ב) שאכילת הבשר הי' רק כ"ט יום, ומ"ש רש"י "שלשים יום שעשו

בקברות התאוה" כוונתו "שעשו" (ולא "שאכלו"), שגם יום בואם לשם נחשב בכלל השלשים יום, כפירוש הגו"א שם. אבל לפי המבואר בהשיחה, א"א לומר ב' הפירושים, כי בהשיחה מבואר, שביום כ' אייר נסעו מחורב ובאו לקברות התאוה (באותו היום), אכילת הבשר הי' שלושים יום – מכ"א אייר עד כ"א סיון (ועד בכלל), הסגר מרים – שבעה ימים (היינו כב-כח בסיון). ובכ"ט בסיון, נסעו מחצרות למדבר פארן ובו ביום שלחו המרגלים. ולפי"ז, מהו החשבון של שלשה הימים שהלכו מחורב עד קדש ברנע?

אם החשבון של שלשה ימים הוא: הליכתם מחורב לקברות התאוה בכ' אייר, נחשב ליום אחד. הליכתם בכ"א סיון לחצרות – יום שני, והליכתם בכ"ט סיון מחצרות למדבר פארן – יום שלישי (אף שכל הליכה היתה רק כמה שעות, ולא יום שלם)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כתב רש"י שהלכו <u>שלשה</u> ימים", כתב:

וי"ל – שלמים, ולא ב' ימים, דהנסיעה הייתה באופן נסי. ואין ראי' לרחקו מהטבע עד <u>לפחות</u> מג' ימים.

(ב) מחק את מה שכתבו: "ומזה מוכרח לכאורה . . א"א לומר ב' הפירושים, כי".

(ג) על מה שכתבו: "בהשיחה מבואר כו'", כתב:

[בשיחה מבואר, שביום כ'] **נסעו באופן <u>נסי</u>. ואין ראי', כ"א שהי' <u>יום אחד</u>. ולכן יש לפרשו הקרוב יותר לטבע – היינו יום שלם.**

(ד) על מה שכתבו: "נסעו מחורב ובאו לקברות התאוה (באותו היום)" – מחק את התיבות "באותו היום", וכתב:

כא' אייר

(ה) על מה שכתבו: "אכילת הבשר הי' שלושים יום", כתב:

פורעניות. ויש למעטה ככל האפשרי – ל' יום <u>בלתי</u> שלמים

(ו) על מה שכתבו: "הסגר מרים – שבעה ימים", כתב:

פורעניות – וכנ"ל. וגם הסגר מצורע – אינו צ"ל מעל"ע.

(ז) על מה שכתבו: "(היינו כב-כח בסיון). ובכ"ט בסיון, נסעו מחצרות למדבר פארן ובו ביום שלחו המרגלים", תיקן:

[(היינו כ]**א**[-כ]**ז** [בסיון). ובכ"]**ז** [בסיון, נסעו מחצרות] **ובכט' באו** [למדבר פארן ובו ביום שלחו המרגלים]

<u>סה"כ</u> – ג"י שלמים. ויל"פ בעוד אופן (ואכ"מ)

(ח) על מה שכתבו: "ולפי"ז, מהו החשבון של שלשה הימים שהלכו מחורב עד קדש ברנע" – מחק את התיבות "ולפי"ז, מהו", וכתב:

וראה בסד"ע.

(ט) מחק את מה שכתבו: "אם החשבון של שלשה ימים . . ולא יום שלם".

[2] במכתבם כתבו:

"במה שנתבאר שמה שסמכה התורה פרשת מרגלים לפ' מרים, אף שעי"ז מעמידים את מרים במצב של חשד, הוא כי אומרים לאדם חטוא (חטא קל) כדי שיזכה חבירך (באופן שלא יחטא מלכתחילה), ולכן כדאי להעמיד את מרים במצב של חשד, בכדי למנוע עי"ז את המרגלים מלחטוא. ושאלנו, דלכאורה, גם באם לא נסמכה בתורה פ' מרגלים לפ' מרים, הוצרכו לקחת מוסר מעצם המציאות שלקתה? ועל זה ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א) "באם <u>זיי</u> וואלטן זיך געכאפט אַז <u>זיי</u> מיינט מען. אבל כשנכתבה פרשה <u>שלהם</u> תיכף לפ' <u>מרים</u> לא הי' מקום לספק בזה", "כי לרש"י (ס"פ משפטים) תורה מגילה מגילה ניתנה (והי' משה <u>כותבה</u> – רש"י גיטין ס, א)".

ב) ע"י שסמכה התורה שתי הפרשיות, יודעים אנו את ענין חטא המרגלים. ובשביל זה, העמידה תורה את מרים במצב של חשד, בכדי להציל ולשלול את <u>הלומד</u> שלא יבוא לחטא (דבאם לא הי' הסמיכות, לא הי' יודע הלומד את ענין חטא המרגלים, ובמילא הי' אפשר ליכשל בחטא שדוגמת חטא המרגלים, וע"י שסמכה התורה שתי הפרשיות, שבמילא יודע הלומד את ענין של חטא המרגלים, ינָצל). וזה י"ל גם למ"ד תורה חתומה ניתנה.

אין אנו מבינים את תירוץ הראשון. דלכאורה, גם למ"ד מגילה מגילה ניתנה, לא נכתבה פרשת המרגלים עד לאחר מעשה המרגלים, ומהו הפירוש שמצד זה "שנכתבה פרשה שלהם תיכף לפ' מרים לא הי' מקום לספק בזה", והוצרכו לקחת מוסר (מצד הסמיכות), הרי לכאורה בעת שחטאו, לא נכתבה עדיין הפרשה שלהם ולא היתה הסמיכות?".

על מה שכתבו: "דלכאורה, גם למ"ד מגילה ניתנה, לא נכתבה פרשת המרגלים עד לאחר מעשה המרגלים" – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "עד לאחר"; ועל התיבות "עד לאחר מעשה המרגלים", כתב:

?! מהי הפשיטות? בשכל הפשוט איפכא מסתברא: וידבר ה' אל משה לאמר הי' בכט' בסיון, וכן כל הענין עד שני – "ענבים". – ומרע"ה אשר טוב עין הי' וזריז הי' ובפסוק זה נסתיים: 1) ענינו דמשה בזה, 2) ענין שילוח המרגלים, ה"שלח לך" – לגמרי.

ולדעתם – עיכב הכתיבה ארבעים ויותר יום, עיכב ח"ו הוספת חלק תושב"כ – ללא כל טעם והסברה! ולמ"ד ד"וימותו האנשים" הי' בז' באלול – עיכב עד אז!

[ואת"ל לא רק שכל הפשוט הוא, כ"א גם גמרא מפורשת: הק' אומר ומשה כותב (ב"ב טו, ב) ומסיים כמו מפיו יקרא ואני כותב שהי' תיכף באותה שעה.

קל

[לאחר ש"פ שלח, כ"ו סיון, תשכ"ה (3)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענות שקיבלו על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חי"ח ע' 434-432):

[1] במכתבם כתבו:

"מועתק בזה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע למ"ש רש"י (דברים א, ב) "נמצא בשלשה ימים הלכו כל אותו הדרך", וז"ל:

"וי"ל – שלמים, ולא ב' ימים, דהנסיעה הייתה באופן נסי. ואין ראי' לרחקו מהטבע עד לפחות מג' ימים". "שביום כ' נסעו (באופן נסי. ואין ראי', כ"א שהי' יום אחד. ולכן יש לפרשו הקרוב יותר לטבע – היינו יום שלם) מחורב ובאו לקברות התאוה, כ"א אייר. אכילת הבשר הי' שלושים יום – פורעניות. ויש למעט ככל האפשרי, ל' יום בלתי שלמים – מכ"א אייר עד כ"א סיון (ועד בכלל). הסגר מרים – שבעה ימים (פורעניות – וכנ"ל. וגם הסגר מצורע – אינו צ"ל מעל"ע) היינו כא-כז בסיון. ובכ"ז בסיון, נסעו מחצרות ובכ"ט באו למדבר פארן ובו ביום שלחו המרגלים. סה"כ – ג"י שלמים. וי"ל בעוד אופן (ואכ"מ) וראה בסד"ע"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

["וי"ל] **דכוונתו ג' ימים** [– שלמים, ולא ב' ימים, דהנסיעה הייתה באופן נסי. ואין ראי' לרחקו מהטבע עד לפחות מג' ימים"]

["שביום כ'] **אייר** [נסעו (באופן נסי)] **לפרש"י**[. ואין ראי'] **מל' רש"י**[, כ"א שהי' יום אחד. ולכן יש לפרשו הקרוב יותר לטבע – היינו יום שלם) מחורב ובאו לקברות התאוה] **בגמר היום = ליל היינו אור ל**[כ"א אייר. אכילת הבשר הי' שלושים יום – פורעניות. ויש למעט]**ה** [ככל האפשרי, ל' יום בלתי שלמים] **(ובפרט שלשון הכתוב הוא חדש ימים – ולא ל' יום – וכן סדר הכתובים ממטלמ"ע: יום אחד, יומים גו')** [–] **למחרת ביאתם היינו בוקר דיום** [כ"א אייר עד כ"א סיון (ועד בכלל). הסגר מרים – שבעה ימים (פורעניות – וכנ"ל] – **אין לאפושי**[. וגם הסגר מצורע – אינו צ"ל מעל"ע) היינו כא-כז בסיון. ובכ"ז בסיון, נסעו מחצרות] **ובגמר כח', היינו ליל = אור ל**[כ"ט באו למדבר פארן] **ולכן קוראו בסד"ע כח' סיון** – [ובו ביום] **כט סיון – אבל בבוקר** [שלחו המרגלים. סה"כ – ג"י שלמים. ויל"פ בעוד אופן (ואכ"מ) וראה בסד"ע"]

[2] במכתבם כתבו:

"לפי"ז אינו מובן מה שנאמר בשיחת ש"פ שלח, שהוכחתו של רש"י (בהעלותך יו"ד, לה) מה שפירש "דרך שלשת ימים – מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד" (ולא שהלכו שלשת ימים), כי באם נאמר שהלכו שלשת ימים, יהי' נמצא ששילוח המרגלים הי' באי' תמוז, ובמילא אי"ז מתאים עם הכתוב "ויבכו בלילה ההוא" שקאי (גם לדרך הפשט) לליל תשעה באב.

עכ"ל השיחה כפי שזכרנו בחזרה. וחשבנו, שהכוונה בזה כי

(א) מפשטות הכתובים משמע שאכילת הבשר הותחל למחרת ביאתם לקברות התאוה, כמ"ש (בהעלותך יא, יח) "התקדשו למחר ואכלתם בשר". [ואין לומר, שהאמירה "התקדשו למחר" היתה קודם ביאתם לקברות התאוה, כי מה שהתאוו תאוה הי' עוד בעת מסעם (כדפירש"י ד"ה מאחרי שבת קטז, א) – כי מפשטות הכתובים משמע שהתאוו לאחרי שבאו לקברות התאוה, וכדמשמע לכאורה מלשון רש"י (בהעלותך יא, א) "אמרו אוי לנו כמה לבטנו בדרך הזה שלשה ימים שלא נחנו מעינוי הדרך"]. ובמילא, באם נסיעתם היתה ג' ימים (גם אפילו כשנאמר ג' ימים בלתי שלמים, ובאו לשם בכ"ב אייר), הותחלה אכילת הבשר בכ"ג אייר ונשלמה בכ"ג סיון (ובאם ג' ימים שלמים – בכ"ד אייר, ונשלמה בכ"ד סיון).

(ב) שהסגר מרים, הי' <u>למחרתו</u> של יום השלשים דאכילת הבשר (כי חשבנו, ש"שלשים יום" דאכילת הבשר היו שלמים, וביום הל"א נסעו מקברות התאוה לחצרות, ובאותו היום הותחל הסגרה של מרים), היינו בכ"ד סיון. ונשלם בל' סיון.

(ג) שנסיעתם מחצרות לקדש ברנע הי' <u>למחרת</u> ז' הימים. (ובמילא, שילוח המרגלים לא הי' אפשרי מקודם לא' תמוז). ולכן מוכרח רש"י לפרש שהלכו רק ביום אחד.

אך לפי תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר

(א) התחלת אכילת הבשר היתה בכ"א אייר – אותו היום שבאו לקברות התאוה – [וצריך ביאור מ"ש "התקדשו למחר". ואולי הכוונה, דמ"ש שנסעו בכ' אייר, היינו בליל אור ליום כ' (כפירוש הראשון של הראב"ע בהעלותך ט, כא, שפעמים יסעו בלילה) ובאו בליל אור ליום כ"א, ואחרי שבאו התאוו תאוה ואמר להם התקדשו למחר, והותחל אכילת הבשר <u>ביום</u> כ"א],

(ב) הסגרה של מרים הי' בכ"א סיון – יום הל' של אכילת הבשר,

(ג) נסיעתם מחצרות הי' בכ"ז סיון – יום הז' של הסגר מרים,

אין אנו מבינים מה שנאמר בהשיחה הוכחתו של רש"י שהלכו יום אחד. דלכאורה אפשר לפרש, אשר הלכו בשלשה ימים: כ', כ"א וכ"ב, ובאו בכ"ג. ובאותו היום הותחלה אכילת הבשר ונגמרה בכ"ג בסיון. באותו היום – באו לחצרות, והותחלה הסגרה של מרים, ונשלמה בכ"ט בסיון. ובו ביום, נסעו לקדש ברנע ושלחו את המרגלים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על כללות הענין, כתב:

בלבול החשבונות הנ"ל – בא מבלבול והשוואת "יום" דהליכה בדרך (שאין הולכים בלילה, <u>כפשוטו</u> של מקרא <u>בכ"מ</u>, וגם בבהעלותך (ט, כא)) ויום דחדש ימים והסגר מרים (דגם לילה בכלל – מעל"ע שלם או חסר).

(ב) על מה שכתבו: "וצריך ביאור מ"ש "התקדשו למחר". ואולי הכוונה, דמ"ש שנסעו בכ' אייר, היינו בליל אור ליום כ"" – מחק את התיבות: "ואולי", "בליל"; וכתב:

[הכוונה, דמ"ש שנסעו בכ' אייר, היינו] **<u>יומם</u> (בהעלתך י, לד)**

(ג) על מה שכתבו: "ובו ביום, נסעו לקדש ברנע ושלחו את המרגלים" – מחק תיבת "נסעו", וכתב:

[ובו ביום] **פרקו המשכן ונסעו הדגלים וכו' כל הדרך עד** [לקדש ברנע] **והקימו את המשכן וכל המחנה והתדברו כל השבטים ביניהם, ותקרבון אלי כולכם גו' והלך משה להמלך בשכינה (היינו באוה"מ, שכבר הוקם המשכן והקריבו התמיד וכו') ולאח"ז בחר יב' איש, ועל כאו"א שאל לה' הסכמה, והתפלל על יהושע, ואמר למרגלים עלו זה בנגב וגו' – ועוד היום גדול שילכו כל הדרך מקדש ברנע – המרגלים – ויכנסו לארץ ישראל! וכ"ז – הוא פשטן של דברים!**

[3] במכתבם כתבו:

"אולי הכוונה, דמכיון שמוכרח שהליכתם (מחורב עד קדש ברנע) הי' באופן נסי (שהרי כל הדרך באופן טבעי לוקח אחד עשר יום), אין סברא לומר שבהליכתם מחורב לקברות התאוה לא הי' נס ובהליכתם מקברות התאוה (לחצרות ומחצרות) לקדש ברנע הי' נס (ובפרט שמסעם הראשון הי' קודם שחטאו והתאוו תאוה, משא"כ מסעם מקברות התאוה לחצרות ומחצרות למדבר פארן, ואין סברא שהנס הי' בדוקא אחרי שחטאו). ולכן מסתבר שגם מסעם הראשון הי' באופן נסי.

ואין לומר, דאכתי יש לפרש שמסעם הראשון הי' ב' ימים (שנסעו בכ' ובאו בכ"ב) ומסעם השני והשלישי הי' יום אחד (שבכ"ב בסיון נסעו מקברות התאוה ובאו באותו היום לחצרות. ובכ"ח נסעו מחצרות ובאו לקדש ברנע בכ"ט. או שנסעו מקברות התאוה בכ"ב ובאו לחצרות בכ"ג. ובכ"ט נסעו מחצרות ובאו לקדש ברנע) – כי אין סברא לומר, אשר מסע הראשון, שהיא (רק) דרך של ג' ימים נסעו בשני ימים, ומסע הב' והג', שהיא דרך של ח' ימים, נסעו ביום אחד. אם נכון?

– (מפרשי רש"י כתבו שהוכחתו של רש"י שלא הלכו (במסעם הראשון) שלשה ימים הוא מלשון הכתוב עצמו. דבאם שהלכו שלשה ימים, הול"ל "ויסעו מהר ה' שלשת ימים" ותיבת "דרך" מיותרת)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את מה שכתבו: "אולי הכוונה . . ולכן מסתבר שגם מסעם הראשון הי' באופן נסי", וכתב:

איפוא נמצא כ"ז בפירש"י?

קלא

[שלהי סיון, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף וואלדמאן שכתב – בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ קדושים, ע"ד ה"טענות" בקשר להביאורים בפרש"י הנאמרים בההתועדויות דש"ק:

"ענין כ"ק אד"ש וואס איז מיר נאנט צום הארצען, כוונתי לביאורי רש"י המופלאים שבכל שבת, וואס יעדן וואך ווערט נאך אמאל און נאך אמאל באוויזן ווי ווייט מ'דארף זיך מעמיק זיין און מייגע זיין, אויף כל מילה שבפירש"י לירד לכוונתו העמוקה . .

ובשביל כל הנ"ל הופתעתי והתפלאתי לשמוע בהתוועדות ש"פ קדושים בתוך ביאור כ"ק אד"ש על רש"י האחרון במאמר המוסגר בענין התנגדות מאיזה אנ"ש לעירבוב לימודים בסגנון הנ"ל בתוך התוועדות, האם אינם יודעים אנ"ש אלו שהרבה ומהטובים מבני תורה מחוגים שמחוץ לליובאוויטש שגרים בשכונתנו, היו באים להתוועדות לשמוע דיוקיו המופלאים של כ"ק אד"ש ומתוך הערצה והתפעלות על חלק הנגלה היו נותנים אוזן קשבת בכובד-ראש לשים לב לשאר דברי כ"ק אד"ש? . .

דוגמא למהפכות שפעל סדרו החדש של כ"ק אד"ש בהתוועדות, דהיינו לימודי נגלה באופן הנ"ל ומתוכם ליכנס לעניני פנימיות: אני מהנכנסים לביהכנ"ס "לנצוטער רבי" בקרול סט., מזמן היו באים לחזור ביאורי כ"ק אד"ש לשלוש סעודות מחברי צעירי אגודת חב"ד. הגם שהוא ביכנ"ס חסידי, בכ"ז רובא דרובא סירבו מלהאזין לביאורי תורה ושיחות שמיוסדים על מושגים כאלה שמעולם לא חונכו והורגלו להבינם . . אבל שונה הדבר מעת שהתחילו לחזור גם לימודי כ"ק אד"ש הנ"ל, "ניתוספו ספסלים", און פון דעם טישל אויף דער זייט איז געווארן א וויכטיגער טיש שנקבצים לשמוע גם כאלה שלפני-כן שמו עורף . .

בטוח אני, לפי שאני מכיר הצמאון שיש בין הרבה אברכים מחונכי הישיבות, לאופן לימוד "דייקני" כזה שנמצא בלימודי רש"י של כ"ק אד"ש, שאם היה מתפרסם יותר מה ששומעים ב-770 כל שבת לא היה המקום מספיק להולמם. ומתוך זה היו כמה מהם נמשכים הלאה לשים השתדלות ללמוד להבין עניני דא"ח שבדברי כ"ק אד"ש בשבתות אלו – כדרך דוגמא, כמו שמובא בשיחות קודש אדמו"ר נבג"מ (הקודם) סיפורים ווי אזוי זענען צוגעצויגן געווארן צו חסידות הרבה אברכים בני-תורה רק ע"י אופן כזה ווען זיי האבן געזען וואס הייסט לערנען נגלה אצל אדמו"ר הזקן . .

אבל מעת סדר ותוכן החדש שבהתוועדויות של שבת, ניכרת התלהבות חדשה ויתרה. רואים אחרי סיומה של ההתוועדות פלוגות-פלוגות של זקנים וצעירים של אנ"ש אין "זאל", און אויפן וועג אהיים, און מ'קאכט זיך איבער די דיוקים הנפלאים שבלשון רש"י וכו', שנשמעו מפי כ"ק אד"ש, וכ"ש שאין לשער התועלת להתלמידים (וכולנו תלמידים), להרגילם בלימוד תורה אמיתי ויסודי און "גאר אן אנדערן" הכרת ערך לגבי תורתם של ראשונים וכו' ע"י שמיעתם מדי שבוע בשבוע לימודו הנפלא והמדויק של כ"ק אד"ש.

אני תפלה שכמו שזכינו השנה הזאת לאור הנעלה בכוונתם של דברי רש"י בפירושיו עה"ת, כן נזכה הלאה בע"ה שלא ייפסק מאיתנו ח"ו, ובחסדי ה' עלינו יגדל כוחו של כ"ק אד"ש להמשיך בזה עד ביאת גואל צדק בב"א. ומבטיח אני כנ"ל שזה יגרום הרמת קרן לימוד החסידות בין כללות בני תורה כבימי קדם בתחילת פריחתה של החסידות כנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א ("כפר חב"ד" גליון 634 ע' 22-20):

[1] על מה שכתב: "ובשביל כל הנ"ל הופתעתי והתפלאתי לשמוע בהתוועדות ש"פ קדושים בתוך ביאור כ"ק אד"ש על רש"י האחרון במאמר המוסגר בענין התנגדות כו'", כתב:

יותר ממה שהזכרתי בהתוועדות יש כאן [התנגדות]

[2] על כללות המכתב, כתב:

שידבר ע"ד כ"ז אל ראשי אנ"ש, וועד המסדר, וכו' וכו'.

[וראה לקמן מענה קלב].

קלב

[לאחר חודש סיון, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף וואלדמאן שכתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה קלא):

"על דבר מכתבי בסוף חודש סיוון אודות תועלת המיוחדת ע"י תוכן השיחות באופן שהם באים עכשיו בהתוועדויות דשבת, והערת כ"ק עליו שאדבר ע"ד כ"ז עם ראשי אנ"ש, ועד המסדר וכו' וכו', הנני מודיע לכ"ק אד"ש שסיפרתי עיקר תוכן מכתבי וכל הערת כ"ק עליו לאלו דלהלן, לפי סדר דברי אליהם:

הרב ישראל יעקובסון, הרב דוד רסקין, הרב שמואל לויטין, הרב בערל יוניק (כחבר ועד המסדר), הרב משה גודלמן, הרב חמ"א חודוקוב, הרב מענטליק, הרב זלמן בוטמן, הרב שנ"ז גוראריה, הרב משה פנחס כ"ץ.

רובם דיברו בהתפעלות על יקר ערך הלימודים של פירוש רש"י שנשמעים ע"י כ"ק אד"ש, וגם התפלאו כמוני שיהיו כאלו שירצו במניעתם, וכמעט כולם הסכימו עם יסוד מכתבי שע"י לימודים כגון אלו, ווערן די התוועדות'ן צוגענגליך פאר א ברייטערן קרייז.

פה אמסור לכ"ק אד"ש קצת מדבריהם בענין הנ"ל.

הרב שמואל לויטין אמר לי (בתוך שאר דבריו): איך בין זייער צופרידן אז דו האסט געשריבן דעם בריוו. הרב יעקובסון תפס שצריכים לאסוף ראשי אנ"ש שיפנו כולם בצוותא תוכן מכתבי והערת כ"ק אד"ש עליו (על עצת הרב דוד רסקין בחרתי למלאות עצת כ"ק אד"ש ע"י הגדה בפרטיות בלי אסיפות). הרב מענטליק (בתוך שאר דברים): מ'דארף דאך זעהן אז פון דעם וואס דו גיסט איבער צו די אלע מענטשן זאל אראפ קומען אין עפעס א פועל דורך די מסדרים. הרב משה פנחס כץ: איך פערזענליך בין צופרידן פון דעם אופן פון די שבת'דיקע שיחות במשך השנה הזאת . . אין פוילין זענען מיר געווען געווייגט אז רביים האבן געזאגט נגלה . . איך זיץ דאך יעצט ביי די חזרה יעדן שבת . . איך האב געטראכט מציע צו זיין אז די בחורים אין ישיבה זאלן דורכארבעטן אויף דעם רבי'נס רייד אויף רש"י . .

הגם שהקול הולך שכ"ק אד"ש יפסיק בעוד זמן קצר את ההתוועדויות בכל שבת, הלוואי שלא יפסק מאיתנו אורו הנפלא, ונזכה הלאה באיזה אופן שהוא להארת פנים של כ"ק אד"ש בדרך לימודו וביאוריו על רש"י וגדולים, על ידי זה ברור שיפוצו המעינות חוצה ביתר שאת כמקדם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א ("כפר חב"ד" גליון 634 ע' 24):

מעבר לדף – מול מה שכתב: "הרב מענטליק (בתוך שאר דברים): מ'דארף דאך זעהן אז פון דעם וואס דו גיסט איבער צו די אלע מענטשן זאל אראפ קומען אין עפעס א פועל דורך די מסדרים" – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ע"פ פס"ד חז"ל המעשה הוא העיקר. רק הכתוב מעבר לדף נוגע, אע"פ שבכל אופן כוונתו רצויה.

קלג

[ועש"ק קרח, ב' תמוז, תשכ"ה]

מענה להרב פנחס קארף על מכתבו בקשר לסדר לימודו (תשורה נמירובסקי י"ד אלול תשפ"א ע' 50):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "בתור משגיח בלימוד הנגלה", וכתב:

שלכן צ"ל שיעור לכל לראש – בהנלמד בישיבה כמובן המס' דחלוקת הש"ס: בהל' הצריכות זמן הנשאר – במקום שלבו חפץ

אזכיר עה"צ.

קלד

[לאחר ש"פ קרח, ג' תמוז, תשכ"ה]

מענה להמניחים שכתבו "שאלות בשיחת ש"פ קרח" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חט"ו ע' שכג-שכז):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר שמה שמביא כאן רש"י הדרשה דתנחומא הוא בכדי לתרץ ענין הקשה שבפשט. והוא: למה המתין קרח במחלקותו על משה ואהרן, הרי אהרן הי' כה"ג עוד מקודם, מיד בהקמת המשכן בז' ימי המילואים

(וגם מקודם להקמת המשכן הובדל אהרן מכל ישראל, שהרי (א) בשעת מ"ת הי' משה מחיצה בפ"ע ואהרן מחיצה בפ"ע (פירש"י שמות יט, כד). (ב) משה הי' שונה תחילה לאהרן, אח"כ לבני אהרן, ורק אח"כ לזקנים ולכל ישראל (פירש"י שמות לד, לב). שלכן, אין לתרץ שמחלקותו של קרח היתה מקודם, דאין מוקדם ומאוחר בתורה (כפירוש הראב"ע), שהרי מ"מ, בהכרח שמחלוקתו היתה לאחרי שהוקם המשכן, כדכתיב "וקחו איש מחתתו וגו'" (פרשתנו טז, יז); "צפוי למזבח" (שם יז, ג). וא"כ יוקשה למה לא חלק מקודם להקמת המשכן)

ולתרץ זה, מביא רש"י הדרשה דתנחומא "ומה ראה קרח לחלוק עם משה נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ענין הקשה שבפשט. והוא כו"" – מחק את מה שכתבו: "(ענ)ן", "(הקש)ה"; וכתב:

[ענ]**נים** [הקש]**ים** [שבפשט]

ומהם הקושיא הכללית והראשונה ע"פ סדר הכתובים "ויקח קרח" (ולא אמר גו', כ"א פרשה זו יפה – ולהודיע שכל הפרשה צ"ל יפה נדרשת – דע"פ פשט אינו מובן: בן יצהר גו' שכבר ידוע בפ' וארא וכו' וכו' וכנאמר בפי' בההתועדות)

(וגם – התיבות "פרשה זו" מיותרות)

(ב) על מה שכתבו: "שלכן, אין לתרץ כו"" – מחק תיבת "שלכן", וכתב:

ו[אין לתרץ כו']

[2] במכתבם כתבו:

"שאלות: (א) הרי גם התמנותו של אליצפן היתה בעת מנין הלויים (במדבר ג, ל), ומדוע המתין קרח במחלקותו עד לאחרי מעשה המרגלים (או עכ"פ, עד שבאו לחצרות, קודם או לאחרי מעשה מרים, כמו שהאריכו הרא"ם והגו"א ר"פ שלח), ולא חלק מיד כשנתמנה אליצפן?

(ב) מכיון שכוונתו של רש"י במ"ש "פרשה זו יפה נדרשת כו"" היא להדרשה "נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל", הוצרך רש"י להעתיקה, לכאורה, מיד בתחילת הפרשה (אחרי התיבות "במדרש רבי תנחומא"), כי (1) היא ביאור על כללות הענין והפרשה דמחלוקת קרח, (2) באה בהמשך ל"פרשה זו יפה נדרשת כו"".

ולכאורה: (1) מזה שרש"י מפסיק באמצע בענינים אחרים (פירושיו על התיבות "ויקח קרח"; "בן יצהר בן קהת בן לוי"; "ודתן ואבירם"), משמע קצת, שכוונתו ב"פרשה זו יפה נדרשת כו"" היא לכל (או עכ"פ לכמה מ)פירושיו בפרשה זו (שנעתקו מתנחומא), (2) מזה שמעתיקה אחרי פירושו על התיבות "דתן ואבירם", ובאותו הדיבור, משמע קצת שדרשה זו באה לתרץ (לא רק הטעם שהמתין קרח במחלקותו, אלא) גם קושיא שבהתיבות "דתן ואבירם"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שאלות: (א) הרי גם התמנותו של אליצפן כו"", כתב:

[שאלות: (א)] **מדוע לא אמר זה בפי', 2)** [הרי גם התמנותו של אליצפן היתה בעת מנין הלויים (במדבר ג, ל), ומדוע המתין קרח במחלקותו עד לאחרי מעשה המרגלים (או עכ"פ, עד שבאו לחצרות, קודם או לאחרי מעשה מרים, כמו שהאריכו הרא"ם והגו"א ר"פ שלח), ולא חלק מיד כשנתמנה אליצפן?]

והתירוץ פשוט: בטענתו על אליצפן – לא הי' כל שייכות לר"נ איש דראובן, והוכרח לטעון על כהונת אהרן. ופשיטא שכל אחד הי' מקשה – למה המתין ע"ע שמינו אליצפן לנשיא על קרח וכו' שמזה מוכח דרק כבוד עצמו דורש ולכן הוכרח להמתין עד שתהי' איזו טענה ותירוץ בידו ע"ז – וכ"ז באַוארענט רש"י כאן על אתר: מה עשה, הלבישן טליתות (כי חכה עד שנאמרה פ' ציצית – בלית ברירה – וכיון (שלדעתו) יאמר משה – כמו שהוא ע"פ שכל – שא"צ חוט תכלת, מזה יביא ראי' לקושיתו: למה תתנשאו.

(ב) על מה שכתבו: "מכיון שכוונתו של רש"י במ"ש כו"" – מחק את התיבות "מכיון ש"", "להדרשה . . יפה נדרשת כו""; וכתב:

[כוונתו של רש"י במ"ש פרשה זו] **כפשוטו – הפרשה, ולא רק ענינא!**

(ג) על מה שכתבו: "משמע קצת, שכוונתו ב"פרשה זו יפה נדרשת כו"" היא לכל (או עכ"פ לכמה מ)פירושיו בפרשה זו (שנעתקו מתנחומא)", כתב:

[היא לכל] **הפרשה (פסוקי')**

[3] במכתבם כתבו:

"נתבאר, שמה שרש"י מציין לתנחומא – אף שאין דרכו לציין המקורות – כי כוונתו של רש"י בהעתקת הדרשה הוא בכדי לתרץ קושיא שבפשט (כנ"ל), ובוחר בדרשה כזו הקרובה לדרך הפשט – חלק הדרוש שבפשט (הנשתלשל מפשט שבדרוש). ולכן מציין לתנחומא, בכדי לשלול הדרשות שברבה ושבסנהדרין (פ' חלק), שאינם קרובות לפשט.

שאלה: הדרשה, שמחלקותו של קרח היתה מצד נשיאותו של אליצפן (וכן רוב הדרשות שהעתיק בפרשה זו) ישנם גם במדרש רבה, ריש פרשתנו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן קו תחת התיבות "שברבה ושבסנהדרין (פ' חלק)", וכתב:

ובעוד מדרשים – שאינן במד' תנחומא – ושאינן בתושב"כ (או – שישנן במד"ת. ואינן במד"ר וכו')

(ב) על תיבת "שאלה", כתב:

[שאלה] **מבהילה**

(ג) על מה שכתבו: "הדרשה, שמחלקותו של קרח היתה מצד נשיאותו של אליצפן (וכן רוב הדרשות שהעתיק בפרשה זו) ישנם גם במדרש רבה, ריש פרשתנו", כתב:

– כמדומה שיש כמה ראיות שמד"ת קדם למד"ר. ובפרט פ' קרח שבמדב"ר לדעת בובער נעתקה ממד"ת כלשונו.

[4] במכתבם כתבו:

"נתבאר הטעם על מה שרש"י מעתיק התיבות "ויקח קרח" (ולא תיבת "ויקח" עצמה) כי קושייתו היא על מחלוקת קרח, ולא על מחלוקת דתן ואבירם גו' חמישים ומאתים גו'. לפי שהמחלוקת שלהם מובנת, כי כשתתקבל הטענה "ומדוע תתנשאו", לא יפסידו מאומה (לפי שהתנשאותם אינו ענין של קדושה). משא"כ מחלוקת קרח אינה מובנת, כי באם תתקבל טענתו, יפסיד גם את התנשאותו, שהי' משבט לוי, ובשבט לוי גופא – מבני קהת.

שאלה: במה מתורצת הקושיא "מה הי' כדאי לקרח לחלוק כו' מכיון שעי"ז יפסיד גם הוא" ע"י הדרשה דתנחומא שנתקנא באליצפן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת "שאלה", כתב:

[שאלה] **מבהילה ביותר**

(ב) על מה שכתבו: "במה מתורצת הקושיא "מה הי' כדאי לקרח לחלוק כו' מכיון שעי"ז יפסיד גם הוא" ע"י הדרשה דתנחומא שנתקנא באליצפן", כתב:

שבאם תתקבל טענתו – תתבטל נשיאות אליצפן עליו*, כי באמתית רק בזה נתקנא, ולא באהרן. ופשוט בתכלית

*** ובנשיאותו גם ענין של קדושה, החלוקה מי ישא הארון, מי השלחן וגו'.**

קלה

[לאחר ש"פ חוקת, י"ד תמוז, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ חוקת (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ג ע' 409-413):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש רש"י "זאת חקת התורה – לפי שהשטן ואו"ה מונין את ישראל כו' אין לך רשות להרהר אחרי", שכוונת רש"י בזה (אינה לפרש פירוש חוקה, כי זה פירש כבר כמה פעמים, כי אם) שהוקשה לו, דמלשון "זאת חקת התורה" משמע שהיא חוקה היחידה שבכל התורה, וקשה: הרי ישנם כמה חוקים? ועל זה מתרץ, ששונה פרה אדומה משאר החוקים, שעלי' שטן (ולא יצה"ר) ואו"ה מונין (ולא משיבין) את ישראל. (וזהו גם מה שמסיים "אין לך רשות להרהר אחרי", ולא "ליפטר ממנה"). וזהו ג"כ מה שפירש רש"י (בשלח טו, כה) ש"חק" הוא פרה אדומה, דמכיון שנאמר שם "חק" לשון יחיד, מוכרח לפרש שקאי על פרה אדומה. משא"כ במקום שנאמר "חקותי" לשון רבים (בראשית כו, ה. ויקרא יח, ד) מפרש "אכילת חזיר ולבישת שעטנז" – ואינו מזכיר פרה אדומה (וגם בויקרא שם, מזכיר "טהרת מי חטאת", אבל לא פרה אדומה) – כי שם הכוונה לסוג החוקים שבגדר השכל בכללותם, ורק שפרטיהם אינם עפ"י שכל (ובהם – משיבין, ולא מונין).

שאלה: בשמות (טו, כו) פירש"י "כל חקיו – לבישת כלאים ואכילת חזיר ופרה אדומה וכיוצא בהם". ולכאורה, מכיון שכתוב שם "חוקיו – לשון רבים" (וקאי על הסוג ד"משיבין", שלכן הזכיר רש"י שם "לבישת כלאים ואכילת חזיר"), מה מקום להזכיר שם "פרה אדומה"? אם הכוונה, אשר מהלשון "כל חקיו" משמע שכולל כל החוקים, ב' הסוגים שבהם (ובפרט שמכיון שבפסוק שלפניו כתיב "חק", שהוא פרה אדומה, צ"ל ש"כל חקיו" כולל גם פרה אדומה). – אם נכון?

(הלשון ברש"י שם: ויצה"ר מקנטר. אם יש לומר הטעם ללשון זה, כי גם שטן בכלל יצה"ר, כי יצה"ר כולל ב' הענינים: משיב ומונה (ורק בפרשתנו אשר רק מונה, מדגיש רש"י שטן); "מקנטר" הוא לשון כללי, הכולל "משיב" ו"מונה". אם נכון?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אינה לפרש פירוש חוקה, כי זה פירש כבר כמה פעמים", כתב:

והרי בכ"מ גם בספר זה מקודם לא פי' בזה וכמו שלח טו, טו

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "מה מקום להזכיר שם "פרה אדומה"", וכתב:

הקושיא – קלאָץ וגדולה יותר, <u>ואין שייכות כלל להשיחה</u>: מה שייך לומר <u>בפרה אדומה</u>: מה איסור למה נאסר?!

(ג) על מה שכתבו: "(ובפרט שמכיון שבפסוק שלפניו כתיב "חק", שהוא פרה אדומה, צ"ל ש"כל חקיו" כולל גם פרה אדומה). – אם נכון?" – מחק את התיבות "ובפרט ש", סימן בחץ את התיבות "מכיון כו"", וסימן קו תחת התיבות "שבפסוק שלפניו כתיב "חק", שהוא פרה אדומה"; מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, והשאיר תיבת "נכון".

(ד) על מה שכתבו: ""מקנטר" הוא לשון כללי, הכולל "משיב" ו"מונה"" – על התיבות ""מקנטר" הוא", כתב:

פי' מוניך (רש"י ישעי' מט, כו) <u>וכמו שהזכרתי בהשיחה</u>

[2] במכתבם כתבו:

"נתבאר בלשון רש"י "<u>לפי</u> שהשטן כו' <u>לפיכך</u> כתב בה חקה, גזירה היא כו"", שכוונתו בזה לתרץ (לא רק קושיא הנ"ל, שבלשון "זאת חקת התורה" משמע שהיא חוקה היחידה, אלא גם) דלכאורה, בשביל מה הוצרכה התורה לומר "זאת חקת התורה", מה נ"מ לנו אם היא חוקה אם לאו? ועל זה מתרץ רש"י "לפי כו"", דבאם לא הי' נאמר "זאת חקת התורה" הי' השטן מונה את ישראל, שלא יהי' חיות בקיום המצוה, "לפיכך כתב בה חוקה כו' אין לך רשות להרהר אחרי"", שידעו שהיא חוקה ולא יהרהרו.

שאלה: לכאורה, אותה הקושיא היא גם בהכתוב (שמות יב, מג) "זאת חוקת הפסח". דהן אמת שהיא חוקה (וכמשנ"ת בהשיחה, שדיני הפסח שנאמרו בפ' החודש בפסוקים הקודמים, הם עפ"י שכל. משא"כ הכתוב "כל בן נכר – שכולל גם מי שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, כדפירש"י – לא יאכל בו" היא חוקה), אכתי יוקשה, למה הוצרך הכתוב להשמיענו שהיא חוקה, ומאי נ"מ בזה? וא"כ הוצרך רש"י לפרש שם "לפי שיצה"ר ואו"ה משיבין כו' לפיכך כתב בה חוקה אין לך רשות ליפטר ממנה" (דבאם לא הי' כתוב בה חוקה, הי' היצה"ר יכול להשיב ולטעון שאפשר ליפטר ממנה, כי דין זה אינו אמת ח"ו, ולא נאמר מפי הגבורה. וע"י הודעת התורה שהיא חוקה, לא יוכל לטעון דמכיון שאי"ז עפ"י שכל, אי"ז אמת ח"ו, כי התורה עצמה אומרת שהיא חוקה ולא עפ"י שכל) ולמה לא פירש"י על הכתוב זאת חוקת הפסח?

– באם נאמר, שבענין "משיב" לא שייך תירוץ הנ"ל. כי ממ"נ: לזה שמאמין שכל התורה מסיני, לא יפטר, גם בלי הודעת התורה שהיא חוקה. ולזה שאינו מאמין, לא תועיל הודעת התורה שהיא "חוקה", כי יכפור גם בזה – אז יוקשה על הכתוב עצמו, למה לי' למימר זאת חוקת הפסח?

(אחדים רצו לומר, שאולי, באם לא הי' כתוב "זאת חוקת הפסח", היינו מפרשים שמ"ש בן נכר הוא לנכרי ממש)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "נתבאר בלשון רש"י כו" – מחק את התיבות: "זאת (חקת) התורה", "מה נ"מ לנו אם היא חוקה אם לאו", "זאת (חקת) התורה", "(חוקה) כו", וכתב:

[נתבאר בלשון רש"י "לפי שהשטן כו' לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא כו", שכוונתו בזה לתרץ . . דלכאורה, בשביל מה הוצרכה התורה לומר] **תיבת** ["חקת"?] ועל זה מתרץ רש"י "לפי כו", דבאם לא הי' נאמר "חקת" הי' השטן מונה את ישראל, שלא יהי' חיות בקיום המצוה, "לפיכך כתב בה חוקה] – [אין לך רשות להרהר אחרי", שידעו שהיא חוקה ולא יהרהרו]

(ב) על מה שכתבו: "לכאורה, אותה הקושיא היא גם כו" – מחק את התיבות: "היא גם", "שהיא חוקה", "ד(הן) אמת ש(היא)"; וכתב:

[אותה הקושיא] **אינה** [בהכתוב (שמות יב, מג) "זאת חוקת הפסח"] **דאאפ"ל "זאת הפסח", דצ"ל תורת, מצות, חוקת, וכיו"ב ו**[הן היא חוקה]

(ג) על מה שכתבו: "אכתי יוקשה, למה הוצרך הכתוב להשמיענו שהיא חוקה, ומאי נ"מ בזה" – מחק את התיבות: "שהיא חוקה", וכתב:

[למה הוצרך הכתוב להשמיענו] **"זאת חקת"**

ע"ד הפשט – מבאר שלכן חלקן בב' אמירות (זמנה). בהלכה י"ל נ"מ למאן דדריש טעמא דקרא

(ד) על מה שכתבו: "ולמה לא פירש"י על הכתוב זאת חוקת הפסח", כתב:

– הרי נת"ל דכו"כ פעמים נא' חוקה ולא פירש רש"י הדיוק, כי סמיך על מש"כ לפני זה

[3] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש (מטות לא, כא) "זאת חוקת התורה", שקאי (לא על הלכות גיעול, שהרי אין שייך התחלת ענין בתיבת "אך", כי אם) אדלעיל מיני', מה שאמר משה "תתחטאו", ועל זה אמר אלעזר, שמה שאמר משה היא חקת התורה, שהרי זה ענין פרה אדומה. והוסיף, "אך את הזהב גו"".

שאלות: א) בהשיחה נתבאר ש"זאת חוקת התורה" קאי רק על מעשה הפרה אדומה עצמה, ולא על "טהרת מי חטאת" (שלכן בויקרא יח, ד מזכיר רש"י "טהרת מי חטאת" ולא פרה אדומה), ו"תתחטאו" הוא "טהרת מי חטאת" ולא "פרה אדומה", ולמה נאמר על זה "זאת חקת התורה"?

ב) בפירש"י שם: "אשר צוה ה' וגו' – תלה ההוראה ברבו", ומשמע לכאורה שההוראה שהורה אלעזר (אך את הזהב גו') תלה ברבו (וכן פירש בגו"א שם). ולפי מ"ש בהשיחה אשר הכתוב "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה", לא קאי על הוראת אלעזר, ורק שאמר שזה מה שאמר משה מקודם היא "זאת גו"", מה שייך לומר על זה "תלה ההוראה ברבו"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "לא על הלכות גיעול, שהרי אין שייך התחלת ענין בתיבת "אך", כי אם", כתב:

כפירש"י שם (לא, כב): הזהיר לכם משה

(ב) על מה שכתבו: "ועל זה אמר אלעזר כו" – מחק את התיבות: "היא", "שהרי זה", "ו(הוסיף)"; וכתב:

[ועל זה אמר אלעזר, שמה שאמר משה חקת התורה] ([ענין פרה אדומה]) **יש ל**[הוסיף] **ולהזהיר** ["אך"] – **ממועטין אתם** [את הזהב גו"]

(ג) על מה שכתבו: "בהשיחה נתבאר ש"זאת חוקת התורה" כו" – מחק את התיבות: "רק", "עצמה", "על"; וכתב:

[בהשיחה נתבאר ש"זאת חוקת התורה" קאי על] **כללות** [מעשה הפרה אדומה] **ואיזו שייכות לטהרה והזאת טפין – כשע"פ שכל צ"ל טבילה וכו'** [ולא] **כשמדגישין פרט א' וכמו** ["טהרת מי חטאת"]

(ה) על מה שכתבו: "ו"תתחטאו" הוא "טהרת מי חטאת" ולא "פרה אדומה", ולמה נאמר על זה "זאת חקת התורה"" – על תיבת "ו"תתחטאו"", כתב:

הוא קיצור ל' וענין – שהרי ל"פ אפילו במה יתחטאו וכו' וכו')

(ו) על מה שכתבו: "ולפי מ"ש בהשיחה אשר הכתוב כו"" – מחק את התיבות: "בהשיחה אשר", וכתב:

[ולפי מ"ש] **בפירש"י שם (כב)** [הכתוב "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה", לא קאי על הוראת אלעזר] **כ"א "על הלכות טומאה" – ואם נפרש ברש"י דקאי** [אשר צוה ה' את משה] **אלפניו ואלחריו – גם** [. .] **השיחה כן הוא**

[4] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש רש"י "ויכו אותו – משה הרגו", שכוונתו בזה, כי מלשון "ויכו – לשון רבים" הי' אפשר לפרש שישראל הרגוהו, ולכן מפרש "משה הרגו". וההכרח של רש"י הוא ממ"ש "אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו", בידו של משה. והקשה על זה ממ"ש רש"י (בפרשתנו כא, כא) "שמשה הוא ישראל וישראל הם משה". ותירץ, עפ"י מ"ש רש"י ע"פ אל תירא "שהי' משה ירא להלחם, שמא תעמוד לו זכותו של אברהם", שיראה זו, היתה רק אצל משה. וכלשון הגמרא (נדה סא, א) מה היתה בלבו. ומכיון שמשה וישראל היו חלוקים בזה, אין שייך לומר בענין זה "שמשה הוא ישראל כו"".

אח"כ נתבאר במ"ש רש"י "כדאי' בברכות בהרואה עקר טורא בר תלתא פרסי וכו"", שכוונתו – אינה להוכיח שמשה הרגו (דא"כ הוצרך להביא סיום המאמר בברכות, שמשה הרגו, ולא תחלתו), רק לתרץ מ"ש ויכו לשון רבים. דמכיון שמשה הרגו, הול"ל ויך לשון יחיד? וע"ז מתרץ רש"י "כדאי' בברכות בהרואה עקר טורא בר תלתא פרסי וכו"", שרצה להרוג את ישראל, ובשביל זה הרגו משה. ומכיון שעשה זאת בשביל ישראל, כתיב ויכו לשון רבים.

שאלות: א) התירוץ על הקושיא ממ"ש רש"י "שמשה הוא ישראל כו"" היא לכאורה רק בנוגע הכתוב "כי בידך נתתי". (שהקושיא היא: מהו ההכרח ש"בידך" הוא בידו של משה, ולא של ישראל, ועל זה מתרץ, דמכיון ש"כי בידך נתתי" הוא נתינת טעם (כי) ל"אל תירא אותו", שרק משה הי' ירא, בהכרח ש"בידך" הוא בידו של משה). אבל בנוגע להכתוב "ויכו אותו", שהוא סיפור התורה, בזה לכאורה יש לומר כמו בכ"מ שמשה הוא ישראל כו', ולמה הוצרך רש"י לתרץ "כדאי' בברכות כו"",

דלכאורה, אפשר לומר דמ"ש "ויכו (ישראל)" הוא לפי שישראל הם משה, וכמ"ש וישלח ישראל מלאכים, אף שמשה שלחם?

אם הכוונה, שגם הסיפור "ויכו גו'" הוא בהמשך להכתוב "אל תירא אותו", ולכן גם בזה לא שייך לומר "שמשה הוא ישראל כו'", ולכן הוצרך לתרץ "כדאי' בברכות כו'". אם נכון?

ב) בפירש"י "שמשה הרגו", הרגו לשון יחיד, היינו לעוג. (וכן הסיפור במס' ברכות). אבל לא לבניו ולכל עמו. וא"כ

(א) מהו הקושיא מה שנאמר ויכו לשון רבים, הרי "ויכו" קאי (לא רק על "אותו", אלא) גם על "ואת בניו ואת כל עמו"? – אם הכוונה, שמכיון שעוג הוא העיקר, ואותו הרג משה, הוצרך הכתוב לפרט את ההורג אותו ולכתוב ויך (משה) אותו, ויכו את בניו ואת כל עמו. אם נכון?

(ב) איך אפשר לפרש שמ"ש "כי בידך נתתי" הוא בידו של משה, והרי בכתוב זה עצמו נאמר "ואת כל עמו ואת ארצו"? (אם יש לומר, שמשה הי' יראי רק מעוג (ולא מעמו), ולכן "בידך" דקאי על "אותו" הכוונה היא בידו של משה (כי בנוגע לעוג, "אותו", הי' חלוק משה מישראל), ו"בידך" דקאי על "ואת כל עמו" (מכיון שבהם אינו חלוק משה מישראל) הכוונה בידם של ישראל. כי לכאורה זה דוחק לפרש ע"ד הפשט, שאותה התיבה "בידך" מתפרשת בב' אופנים)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שכוונתו – אינה להוכיח כו'", כתב:

[שכוונתו – אינה להוכיח] **רק** [שמשה הרגו (דא"כ הוצרך להביא סיום המאמר בברכות, שמשה הרגו, ולא תחלתו), רק לתרץ] **ג"כ** [מ"ש ויכו לשון רבים]

(ב) על מה שכתבו: "וע"ז מתרץ רש"י כו'", כתב:

[וע"ז מתרץ רש"י "כדאי' בברכות בהרואה עקר טורא בר תלתא פרסי וכו'", שרצה להרוג את ישראל] **והבא להרגך (מצווה ועומד) להורגו** [ובשביל] **ובכח** [זה הרגו משה]

(ג) על מה שכתבו: "שאלות: א) התירוץ על הקושיא כו'", כתב:

נת' בההתועדות

(ד) על מה שכתבו: "מהו הקושיא מה שנאמר כו'" – מחק תיבת "מהו", וכתב:

[הקושיא מה שנאמר ויכו לשון רבים] **אף שבידך ל' יחיד ואין לתרץ ש**[הרי "ויכו" קאי (לא רק על "אותו", אלא) גם על "ואת בניו ואת כל עמו"] **כי זהו ממש הל' דנאמר בבידך**

(ה) על מה שכתבו: "איך אפשר לפרש שמ"ש "כי בידך נתתי" כו'", כתב:

הבא כתירוץ על אל תירא שפירש"י שהי' משה ירא

(ו) על מה שכתבו: "הוא בידו של משה", כתב:

באם הי' הפי' היפך הפשט הי' רש"י מעורר ע"ז, כמו בויכו. ופשוט.

קלו

[לאחר י"ב תמוז, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות י"ב תמוז (מצילום כתי"ק – קובץ הערות התמימים ואנ"ש מיאמי יו"ד-כ"ב שבט תשס"א (גליון כא) ע' 84-78):

[1] במכתבם כתבו:

"בה"הדרן" די"ב תמוז (למס' נזיר) הקשה (בהמשנה):

א) מכיון שנזירות דשמואל ילפינן משמשון, הוצרכה להיות כנזירות שמשון, שיהא מותר להטמא למתים כו' (וכמו שהקשה הרדב"ז בהל' נזירות פ"ג הט"ז). ויוקשה ביותר – כי הנזירות דשמשון חלוקה היא מכל נזירות (לא רק בדיניו, אלא גם) בעיקר ענינה, "שאינה תורה" (ירושלמי נזיר פ"א סה"ב), "אלא הלכה למשה מסיני" (קה"ע שם).

ויש לתרץ שהלימוד משמשון (אינה לימוד מגזירה שוה, רק) גילוי מילתא בפירוש "ומורה לא יעלה על ראשו", שהוא העדר תגלחת (כדפירש"י (שופטים יג, ה) "ומורה – תער"). ובמילא כשנדרה חנה "ומורה לא יעלה על ראשו" (שמואל א א, יא), שלא תגלח את שמואל, הוה נדר לכל הענינים שבנזיר. כהדין באומר הריני נזיר מן התגלחת, שנעשה נזיר גמור וכל דקדוקי נזירות עליו (נזיר ג, ב. רמב"ם הל' נזירות פ"א ה"ט).

ב) קושיית הרד"ק (שמואל א, שם) איך חל נדרה של חנה על בנה, והרי אמרו (נזיר כח, ב) האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה

בנזיר. ואותה הקושיא היא גם בנוגע נזירות שמשון – לדעת הרמב"ם (שם פ"ג הי"ג) "שמשון לא הי' נזיר גמור", דמשמע מדבריו שהי' נזיר (רק לא גמור. ודלא כדעת רש"י שפירש שנזיר שנאמר גבי שמשון הוא "פרוש", אבל לא ענין של קדושת נזיר) – במה חלה עליו נזירות. כי אף שמצד ציווי המלאך, הוצרך שמשון להתנהג כן, אבל הו"ע של הנהגה בלבד, ולא נזירות?

ותירץ, שהוא בדוגמת גר קטן שמטבילין אותו על דעת ב"ד (כתובות יא, א). דאף שמשהגדיל יכול למחות (שם), מ"מ בלא מיחה, העדר מחאתו גורמת שנעשה גר למפרע (שלכן א"צ עוד פעם לטבילה והטפת דם ברית). וכמו"כ בנדו"ד: מכיון שמצד נדרה של חנה, נזהרה ששמואל לא יתגלח ולא ישתה יין כו', וכשהגדיל, לא מיחה, נעשה נזיר. וכ"ה גם בנוגע לשמשון, דמכיון שמצד ציווי המלאך נהג כן ולא מיחה, נעשה נזיר. (ואי"ז ענין של נדר, דלנדר צריך להיות קבלה – חיוב – בפה או בלב עכ"פ (ולא רק העדר מחאה – שלילה), כי אם, שפעל על למפרע, כנ"ל).

ועפי"ז נמצא, שהעדר מחאתם של שמואל ושמשון, פעלו יותר מנדר חנה וציווי המלאך. כי מצד נדר חנה וציווי המלאך, איסור הגילוח וכו' לא הי' ענין של נזירות (נוסף שבשמואל, האיסור לא הי' על שמואל רק על חנה), משא"כ ע"י העדר מחאתם, נעשו נזירים. וזהו מה שילפינן נזירות דשמואל משמשון, שהלימוד (אינו רק לפירוש "מורה", אלא) הוא גם להדין שהעדר מחאה פועל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מכיון שנזירות דשמואל ילפינן משמשון, הוצרכה להיות כנזירות שמשון כו"' – מחק את התיבות: "שנזירות ד"; וכתב:

[מכיון] **דנזיר הי'** [שמואל ילפינן] **בגז"ש** [משמשון] **ואין גז"ש למחצה** [הוצרכה להיות כנזירות שמשון כו']

(ב) על מה שכתבו: "ויש לתרץ שהלימוד משמשון (אינה לימוד מגזירה שוה, רק) גילוי מילתא בפירוש "ומורה לא יעלה על ראשו"' – מחק את התיבות: "(אינ)ה", "מ(גזירה)", "רק"; וכתב:

[ויש לתרץ שהלימוד משמשון (אינ]**ו** [לימוד] **בתור** [גזירה שוה] **כ"א בתור**[) גילוי מילתא בפירוש "ומורה לא יעלה על ראשו"]

(ג) על מה שכתבו: "ואותה הקושיא היא גם בנוגע נזירות שמשון – לדעת הרמב"ם (שם פ"ג הי"ג) "שמשון לא הי' נזיר גמור"' – מחק תיבת "היא"; וכתב:

[ואותה הקושיא] **יש להקשות** [גם בנוגע] **ל**[נזירות שמשון – לדעת הרמב"ם (שם פ"ג הי"ג] **וכ"מ דעת התוס' כדלקמן**[) "שמשון לא הי' נזיר גמור"]

(ד) על מה שכתבו: "דמשמע מדבריו שהי' נזיר" – על תיבת "שהי'", כתב:

שבזה מובן: מאי נפק"מ בין ב' הגירסאות?

(ה) על מה שכתבו: "רק לא גמור. ודלא כדעת רש"י שפירש שנזיר שנאמר גבי שמשון הוא "פרוש", אבל לא ענין של קדושת נזיר" – מחק את התיבות: "שפירש ש(נזיר)", "הוא", "שלי"; וכתב:

[רק לא גמור. ודלא כדעת רש"י] **(נזיר ד, ב) דגרס ושמשון לאו נזיר הי' (ודלא כתוס' שם) – ול"ק מלישני' דקרא כי גם להרמב"ם (בפיה"מ נזיר בתחלתו. וראה גם ביד החזקה . . המלאך הפרישו** [נזיר שנאמר גבי שמשון] **ענינו** ["פרוש", אבל לא ענין קדושת נזיר]

(ו) על מה שכתבו: "כי אף שמצד ציווי המלאך, הוצרך שמשון להתנהג כן, אבל הו"ע של הנהגה בלבד, ולא נזירות", כתב:

[כי אף שמצד ציווי המלאך, הוצרך שמשון להתנהג כן, אבל הו"ע של] **דין (**[הנהגה]**)** [בלבד, ולא] **קדושת** [נזירות]

(ז) על מה שכתבו: "כי מצד נדר חנה וציווי המלאך, איסור הגילוח וכו' לא הי' ענין של נזירות", כתב:

[כי מצד נדר חנה וציווי המלאך, איסור הגילוח וכו' לא הי' ענין של] **קדושת** [נזירות]

(ח) על מה שכתבו: "שהעדר מחאתם של שמואל ושמשון, פעלו יותר מנדר חנה וציווי המלאך . . ע"י העדר מחאתם, נעשו נזירים", כתב:

ועפ"ז י"ל – כפשטות ל' המשנה שזהו גז"ש ומשום דאין גז"ש למחצה נלמד שווה – גם זה: 1) שהעדר מחאה אינו מוסיף בכמות, 2) פועל ומוסיף באיכות (מדין לקדושה).

(ט) מחק את מה שכתבו: "(אינו רק לפירוש "מורה", אלא) הוא גם להדין שהעדר מחאה פועל".

[2] במכתבם כתבו – "שאלות":

"לא תפסנו, במה נעשו – שמואל ושמשון – נזירים. הרי על נזירות צ"ל איזה קבלה, ומכיון שנדר חנה וציווי המלאך אין בכחם להטיל נזירות, וגם כשהגדילו, לא היתה אצלם קבלה (ורק העדר מחאה – שלילה), במה

חל עליהם נזירות? ובשלמא בגר קטן, הרי היתה טבילה, מעשה של גירות (ואף שאין בקטן דעת לקבל את המצות, אין הקבלה מעכבת בקטן – ריטב"א לב"מ שם), ולכן נעשה גר (אלא שמ"מ, מכיון שכל הטעם הוא לפי שזכין לאדם שלא בפניו (כתובות שם), יכול למחות ולומר שאי"ז זכות עבורו – שמ"ק שם). משא"כ בנדו"ד, שנדר חנה וציווי המלאך, אינם מעשה של נזירות, איך יחול עליהם נזירות מצד העדר מחאתם?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הרי על נזירות צ"ל איזה קבלה", כתב:

מנ"ל דהעדר מחאה אינו מועיל – והרי <u>בזה</u> עסקינן

(ב) על מה שכתבו: "ובשלמא בגר קטן, הרי היתה טבילה, מעשה של גירות", כתב:

[ובשלמא בגר קטן, הרי היתה טבילה, מעשה של] **דין** [גירות]

(ג) על מה שכתבו: "שנדר חנה וציווי המלאך, אינם מעשה של נזירות" – מחק תיבת "אינם", וכתב:

[שנדר חנה וציווי המלאך, מעשה של] **דין** [נזירות] **ולא קדושת נזירות**

(ד) על כללות הענין, כתב:

ככל שיתרצו בגר קטן יתרצו גם בנדו"ד <u>ולהיפך</u>: באם שהאם יכולה לגייר בנה ע"מ שלא ימחה – <u>עאכו"כ</u> שיכולה להזיר בנה <u>ע"מ</u> כו' ופרישות עד אז שלא בתנאי

[3] במכתבם כתבו:

"אם עפ"י משנ"ת בהשיחה, יש לתרץ קושיית מפרשי הרמב"ם (הל' נזירות פ"ג הי"ג) בענין האומר הריני נזיר כשמשון כו' "דבעינן שיתפיס בדבר הנדור ושמשון לאו נדור הוא" – שמצד העדר מחאתו, הו"ע נדור. אם נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "אם נכון?", וכתב:

1) לא נדבר בזה 2) בתוס' הנ"ל משמע דלא כן.

[4] במכתבם כתבו:

"בתוספות ד"ה ואין (נזיר כח, ב) מובא מתוספתא, שכשהדיר האב, שע"ז נעשה בנו נזיר, הוא רק כשהוא קטן, ומשהביא ב' שערות, מתבטלת נזירותו. ובתוי"ט פ"ג דסוטה מ"ח כתב שכן משמע גם מדברי

הרמב"ם. ולכאורה, לפי משנ"ת בהשיחה, שגם בשמואל, שהדירתו אמו, מצד העדר מחאתו נעשה נזיר, מדוע בהדירו אביו תתבטל הנזירות. דלכאורה, אף שהנזירות שעשה אביו מתבטלת, מ"מ, יהי' נזיר מצד העדר מחאתו (דבהכרח לומר לכאורה, שהתוס' מיירי בלא מיחה. דאילו במיחה, מתבטלת הנזירות (גם כשלא הביא ב' שערות) מצד המחאה)?

– אם הביאור לשיטת רש"י ורע"ב (הובאו בתוי"ט שם), החולקים על התוס'. (ולכאורה, גם מהרד"ק שכתב "ואם תאמר כי אלקנה עשה הנדר ג"כ אחרי ששמע מאשתו", מוכח שחולק על התוס'. דאילו להתוס', גם כשאלקנה עשה הנדר, יוקשה עדיין, מצד איזה טעם, הי' שמואל נזיר בגדלותו). אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ראה בהנרשם במכ' הרא"ז שי'

[5] במכתבם כתבו:

"לפי מ"ש בהשיחה, שמצד ציווי המלאך, לא נעשה שמשון נזיר, ורק מצד העדר מחאתו, יהי' נמצא לכאורה, ששמשון הי' יכול לשאול על נזירותו, דאף שגם לאחרי שאלתו הי' אסור בתגלחת מצד ציווי המלאך, מ"מ היתה נזירותו מתבטלת. ולפי"ז, מדוע הדין שמי שנדר שיהי' נזיר כשמשון אינו יכול לשאול על נדרו, לפי "שנזירות שמשון לעולם היתה" (רמב"ם שם פ"ג הי"ד), הרי גם שמשון עצמו הי' יכול, לכאורה, לשאול על נזירותו (אף שהי' אסור בתגלחת מצד ציווי המלאך)?

אם הכוונה, שהעדר מחאתו של שמשון היא הסכמה לציווי המלאך שיהי' נזיר עד יום מותו, ומכיון שע"י הסכמה זו נעשה נזיר, והסכים לציווי המלאך שיהי' נזיר לעולם, אינו יכול לשאול על נזירותו. (ואף שנזירותו של שמשון הוא רק מצד הסכמתו, מ"מ אינו יכול לשאול על הסכמה זו (כשאלה על כל נדר), דמכיון שהדבר – ציווי המלאך – למה שהסכים אין בה שאלה, דינה של הסכמתו (ונדרו) הוא כדין הדבר עצמו.

וסברא זו מוכרחת היא לכאורה מהלכה זו עצמה. דלכאורה יוקשה (גם בלי השיחה): הן אמת שנזירות שמשון, מכיון שבאה ע"י ציווי המלאך, ליתא בשאלה, מ"מ, האומר אהי' נזיר כשמשון, שכל הנזירות הוא מצד נדרו, למה אינו יכול לשאול? ומוכרח מזה, דכאשר "דבר הנדור" אין בו שאלה, גם לה"נדר" אין שאלה (וכמ"ש הכ"מ שם "מי שהתפיס עצמו בו הרי הוא כמוהו"). אם נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את מה שכתבו: "אם הכוונה . . אם נכון"; וכתב:

אפ"ל בכמה אופנים. ומהם: 1) שאלה שייכת בענין שכולו של השואל 2) לא מצינו שאלה למחצה 3) העדר מחאה אינו מוסיף ענין שני כ"א שמאשר (או גם מעלה) אותו הענין – ועיין רש"י מכות כב, א

[6] במכתבם כתבו:

"במ"ש בהשיחה, שמכיון שנדרה חנה "ומורה לא יעלה על ראשו", העדר תגלחת, במילא חל נדרה גם לכל עניני נזירות, וכמו האומר הריני נזיר מן התגלחת, שכל דקדוקי נזירות עליו.

לכאורה, הדין באומר הריני נזיר מן התגלחת (אינו מצד כוונה, וכמ"ש הרמב"ם שם (פ"א ה"ט) "ואעפ"י שלא הי' בלבו להזיר אלא דבר זה בלבד", כי אם) לפי שילפינן מהכתוב מיין ושכר יזיר. ולכאורה בנדו"ד כיון שמצד נדרה של חנה לא נעשה נזיר כלל, וכל האיסור אינו על שמואל רק על חנה (ורק אחרי שהגדיל, מדלא מיחה, נעשה הוא נזיר. וזהו דוקא לאחרי שאנו אומרים שמצד אמירתה "ומורה כו'" נעשה נדרה לכל עניני הנזירות, ונהגה כן, ולא מיחה) למה נאמר, שאיסור תגלחת (מצד נדר) תגרור גם איסור שתיית יין וטומאה למתים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מפני שבנדרים הלך אחר ל' בנ"א, ולאחר שילפינן מהכתוב, ה"ז כוונת חנה כשנדרה

[7] במכתבם כתבו:

"מהמשך השיחה משמע שישנו קישור בין שני הקושיות והתירוצים (שהעתקנו). שעפ"י התירוץ על קושיא הב', יתורץ גם קושיא הא'. וכמו שמסיים (בהשיחה – בהחלק שהעתקנו) "שהלימוד אינו רק להפירוש "ומורה" אלא גם להדין שהעדר מחאה פועל". דלכאורה, תיבות אלו הם בכדי לתרץ קושיא הא'.

– לא תפסנו הכוונה: שהרי אין לומר שהכוונה בהשיחה הוא שהלימוד הוא רק לזה שהעדר מחאה פועל, כי מלשון המשנה "נאמר בשמשון ומורה ונאמר בשמואל ומורה, מה מורה כו' אף מורה כו' נזיר" ברור לכאורה שהלימוד הוא לעצם הענין ששמואל הי' נזיר (ולא (רק) להדין שהעדר המחאה פועל), ובמילא, הרי סו"ס (גם כשנאמר שהלימוד הוא להדין שהעדר מחאה פועל) מוכרח להתירוץ שבתחילת השיחה שהלימוד

הוא רק גילוי מילתא שפירוש תיבת מורה הוא העדר תגלחת, וא"כ מה מרויחים ע"י ההוספה שהלימוד הוא גם להדין שהעדר מחאה פועל?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' לעיל

[8] במכתבם כתבו:

"נתבאר שר"נ ור"י אזלי לשיטתייהו: ר"נ דס"ל שגם שמואל הי' נזיר, שנזירותו היתה נזירות גמורה, מוסיף "השמים", ו"תדע כו' וגבורים נוצחים", גמר המלחמה. ור"י דס"ל שרק שמשון הי' נזיר (ולא שמואל), שלא הי' נזיר גמור, אומר "גדול העונה אמן", רק "גדלות" לבד.

– לא תפסנו, אם הכוונה שר"י חולק על ר"נ בסברא, וס"ל שהעדר המחאה והסכמה שלאח"כ אין בכחה לפעול נזירות גמורה. או שהכוונה, שבעצם הסברא מודה ר"י לר"נ (וכשיהי' במציאות, מי שהדירתו אמו ואח"כ לא מיחה, יהי' נזיר גמור), ומה שחולק על ר"נ הוא רק בנוגע לשמואל (כי סובר שפירוש מורה גבי' הוא מורא בו"ד). אלא שלענין זה מה שמצינו אליבא דר"י פעולת הסכמה שלאח"כ, מספיק גם "גדול העונה", וא"צ ל"גבורים נוצחים"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אם הכוונה שר"י חולק על ר"נ בסברא", כתב:

[שר"י חולק על ר"נ בסברא] **ג"כ**

(ב) על מה שכתבו: "וכשיהי' במציאות, מי שהדירתו אמו ואח"כ לא מיחה, יהי' נזיר גמור", כתב:

א"כ צ"ל בהעונה אמן – נוצחים דוקא

(ג) על מה שכתבו: "ומה שחולק על ר"נ הוא רק בנוגע לשמואל", כתב:

מאי דהוה הוה. ודוחק לומר שכל האריכות רק לברר דין האומר הריני כשמואל מבלי כל סברא בעצם הפלוגתא

ועיין פיה"מ סוף המס'

(ד) על מה שכתבו: "אלא שלענין זה מה שמצינו אליבא דר"י פעולת הסכמה שלאח"כ, מספיק גם "גדול העונה", וא"צ ל"גבורים נוצחים"" – סימן בעיגול את התיבות "שלענין זה" "וא"צ", וכתב:

מובן הדוחק

[9] במכתבם כתבו:

"נתבאר בענין הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר בעת שבתו במאסר – אף שעפ"י טבע, הי' תלוי בזה פסק דינו, ובמילא, גם מצב של כל ישראל שבמדינה ההיא – שהוא ע"ד שאמרו רז"ל (נדה סא, א) "אתה יודע מה הי' בלבו". דלכאורה, מכיון שהי' ירא משה "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו", הרי הוצרך להיות לא רק יראה בלבו, אלא שהוצרך לומר לישראל שלא ילחמו בעוג, מצד חשש סכנה? והענין, שנשיא בישראל, טאר ניט ארויסווייזן קיין מורא, כי זה (א) פועל חלישות בכל ישראל, (ב) נותן תוקף לצד שכנגד. וכ"ה גם בנוגע להנהגתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

שאלה: מזה שמשה הי' ירא בלבו, מוכרח לכאורה שהסתפק גם במוחו, אם יש כח להלחם כנגד עוג (דבאם הי' בטוח במוחו, הרי אין שייך שיהי' ירא בלבו, דאין שייך לומר ח"ו על משה שלא הי' אצלו מוח שליט על הלב) – ואי"ז סותר לבטחונו בהבטחת ה' בכניסה לא"י, כי הי' סבור שיכנסו לא"י באופן אחר, שלא ע"י מלחמה בעוג. וכמו שנת' בשיחת ש"פ חקת, שהי' אפשר ליכנס לא"י בדרך אחרת – ומכיון שלא ידע בבירור וחשש "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו", נשארת הקושיא למה לא אמר לישראל שלא ילחמו בעוג מצד חשש סכנה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי זה (א) פועל חלישות בכל ישראל, (ב) נותן תוקף לצד שכנגד" – סימן קו תחת התיבות: "חלישות", "נותן תוקף לצד שכנגד".

(ב) על מה שכתבו: "מוכרח לכאורה שהסתפק גם במוחו" – סימן קו תחת תיבת "שהסתפק".

(ג) על מה שכתבו: "ומכיון שלא ידע בבירור וחשש "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו", נשארת הקושיא למה לא אמר לישראל שלא ילחמו בעוג מצד חשש סכנה" – מחק את התיבות: "ש(לא)", "ו(חשש)", "נשארת הקושיא למה"; וכתב:

[ומכיון] **שלאידך גיסא** [לא ידע בבירור] **ורק** [חשש "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו", לא אמר לישראל שלא ילחמו בעוג מצד חשש סכנה] **והי' יכול לשלוט בעצמו (ואף על הספק) שרק בלבו כו'**

[10] במכתבם כתבו:

"נתבאר בענין מה שכ"ק אדה"ז מתחיל את הל' ת"ת בתיבת "אף", עפ"י מ"ש הרמב"ם (פיה"מ ספ"ה דאבות) בענין חכמתי שלמדתי באף. ואח"כ

(בסיום ההתועדות) נתבאר עפ"י חסידות, ש"אף" הוא לשון ריבוי, והו"ע שלמעלה מהשתל', בחינה רביעית. ובנוגע לבריאת העולמות, הוצרך להתחיל מבי"ת, משא"כ מ"ת הותחל באל"ף. שהכוונה הוא שע"י מ"ת נמשך גם בחי' שלמעלה מהשתל' בהשתל', כהר"ת אנכי אנא נפשי כתבית יהבית, שגם בחי' אנכי שלמעלה מהשתל' כתבית יהבית, וזהו"ע "ואף" (בתוס' וא"ו), שוא"ו מורה על המשכה.

– אין יודעים לאיזה וי"ו (בתיבת "ואף") כיון בהשיחה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כנראה שלאחרי כל אריכות הדיבור כ"פ – שגם דרוש צ"ל מיוסד (ובפרט שבנדו"ד אין זה דרוש) לא נתקבלו הדברים, וס"ל שזהו עוד ענין ע"ד "צחות הדרוש". והרי בפי' הזכרתי שהדברים מיוסדים עמשנ"ת בלקו"ת דהשבוע (סט, ד) ושם מובא בפי' ה"ואף" – דגם בזה הקושיא כנ"ל, שהוא פתיחת ענין חדש ודנחמה ומתחיל ב"ואף". וג"ז הוא דוקא בת"ת – כי אילולי ס"ת כו' (תו"כ ויל"ש שם). ובפתיחה דאסת"ר (ס"ד) שמואל פתח ואף ג"ז גו'.

[11] במכתבם כתבו:

"בהמשך להנ"ל נתבאר שגם נזיר הו"ע "אף", כי הוא הוספה על מה שאסרה תורה. ובתחילת הבריאה, כשאמרה חוה "אף", קלקלה. משא"כ שרה (ב"א תורה, ואז הי' התחלת היחוד) הוסיפה על המאורות. וזהו ג"כ מה שמבואר שנזיר הוא בחי' אריך (לקו"ת שה"ש לו, ד), שבחי' אריך הוא (א) למעלה מהשתל', (ב) מ"מ שייך ומקור להשתל'. ובדוגמת משנת"ל בענין אנא נפשי כתבית יהבית, שבמ"ת.

שאלה: המשכת בחי' אריך בהשתל' הוא להיותו מקור להשתל' (ואינו כמו עתיק). ובפרט ההמשכה דנזיר, שהוא ממשיך השפע דאריך דרך השערות, שהם כמו ויי"ן (לקו"ת שם), הרי ההמשכה שע"י השערות היא המשכה מצומצמת, ולא כמו שהוא באריך עצמו. משא"כ "אנא נפשי כתבית יהבית" שגבי מ"ת, הכוונה היא ש"אנא" ממש, כמו שהוא בעצמותו, נמשך למטה, ע"י התורה. ומהו הדמיון מנזיר? (ואולי נאמר זה רק בתור דוגמא)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שהם כמו ויי"ן", כתב:

תורה וא"ו דשם הוי'

(ב) על מה שכתבו: "ומהו הדמיון מנזיר", כתב:

במ"ת נגלה להם כזקן

(ג) על כללות הענין, כתב:

בזח"ב כה, ב ובז"ח (מא, ג): אנכי ה"א – אנכי <u>כלל</u> ה"א פרט (ובזה יל"פ ע"פ חסידות הא דיש קס"ד שיהי' <u>במנין</u> המצות – ראה מצות האמנת אלקות בתחלתה)

קלז

[לאחר ש"פ בלק, י"ז בתמוז (נדחה), תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בלק (מצילום כתי"ק – תשורה חאנין כ"ח שבט תשס"ב ע' מד-12):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר הדיוק דוירא בלק (דוקא) כי הוא הי' זה וואס האט אונטערהאנדלט עם סיחון ועוג. – ברש"י ד"ה בעת ההיא איתא אשר המליכו את בלק לאחרי שמת סיחון".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "וואס האט אונטערהאנדלט", כתב:

[וואס האט] **געוואוסט וועגן די** [אונטערהאנדל]**ונגן**

(ב) על מה שכתב: "אשר המליכו את בלק לאחרי שמת סיחון", כתב:

[אשר <u>המליכו</u> את בלק] **<u>במואב</u>** [לאחרי שמת סיחון]

(ג) סימן בעיגול חלק זה דהמענה, וכתב:

להראות המענה לחאַנין שי'

[2] במכתבו כתב:

"בהמבואר למה דוקא עתה הי' ויגר מואב ולא בפעם הראשון (היינו בהנתבאר בלי פירש"י) – אולי י"ל ע"ד המובא ברמב"ן כאן "ועל דרך הפשט" שבנ"י לא היו מוכנים למלחמה אז, ורק מכיון שויצא סיחון וגו' לזה נלחמו אתו, ועפ"ז הרי אולי י"ל אשר מואב לא פחדו בפעם הראשון באשר ראו שמקודם לזה פנו בנ"י לאדום ואעפ"י שלא הרשו להם לא נלחמו עמהם, לזה חשבו גם מואב שאעפ"י שלא יַרשו לבנ"י לעבור לא

ילחמו אתם, אבל כעת שראו שמפני סיבה נלחמים בנ"י אז ויגר מואב רק עתה".

על מה שכתב: "אולי י"ל ע"ד המובא ברמב"ן כאן", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אבל כ"ז היפך מפירש"י דברים (ב, ט) וראה ג"כ פרש"י חוקת (כ, כב) שהיו כבר אז עומדים ליכנס לארץ ושם (יט, ג) ויחרם אתהם גו' ועוד

[3] במכתבו כתב:

"ג) בסיום הסדרה – נתבאר בהא דנתעלמה ממנו הלכה ולא זכר זה רק פנחס וגם לא שאר בנ"י, ונתבאר כי אולי לא הספיק משה למסור להם הלכה זו. ולכאורה: 1) מגמרא סנה' (פב, א) משמע שהלכה זו מסר משה ברדתו מן ההר, ומעשה זמרי הי' זמן רב לאח"ז, ונתבאר באחת השיחות המובא ברש"י שמשה לא פנה לעסקיו אלא תיכף ברדתו הי' מוסר הענינים.

2) עפ"י המבואר בגמרא הסדר של מסירת ההלכות, הרי משמע אשר משה ישב עד לאחרי שנכנסו גם כל ישראל ואז יצא משה וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ונתבאר כי אולי לא הספיק משה למסור להם הלכה זו", כתב:

– ע"פ פשט (משא"כ במדרז"ל שאינם מוכרחים מהפשט [גם להעיר, שהדיוק דפנחס לומר ברדתך מן כו' – דלכאורה מאי נפק"מ ושייך לנדו"ד – הוא לתרץ קושית זמרי בת יתרו מי כו'. וא"כ בא לשלול זמן שקודם הירידה – ולא שכוונתו שדוקא תיכף לירידה].

(ב) על מה שכתב: "עפ"י המבואר בגמרא הסדר של מסירת ההלכות" – על תיבת "בגמרא", כתב:

והועתק בפרש"י תשא ס"פ

(ג) על מה שכתב: "הרי משמע אשר משה ישב עד לאחרי שנכנסו גם כל ישראל ואז יצא משה וכו'", כתב:

– ע"פ דין (וגם ע"פ פשטות השכל) – כשבאה שאלה דהזמ"ג באמצע מפסיקין. ועוד ובזה מתורץ גם ג) – מכל אלו שלמדו אצל משה ברדתו מן ההר נשארו רק מעט, ובמשך לט שנה לא אירע אף פעם אחת שיהי' נוגע לפועל ההלכה, ואין נוגע אלא לקנאין, ואין מורין כן וכו' – שע"פ הל' ת"ת כו"כ לימודים קודמים ללימוד זה.

[4] במכתבו כתב:

"ברש"י פנחס ד"ה נשיא בית אב מבואר שענין פנחס הי' שלא מנע את עצמו מלקנא לחילול השם, אם יש לתווך זה עם המבואר בהשיחה אשר פנחס לא הרג זמרי מטעם חילול השם רק מצד בועל ארמית".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[אשר פנחס לא הרג זמרי מטעם חילול השם] **בפ"ע** [רק מצד בועל ארמית] **שהחיוב דוקא <u>בפרהסיא</u> – באופן דחה"ש)**

! הרי כך מבואר <u>בכ"מ</u> [בהשיחה]

[5] במכתבו כתב:

"בהמבואר בטעם אשר בועל ארמית קנאין פוגעין, כי ע"י בעילה זו נוטל הבעל-בית'קייט מה' וכו' – לפי טעם זה למה פוסק הרמב"ם בהל' איסורי-ביאה פי"ב אשר קנאין פוגעין רק בבת עוע"ז, אבל בבת גר ותושב אין קנאין פוגעין, וכן הובא בצפנת פענח ס"פ בלק ועוד, הרי גם שם הולד אינו בן ישראל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "אשר", "קנאין פוגעין"; וכתב:

[בהמבואר בטעם] **חומרת** [בועל ארמית, כי ע"י בעילה זו נוטל הבעל-בית'קייט מה' וכו'] **<u>והולד אינו שלו</u> (כ"כ ברמבם בפי')**

(ב) על מה שכתב: "לפי טעם זה למה פוסק הרמב"ם כו'", כתב:

– מה שיתרצו על הרמב"ם שם <u>ה"ז</u> – יתרצו כאן.

[6] במכתבו כתב:

"לפי"ז לכאורה באם ע"י הבעילה לא תוכל להתעבר (באם הארמית היא כבר מעוברת מכבר, או באם זוהי בעילה ראשונה אשר כפי המובא ברש"י גבי בנות לוט שאין האשה מתעברת בביאה ראשונה אלא וכו') הרי יכול הבועל לטעון שלזה בחר במעוברת בכדי שלא יגרום ענין הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– הקושיא על הרמבם כנ"ל

ומה שיתרץ בדברים (ז, ד) – <u>מקרא מפורש</u> – יתרץ כאן.

קלח

[לאחר ש"פ בלק, י"ז בתמוז (נדחה), תשכ"ה]

מענה לר' יוסף וואלדמאן על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בלק (ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ט ע' 337):

[1] על שאלתו בהמדובר שזכותו של עוג הי' מה שהציל את אברהם – כתב:

משפחתו וקרובו – לוט – שמחשיבו אברהם כעצמו – שזהו פשוטם דקראי מה שהגיד לאברהם ופעל בהגדתו (לך יד, ג): וישמע אברהם כי נשבה אחיו וסיכן אברהם את עצמו ע"ז (ושינה כאן רש"י מפירושו דברים (ג, ב) דרק שמש ודו"ק).

[2] על שאלתו בהמדובר במש"כ רש"י "חוקה" על אכילת חזיר, אף שהאיסור דמאכלות אסורות הוא ע"פ שכל – כתב:

[. .] **עפ"י הקושיא במאמר זה עצמו, דנקט חזיר דוקא! גם לא גמל כו' שקדם לו.**

קלט

[לאחר ש"פ בלק, י"ז בתמוז (נדחה), תשכ"ה (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בלק (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ט ע' 326-320):

[1] במכתבם כתבו:

"בע' ד' (בקטע המתחיל דאס וואס יפתח). אם נרשם בההנחה נכון, כי

(א) לכאורה, תשובת יפתח למלך בני עמון "לא לקח ישראל את ארץ מואב ואת ארץ בני עמון" הוא כי בעת שלקחו ישראל, לא היתה אז ארצם (ורק ארץ סיחון ועוג), ומה שאמר לו "וישלח ישראל מלאכים גו' ויסב את ארץ אדום ואת ארץ מואב" הוא רק להוכיח, שבזמן שהארץ היתה של מואב, לא לקחו אז ישראל, ומה נ"מ אם שלחו ישראל השלוחים למואב (ואדום) או משה, הרי סוכ"ס, בזמן שלקחו את ארץ מואב, היתה של סיחון?

(ב) הביאור שבהשיחה הוא לענין מ"ש "וישלח ישראל" אל מלך מואב. והמדובר בפירש"י (חוקת כא, כא) הוא לענין מ"ש ישראל אל מלך אדום?

אם הכוונה, שמכיון שהוצרך לומר גבי מואב "ישראל", אמר כן גם גבי אדום, דאל"כ יצטרך להאריך בלשון מיותר "וישלח משה מלאכים אל מלך אדום גו' וגם אל מלך מואב שלח ישראל"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומה נ"מ אם שלחו ישראל השלוחים למואב (ואדום) או משה" – מחק את התיבות: "ומה", "אם"; וכתב:

[נ"מ] **ש**[שלחו ישראל השלוחים למואב (ואדום) או משה] **א) להראות יחס ישראל (ולא רק משה), שלא רוצים ליקח ארצם. ב) דהא דהודו עמון אז שטיהרו בסיחון אינה הודאה ישנה למשה, כ"א הודאה לישראל, שהם נהלו כל השקו"ט עם עמון.**

(ב) על מה שכתבו: "והמדובר בפירש"י (חוקת כא, כא) הוא לענין מ"ש ישראל אל מלך אדום", כתב:

השליחות למואב הייתה "גם" (טפל וחלק) משליחות אדום (ובזה מתורץ שמרע"ה רק רמזה וג"ז בדברים ולא על אתר בחוקת). ועפ"ז מובן מה שרש"י בחוקת הוסיף "וגו'" בפ' דיפתח אף שלא כ"כ בכתובים הקודמים שבאותו קטע עצמו.

[2] במכתבם כתבו:

"בע' ח' (בקטע המתחיל דעם גאנצן זכות). מה שנרשם "וואס ער האט געראטעוועט אברהם'ן", כן זכרו בשעת החזרה. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עיין המענה לואלדמן שי'

[לעיל מענה קלח].

[3] במכתבם כתבו:

"בקטע הנ"ל: במ"ש "אעפ"י אז ביי אים איז עס געווען בלויז במחשבה", אם נכון, כי לכאורה, מה שעקר את ההר, אי"ז ענין של מחשבה לבד?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אי"ז"; ועל התיבות "ענין של מחשבה לבד", כתב:

– בנוגע שיחשב חטא (שמענישין על החטא דוקא ולא על ההכנה, ובדוגמת הלוקח כלי ברזל בידו להרוג חברו

[4] במכתבם כתבו:

"בע"ל בהשמטה. אם נרשם נכון, כי ממ"ש הרשב"א (הובא בחדא"ג מהרש"א ברכות נד, ב) הטעם שמשה הי' מתירא מעוג, כי "הי' ירא שתעמוד לו זכות אברהם כו' והאבות נמשלו להרים" מוכח שמה שאמר הקב"ה למשה "אל תירא" הי' לאחרי שעקר עוג את ההר?

אולי הכוונה שעפ"י פשט, צריך לומר שיראתו של משה הי' מקודם שעקר עוג את ההר.

וההכרח לזה: (א) מכיון שיראתו היתה "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם", לאחרי שראה שעוג רוצה להרוג את ישראל, הי' יודע שאבד את זכותו. (ב) יראתו של משה לא היתה שעוג יהרוג את ישראל (שהרי א"א שתעמוד זכותו של אברהם לעוג יותר מלישראל, וכמו שהקשה מהרש"א שם), ורק הסתפק שאולי לא יהי' אפשר לנצח את עוג ויצטרכו ללכת לא"י ע"י דרך אחרת, כמשנ"ת בשיחת ש"פ חוקת. וזה שייך דוקא מקודם שעקר עוג את ההר, אבל לאחרי זה, הרי לא הי' שום נתינת מקום לספק אצל משה, כי פשוט שמכיון שעוג רוצה להרגם, צריכים ללחום כנגדו. אם נכון?

לפי שני האופנים, אינו מובן, שהרי הכתוב "ויצא עוג גו' למלחמה" הוא מקודם להכתוב "אל תירא אותו"? (אולי הכוונה שה"מלחמה" של עוג היתה רק שלא ילכו ישראל דרך ארצו (אבל לא רצה להורגם, ומה שעקר טורא הי' אח"כ))".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אם נרשם נכון", כתב:

באם רוצים ללמוד הכתובים ופירש"י ע"ד הפשט ויכולים ליתר שאת להוסיף זה

(ב) על מה שכתבו: "כי ממ"ש הרשב"א", כתב:

ע"פ דרוש ורמז – נדפס בע"י

(ג) על מה שכתבו: "מוכח שמה שאמר הקב"ה למשה "אל תירא" הי' לאחרי שעקר עוג", כתב:

לדעתם שרש"י בפשט המקרא ס"ל כפי' הרשב"א – הול"ל להביא עקר טורא כו' בפי' הקרא דאל תירא גו'

(ד) על מה שכתבו: "מוכח שמה שאמר הקב"ה למשה "אל תירא" הי' לאחרי שעקר עוג את ההר", כתב:

שכפי' הרשב"א הי' זה ענין שבמחשבת עוג, ורק כשניגשו למלחמה בפועל לקח עוג אבנים גדולות ואי"ז עקירת ההר הנ"ל (ולמה יעקור הר קודם שהחליט משה אם ילחם בו)

(ה) על מה שכתבו: "שהרי הכתוב "ויצא עוג גו' למלחמה" הוא מקודם להכתוב "אל תירא אותו"", כתב:

גם באדום כתוב שיצא "בעם כבד" – דכפשוטו היינו למלחמה

[5] במכתבם כתבו:

"בע' טו (קטע המתחיל ואעפ"י), במה שמדייק מתניא (אגה"ת פ"ד) "והקוץ שעל היו"ד רומז לבחי' רצון העליון". הרי בתניא שם, נאמר אותו הלשון גם גבי היו"ד "מרמזת לחכמתו ית"", וכן "נכללת ונרמזת באות ה"א", "נכללת ונרמזת המשכה זו באותיות ו"ה"";

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "במה שמדייק מתניא (אגה"ת פ"ד) "והקוץ שעל היו"ד רומז לבחי' רצון העליון"", כתב:

ולא עוד אלא שבא בחצע"ג

(ב) על מה שכתבו: "הרי בתניא שם, נאמר אותו הלשון גם גבי היו"ד "מרמזת לחכמתו ית"", וכן "נכללת ונרמזת באות ה"א", "נכללת ונרמזת המשכה זו באותיות ו"ה"", כתב:

– בנוגע ל"כל הי' ספירות" מקדים שם שהם לא רק ברמז, כ"א "נכללות ונרמזות" וראה לקו"ת ר"פ ראה ג"כ עד"ז: ובחי' זו היא בחי'" ומסיים (בספ"ב) בחי' אלו הנרמזים בשם. ועייג"כ לקו"ת מטות (פו, ב) דברים (כב, ג) ובכ"מ.

[6] במכתבם כתבו:

"בקטע המתחיל "וואס דאס" (בסיום ע' יט ותחילת ע' כ'), אם חזרנו נכון, כי בלקו"ת מבואר ש"אף" הוא בחי' רביעית, אצילות;".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "הוא" וסימן-השאלה; וכתב:

[בלקו"ת מבואר] **וכ"פ** [ש"אף"] **מרבה** [בחי' רביעית, אצילות] **ולא עוד אלא שמפרט (סט, ד) שבעצמו הוא לא טוב כו'.**

[7] במכתבם כתבו:

"בע' כח. קטע המתחיל "ועפ"י הנ"ל יובן": אין זוכרים קטע זה בבירור.

בע' הנ"ל, קטע המתחיל "נאך מער". לא תפסנו:

(א) לכאורה, הי' פנחס כמו כל ישראל, בענין סדר המשנה (כמבואר בלקו"ש (כרך ב') ע' 342), ובאם לא הספיק משה ללמוד דין זה רק עם אהרן ובניו, מאין ידע פנחס?

(ב) לכאורה, עפ"י פשטות לא הי' הפסק בין הלימוד עם אהרן ובניו להלימוד עם הזקנים וכל ישראל?

(ג) מכיון שעד אז לא ידעו ההלכה דקנאין פוגעין בו (וגם מה שאמר פנחס למשה לא שמעו את פרטי הדברים שביניהם, כמבואר לעיל סוף ע' כז), מהו פירוש "וראו כולם שלא לחנם הרגם", מכיון שלא ידעו כלל את ההלכה שהבועל ארמית קנאין פוגעין בו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את הקטעים: "אין זוכרים קטע זה בבירור . . לא תפסנו", וכתב:

א"כ להשמיט

(ב) על מה שכתבו: "ובאם לא הספיק משה ללמוד דין זה רק עם אהרן ובניו, מאין ידע פנחס", כתב:

אבעה"ב (פשט) סברא ומאביו אלעזר

(ג) על מה שכתבו: "ובאם לא הספיק משה ללמוד דין זה רק עם אהרן ובניו, מאין ידע פנחס", כתב:

בסנה' (פב, א) למדתני – ל' יחיד. וכן בפרש"י כאן: מקובלני ממך – ל' יחיד – שלמד ממנו ביחידות. ואם נדייק בזה א"צ לכהנ"ל – כ"א שעדיין לא למדה משה בכלל בסדר לימודו (מפני שאין מורין כן?)

(ד) על מה שכתבו: "לכאורה, עפ"י פשטות לא הי' הפסק בין הלימוד עם אהרן ובניו להלימוד עם הזקנים וכל ישראל", כתב:

– לבד באם הי' ענין שהזמ"ג שע"פ דין (ושכל הפשוט) צריך להפסיק

(ה) על מה שכתבו: "מהו פירוש "וראו כולם שלא לחנם הרגם"", כתב:

לאחר מעשה (שמוכרח לומר שהודיעום ההלכה – דבאם לאו חייב פנחס מיתה)

(ו) על מה שכתבו: "מכיון שלא ידעו כלל את ההלכה", כתב:

[שלא ידעו כלל] **כשבא זמרי** [את ההלכה]

[8] במכתבם כתבו:

"בע' הנ"ל בהשמטה. במ"ש "אז א צווייטער איד זאל געדיינקען די הלכה און יענער וואלט זוכה געווען צו כהונה". באם הכוונה, שעפ"י פשט, לא הי' בזה שום חילוק מפנחס לשאר ישראל (כמו שכתבנו בהערה 98), וכל אחד, שהי' הורג את זמרי, הי' זוכה לכהונה, כי מלשון רש"י "ויטול את הראוי לו" משמע לכאורה שפנחס הי' ראוי לכהונה, גם מקודם לזה?".

על התיבות: "ויטול את הראוי לו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ל' הש"ס (שבת לב, א) שפרש"י שהוא מפני שקורא הדורות מראש, יודע שפלוני יעשה בבחירתו בעת מעשה כך

[9] במכתבם כתבו:

"בע' כט (סעיף כט). בהשיחה מבאר מקורו של רש"י שנתעלמה הלכה ממשה, אבל אינו מובן, למה הוצרך להתעלם ההלכה, דלכאורה, גם אם הי' זוכר את ההלכה, היתה הריגת זמרי ע"י פנחס דוקא, כי משה הי' כהן? – בזכרון אחדים, שקושיא זו נזכרה בהשיחה. אבל אין זוכרים את התירוץ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "אבל אין זוכרים את"; ועל תיבת "התירוץ", כתב:

[התירוץ]: **למ"ד בש"ס שגם מקודם הי' פנחס כהן בפשטות (משא"כ לתרץ דעת הרגצובי) צ"ל דס"ל דכהן קנאי הורג את הבועל ארמית (ולא מפשינן פלוגתא דגם בזה פליג אמ"ד דלא נתכהן פנחס)**

[10] במכתבם כתבו:

"בע' לא. לפי הביאור שבהשיחה, (א) למה הדין דקנאין פוגעין בו הוא בפרהסיא דוקא? (ב) במס' ע"ז (לו, ב) אשר כל החטא דבועל ארמית מדאורייתא הוא רק בפרהסיא (ורק ב"ד של בית חשמונאי גזרו אפילו בצנעא). ולפי"ז מוכח לכאורה שעיקר חומר החטא, ועיקר הטעם מה

שקנאין פוגעין בו, אינו מצד הטעם שבנו אינו ישראל – שהרי טעם זה ישנו גם בצנעא?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את סימן-השאלה, וכתב:

[שהרי טעם זה ישנו גם בצנעא], **ובגר תושב ולאחרי שפירש וכו' – והקושיא היא על הרמבם, שכ' כהנ"ל זא"ז באותו הפרק. ועד"ז הקושיא על כל הכתובים שמבארים טעם במצות – למ"ד דלא דרשינן טעמי דקרא לשנות ההלכה. – וגם לדעת רש"י (שמות כ, ב) ומכילתא מחוייב גר באנכי ה"א גו', אף שלא הי' במצרים וכו'.**

קמ

[לאחר ש"פ בלק, י"ז בתמוז (נדחה), תשכ"ה (2)]

מענה להמניחים שכתבו: "לא תפסנו כמה ענינים בכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בתשובותיו בהשיחות דש"פ בלק" (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ג ע' 415-414):

[1] במכתבם כתבו:

"בע' ח' (בקטע המתחיל דעם גאנצן זכות). במ"ש שם "אעפ"י אז ביי אים איז עס געווען בלויז במחשבה", ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בכי"ק:

– בנוגע שיחשב חטא (שמענישין על החטא דוקא ולא על ההכנה. ובדוגמת הלוקח כלי ברזל בידו להרוג חברו).

לא תפסנו, כי לכאורה המדובר כאן אינו להעניש את עוג עבור חטאו, ורק שחשש משה שמא תעמוד לו זכותו של אברהם, ועל זה מבואר בהשיחה שע"י שעקר את ההר להרוג את ישראל איבד את זכותו, כי עי"ז הוא תוהא על הראשונות (כדאי' בקדושין מ, ב). ובשביל מה צריך להביאור שבהשיחה שבאו"ה מצרף הקב"ה מח' רעה למעשה?

(גם אם נאמר, ש"תוהא" הוא כאשר חרטתו מתבטאת באיזה מעשה דוקא (ולא כאשר הם דברים שבלב גרידא), הרי התבטאה מחשבתו בזה שעקר טורא. ואף שא"א לענוש על זה שעקר טורא, כי היא רק הכנה לחטא, בכ"ז הרי זה מספיק לכאורה, שיאבד עי"ז את זכותו?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "לא תפסנו, כי לכאורה המדובר כאן אינו להעניש את עוג עבור חטאו כו'", כתב:

ב' פי' בזה שעוג האריך שנים כ"כ: 1) מפני זכותו של אברהם (ואז צריך לעקור זה – דוגמת עונש) 2) בכדי שיפול בידי ב"ב דיצחק, כי כלפי שמיא גלי' דהוא [תוהא על הראשונות] **דמעיקרא אינו לזכותו כו' ואין צריך אלא <u>ראי'</u> דתוהא (שלא יאמרו הגויים כו')**

(ב) על מה שכתבו: "ואף שא"א לענוש על <u>זה שעקר טוראַ</u>", כתב:

אפ"ל בשביל לחסום הדרך לפניהם וכיו"ב

[2] במכתבם כתבו:

"בע' טו (קטע המתחיל ואעפ"י). מדייק שם מלשון התניא (אגה"ת פ"ד) "והקוץ שעל היו"ד <u>רומז</u> לבחי' רצון העליון" ("ולא עוד אלא שבא בחצע"ג" – הוספת כ"ק אדמו"ר שליט"א בתשובתו בכי"ק). ושאלנו, שלשון זה נאמר בתניא שם גם גבי שארי הספירות, וענה:

– בנוגע ל"<u>כל</u> הי' ספירות" <u>מקדים</u> שם שהם לא רק ברמז, כ"א "נכללות ונרמזות". וראה לקו"ת ר"פ ראה ג"כ עד"ז: "ובחי' זו <u>היא</u> בחי'" ומסיים (בספ"ב) בחי' אלו הנרמזים בשם. ועייג"כ לקו"ת מטות (פו, ב) דברים (כב, ג) ובכ"מ.

באגה"ת שם, בנוגע לו"ה, אינו מסתפק בהקדמתו "וכל הי' ספירות נכללות ונרמזות", וכותב עוד פעם "נכללת ונרמזת באות ה"א", "נכללת ונרמזת המשכה זו באותיות ו"ה", משא"כ בנוגע יו"ד, כשהוא מדבר אודותו בפרטיות כותב "מרמזת", ורק שמקדים לפני זה, אודות כללות "כל הי' ספירות" שהם "נכללות ונרמזות". ולמה א"א לומר, שהקדמה הלזו היא גם בנוגע לבחי' רצון העליון (שהרבה פעמים נמנה במנין הספירות, ובפרט שלא נזכר כאן ספירת הדעת), ומה שאינו כותב "נכללת" וכדומה, כשמדבר אודותו בפרטיות – הרי גם בנוגע להיו"ד כותב כן.

– אם הכוונה, דמכיון שזהו בחצע"ג, הרי זה כענין בפני עצמו, וא"א לומר שמסתפק בהקדמה שלפני זה (משא"כ בנוגע להיו"ד). אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "באגה"ת שם, בנוגע לו"ה, אינו מסתפק בהקדמתו "וכל הי' ספירות נכללות ונרמזות", וכותב עוד פעם "נכללת ונרמזת באות ה"א", "נכללת ונרמזת המשכה זו באותיות ו"ה", משא"כ בנוגע יו"ד, כשהוא מדבר אודותו בפרטיות כותב "מרמזת"", כתב:

[משא"כ בנוגע יו"ד] **שבא בסמיכות ותיכף לכתבו** [וכל הי' ספירות נכללות] [כשהוא מדבר אודותו בפרטיות כותב "מרמזת"] **לבד**

(ב) על מה שכתבו: "ולמה א"א לומר, שהקדמה הלזו היא גם בנוגע לבחי' רצון העליון" – מחק תיבת "ולמה", וכתב:

[א"א לומר, שהקדמה הלזו היא גם בנוגע לבחי' רצון העליון] **כי בפי' כותב: עשר ספירן כו' חכים כו' ובסופו לא הזכיר רצון אפילו לא בחצע"ג.**

[3] במכתבם כתבו:

"בע' כט (קטע המתחיל ועפי"ז). מבואר שם הטעם מה שאלעזר לא הרג לזמרי, וכן משה לא הרגו (לאחרי שפנחס הזכיר לו את ההלכה), כי הם היו כהנים. ולכן אמר משה לפנחס "קריינא דאיגרתא כו'", כי לא היתה ברירה אחרת: משה, אלעזר ואיתמר, היו כהנים. אחרים – לא ידעו את ההלכה, ולהורות להם הי' אסור, והברירה שהיתה היא רק "קריינא דאיגרתא כו'". ושאלנו, דלפי"ז א"מ מ"ש רש"י (בלק כה, ו) "נתעלמה ממנו הלכה . . כדי שיבוא פנחס ויטול את הראוי לו", דלכאורה, גם אם הי' זוכר את ההלכה, היתה הריגת זמרי ע"י פנחס דוקא, כי משה הי' כהן? וענה:

למ"ד בש"ס שגם מקודם הי' פנחס כהן, בפשטות (משא"כ לתרץ דעת הרגצובי) צ"ל דס"ל דכהן קנאי הורג את הבועל ארמית (ולא מפשינן פלוגתא דגם בזה פליג אמ"ד דלא נתכהן פנחס) ולכן צ"ל נתעלמה ממשה כו'.

לא תפסנו: הרי המדובר כאן הוא בנוגע לפירוש רש"י (שעל זה סובב כל הביאור שבהשיחה). ומכיון שכתב רש"י "כדי שיבוא פנחס כו'" מוכרח לכאורה דס"ל אשר כהן קנאי הורג את הבועל ארמית (דלא כהרגצובי. דמכיון שס"ל (בהעלותך יב, יב בענין הסגר מרים) שמשה הי' כהן, בהכרח לכאורה דס"ל שכהן קנאי הורג כו')?".

על התיבות: "בהעלותך יב, יב", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי שם המדובר באהרן!

וראה רש"י שמות ד, יד שהביא ב' הדעות צו ח, כח ועוד. ש"ס זבחים קא, ב ושם.

ולמ"ד דמשה לא הי' כהן – כהנ"ל מעיקרא ל"ק:

1) צ"ל נתעלמה הלכה שלכן לא הרגו משה

2) א"ל קריינא דאיגרתא כו' – דמזה ראי' דהוא (פנחס) קנאי האמתי – שלכן לא שכח (דא"א לשכוח על ענין עצמי) משא"כ בנוגע לעצמו – שפי'

משה בענותנותי' – דהא דנתעלמה ממנו הוא לא מפני שיבוא פנחס כו', אלא מפני שאינו קנאי

קמא

[לאחר ש"פ פנחס, כ"ד תמוז, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס (מצילום כתי"ק – תשורה פישער ו' תמוז תש"ס ע' 25-18):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בדיוק לשון רש"י "שפיטם אבי אמו" – אף שלפי מסקנת הגמרא (סוטה מג, א. ב"ב קי, א) הי' יתרו אבי אב אמו או אבי אם אמו של פנחס, ולא "אבי אמו" – כי כל הוכחתם של השבטים, שלפנחס הי' טבע של זקנו יתרו (גבורה ואכזריות – שפיטם עגלים לע"ז) ולא טבע של זקנו אהרן (חסד ואהבה – אוהב את הבריות) הוא מצד זה שיתרו הי' אבי אמו (משא"כ אהרן אבי אביו), וארז"ל (ברכות ס, א. נדה לא, א) איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. שלכן קרוב יותר לומר שהיתה בו טבע יתרו – אבי אמו, ולא טבע אהרן – אבי אביו. (שלכאורה הוא ע"ד הידוע (התמים ח"ג ע' כג. היום יום כח אייר) בענין יחס הצ"צ לאדמוה"ז). ולכן כתב רש"י "אבי אמו" (כהסלקא דעתך של הגמרא) ולא "אבי אב אמו" או "אבי אם אמו" (כמסקנת הגמרא), כי אז לא הי' כל מקום להוכחתם (ואדרבה, קרוב הוא לאהרן יותר מליתרו, כי לאהרן הוא דור שלישי, וליתרו – דור רביעי (או יותר, לפירוש הרשב"ם))".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי כל הוכחתם של השבטים כו'" – מחק את התיבות "כל הוכחתם", וכתב:

[כי] **טענתם** [של השבטים כו']

(ב) על מה שכתבו: "שלפנחס הי' טבע של זקנו יתרו (גבורה ואכזריות – שפיטם עגלים לע"ז)" – מחק תיבת "גבורה", וכתב:

[שלפנחס הי' טבע של זקנו יתרו (**דין** [ואכזריות – שפיטם עגלים לע"ז])]

(ג) על מה שכתבו: "הוא מצד זה שיתרו הי' אבי אמו" – מחק תיבת "הוא".

(ד) על מה שכתבו: "שלכאורה הוא ע"ד הידוע כו'" – מחק תיבת "שלכאורה", וכתב:

ו[הוא ע"ד הידוע כו']

(ה) על מה שכתבו: "כי אז לא הי' כל מקום להוכחתם" – מחק את התיבות "כל מקום להוכחתם", וכתב:

[כי אז לא הי'] **הכרח כ"כ לטענתם**

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה: אם הכוונה שע"ד הפשט הי' יתרו אבי אמו (דלא כמסקנת הגמרא), והרי רש"י עצמו בפירושו עה"ת (שמות ו, כו) פירש "מבנות פוטיאל – מזרע יתרו . . ומזרע יוסף" (במטות לא, ו מביא זה ג"כ, ובלשון "ד"א"), שמזה מוכח לכאורה, שגם עפ"י פשט הוא כמסקנת הגמרא, דאל"כ, איך היתה מזרע יוסף?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אם הכוונה כו'" – סימן בעיגול תיבת "אם", וכתב:

? מהו הספק – הרי כך כתב רש"י בפירוש (דפשיטא שאפ"ל שרש"י בפי' פשטות הכתובים – יסמוך שבטח יחפשו בש"ס וכו' כוונתו מהי!).

(ב) על התיבות: "דאל"כ, איך היתה מזרע יוסף", כתב:

(כנראה העתיקו הקושיא מפרש"י בש"ס, מבלי התבוננות כלל, שבפשט פשוט –)

עי"ז שאמה הייתה מזרע יוסף [ועד כמה מדויק פירש"י – שבמטות (לא, ו) כשכתב "אבי אמו" – כפשטות הל' בנות פוטיאל – ביאר תומ"י: משל יוסף (ולא "בת")]

[3] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש רש"י "והרג נשיא שבט מישראל", שזה מגדיל את הבזיון. כי ענינם של הנשיאים הי' שדאגו עבור אנשי שבטם – חסד. ויתירה מזו: בנוגע לזמרי בפרט, ובנוגע ל"ויקרב גו' את המדינית" – שבשביל זה הרגו פנחס – הי' זה כי "נתקבצו שבטו של שמעון כו' אנו נידונים במיתה ואתה יושב כו'", שלכן סיכן את עצמו, בכדי להצילם. וזה מגדיל את טענת השבטים שסיבת התעוררותו של פנחס להרוג את זמרי הוא מצד מדת האכזריות שבו, כי בראותו את מעשה החסד של זמרי, לא הי' יכול לסבול

זאת, כי מצד טבע הגבורות שלו, לא הי' יכול לסבול את מדת החסד, הפכו.

ועפי"ז נתבאר מ"ש רש"י (בלק כה, ו) "נתקבצו שבטו של שמעון כו'", דלכאורה לאיזה צורך מעתיק רש"י דברים אלו? ועפ"י הנ"ל מובן, כי עפי"ז מבואר יותר טענת השבטים (הפסוק שבר"פ פנחס)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שלכן סיכן את עצמו", כתב:

לא "זמרי" כ"א "נשיא שבט מישראל"

(ב) על התיבות: "ועפ"י הנ"ל מובן", כתב:

(נוסף על ההכרח דעל אתר – לפרש תיבת "והנה" – שלכן הביא זה רש"י כאן בתחלת הסיפור)

(ג) על מה שכתבו: "כי עפי"ז מבואר יותר טענת השבטים", כתב:

[כי עפי"ז מבואר]**ת** [יותר טענת השבטים]

[4] במכתבם כתבו:

"שאלה: מסגנון השיחה, שמקשה "לאיזה צורך מעתיק רש"י דברים אלו" ומתרץ "כי עפי"ז מבואר יותר טענת השבטים", מוכח לכאורה, אשר מצד פשטות הכתובים אין שום הכרח לרש"י לפרש "נתקבצו כו'", וכל כוונתו של רש"י במה שמעתיק דרשה זו הוא רק בכדי לבאר יותר את טענת השבטים.

– אם אי"ז טעות בהרשימה, כי לכאורה: מכיון שמהכתוב "והנה איש מבני ישראל בא" אינו מוכרח לומר ש"נתקבצו כו'", וגם מהכתוב "פנחס בן' אהרן" אינו מוכרח לפרש כן (כי זה מה שנתקבצו הוא רק מגדיל את טענת השבטים, אבל טענתם מובנת גם בלא"ה), לא הוצרך רש"י להעתיק דרשה זו?

אולי הלשון שחזרנו אינו נכון, ובאם אינו נכון – איך הי' הלשון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אשר מצד פשטות הכתובים אין שום הכרח לרש"י לפרש "נתקבצו כו'"" – מחק תיבת "שום", וכתב:

[אשר מצד פשטות הכתובים אין הכרח] **כ"כ** [לרש"י לפרש "נתקבצו כו'"] **ד"והנה" – יל"פ כפרש"י (וירא כב, יג) דוקא <u>מקודם</u>, או כשמות (ב, יג) שהוא סגנון הספור ולא קישור הענינים בתוכנם או בהשתל' שלהם**

(ב) על מה שכתבו: "וכל כוונתו של רש"י במה שמעתיק דרשה זו הוא רק בכדי לבאר יותר את טענת השבטים" – מחק את התיבות: "וכל", "רק"; וכתב:

ו[כוונתו של רש"י במה שמעתיק דרשה זו הוא בכדי לבאר יותר את טענת השבטים] **ועי"ז בוחר ג"כ בקביעות הפי' ד"והנה" (וזהו גלאַטיג יותר ג"כ).**

(ג) מחק את התיבות: "לא הוצרך רש"י להעתיק דרשה זו", וכתב:

<u>כל השייך לפשט</u> – שייך ג"כ להביא בפרש"י.

[5] במכתבם כתבו:

"נתבאר בדיוק לשון רש"י "ויחסו אחר <u>אהרן</u>", כי כל כוונת הכתוב הוא לומר שהי' לו טבע של אהרן, אוהב את הבריות. ומ"ש "בן אלעזר" הוא רק מצד זה לפי שבאופן אחר א"א ליחסו לאהרן. ונתבאר שמלשון רש"י "ויחסו אחר <u>אהרן</u>" מוכח שאינו נוגע כאן גם תיבת "הכהן", ורק "בן <u>אהרן</u>", טבע החסד. ונתבאר, שעפי"ז יובן מה שרש"י מעתיק גם התיבות "בן אהרן" – דלכאורה, הול"ל "פנחס בן אלעזר וגו'", שגם אז היתה מובנת קושייתו שכל התיבות "בן אלעזר בן אהרן הכהן" מיותרים, מכיון שכבר נאמר מקודם (בלק כה, ז), ובמילא היינו יודעים לאיזה פנחס מכוון – כי כל פירושו (ותירוצו) של רש"י הוא "ויחסו אחר אהרן" – "בן אהרן"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי כל כוונת הכתוב הוא לומר שהי' לו טבע של אהרן, אוהב את הבריות" – מחק תיבת "כל", וכתב:

[כי כוונת הכתוב הוא לומר שהי' לו טבע של אהרן, אוהב את הבריות] **(<u>וכפרש"י במדבר כ, כט</u>)**

(ב) על מה שכתבו: "ומ"ש "בן אלעזר" הוא רק מצד זה לפי שבאופן אחר א"א ליחסו לאהרן" – מחק את התיבות "רק מצד זה", וכתב:

[ומ"ש] **בכתוב** ["בן אלעזר" הוא לפי שבאופן אחר א"א ליחסו לאהרן]

(ג) על מה שכתבו: "ונתבאר שמלשון רש"י "ויחסו אחר אהרן" מוכח שאינו נוגע כאן גם תיבת "הכהן", ורק "בן אהרן", טבע החסד", כתב:

(וכמו שבהנ"ל (במדבר כ, כט) לא כתב "הכהן", וכן נשמט – במשנה אבות ובתניא פל"ב).

[6] במכתבם כתבו:

"שאלה: בשביל מה מעתיק רש"י תיבת "הכהן"? (וכן בשביל מה נאמר בהכתוב תיבה זו?). לכאורה הי' אפשר לומר: 1) כי כהן הוא איש החסד. 2) בכדי לשלול טענת השבטים שפנחס הרג לזמרי מצד אכזריות ולא מצד קנאותו לה', מדגיש הכתוב שני ענינים: (א) שהי' בו מדת החסד – בן אהרן. (ב) שהיתה בו מדת הקנאות לה', להיותו משבט לוי (שלוי הי' קנאי, כבסנהדרין פב, ב). וכוונתו ב"הכהן" הוא ליחסו לשבט לוי (וכאילו שהי' כתוב "הלוי", אלא שא"א לומר כן, כי אהרן הי' כהן). אבל – (א) רש"י אינו מזכיר זאת כלל. (ב) בהשיחה נאמר בפירוש "שמלשון רש"י מוכח שאינו נוגע כאן "הכהן", ורק מה שהוא בן אהרן"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "בשביל מה מעתיק רש"י תיבת "הכהן"", כתב:

[מעתיק רש"י] **בל' הכתוב גם** [תיבת "הכהן"]

(ב) על מה שכתבו: "לכאורה הי' אפשר לומר: 1) כי כהן כו"", כתב:

א"כ גם בפירש"י הי' צריך להעתיק – מטעמים אלו

(ג) על כללות הענין, כתב:

– לשיטת רש"י אפ"ל שייחסו אחר "אהרן הכהן", כי אדרבא, כשנעשה (וע"י שנעשה?) אהרן כהן – הופסק יחס פנחס אחריו, דלא נתכהן (פרש"י לקמן).

ומה שהעתיק מהכתוב גם "הכהן" – כי זהו שייך לטענת השבטים (וענה ה' שאע"פ שאהרן הוא כהן, בכ"ז ייחסו אחר אהרן) – ובשתיים: אפ"ל ד"וירא פנחס (מצד שהוא) . . בן אהרן (שה"ה) הכהן וכל צאצאיו, לבד פנחס ואדרבא – ההיפך מזה שהרי בטבע הוא אחר אבי האם (וכנ"ל) – היפך כהן כ"א לע"א (לא מצד עון ע"ז, כ"א מצד אכזריות שבע"ז (ראה יב, לא).

(ובזה יומתק מה שמעתיק רש"י פיטם לע"א, ולא – למיתה סתם (דבאכזריות לכאורה מאי נפק"מ).

[7] במכתבם כתבו:

"הקשה במ"ש רש"י (בסיום הסדרה) "שאל"כ יש במשמע שלא אמר להם זו", דאיך אפשר לומר שמשה לא מסר ח"ו דברי הקב"ה לישראל, ובפרט שהקב"ה אמר לו "צו את בני ישראל ואמרת אליהם"?

ותירץ שכוונת רש"י הוא, שבאם לא הי' נאמר "ויאמר משה" היינו מפרשים אשר (א) כל פרשת הקרבנות שבפ' פנחס נאמרה מקודם, דאין מוקדם ומאוחר בתורה (כי אז הי' הכרח לפרש כן). (ב) שמ"ש "צו אל בני ישראל ואמרת אליהם" באציהט זיך דאס צו פריער, ומשה כבר צוה ואמר להם.

– כן זכרו הלשון בשעת החזרה. אם נכון, ומהו הפירוש בזה, הרי "צו", "ואמרת" אינם לשון עבר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כל פרשת הקרבנות שבפ' פנחס נאמרה מקודם", כתב:

ביחד עם פ' הקרבנות דאמור וקודם לה (עיין פרש"י אמור כג, ח)

(ב) על מה שכתבו: "שמ"ש "צו אל בני ישראל ואמרת אליהם" באציהט זיך דאס צו פריער, ומשה כבר צוה ואמר להם" – מחק תיבת "צו", וכתב:

[שמ"ש "]**דבר** [אל בני ישראל ואמרת אליהם"] **(אמור כג, ב)** [באציהט זיך דאס צו פריער] **לפרט מה יאמר אליהם (מכל האמור מקודם בזמן – פ' פנחס) וכהדיוק ופירוט בפ' אמור – על כל מועד בפ"ע "דבר אל בנ"י", משא"כ בפ' פנחס: הוראה כללית ברישׁ הפרשה**[, ומשה] – **ככתוב** [כבר] – [צוה ואמר להם] **כ"ז שנתפרט שיאמר להם, היינו פ' אמור.**

[8] במכתבם כתבו:

"נתבאר הטעם מה שלא הוקשה לו לרש"י על הפסוק "וידבר משה" שבפ' אמור (כג, מד) – כי פרשת אמור נאמרה בשנה השני' לצאתם ממצרים, ומכיון שדיני הפרשה הם בכניסתם לארץ, הי' אפשר לומר (באם לא הי' כתוב וידבר משה) שמשה לא מסר מיד, וחיכה עד הזמן שיהי' טרם כניסתם לארץ, כי הי' עסוק ללמוד עמהם ההלכות הנוגעים מיד.

שאלה: מצד פשטות הענינים שאין מוקדם ומאוחר בתורה (כאשר אין הכרח לזה), נאמרה פרשת אמור קודם לשילוח המרגלים (וכמדומה שכן נאמר בהתועדות). ובמילא – קודם להגזירה "ובניכם גו' במדבר ארבעים

שנה", וחשבו שיכנסו מיד לארץ. וא"כ, איך אפ"ל שהמתין משה, דהוה לי' ללמוד עמהם מיד, כי חשבו שמיד יכנסו לארץ?

אם אפשר לומר עפ"י מ"ש רש"י (שלח יד, לג) "משעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה", ומשה ידע מזה. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מצד פשטות הענינים שאין מוקדם ומאוחר בתורה (כאשר אין הכרח לזה), נאמרה פרשת אמור קודם לשילוח המרגלים", כתב:

[מצד פשטות הענינים שאין מוקדם ומאוחר בתורה (כאשר אין הכרח לזה), נאמרה פרשת אמור קודם] **לפ' במדבר – א' אייר היינו – <u>בחורב</u> שהוא מהלך <u>יא'</u> יום משם לקדש ברנע, ומשם מהלך לא"י (ובנתיים <u>כמה</u> הל' שהזמ"ג: דגלים, מסעות, פ"ש, ומקודם לזה מנין כל בנ"י וכו' וכו'). ו**[לשילוח המרגלים]

(ב) על מה שכתבו: "וכמדומה שכן נאמר בהתועדות" – מחק את התיבות: "וכמדומה ש"; וכתב:

ו[כן נאמר בהתועדות]

(ג) על מה שכתבו: "ובמילא – קודם להגזירה "ובניכם גו' במדבר ארבעים שנה", וחשבו שיכנסו מיד לארץ. וא"כ, איך אפ"ל שהמתין משה, דהוה לי' ללמוד עמהם מיד, כי חשבו שמיד יכנסו לארץ" – מחק את התיבות: "מיד", "(ש)מיד"; וכתב:

[ובמילא – קודם להגזירה "ובניכם גו' במדבר ארבעים שנה", וחשבו שיכנסו לארץ] **מבלי להסתובב כו'** [וא"כ, איך אפ"ל שהמתין משה, דהוה לי' ללמוד עמהם מיד, כי חשבו שיכנסו לארץ]

(ד) על מה שכתבו: "אם אפשר לומר עפ"י מ"ש רש"י (שלח יד, לג) "משעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה", ומשה ידע מזה. אם נכון?" – מחק את סימן-השאלה, וכתב:

[אם] **זה** [נכון] – **אזי לא נכון מה <u>שפרש"י</u> ר"פ דברים בדברי <u>משה</u>, ומה שנאמר למרגלים ע"י <u>משה</u>, <u>וכו' וכו'</u>.**

קמב

[תמוז, תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי ששאל – בקשר להודעה לעיתונות (במסגרת "Lubavitch News Service") ע"ד הדפסת קונטרס הלכות תלמוד תורה וספר התניא: "היותר כדאי לשלוח הידיעה אודות ב' הספרים בהמשך אחד, כמצורף (כיון שארוכה קצת), או אם יותר כדאי לעשות זה כשתי ידיעות (בשינוים קטנים)" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי ו' תמוז תשס"ט ע' 3):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "או אם יותר כדאי . . בשינוים קטנים"; מחק תיבת "היותר" והשאיר את התיבות "כדאי לשלוח הידיעה אודות ב' הספרים בהמשך אחד".

קמג

[לאחר ש"פ מטו"מ, ב' מנ"א, תשכ"ה (1)]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ מטו"מ (מצילום כתי"ק – תשורה חאנין כ"ט כסלו תשס"ג ע' 107):

<u>להשיחה בפרש"י ס"פ מסעי תיקון וסיום</u>

<u>צ"ל</u>

. . והנה כהנ"ל הוא להפי' <u>ע"פ פשט</u> בפנחס עה"פ ותקרבנה גו' מחלה נועה ולהלן מחלה תרצה דכאן ע"פ חכמתן ולהלן ע"פ גדולתן – פי' הא' שהזכרתי (והוא פי' הרשב"ם בב"ב קכ, א דאף שזהו בגמרא – מדייק שם הרשב"ם: <u>ומסברא</u> אמרינן הכי דלא ליקשי <u>קראי</u> אהדדי, וידוע שהרשב"ם הקפיד עוד יותר מפירש"י עה"ת, שיהי' לימודי דקראי בדוקא ע"פ פשט (ראה פירושו ר"פ וישב) ומפרש כאן – כשעמדו לפני משה, היינו הפ' ותקרבנה).

אבל לפי' הב' – דמגיד ששקולות הן – והוא פרש"י שם י"ל באופן אחר קצת, והוא: כנ"ל צ"ע – בפשטות הכתובים – שמונה עוה"פ שמות בנותיו. ולכאורה צ"ל דלא עצם השמות קמ"ל (דכבר נאמרו <u>לעיל</u>) כ"א שנה עליו ללמדנו בהסדר – אלא שלכאורה גם בזה מאי קמ"ל (שהרי הוא עצמו הסדר <u>דלעיל</u>) ועכצ"ל דהחידוש הוא לגבי <u>להלן</u> (ס"פ מסעי),

וחידוש דלא הוי ידעינן לי' לולא שהי' שונה עוה"פ כאן בפנחס סדר השמות.

ובהקדם – בשינוי הסדר מכתוב א' לב' ב' שיטות*): י"א שתמיד הוא ללמדך ששקולין הן (דעת ר"ש משנה סוף כריתות) י"א שאם יש למצוא טעם להשינוי אין ראי' ששקולין (רבי בקידושין ל, סע"ב בנוגע לאו"א, שמנה ר"ש במתני' כריתות). והדרך בפשט הכתובים – כדעת רבי (רש"י ר"פ קדושים) ולכן לולא שהוכפל סדר השמות בפ' פנחס – היינו מחפשים טעם לזה, ובא הכפל ומלמדנו ששקולין הן.

ועפ"ז מתורץ ג"כ מנ"ל לרש"י (ס"פ מסעי דיש סדר ע"פ חכמתן ודילמא שקולין הן – כי זהו דרך לימוד הפשט וכר"פ קדושים.

שיטת רי"ש (ב"ב קכ, א) דלמד דשקולות – מותהיינה משמע דס"ל ג"כ כרבי (וכפל השמות בפנחס – לא דריש, או שיש לו טעם אחר בזה), או שס"ל ששקולות היו באופן דהוי' אחת לכולן – היינו בכל הפרטים הן בחכ' והן בגדולתן דחשיב שם (ודלא כפי' רגמ"ה שם).

מה שהעתיק רש"י (פנחס כז, א) גם תיבת ותהיינה – הוא לא משום דס"ל כרי"ש (כיון שלא רמזה אפילו ועוד שאומר "ולהלן" ולא "להלן") אלא לציין הכתוב לו מכוון (ולא יהושע יז, ג).

***) ראה מלבים לויקרא (ד, לב).**

קמד

[לאחר ש"פ מטו"מ, ב' מנ"א, תשכ"ה (2)]

מענה להמניחים על שאלותיהם "בהשיחה דס"פ מסעי" (מצילום כתי"ק – תשורה חאנין כ"ט כסלו תשס"ג ע' 105-106):

[1] במכתבם כתבו:

"הקשה שרש"י סותר עצמו מרישא לסיפא, שבתחילה כתב "כאן מנאן לפי גדולתן כו' ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן" ואח"כ כותב "ומגיד ששקולות זו כזו". והקושיא מתחזקת יותר, כי בגמרא (ב"ב קכ, א) הם שני דיעות.

(כפי שתפסנו – שני חלקים בהקושיא: א) המציאות ששקולות כו' הוא בסתירה למ"ש קודם "מנאן לפי חכמתן" (כי מכיון ששקולות היו, איך שייך לומר שמנאן לפי חכמתן). ב) הלימוד – "ומגיד ששקולות כו'" – סותר למ"ש קודם (וכמ"ש רשב"ם שם: ולא תסייעי לר' אמי), שבתחילה מתרץ שינוי הסדר, שכאן מנאן לפי גדולתן ובכל המקרא לפי חכמתן, ואח"כ מתרץ – "ומגיד ששקולות")".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כאן מנאן לפי גדולתן כו' ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן" – מחק את התיבות: "כאן", "ובכל המקרא".

(ב) על מה שכתבו: "הם שני דיעות", כתב:

[הם] **מחלוקת** [שני דיעות]

(ג) על מה שכתבו: "המציאות ששקולות כו' הוא בסתירה למ"ש קודם "מנאן לפי חכמתן" (כי מכיון ששקולות היו, איך שייך לומר שמנאן לפי חכמתן)" – מחק את התיבות: "המציאות ש(שקולות)", "חכמתן"; וכתב:

[שקולות כו' הוא בסתירה למ"ש קודם "מנאן לפי] **גדולתן** – [חכמתן" (כי מכיון ששקולות היו, איך שייך לומר שמנאן לפי] **כו'**[)]

(ד) מחק את מה שכתבו: "הלימוד", "סותר למ"ש . . ואח"כ מתרץ – "ומגיד ששקולות")"; וכתב:

מאין המקור לשני ענינים 1) מנאן לפי כו' 2) ["ומגיד ששקולות כו'"]

[2] במכתבם כתבו:

"ונתבאר התירוץ, לחלק הא' שבהקושיא: בחכמה – שני ענינים. מה שבא ע"י ריבוי שנים, ומה שבא ע"י יגיעה. ולכן היו שקולות, כי הצעירה (נועה) נתייגעה יותר, אבל מ"מ מעלה גם בהבכירה (תרצה) בענין החכמה שמצד ריבוי שנים.

(לחלק הב' שבהקושיא): הדרך בפשט הכתובים, שבאם יש למצוא טעם לשינוי הסדר, מבארים את השינוי עפ"י טעם זה, ולא ששקולין. ולכן: בנוגע שינוי הסדר דפ' מסעי להסדר בהכתוב ושם בנות צלפחד (פנחס כו, לג) – הביאור הוא ששם מנאן לפי חכמתן, וכאן – לפי גדולתן בשנים. (והטעם על זה, כי בנישואין נוגע סדר התולדה, וב"לא היו לו בנים כ"א בנות", שהיו במקום בנים ליטול נחלה, נוגע חכמתן, כי הנחלה באה להן ע"י שחכמניות היו). ובנוגע להשינוי מהכתוב (שם כז, א) ותקרבנה –

ששקולות הן. דמכיון שהכתוב מיותר, ע"כ צ"ל שבא ללמדנו לדרוש את שינוי הסדר שב"ותקרבנה" להסדר שב"ותהיינה", ששקולות הן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מה שבא ע"י ריבוי שנים, ומה שבא ע"י יגיעה. ולכן היו שקולות כו'" – מחק את התיבות "ולכן היו"; ועל התיבות "ומה שבא ע"י יגיעה", כתב:

ובזה כמה דרגות כמובן ופשוט. וכאו"א נתייגעה בדרגא שלה עד שנעשו כ[ול]ן [שקולות]

(ב) על מה שכתבו: "כי הצעירה (נועה) נתייגעה יותר, אבל מ"מ מעלה גם בהבכירה (תרצה) בענין החכמה שמצד ריבוי שנים" – מחק את התיבות: "אבל מ"מ מעלה . . מצד ריבוי שנים", וכתב:

[כי הצעירה (נועה) נתייגעה יותר] **מכולן ומלכה פחות מזה וכו' עד שבצירוף ב' החכ' שבכאו"א – הי' הסה"כ אחד בכולן.**

(ג) על התיבות: "(לחלק הב' שבהקושיא): הדרך בפשט הכתובים כו'", כתב:

[(לחלק הב' שבהקושיא)] **יש כאן ב' מקורים ללימוד: שינוי הסדר, יתור. והביאור:** [הדרך בפשט הכתובים כו']

(ד) על מה שכתבו: "ולכן: בנוגע שינוי הסדר דפ' מסעי להסדר בהכתוב ושם בנות צלפחד (פנחס כו, לג) – הביאור הוא ששם מנאן לפי חכמתן, וכאן – לפי גדולתן בשנים" – מחק את התיבות: "בנוגע", "בהכתוב ושם בנות צלפחד (פנחס כו, לג) – הביאור הוא ששם"; וכתב:

[ולכן: שינוי הסדר דפ' מסעי להסדר] **בכל המקרא מלמדנו שבכל המקרא** [מנאן לפי חכמתן, וכאן – לפי גדולתן בשנים]

(ה) על מה שכתבו: "(והטעם על זה, כי בנישואין נוגע סדר התולדה, וב"לא היו לו בנים כ"א בנות", שהיו במקום בנים ליטול נחלה, נוגע חכמתן, כי הנחלה באה להן ע"י שחכמניות היו). ובנוגע להשינוי מהכתוב (שם כז, א) ותקרבנה – ששקולות הן. דמכיון שהכתוב מיותר, ע"כ צ"ל שבא ללמדנו לדרוש את שינוי הסדר שב"ותקרבנה" להסדר שב"ותהיינה", ששקולות הן" – מחק את התיבות: "ב"לא היו לו בנים כ"א בנות", שהיו במקום בנים ליטול נחלה" (העבירן להמשך הענין, כדלקמן), "כי", "ובנוגע להשינוי מ(הכתוב)", "ד(מכיון)"; וכתב:

[והטעם על זה, כי בנישואין נוגע סדר התולדה, ו]**בותקרבנה – לב"ד דמשה כו'** [נוגע חכמתן] **ו**[הנחלה באה להן ע"י שחכמניות היו]

[לכאורה קשה ארש"י וצריך ביאור עפ"ז – דכשמספר ע"ד הולדתן עצמה – בודאי שצ"ל ע"פ גדולתן – ובמכש"כ מנישואין וע"ז התירוץ – דמקדים לסיפור הולדתן "שלא [היו לו בנים כ"א בנות", שהיו במקום בנים ליטול נחלה] **ועד"ז גם ביהושע שמספר איך היו חבלי מנשה עשרה].**

ועדיין קשה היתור – פירוט השמות ב[הכתוב (שם כז, א) ותקרבנה] **וצ"ל דמלמדנו ענין נוסף** [– ששקולות הן. מכיון שהכתוב מיותר, ע"כ צ"ל שבא ללמדנו לדרוש] – [את שינוי הסדר שב"ותקרבנה" להסדר שב"ותהיינה"] **להורות שהסדר לאו דוקא, וכלשון רש"י בפנחס – לפיכך שינה כו'.**

[3] במכתבם כתבו:

"שאלה: הלשון בהשיחה נאמר "ששקולות היו – אלע פינף". (וכ"כ רש"י (פנחס כז, א) "שכולן שקולות זו כזו"). ואין אנו מבינים (1) המציאות דכולן שקולות. הביאור בהשיחה "שבחכמה שני ענינים" הוא, לכאורה, רק בב' אופנים, לא "שכולן שקולות"? (אם הכוונה, שלכל אחת מהן הי' איזה מעלה, ואם בענין החכמה? ומהו הביאור בזה?). (2) מאין הוא הלימוד "ומגיד שכולן שקולות". דלכאורה, משינוי הסדר אפשר ללמוד רק שנועה ותרצה היו שקולות, ומאין לומדים שכולן (גם חגלה ומלכה, ובפרט מחלה) שקולות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "וכ"כ רש"י (פנחס כז, א) "שכולן שקולות זו כזו", כתב:

וכן הוא בב"ב

(ב) על מה שכתבו: "אם הכוונה, שלכל אחת מהן הי' איזה מעלה" – סימן בעיגול את התיבות: "איזה מעלה", וכתב:

איפוא מצאו זה בפירש"י?

(ג) על מה שכתבו: "מאין הוא הלימוד "ומגיד שכולן שקולות". דלכאורה, משינוי הסדר אפשר ללמוד רק שנועה ותרצה היו שקולות, ומאין לומדים שכולן (גם חגלה ומלכה, ובפרט מחלה) שקולות?" – מחק את התיבות: "דלכאורה מ(שינוי)", "אפשר ללמוד רק . . שקולות"; וכתב:

[שינוי הסדר] **מלמד שהוא ל"ד**

[4] במכתבם כתבו:

"הקשה, מדוע בהכתוב ושם בנות צלפחד אינו מפרש רש"י מאומה, בהכתוב ותקרבנה – מפרש "מגיד שכולן שקולות כו'" (ולא, שבפנחס מנאן לפי חכמתן ובמסעי לפי גדולתן). ובס"פ מסעי – מפרש שני הענינים: (א) "כאן מנאן לפי גדולתן כו' ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן". (ב) "ומגיד ששקולות זו כזו".

התירוץ מה שנאמר על זה בעת ההתועדות – לא תפסנו. ואנו רושמים כאן עפ"י כמה תיבות שאנו זוכרים מההתועדות, בצירוף מה שכתב אח"כ בכי"ק:

בהכתוב ושם בנות גו', אינו מפרש רש"י מאומה – כי שם לא קשה לו שום דבר (כי בפסוק הראשון לא ישנה שום סתירה עדיין).

בהכתוב ותקרבנה גו' מפרש (רק הפירוש) ששקולות – כי בפסוק זה אינו בא לתרץ שינוי הסדר שבותקרבנה גו' להסדר שבס"פ מסעי (כי קושיא זו מתעוררת בלימוד ס"פ מסעי ולא בפנחס (שמטעם זה, אינו מפרש בהכתוב ושם בנות צלפחד, כנ"ל), כי אם, לתרץ את הקושיא, למה מונה עוד פעם את שמותיהם. (ואף שאלולי הכתוב שבס"פ מסעי, הי' אפשר לתרץ קושיא זו בפשטות, אשר בהכתוב ושם בנות גו' מנאן לפי גדולתן בשנים, ולכן מונה עוד פעם את שמותיהן להגיד שגם חכמתן הי' בסדר זה – הרי תירוץ זה, אינו אליבא דאמת. כי לאחרי הכתוב שבס"פ מסעי, יודעים אנו שהסדר בושם בנות צלפחד הוא כפי חכמתן, ובמילא נשארה הקושיא, למה מונה עוד פעם את שמותיהן). ועל זה הוא מתרץ: "ולהלן כו' מגיד ששקולות כו'". והיינו שהטעם שהכפיל את שמותיהן הוא בכדי ללמדנו – ע"י שינוי הסדר כאן מבס"פ מסעי – ששקולות.

בהכתוב ותהיינה גו', מפרש שני הפירושים: "כאן מנאן לפי גדולתן כו' ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן" – לתרץ השינוי מהסדר שבושם בנות גו'. "ומגיד ששקולות כו'" – לתרץ השינוי מהסדר שבותקרבנה גו'.

אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי בפסוק הראשון לא ישנה שום סתירה עדיין" – מחק תיבת "סתירה", וכתב:

[לא ישנה שום] **קושיא** [עדיין]

(ב) על מה שכתבו: "כי בפסוק זה כו'", כתב:

[כי בפסוק זה] **קשה <u>היתור</u> (שהרי עדיין לא למד פ' מסעי)**

(ג) מחק את מה שכתבו: "ואף שאלולי . . מונה עוד פעם את שמותיהן"; וכתב (בלשונם הנמחק):

[להגיד] **שתמיד (בכל עניניהן) הם** [בסדר זה – הרי תירוץ זה, אינו] **מספיק – דמהיכא תיתא לומר אחרת?**

(ד) על מה שכתבו: "ועל זה הוא <u>מתרץ</u>: "ולהלן כו' מגיד ששקולות כו'". והיינו שהטעם שהכפיל את שמותיהן הוא בכדי ללמדנו – ע"י שינוי הסדר כאן מבס"פ מסעי – ששקולות" – מחק תיבת "הוא", וכתב:

[ועל זה <u>מתרץ</u>] **דהיתור – מחלה נועה וגו' (ביחד עם)** [ולהלן כו'] **מלמדנו** [מגיד ששקולות כו'. והיינו שהטעם שהכפיל את שמותיהן הוא בכדי ללמדנו – ע"י] **היתור ו**[שינוי הסדר כאן מבס"פ מסעי – ששקולות]

(ה) על מה שכתבו: "לתרץ השינוי מהסדר שבותקרבנה גו'" – מחק את התיבות "השינוי מהסדר", וכתב:

[לתרץ] **היתור** [שבותקרבנה גו']

[5] במכתבם כתבו:

"בהשיחה שבר"פ מסעי הקשה למה נקט רש"י הדוגמאות "כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך" ולא הסתפק בדוגמא אחת עם תיבת "וכו'". – אין זוכרים שנאמר תירוץ על זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– כי לא הספיק הזמן ולא נאמר.

קמה

[לאחר ש"פ מטו"מ, ב' מנ"א, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ מטו"מ (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"ז ע' 378-379):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר במ"ש רש"י – ס"פ מטות – "ותמהני מה ידרוש בשתי תיבות הדומות לה, ויאמר לה בועז, לבנות לה בית" – אף שישנם דרשות חז"ל

ע"ז, כקושיית הרמב"ן – כי אינם ע"ד הפשט. ונתבאר בהקדים, שבדרך הפשט, מ"ש "ויקרא להי' פי' שקרא (ולא שלא קרא), ורק שהוא ברפיון ("כמו לא" אבל לא "לא" ממש). ולכן אין לפרש בכתוב ויאמר לה בועז "אין את מן האמהות כו'", כי פירוש "ויאמר להי", הוא חיוב ולא שלילה. וממנ"פ: באם הי' זה מענה לדברי "לא אהי' כאחת שפחותיך", הרי אי"ז רפיון בלבד כ"א שלילה לגמרי, ואם זה מתייחס למה שאמר "אלא מן האימהות", ה"ז בתוקף ולא ברפיון.

וכן בנוגע להכתוב "לבנות לה בית", הנה הטעם שרש"י אינו מפרש כהתוס' דמ"ש (קדושין מט, ב) שלא נתקיים (גסות-הרוח) בבבל כי נשתרבב לעילם הוא ממ"ש "להי" בלא מפיק ה"א – כי רש"י לשיטתי' שמפרש (קדושין שם) דמ"ש "לבנות לה בית", קאי על חנופה (וזה מוכרח מלשון הכתוב, שבתחילה כתוב לשון רבים ואח"כ "להי" לשון יחיד, כדפירש"י שם), והחנופה לא נשתרבבה לעילם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: ""כמו לא" אבל לא "לא" ממש", כתב:

["]**שמשמע מדרשו** [כמו לא" אבל לא "לא" ממש]

(ב) על מה שכתבו: "כי רש"י לשיטתי' שמפרש (קדושין שם) דמ"ש כו'" – מחק את התיבות: "לשיטתי' שמפרש", "דמ"ש"; וכתב:

[כי] **כדיוק** [רש"י (קדושין שם)] **בהסתירה בפשטות הכתוב בתחילה ל' רבים ומסיים ל' יחיד** ["לבנות לה בית", קאי על חנופה]

[2] במכתבם כתבו:

"ומה שאינו רוצה לפרש כהמדרש, שמ"ש "להי" בלא מפיק ה"א – כי אין לשקר תשועה, כי

(א) מכיון שיש בזה מחלוקת גמרא ומדרש, צריך לפרש כהגמרא, שהיא קרובה יותר לפשט. (כי גמרא ומדרש, הלכה כגמרא, והלכה היא במעשה, עולם הפשט).

(ב) לגסות הרוח הי' פחות קיום (בבבל) מלחנופה (ושקר, שעניגם אחד, כדפירש"י (סנהדרין כד, א) "חנופה – שמראין עצמן חסידים"). וא"כ יוקשה מ"ש "להי" ולא "להן" ל' רבים, מכיון ששניהם לא נתקיימו.

(ג) הכתוב "לבנות לה בית", מדבר בענין בנין השקר בבבל ששם יהי' בית לשקר (ולא לענין השקר עצמה). ובנוגע לבבל, הרי כל זמן שהיתה בבל

קיימת, הי' בה שקר (ולא כבנובח, שלא נתקיים לה שם זה, שנתבטל השם גם כשהעיר הייתה קיימת)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי גמרא ומדרש, הלכה כגמרא, והלכה היא במעשה, עולם הפשט", כתב:

ולה"ס "לבנות לה בית" פי': 1) בקביעות, או 2) לא בנו מלכתחילה (כפירש"י).

(ב) על מה שכתבו: "הכתוב "לבנות לה בית", מדבר כו'", כתב:

[הכתוב "לבנות לה בית", מדבר בענין בנין השקר] **בשנער** [בבבל ששם יהי' בית לשקר (ולא לענין השקר עצמה). ובנוגע לבבל, הרי כל זמן שהיתה בבל קיימת, הי' בה] **בית ל**[שקר (ולא כבנובח, שלא נתקיים לה שם זה, שנתבטל] **רק** [השם] **(**[גם כשהעיר הייתה קיימת)]

[3] במכתבם כתבו:

"שאלה: לא תפסנו טעם הא' והב'.

בנוגע לטעם הא': הגמרא – לפירש"י – אינה מדברת כלל בענין מ"ש "לה" בלא מפיק ה"א (ולימוד הגמרא שנשתרבב לעילם הוא ממ"ש "לה" ל' יחיד). ומהי הסתירה מדברי הגמרא לפרש שהטעם מ"ש "לה" בלא מפיק ה', כי החנופה (והשקר – שהו"ע אחד עם החנופה, כנ"ל) – שתיבת "לה" קאי על החנופה לפירש"י – אין לה תשועה וקיום?

בנוגע לטעם הב': מהי הקושיא ממ"ש "לה" ולא "להן" ל' רבים? הרי (הקושיא מדוע רש"י אינו רוצה לפרש כהמדרש הוא, שמפרש "לה" בלא מפיק ה' ברפיון "כמו לא", והיינו שהכתוב מדבר בענין חיובי, הקביעות מה שנקבע בבבל, ומכיון אשר) מה שנקבעה בבבל היתה החנופה לבדה, א"א לכתוב "להן" ל' רבים, כי הגסות לא נקבעה כלל. ולכן כתב "לה" לשון יחיד – כי מדבר בענין החנופה לבדה, שרק היא נקבעה. ובהיות אשר גם החנופה שנקבעה אין לה תשועה וקיום, כתב "לה" בלא מפיק ה"א, כי גם קביעות החנופה היא ברפיון (משא"כ הגסות לא נקבעה כלל)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הקושיא מדוע רש"י אינו רוצה לפרש כו'" – מחק את התיבות: "ה(קביעות)", "מה שנקבע בבבל", "שנקבעה", "לבדה", "א"א", "לא נקבעה כלל"; וכתב:

[(הקושיא מדוע רש"י אינו רוצה לפרש כהמדרש הוא, שמפרש "לה" בלא מפיק ה' ברפיון "כמו לא", והיינו שהכתוב מדבר בענין חיובי] **(ולא ב**[קביעות] **שהוא היפך דרפיון, ולא דשלילה "לא")**

[ומכיון אשר) מה] **שהייתה** [בבבל] **ברפיון** [היתה החנופה] **צריך** [לכתוב "להן" ל' רבים, כי הגסות] **ג"כ נחית לבבל דוקא. זכר ורמז לזה בפי' ר"ח (שבת קמא, ב) דמנעל רפוי – משתרבב מן הרגל**

(ב) מחק את מה שכתבו: "ולכן כתב "להן" . . לא נקבעה כלל"; סימן בעיגול תיבת "כלל", כתב:

?! וכי כמה השיעור? [כנראה נלקחה הקושיא מל' רש"י בקידושין – אבל לרש"י שם החנופה הייתה "בקביעות" בבבל, היינו תמיד, ובערך זה מה דאשתרבוב לזמן הברייתא – פשוט שאי"ז קביעות

קמו

[לפני ד' מנ"א, תשכ"ה]

ממענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 102):

[. .] **נראה לעיני בשר מכוסים במשקפיים של מרה שחורה וברוח של העדר אפעטיט** [. .]

קמז

[ועש"ק דברים, ח' מנ"א, תשכ"ה]

מענה להת' דוד קרץ שכתב: "נתבקשתי ע"י ר' יוסף הרטמן מכפר-חב"ד לשאול . . א) האם עליו להמשיך . . ב) או, לקבל את הצעת המשרה בבי"ס למלאכה? . . באם לקבל את המשרה – הוא מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה בעבודה"ק בחינוך עטה"ק" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] מחק תיבת "או", והשאיר את התיבות "לקבל את הצעת המשרה בבי"ס למלאכה", וכתב:

1 באם בהסכמת הנהלת הרשת

[2] על כללות המכתב, כתב:

2 אזכיר עה"צ

קמח

[י"א מנ"א, תשכ"ה]

מענה לר' משה פינחס הכהן כ"ץ שכתב: "הנני בזה להודיע כי פעלנו בעזה"י אשר הראדיא סטיישאן בההרים WVOS נותן 15 מינוט (בלי שום תשלום) בכל יום ה' בשעה 10 לילה להשמיע משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א. והפעם הראשון יהי' אי"ה ביום ה' הבע"ל. הכינותי השידור הראשון ליום ה' הבע"ל משיחת כ"ק אד"ש על הרש"י דסוף פ' דברים. וכן סדרתי הקדמה בערך. אם לא אטריח את כ"ק אד"ש הייתי מבקש, אחרי שזהו בפעם הראשון במקום חדש, אם אפשר שכ"ק אד"ש יעבור את השיחה ולהגיה במקום שצריך . . הנני מסג"פ ג"כ רעליעס אשר הרה"ח ר"י קרינסקי שי' עשה עבור זה . . והנני חושב ליתן עוד מודעה בהעתון עד"ז" (תשורה שוחאט יו"ד תמוז תש"ע ע' 7. קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ ואתחנן תשע"ד ע' 14-13):

ת"ח על הבשו"ט.

אזכיר עה"צ שיהא בהצלחה רבה.

להחזיר המצו"ב.

הרשימה בכלל טובה – בכ"ז ועפמש"נ טובים השנים גו' – כדאי שלעתיד יעבור על הענינים ביחד עם א' החוזרים. וכמו שעשה גם הרר"י שי' הלוי וויינבערג (כמדומה עם הרר"י שי' הכהן כַּהן).

קמט

[לאחר ש"פ ואתחנן, ט"ז מנ"א, תשכ"ה]

ממענה להמניחים שכתבו: "בסיום השיחה נאמר אשר בשבת (שעלי' אמרו רז"ל "מתנה טובה כו'") – בחי' מתנת חנם כפירוש הספרי (ולא כהארת שבת שבתפלה דחול, שהו"ע מתנת חנם שבמדרש) – אפשר לבטל כל הגזירות כו' ובכללם גם ג' השבועות כו' שלא ידחקו את הקץ. שאלה: איך זה מתאים עם משנת"ל, שגם בקשת מתנת חנם (דהספרי) מועלת לבטל גזר דין אבל לא נדר ושבועה?" (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ סה"מ תשכ"ה):

[1] על מה שכתבו: "בסיום השיחה נאמר אשר בשבת כו'", כתב:

[בסיום השיחה נאמר] **ע"פ חסידות** [אשר בשבת]

[2] על כללות הענין, כתב:

עשר ל' שבתפלה – ע"ס (לכל היותר כבשרשן בא"א)

מתנת חנם – כתר ([לכל היותר] ע"ק השייך (מתלבש) בא"א, עביד נייחא, ג"כ מעין (עכ"פ) דאתדל"ת. שבועה מתלבשת ומַשביעה את עשר הכחות "לקיים – שהם המקיימים – את המצוה")

למעלה מהנ"ל – מנותן מתנה לאחר – כשנותן לזה שהוא "עצמו" – (בדוגמת (ועוד יותר) עדיפות מתנה לזה שראוי ליורשו) – יבחר לנו. ע"ק שלמע' מהתלבשות בא"א, ג"ר דע"ק ולמעלה מזה וכו'.

בנגלה י"ל: הפרת השבועה (ראה ב"ב עד, א). תשובה מועלת אפילו על עון שבועה. הציווי בנגלה אל תתייאש מן הפורעניות (עיי"ש בפרש"י אבות פ"א) – הוא בלא הגבלה.

ואולי יל"פ עפ"ז השינוי בשבת (י, ב): הנותן מתנה לחברו כו' מתנה טובה ושבת שמה. שני ענינים בשבת 1) מתנה 2) מתנה טובה. נת' ב[. .]

קנ

[לאחר כ"ף מנ"א, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות כ"ף מנ"א:

"בהשיחות דכ' מנ"א הקשה על מה דאיתא במשנה (תענית כו, א) "בעשרים בו בני פחת מואב בן יהודה בעשרים באלול בני עדין בן יהודה" – דלכאורה, עפ"י מה שאמרו בגמרא (שם כח, א) שבני פחת מואב, וכן בני עדין, הם בני דוד או בני יואב, א"כ הרי היא אותה המשפחה? ותירץ, שבאותה המשפחה עצמה היו שני ענינים באופן הנדבת עצים שלהם: א) שגם הם עצמם חסרים כו' – בני פחת מואב שבאו מרות המואבי. ולכן שייך זה לעשרים באב, שענינו תשובה. ב) שהם עצמם אינם צריכים לתיקון כו' – בני עדין שהי' מעדן עצמו כתולעת בשעה שעסק בתורה (ונתבאר בהשיחה ש"מעדן" הוא מלשון תענוג), ורק נדבו עצים עבור אחרים. ולכן שייך זה לעשרים באלול, שענינו הוא "הרועה בשושנים", ששונים בתורה.

שאלה: לכאורה הרי בגמרא שם מקשה "מני מתניתן כו'" ומתרץ "תרי תנאי אליבא דר' יוסי", והיינו שבני פחת מואב ובני עדין הם ב' משפחות

שונות (כמ"ש רש"י שם: "אלא משפחה אחרת הן"), ואיך זה מתאים עם משנ"ת בהשיחה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חט"ו ע' שכח-של):

[1] סימן בעיגול את התיבות: "א"כ הרי היא אותה המשפחה? ותירץ", וכתב:

כ"ז בא רק לשופרי' דמילתא – כי בלאה"כ: לכל הדעות הי' בביהמ"ק: בכ' מנ"א קרבן העצים דבני פחת מואב, ובכ' אלול – דבני עדין, וא"כ כצ"ל בביהמ"ק הרוחני של כאו"א.

[2] על כללות הענין, כתב:

פשטות הל' והענין דתנא בני כו' ודת"ר בני כו' – משמע דרק ב' פי' ישנם בפחת מואב ובעדין. ורק הקושיא מני מתני' כו' מכרחת לומר דלמתניתין – יש עוד פי' (וכ"פ רש"י). להש"ס אין קושי כלל לומר דמשפחה אחת נק' בשני השמות (פחת מואב ועדין) ונוסף על שמה – ועד שגם להמסקנא מקשה בתוס' דלא נאמר ב' תנאי אליבא דר' יוסי. עפ"ז (וע"פ הנראה בהסברת דעת התנא והת"ר – דמסתבר למַעט מספר משפחות המתנדבים לעצים אז (כיון שהי' עניות וכו' אז) – דאי לאה"כ: מאי דיחוקי' לפרש: הן הן כו') י"ל דגם החולקים על ר' יוסי ס"ל דפחת מואב היינו עדין

קנא

[לאחר ש"פ עקב, כ"ג מנ"א, תשכ"ה]

מענה לר' משה הכהן דובינסקי שכתב:

"התל' מר לייב שפירא חזר מהשיחות קודש שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לאמור בההתועדות דש"ק זה העעל"ט.

התפלפלו קצת בענין דלכאו' המורא הוא יותר מהפחד שמגיע גם לרחוק, וכמו אבוקה גדולה שמגיע יותר בריחוק . . ועוד יישבו זה, אשר כפה"נ התוכן הי' שפחד ענינו שהאבוקה היא מקרוב שהוא בגילוי יותר, שזהו הפי' מקרוב, ומורא שאינו בגילוי כ"כ ונראה כמו שהוא רחוק, ועל הקרובים שנופל פחד כש"כ שיש או שכולל ענין המורא, ועל הרחוקים שייך מורא כי הענין הוא רחוק מהם.

הר"ד שי' ראסקין עורר על הנהוג לבקר בבהכ"נ לחזור ממה שאומר כ"ק אדמו"ר שליט"א בההתועדות דש"ק זה. אשר כאו"א צריך להשתדל לבקר ביהכ"נ ובפרט בחודש אלול. וספרו ספורים. חלקתי משקה ומזונות שהואיל כ"ק אד"ש למסור לחלק. גם הר"ד שי' ראסקין הביא מזונות ומסר לי לחלק . .

לפעול בעניני ההתועדויות מלוה מלכה כפי כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בבריאות נכונה ושלימה בגשמיות ורוחניות גם יחד. פ"נ דולר אחד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ד (תשכ"ה ח"ד)):

[1] סימן בעיגול את מה שכתב: "דש"ק זה העעל"ט", וכתב:

[דש"ק זה] **עקב** [העעל"ט]

[2] על מה שכתב: "התפלפלו קצת בענין דלכאו' המורא הוא יותר מהפחד שמגיע גם לרחוק", כתב:

– היפך מפרש"י?!

[3] על מה שכתב: "וכמו אבוקה גדולה שמגיע יותר בריחוק" – מחק תיבת "וכמו", וכתב:

אבל <u>פשיטא</u> שבקירוב מקום אורה גדול יותר מאשר למרחוק.

המדובר בשיחה:

<u>כשהסיבה אחת</u> (אבוקה, קרי"ס, מרע"ה, בנ"י) – אז <u>המסובב</u> המקורב יותר להסיבה – בתוקף יותר מאשר המרוחק ממנה. <u>מזה</u> מובן: <u>כשהמסובב אחד</u> (<u>שווה</u>) בכמה מקומות – ככל שירחק המקום צ"ל <u>סיבת</u> מסובב זה תקיפה יותר: בזה מדובר בדא"ח.

[4] על כללות המכתב, כתב:

להכליל ההערות עה"ג דהר"ד

קבלה. אזכיר עה"צ

קנב

[מנ"א, תשכ"ה]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית על ההודעה ע"ד לימוד מסכת שבת בשנה הבע"ל (אגרות-קודש חכ"ג ע' תנה. והעתקה):

ויהא בשטומו"צ. והרי על שנה זו נאמר: ובשנה הז' שבת גו'. ויה"ר שיהא הלימוד (כהמשך הפ') שבת לה' – כפרש"י לשם ה', (ובמילא) שדך . . וכרמך – משנה וגמרא דהנ"ל – (לקו"ת בהר מ, ד) – שלך – לא גו'. וכתו"א בפי' לא גו' <u>בארצך</u> (משפטים עט, א) ומבאר רש"י דלא שאסור באכילה והנאה (<u>ואדרבה</u> – <u>לכם</u>, <u>לכל</u> שהוא צורך <u>לכם</u>, ועד שפטורה מן הבכורה) אלא <u>שלא תנהג בהם כבעה"ב</u>

קנג

[לאחר ש"פ ראה, אדר"ח אלול, תשכ"ה]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער – עבור א' מאנ"ש – בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ ראה, ע"ד נתינת צדקה בסכום של "מאה" להדפסת תורת אדמו"ר הצמח צדק, בקשר עם שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו: "ביקש לשאול – הנאמר ע"ד הקרן המאה שצ"ל סכום של מאה, אם זהו בדיוק או שיכול להיות בלי הגבלה" (מצילום כתי"ק – תשורה ניסילעוויטש י"ט שבט תשע"א ע' 19):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "או ש", וסימן בחץ את התיבות: "יכול להיות בלי הגבלה", וכתב:

וכמש"נ רחבה מצותך (היא מצות הצדקה. אגה"ק סי' טו"ב) מאד (<u>שהוא בל"ג ותכלית</u>. [סי' טו"ב]).

ובפרט בצדקה זו שבה גם ענין דתורה שממשיכה מלמע' ממאה – מרבבות קודש (עיין ד"ה כל פרוטה <u>להצ"צ</u> סוס"ב).

קנד

[לפני ו' אלול, תשכ"ה]

"צעטל" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר להוצאה החדשה דשולחן ערוך אדמו"ר הזקן חלקים ג-ד היו"ל ע"י מערכת "אוצר החסידים" (מצילום כת"ק – תשורה לוין ח"י אלול תשס"א ע' 20):

נוסף על השערים הנפרדים לכל חלק

בראש הכרך שער כללי ומעל"ד מפתח כללי לשני החלקים

כל מה שצריך עוד להעתיק (משו"ת הצ"צ, שאר"י, דברי נחמי', שעה"כ, ארלזרוב וכו')

והוא יותר מתיבות אחדות

לעשות פוטוסטאט – באם צורך, מוגדל – ולתת להמדפיס שיסדרן משם (לא שידפיס האפסעט)

כנ"ל – גם בנוגע למפתח הל' פסח דלאוואט

במקום קטעים מהגש"פ (כהערות לפסקי אדה"ז)

– הערה אחת בסוף השורה: סדר . . חמץ*

***) הערות; ציונים וכו' לפסקי אדה"ז הבאים לקמן – ראה ג"כ ב"דינים, מנהגים מקורות וטעמים" – להלן ע' . . .**

לצרף בסוף ההוספות כל "הדינים כו"" וההשמטות

ולא ההגדה עצמה

וכן כל הליקוט מנהגים וכו' – שבמחזור השלם עם ההוספה

וכן כל הליקוט מנהגים שלסוכות שמע"צ ושמח"ת

כ"ז באפסעט – ולא לסדר מחדש

לציין עד"ז בהפתח דבר.

קנה

[ועש"ק שופטים, ו' אלול, תשכ"ה]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "מוסג"פ הסך . . עבורי . . עבור אבי . . עבור אמי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1 קבלות

[2] במכתבו ביקש ברכה ליום הולדת אביו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 אזכיר עה"צ

[3] במכתבו כתב: "כן אבקש חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם יש לומר בק"ש שעל המטה את הקטע "רבון העולמים" (הגם שלא נדפס בכל הסידורים תהילת ה') ואם כן האם לומר גם כשאומרים אחרי חצות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3 יברר וינהג כנוהג תו"ת מאז

קנו

[י"ז אלול, תשכ"ה]

מענה להת' גרשון בורקיס על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

המענה להשאלות בהנוגע לעצמו וכן בנוגע להת' ברוך שי' – תלוי בידיעת כו"כ פרטים שאינם במכתביו (ואולי – בחלקם גם לא ידועים לו) – ולכן יציע השאלות לפני רב מורה הוראה שאינו נוגע בדבר (היינו שאינו דר במקום הנ"ל, אינו שייך להנ"ל וכו') וישאלו דעת תורה בזה.

אזכירם עה"צ

חת"ת?

<u>מהיר</u>

קנז

[י"ט אלול, תשכ"ה]

מענה להת' שלום דובער הלוי וולפא שכתב ע"ד ביאתו בשלום לחצרות קדשנו וביקש ברכה (תשורה פרומר ז' אד"ר תשס"ג ע' 3):

אזכיר עה"צ

[מענה דומה קיבלו עוד כמה מהתמימים – מתלמידי ה"קבוצה" מאה"ק – שכתבו ע"ד ביאתם בשלום לחצרות קדשנו וביקשו ברכה].

קנח

[י"ט אלול, תשכ"ה]

מענה לתלמידי ה"קבוצה" שהגיעו מאה"ק ללמוד בחצרות קדשנו למשך שנת הלימודים תשכ"ו (אגרות-קודש חכ"ה ע' רלז. תשורה זאנדהויז כ"ף אלול תשע"א ע' 51, 65. והעתקה):

ויהא בשטומ"צ בכל – ואזכירם עה"צ להנ"ל ולכוח"ט.

בטח יכנסו מיד לסדר לימודים בנגלה ובחסידות ובהתמדה ושקידה מתאימות לגודל ערך ימים אלה – שכבר נתגלה הי' דס"ת ודודי – לאחרי ההכנה דהעשרים יום דמר"ח אלול, ב' היודי"ן דס"ת אני לדודי.

והובטחו: אדם מקדש עצמו כו' מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

קנט

[כ"ד אלול, תשכ"ה]

מענה לר' יוסף הרטמן על פ"נ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

הפ"נ –

אזכירם עה"צ

קבלה

קס

[שלהי אלול, תשכ"ה]

מענה לא' התמימים – שנאלץ להגיע מאה"ק לארצה"ב בגלל סיבה אישית – שכתב ע"ד התלבטויותיו בקשר למקום לימודיו ("התקשרות" גליון תשד ע' 8):

כשיבואו לכאן ההנהלות דתו"ת דמחוץ לעיר ידבר אתם על אודות הסדרים דשם ומקום שלבו חפץ יותר שם ילמוד.

קסא

[לאחר ש"פ נצבים, כ"ח אלול, תשכ"ה]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ נצבים (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון שעט ע' 15):

[1] במכתבם כתבו: "בע' א', התחלת סעיף ב', במ"ש פותחין בכבוד אכסניא תחלה. לכאורה הפירוש של "כבוד אכסניא" הוא כבוד "מכניסי אורחים בבתים" (לשון רש"י ברכות סג, ב), ובהשיחה מדבר בענין כבוד האורחים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "במ"ש פותחין בכבוד אכסניא תחלה", כתב:

[במ"ש פותחין בכבוד] **(ענין?)** [אכסניא תחלה]

(ב) על כללות הענין, כתב:

– באם ראו פרש"י, איך זה לא ראו הגמרא שם?! הדרשה הראשונה היא – בשבח ת"ח שהולכים מעיר לעיר וכו'. וראה חדא"ג שם.

[2] במכתבם כתבו: "בע' יד ותחילת ע' טו, במ"ש שהדברי פיוס נאמרו בסמיכות להתוכחה, ומזה מכריח ש"היום" לא קאי על יום מותו. שאלה: הלשון ברש"י הוא "למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות כו'", ונתבאר כמה פעמים בפירוש "למה נסמכה" שהכוונה הוא נסמכה בתורה, אבל לא נסמכה בזמן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "הלשון ברש"י הוא", כתב:

[הלשון ברש"י] **שהעתיק ומפרש "ממ"א"** [הוא כו']

(ב) על התיבות: "אבל לא נסמכה בזמן", כתב:

[אבל לא]**ו דוקא** [נסמכה בזמן] – **הרי מפורש הל' ברש"י לפי ששמעו כו' הוריקו פניהם כו' התחיל משה לפייסם – דזה מכריח דנסמכה בזמן.**

קסב

[כ"ט אלול תשכ"ה, ער"ה תשכ"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 888 ע' 124. גליון 910 ע' 103-102):

[1] במכתבו כתב: "עש"ק העבר הגיעני מכתב ק' לתקופת השנה באידית ובאנגלית, ומתאים להחלטת אחיי באסיפתם בצא"ח ביום ב' אייר, עשיתי איבער-מענשליכע כוחות, והדפסתי איבער א אלף טופסים באידית ואלף טופסים בשפת המדינה (מהמכתב כללי)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) ת"ח ת"ח על הבשו"ט והלואי שעכ"פ בעתיד יפעול עליו השמחה שצ"ל מזה והרמת הרוח וכו'.

[2] במכתבו – ביקש ברכה: "שאזכה להיות מאנשים העושים רצונו וכו' . . והתמימים ואנ"ש כאן יתברכו בכל מילי דמיטב בגו"ר, ובעיקר שיפתחו עיניהם בנחיצות לפעול בעניניו הק' דכ"ק אד"ש אף כשיש דוחק

קצת . . שבמעט הילף מצידם היו יכולים לפעול גדולות בכל שטחי העבודה, ונכתב ונחתם . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "והתמימים ואנ"ש", כתב:

(2) שמזכירם

(ב) על התיבות: "לפעול בעניניו הק'", כתב:

בהפצת המעיינות

(ג) על כללות הענין, כתב:

מהנכון במאד שיסבירם כ"ז והלואי שיצליח אף שאני לע"ע לא הצלחתי בזה.

[3] במכתבו כתב: "רצוף העתק באידית וב' העתקות בשפת המדינה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) ות"ח ת"ח.

[4] במכתבו כתב: "והלואי שפעולותי אלה גורמים נח"ר לפניו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) אזכיר כהנ"ל עה"צ.

[5] במכתבו כתב: "ברכה מיוחדת ל . . שתרם תרומה גדולה למגבית המאה לכ"ק הצ"צ, וע"ז ששאלוהו למה עכשיו שהמצב דחוק אצלו, ועוד דוקא למגבית זו? וענה, מכיון שעתה צו השעה דכ"ק אד"ש הרי דבר בעתו מה טוב דארף מען זיך א קוועטש טאן ע"ז".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) מוכח במשניות מפורשות ומהלכה למעשה שם (ר"ה פ"ז משנה ג-ד).

קסג

[קייץ, תשכ"ה]

מענה להרב שמואל פסח באגאמילסקי על מכתבו – בקשר לנסיעתו בשליחות המל"ח לאיים הקריביים, שאף שהנהלת המל"ח רצו לשלם לו, הנה רצונו שיהי' בדוקא שלא ע"מ לקבל פרס (קובץ "שאלות פירושים וביאורים" חוברת ב ע' 12):

מקום לומר שזהו פרס הכי גדול – עד שחדל להיות פרס (פרוסה ונבדל – לקוטי תורה תזריע כ, ב) כ"א עמך.

קסד

[תשכ"ה]

ממענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן – שכתב ע"ד נאומו בעת מסיבה מסויימת:

"דערמאנט די שיחה פון אדמו"ר זי"ע ווי ער מאלט אפ א ש"ק אין האראדאק און ווי אדמה"ז זי"ע ר' מענדעלע האראדאקער ר' אברהם קאליסקער פראוועז דעם יארצייט יט כסלו נאך הרב המגיד זי"ע.

און אט זיצט דער "טאטע" און ארום אים שטייט אחיו הר"ל ע"ה אין גן עדן, און וויא איז די מאמע זצ"ל, עס איז דאך אין זה"ק אגאנצע רייד "נשי היכן הם" און עס איז פאראן "זייערע היכלות" (מיר האט זיך געדוכט אז עס איז אין פר' נשא אבער איך גיפין ניט ע"כ נא אם אך באפשר לרשום).

נו די מאמע ע"ה האט דאך מיר דערציילט באהאלטענע זאכין היינו ווי כ"ק שליט"א איז פון דער ברכה פון אדמו"ר הרש"ב זי"ע, אייך אז זי האט אנגעשריבען 200 אדער 300 בלעטער, דאס איז גיוועז בשעת איך האב גיבראכט מיין ספר און שפעטער האט זי מיר גיזאגט אז זי האט זייער הנאה גיהאט ווייל פיל מענצען וואס זיינען בא מיר דערמאנט האט זי גוט גיקענט.

איך וועל זיין איה"ש באלד אייפען אוהל אדמו"ר זי"ע וועל איך דאך צוגיין זאגין אקאפיטעל תהילים אצל מנוחתה און ווי די וועלט זאגט זי וועט געוויס זיין א גוטע בעטערין אכיה"ר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" (הוצאת תשע"ו) ע' 337):

על מה שכתב: "ע"כ נא אם אך באפשר לרשום", כתב:

(2) אולי כוונתו לזח"ב קב, ב זח"ג קסז, א ואילך קעא, ב.

סימן בעיגול את התיבות: "באהאלטענע זאכין", וכתב:

(3) בודאי יעלה וירשום אותם בכתב

קסה

[תשכ"ה]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב:

"דוד זוג' ר' שמואל הלוי גורביץ סיפר לי מה ששמע מאחיו ר' אליעזר שי' הלוי בהנוגע לפירש"י עה"ת –

בתחלת כל ספר של חמשה חומשי תורה – מדבר רש"י ע"ד מעלת בני ישראל:

בראשית – "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים".

שמות – "להודיע חיבתן".

ויקרא – "לכל דברות . . קדמה קריאה לשון חבה".

במדבר – "מתוך חבתן לפניו".

דברים – "מפני כבודן של ישראל".

כתבתי הנ"ל, כי אולי יגרום זה נח"ר שישנם מאנ"ש המדייקים בפרש"י עה"ת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק; קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ בראשית תשע"ו ע' 12):

[1] מחק את התיבות: "כי אולי", וסימן בחץ את התיבות: "יגרום זה נח"ר שישנם מאנ"ש המדייקים בפרש"י עה"ת".

[2] על כללות המכתב, כתב:

ולהעיר מפרש"י עה"פ פתח דבריך יאיר . . לב ישראל [ובפרט ע"פ המדרש (פליאה) אשר [פתח דבריך] קאי על פסוק הראשון [תחלת כל ספר של חמשה חומשי תורה] **ויאיר – על המנורה (ופרט': קני' וכו') שהיא להודיע שהשכינה שורה בישראל]**

קסו

[תשכ"ה]

מענה לאחת מנשות אנ"ש בקשר למצבה –

נדפס באגרות-קודש חכ"ג ע' תנד.

קסז

[תשכ"ה]

מענה לא' שרצה לקרוא שם המוסד שלו בשם "תורה אור" –

נדפס באגרות-קודש חכ"ג ע' תנד.

קסח

[תשכ"ה]

מענה להשליח ר' משה יצחק העכט על מכתבו בו בקשת ברכה (תשורה העכט י"ג כסלו תשס"ט ע' 33):

ופעולות כולם בחינוך בני ישראל תעמדנה לכאו"א בהמצטרך.

קסט

[תשכ"ה]

מענה לר' יצחק מאיר גוראריי על מכתבו בעניני עבודת השם (תשורה גוראריי יו"ד כסלו תשע"ב ע' 51):

באם א"א (מאיזה סבה שתהי') לפעול קב"ע בכל עניני מחדו"מ פשוט, שאין זה פוטר כלל מלפעול במה שאפשר. ולפלא – מה שמקשר זב"ז. ובפרט שברובא דרובא – "מעט מעט אגרשנו" הוא הסדר. ועוד פרט בהסדר – מן הקל אל הכבד. שבמילא מובן – מתחילה בעניינים וואס רירען ניט אן א צווייטען (שזה קל יותר). אזכירו עה"צ לכל הנ"ל ולהצלחה רבה בתלמידיו ומושפעיו (וב"ב בפרט) שיחיו.

קע

[תשכ"ה]

מענה למארגני חלוקת משניות לע"נ א' התמימים שנקטף בדמי ימיו בתאונת דרכים ל"ע (תשורה בלעסאפסקי כ"ג טבת תשפ"א ע' מו):

ברכת ה' עליהם תבוא בעד כהנ"ל. ויבש"ט מכאן ולהבא בעניני טוב וחיים בזה ובבא.

ליקוט מענות קודש

- תשכ"ו -

קעא

[לאחר ב' דראש השנה, תשכ"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם במאמר ד"ה מן המיצר שנאמר בהתועדות יום ב' דראש השנה (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ה (תשכ"ו ח"א)):

[1] במכתבם כתבו: "כפי שזכרו בשעת החזרה, שהדגיש בהמאמר כמה פעמים, שעושין עצמן כרשין בכ"ף הדמיון בלבד. אם נכון, כי לשון רש"י (ר"ה טז, ב. ד"ה שרשה) הוא "שישראל עושין עצמן רשין" (בלא כ"ף). אולי הדיוק הוא מהתיבות "עושין עצמן", שלשון זה מורה שרק עושין עצמן אף שאינו כן?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

נת'

[2] במכתבם כתבו: "בע' ה'. אם הלשון שנרשם בההנחה "שונה ר"ה מכל החגים, שכל החגים הם בזמן מילוי הלבנה" נכון, שהרי חגה"ש אינו בזמן המילוי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שכל החגים הם", כתב:

רד"ה תקעו תרכ"ח

(ב) על התיבות: "שהרי חגה"ש" – מחק תיבת "שהרי", וכתב:

[חגה"ש] **י"ל דשאני – שאינו שייך בכלל ליום בחודש, כ"א צ"ל נ' יום לספה"ע**

קעב

[ט' תשרי, ערב יום הכיפורים, תשכ"ו]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו:

"בקשר להשיחות, הנה השיחות של ספר בראשית מוכנים כבר כמעט כולם להגהה, וצריך להשלים רק כמה עמודים משיחת יט כסלו ושיחת ש"פ ויחי. (השיחות עד אחרי פ' וישלח יצאו כבר לאור, והשיחות שמי"ט כסלו עד אחרי פ' ויגש מונחות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א). בימים אלו, נמסור בל"נ את השיחה דש"פ ויחי.

אנו מקוים אשר כשתוגמר ההגהה של סיום ספר בראשית, יהיו מוכנים השיחות של ספר שמות (וכן בנוגע לשארי הספרים). ישנם רשימות מכל השיחות ורק שצריך להכינם ולסדרם.

בגמר הגהה שיחת ש"פ ויחי, יהי' באפשר להדפיס השיחות של ספר בראשית בכרך בפ"ע. ובהיות שהשיחה דש"פ בראשית תשכ"ה לא היתה על פירש"י כהשיחות של שנה זו, אולי כדאי להדפיס השיחה דש"פ בראשית הבעל"ט".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' שניאור זלמן יצחק יהושע שי' חאנין וזכות הרבים תלוי' בו):

מחק תיבת "אולי", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדאי להדפיס השיחה דש"פ בראשית הבעל"ט".

קעג

[י"א תשרי, תשכ"ו]

מענה להרב שלום ריבקין ששאל – בקשר לתקנת אדמו"ר מהריי"ץ שבימים שאין אומרים תחנון ואין אומרים המזמור למנצח גו' יענך, יש לאמרו לאחר התפלה לפני אמירת השיעור תהלים – מהו הגורם חיוב אמירת המזמור, היום או הזמן. והנפק"מ, באם אחד לא הספיק לומר השיעור תהלים בבוקר בערב שויו"ט ואומרו אחר הצהריים, הרי ביום ההוא עצמו אומרים למנצח גו' יענך, אלא שבזמן שאומר תהלים אינו זמן אמירת תחנון. ועפ"ז, האם עליו לומר גם מזמור למנצח גו' יענך (מצילום כתי"ק – תשורה סימפסון כ"ז מרחשון תשע"א ע' 7):

לפענ"ד (כי לא שמעתי בזה – וגם לא מכללא) – הטעם בזה כי כיון שאומר תהלים בלאה"כ מצרף עוד מזמור שבמקצת ממלא החסר ביום זה לגבי ימים אחרים (ומזה ההוראה בשאלותיו) – נקודות דומות להנ"ל (אף שאין דומות לגמרי): ענין גלגול שבועה, הלימוד בסנה' סוגית דקידוש לבנה בטז' בחדש

קעד

[י"א תשרי, תשכ"ו]

מענה לר' אפרים וואלף בקשר לקונטרס הלכות ראש השנה – שי"ל ע"י הוצאת ספרים קה"ת באה"ק כתדפיס משו"ע אדה"ז הנמצא בדפוס (ס' "ימי תמימים" ח"ג ע' 321, 396):

טוב ונכון מאד ודבר בעתו

קעה

[י"א תשרי, תשכ"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בקשר למצב פרנסתו ועל המשא-ומתן שלו בנידון עם המזכיר הרחמ"א חדקוב ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 103):

בנוגע לעבודתו להבא שכותב לעיל –

ידבר ברור 1) עם המ.ל.ח. 2) בהצעה הנ"ל עם צאגו"ח 3) עם עצמו. ובהתאם להתוצאות יחליט ויעשה. ובמילא גם בנוגע להטיקעט. אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

קעו

[לאחר שמחת תורה, תשכ"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות שבת חול המועד סוכות והתועדות יום שמחת תורה (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ה (תשכ"ו ח"א)):

[1] במכתבם כתבו:

"בענין הקושיא איך שבר משה את הלחות, דלכאורה הו"ע איסור גזילה, נתבאר שאא"ל לפי שבמדבר לא הי' אפשר לבנות ובמילא לא היו שוים כלום, כי מ"מ היו ראויים לתשמישים אחרים, וכמו לשבת עליהם וכמ"ש ויקחו אבן גו' וישבו עלי'.

שאלה: מהו התירוץ "שבמדבר לא הי' אפשר לבנות", והרי (א) גם אם אינם ראויים לתשמיש כלל, למה אא"ל שיש בהם שויות של ממון מצד זה שהיו מעשה אלקים, והרי זה עצמו הוא דבר יקר הנמכר לכאורה בממון רב? (אם אפשר לומר, לפי שמצד מצבם אז שעבדו לעגל, לא הי' זה נחשב בעיניהם?). (ב) מכיון שראויים לבנות במקום ישוב, הרי זה לכאורה ע"ד חיישינן שמא שוה פרוטה במדי (קדושין יב, א). ואף שהרא"ש שם מביא כמה שיטות בזה, הרי בנוגע לנדו"ד, מכיון שהיו תגרי או"ה שהיו ישראל קונים מהם מאכלים שונים, הרי כמו"כ הי' אפשר למכור להם את האבנים, וא"כ הי' בזה שויות דמים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "למה אא"ל", וכתב:

פשוט שאין מקשין על יסוד: אולי אפ"ל סברא פ' ובמילא יוקשה

(ב) סימן בעיגול תיבת "הנמכר", וכתב:

<u>בפשטות</u> – לא ניתנו הלוחות למכרם (מעין – איסור הנאה) ובפרט הראשונות (משא"כ האחרונות דחצבן משה <u>באהלו</u>)

(ג) מחק את התיבות: "אם אפשר לומר, לפי שמצד מצבם אז שעבדו לעגל, לא הי' זה נחשב בעיניהם".

(ד) על מה שכתבו: "לפי שמצד מצבם אז שעבדו לעגל כו'", כתב:

אפ"ל שמעשה העגל – הי' <u>שיתוף</u>

(ה) על התיבות: "לא הי' זה", כתב:

הרי הי' שבט לוי שלא עבד

(ו) על מה שכתבו: "מכיון שראויים לבנות במקום ישוב כו'", כתב:

נת'

[2] במכתבם כתבו:

"עוד נתבאר בהנ"ל, שלכאורה אפשר לתרץ, שלכל אחד מישראל לא הי' בהאבנים שוה פרוטה. והובא על זה הרש"י (סוכה כז, ב. ד"ה כל האזרח) שכתב "שישבו בה בזה אחר זה כו'". שכוונת רש"י בזה, דכאשר יושבים בבת אחת, הרי כשמשאיל את חלקו לחבירו, החלק הוא רק לחבירו ולא לו (ובמילא אי"ז "לכם" גם בתורת שאלה, דאין לו בו שוה פרוטה), משא"כ בזה אחר זה. ונתבאר שבנדו"ד (בהלחות) אין לומר שיקנה כל אחד לחבירו (ע"ד בזה אחר זה), כי הלחות ניתנו שיהיו לכל אחד מישראל, ואינו יכול להקנות לחבירו.

לא תפסנו הכוונה בתיבות האחרונות "אין לומר שיקנה כל אחד לחבירו כו'", דלכאורה, גם אם היו יכולים להקנות, כל זמן שלא הקנו בפועל, הרי בפועל מטי שוה פרוטה לכל אחד, ואין על זה איסור גזילה (רק מטעם חצי שיעור). ומה בכך שיכולים להקנות? גם לא תפסנו הכוונה בהתירוץ "שמכיון שניתנו שיהיו לכל אחד מישראל, אינו יכול להקנות לחבירו", מהו ההסברה בזה?

למה נאמר הלשון (כמה פעמים) בענין הנ"ל, הלשון "איסור גזילה", דלכאורה, הו"ע מזיק ולא גזלן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "ומה בכך שיכולים להקנות", כתב:

כיון שלדעת רש"י שוה פרוטה עושה הלוחות שלו ועשה"ד בל' יחיד – מתקבל לומר שגם כשהם חקוקות צ"ל של כל יחיד ז.א. שנמסרו בתנאי שכאו"א יקנה חלקו כו'.

(ב) על התיבות: "אינו יכול להקנות לחבירו", כתב:

כי בשעה זו אינן שלו

(ג) על מה שכתבו: "למה נאמר הלשון כו'", כתב:

נת'

[3] במכתבם כתבו:

"נתבאר שבזה ששבר משה את הלחות לעיני כל ישראל, החזירם בתשובה. ועפי"ז מתורץ מ"ש (תשא לב, כז) ויפל גו' כשלשת אלפי איש, שמכל הששים רבוא נפלו רק 3000 איש, ושאר ישראל, 597000 איש, נשארו בחיים. והרי כתיב כי שחת עמך, שפירוש הפשוט ב"עמך" הוא שכל ישראל שיחתו? ועפ"י הנ"ל מובן, כי ע"י ששבר משה את הלחות לעיניהם החזירם בתשובה.

כן זכרו הלשון בשעת החזרה. אם נכון, כי (א) לכאורה, כשלשת אלפי איש שנפלו, הם אלו שנפלו ע"י בני לוי, אבל היו עוד הרבה שנפלו במגפה כמ"ש ויגוף ה' את העם, והם אלו שעבדו לעגל בלא התראה, כדפירש"י (שם לב, כ. לב, ה)? על הכתוב "כי שחת עמך" פירש"י ערב רב?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "הרבה", וכתב:

ההשואה דמספר בנ"י <u>לאחרי</u> חטא העגל (<u>כפרש"י</u> ר"פ במדבר) מוכיח שלא היו הרבה.

[4] במכתבם כתבו:

"מה ששאלנו הטעם מה שלא נזכר ענין שמחת בית השואבה הוא לפי שבהשיחות שבשנים הקודמות נתבאר כמה פעמים שבזמן הזה ישנה שמחת בית השואבה גם בשבת ויו"ט, לפי שקלקלתנו זוהי תקנתינו. והובאה ראי' לזה ממה שכמה וכמה מאמרים דשבת חוהמ"ס מתחילים "חסידים ואנשי מעשה כו'" (ולא כהמאמרים דר"ה שחל בשבת שאינם מתחילים בהתחלה דענין שופר כהמאמרים דר"ה שחל בחול, כי אם, "יו"ט של ר"ה שחל בשבת כו'"). איך מתאים משנ"ת בשנה זו עם השיחות שבשנים הקודמות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

תלוי באם נפרש דחסידים וכו' החוגגים שמחת בי"ש – הם בדוגמת אלו דפי' התוס' ד"ה אחד (פסחים קיד, סע"ב) דליכא למיחש כו'. משא"כ את"ל דזריזות זו הוא ענין בפ"ע ואין שייך לחסידות וכו'. ובפרט ע"פ מש"כ בתוס' שם: אך הבא להניח כו'.

[5] מעבר לדף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

קעז

[לאחר שמחת תורה, תשכ"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות יום שמח"ת:

"ע"ד הנדבר בשמח"ת בדיוק לשון אדה"ז בשו"ע שלו שהוסיף תיבת "לצל", ונתבארו כמה ענינים המתיישבים בהוספת תיבה זו וכו' –

בטור סתרל"ה בתחלתו איתא: סוכה . . שעשוי' כהלכתה פירוש שתהא עשוי' לצל. וכ"ה גם ברמב"ם (הל' סוכה פ"ה ה"ט) ובשו"ע המחבר ר"ס הנ"ל.

עפ"ז, לכאורה, בהנוגע להלכה בפועל הרי גם דעת הטור והמחבר שעיקר הסוכה הוא לצל.

וא"כ חילוקי הדינים שנתבארו בעת ההתועדות (באם צלתה וחמתה מחצה על מחצה, באם יש ללמוד מכאן לברך גם על ענין שלילי וכו') לכאורה בהנוגע להלכה בפועל ישתוו דעת הטור והמחבר עם דעת אדה"ז".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה גראנער כ"ד טבת תשס"ה ע' 5):

[1] על מה שכתב: "עפ"ז, לכאורה, בהנוגע להלכה בפועל הרי גם דעת הטור והמחבר שעיקר הסוכה הוא לצל" – מחק את התיבות: "שעיקר", "הוא"; וכתב:

ש[הסוכה] **צ"ל** [לצל] **(או ששולל עשייתה לענין אחר – משא"כ אדה"ז שכ' "לצל" ביחד עם "לבל יכם כו'").**

[2] על מה שכתב: "לכאורה בהנוגע להלכה בפועל ישתוו דעת הטור והמחבר עם דעת אדה"ז", כתב:

– אבל אינו מוכרח שכולם.

כמדומה הוזכר בפי' דשאני אדה"ז שכלל בשולחנו גם תמצית הטעמים וכו' ובדיוק הל' וכו'

קעח

[כ"ה תשרי, תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "היות וביחידות (באסרו חג שבועות) נאמר לי שבאמצע לא כדאי לנסוע, אלא אחרי ר"ה והימים טובים; לכן הנני מבקש את הוראתו האם עלי לנסוע מיד בשבועות הקרובים, או שלא, ואני יכול להשאר לעת עתה כאן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כהוראת הנהלת תו"ת דכאן (1)

[2] במכתבו כתב: "אבקש עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה לעשות כדי לחזק את התקשרותי אליו, ושההתקשרות תהי' בפנימיות ולא רק בחיצוניות ובמקיף".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יוסיף בלימוד הנגלה והחסידות – בפו"מ (2)

קעט

[לאחר ש"פ בראשית, כ"ז תשרי, תשכ"ו]

מענה לא' התמימים על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ בראשית – שכל אחד צריך ללמוד מקרא, משנה, גמרא, הלכה, מדרש, חסידות וקבלה וכו' (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ד (ע' ז-ח)):

(1) עיקר דיבור הנ"ל הי' לאלו – שאין להם עוד סדר <u>ע"פ תורה</u> בהנ"ל – משא"כ תלמידי ישיבה, שלכל לראש צ"ל הלימוד ע"פ סדרי הישיבה – ורק בהזמן <u>שמחוץ</u> לסדרים שייך הנ"ל, וג"ז לא לכאו"א. וצ"ל בזה ע"פ התייעצות והוראת המשפיע

קפ

[שלהי תשרי, תשכ"ו]

מענה להת' שמואל אזימאוו שכתב: "כמו שכ"ק שליט"א ענה לי ביחידות ע"ד שאלתי אם אוכל להשאר בכאן משך זמן זה תלוי בהנהלות הישיבות דכאן ודשם, הנני בזה להודיע שקבלתי מכתב מהנהלת הישיבה דברינוא שאיננה מסכמת שאשאר בכאן (מצד התעסקותי בהפצת המעינות והיהדות וכו'), במילא הנני מקוה אי"ה לנסוע בחזרה לפאריז ביום א' עם הטשארטער מלונדון" (תשורה ערענטרוי כ"ב מרחשון תשע"ט ע' 37):

ויהא בשעטומ"צ ויצליח בתועוגמ"ח נגלה וחסידות.

קפא

[מוצש"ק לך, י"א מרחשון, תשכ"ו]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב על מכתבו בקשר לשליחותו בעיר פילדלפי':

"בהתאם למענת כ"ק שליט"א שיהי' אורות בכלים בעבודה הנה בבואי לפני שבועיים התחלנו בהתעסקות בב' המבצעים העיקריים: א. בית ליובאוויטש. ב. הבית האוכל בקעמפ . . לאור הפרטים הנ"ל ולאור ההתפתחויות מני אז בהעבודה כאן . . הנני שואל דעת כ"ק שליט"א מה לעשות בכלל ובפרט ובאיזה אופן . .

על הבית יש מארטגעדז מוכן על סך נ' אלף, ז.א. שיודרש מזומן י' אלף. לה"חברה אנשי ליובאוויטש" יש מזומן בערך ט"ו אלף, והמדובר עם הבעלי בתים . . שאנו נקבץ עוד ט"ו בערך, למען לא יוכבדו התשלומים של המארטגעדז – כאשר יהי' בס"ה על סך ל' אלף בערך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "שליחות כהלכתה" ע' 445):

סימן בעיגול את התיבות: "מה לעשות בכלל ובפרט ובאיזה אופן", וכתב:

1) ע"פ התייעצות ידידים היודעים המצב <u>על אתר</u>.

2) וג"ז עיקר – באם יש מקורות <u>בטוחים</u> – ולא הבטחות בעלמא, על הממון שצ"ל [שאנו נקבץ עוד]

קפב

[כ"ף מרחשון, תשכ"ו]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב על מכתבו בקשר לשליחותו בעיר פילדלפי' (ס' "שליחות כהלכתה" ע' 368):

[1] סימן בעיגול את מה שכתב: "נתאספנו התמימים", וכתב:

– זה מספיק בנדו"ז.

[2] על מה שכתב: "אין זה סותר באם נשקיע מספק את סך האלף למען הבטיח כו'" – סימן את התיבות: "אין זה סותר באם נשקיע מספק"; וציין: **(2)**

[3] על מה שכתב: "השאלה אם לשם "מרכז ליובאוויטש" או לבית הכנסת" – סימן תיבת "השאלה", וכתב:

(3) – מאי נפק"מ עתה?!

בכל אופן – כיון שהשם מרכז רחב וכולל יותר, יבחרו בו כשיבוא הזמן להחלטה בזה.

קפג

[מרחשון, תשכ"ו]

מענה למערכת גליון "שיחות לנוער" היו"ל ע"י ה"מרכז לעניני חינוך" באה"ק (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 924 ע' 17):

עברתי בחפזה בין הדפים

וכנראה שאף שנשלח לכאן <u>להגהה</u> –

אין זה נעשה <u>כלל וכלל</u>!

ולדוגמא: בתחלתו נזכרו כל מאורעות מ"ח לבד "כמובן" – <u>הנזכר כ"פ בהשמועסן</u>: כ' מ"ח – הולדת אדנ"ע.

ע' 7 בנוגע לנוב"י – "עבודתו . . הספרותית"!

ועוד כהנה.

קפד

[ר"ח כסלו, תשכ"ו]

מענה לא' התמימים ששאל האם בתכנית הוצאת ספרים "קה"ת" להדפיס בזמן הקרוב את מאמרי השנים תר"ס – תרס"ו (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 694 ע' 11. אגרות-קודש חכ"ד ע' ח. "תחיינו" גליון 10 ע' 12):

מה ששמעתי מאז – אשר "בחורים מתו"ת" צריכים ללמוד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות ולעסוק בעבודת התפלה וקיום המצות וכו' – ומה להם ולשאלות <u>ששייכים ל"קהת" וכיו"ב</u>?

והאומנם כבר למדו וגמרו כל שהו"ל ע"ע ורק ידיעה בהנ"ל חסר להם?

השומרים הם חת"ת? הסיימו הלקו"ת לש"ק בראשית?

קפה

[ה' כסלו, תשכ"ו]

מענה לר' שלמה מיידנצ'יק (ס' "הקטר של חב"ד" ע' 313):

[1] על מה שכתב ע"ד מזכירות כפר חב"ד, כתב:

ע"פ כהנ"ל – לא יבקש חופש מהרכבת ולא יקבל ע"ע ענין המזכירות דכפר חב"ד. (גם מלכתחילה לא הייתה הכוונה למזכירות כ"א לפעילות).

[2] על מה שכתב ע"ד מינוי מזכיר, כתב:

מפורסם שבנוגע למינוי (שכירות) בפרט: פלוני או פלוני – צ"ל ההחלטה על אתר.

[3] על מה שכתב ע"ד התחלת ההכנות לחגיגת י"ט כסלו המרכזית בכפר חב"ד, כתב:

אזכיר על הציון.

[4] על בקשת חברי "ועד כפר חב"ד" לברכת רפואה שלימה עבור הרי"י נפרסטק, כתב:

אזכיר על הציון ויבשרו טוב בטוב הנראה ונגלה.

קפו

[ט"ו כסלו, תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו שאל – בנוגע לר' יוסף הרטמן – על "משרה במזכירות צא"ח בתל אביב, או במקום אחר, בשעות אחה"צ במקום בבי"ס למלאכה? וממתי?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת: "וממתי", וסימן בעיגול את התיבות: "בבי"ס למלאכה", וכתב:

1 מתאים יותר מאשר הנ"ל בשבילו

[2] במכתבו כתב: "בליל ש"ק פ' תולדות פגשתי כאן בביהמ"ד בחור בשם . . ועתה מתכונן לנסוע חזרה באני' . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 באם ישראלית – יסביר האיסור מבהיל שבזה

[3] במכתבו כתב ע"ד התועדויות שערך ר' יוסף הרטמן עם אנשי הצבא; בקשת ברכה עבור הבחור הנ"ל שישאר ללמוד בישיבה; וכן ברכה עבור אמו ליום הולדתה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3 אזכיר את כהנ"ל עה"צ להנ"ל

קפז

[כ"א כסלו, תשכ"ו]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו בקשר לרעיון פתיחת משרד לטובת ישיבת "אחי תמימים" בראשון לציון (ס' "ימי תמימים" ח"ג ע' 329-330):

[1] סימן קו תחת מה שכתב: "שאינו מעונין להמשיך עם ההסכם עם הישיבה דראשל"צ", וכתב:

א"כ ברשותם [לפתוח אפיס]

ומובן שכדאי הדבר – באם שלא יהיה רק א ענין אף פאפיר – כ"א פעילות בפו"מ

[2] על מה שכתב ע"ד אישיות מסויימת, כתב:

אינו שייך ולא מתאים

[3] על מה שכתב ע"ד קישור המשרד האמור עם שאר מוסדות כפר חב"ד, כתב:

איזה מוסדות?!

קפח

[מוצש"ק מקץ, ב' טבת, ז' דחנוכה, תשכ"ו]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' יוסף הלוי וויינבערג – בקשר לשיעורים בספר התניא שמוסר ברדיו (מצילום כתי"ק – תשורה אביכזר י"א שבט תשנ"ט ע' 26):

<u>תניא ספמ"ט</u>

אך איך היא כו' והפה הוא . . יחי' האדם ומ"מ לא יצא כו' שזהו תכלית כו'.

1) תוכן כוונתו בהנ"ל. 2) לכאורה "והפה . . האדם" מיותר. 3) "כי על . . האדם" – מדלא מוסיף בי' בזה משמע דכוונתו כאן כפשטות הכתוב וא"כ מאי השייכות להענין המדובר כאן?. 4) מוצא הרוח <u>וגילויו</u> – הפי', ומאי מוסיף על "בבחי' גילוי" הסמוך לו? 5) ההכרח לכהנ"ל בנדו"ד בספמ"ט? 6) ובפרט "שזהו תכלית ההשתל' – מקומו בפל"ו וכדמסיים "וכנ"ל באריכות" וכאן גם בקיצור, לכאורה, אינו ענין.

י"ל בדא"פ: ע"פ משנ"ת כאן התוצאות דואהבת גו' שבא בהמשך להענינים שבברכות ק"ש – ש"כאשר ישים המשכיל אלה הדברים כו' תתלהט נפשו כו' לדבקה בו ית' וליכלל באורו כו' – עלי' מלמטלמ"ע – <u>לכאורה</u>, כלות הנפש באהבה כו'.

ומבאר:

<u>אך</u> (<u>דלא</u> כקס"ד הנ"ל) איך היא כו' לזה אמר (מחדש <u>חידוש גמור</u>) והיו הדברים . . לבבך (עיון בתורה. ועוד יותר) ודברת בם (היפך מעלי' מלמטלמ"ע) –

כי צ"ל אתדבקות רוח ברוח, ורוח דלמע' היינו חכ' דלמע' תורה, וע"י העיון (עיין לעיל פ"ה) מתייחדים חב"ד בחב"ד.

(והנה לכאורה אפ"ל דכשידבר אח"כ בהא דמעיין מגלה אח"כ היחוד דחב"ד בחבד, וזהו פעולת ודברת בם ותו לא (<u>היפך</u> המבואר פמ"ה ופמ"ו וממש"נ ישקני מנשיקות <u>פיהו</u>, ומהמשל באדם דנושק <u>פה לפה</u> ולא – במוח ובפה מספר ע"ד היחוד <u>דחב"ד</u>)) ומבאר: והפה (דלמע' ודאדם התחתון) הוא מוצא (<u>בלי</u> תוס' בי', היינו כפשוטו – מוציא) הרוח (החכ' שמעיין) וגילויו (דהעיון ומסקנתו) בבחי' גילוי (עלמא דאתגי' ולא רק <u>מסקנא בשכל</u>) והיינו בחי' הדבור (בחי' גילוי) בד"ת (לא רק עיון, כ"א

מסקנא וגילויו דהעיון). כי על כל מוצא (כפשוטו, כנ"ל, כשיצא מן) פי ה' יחי' האדם (כפשוטו, כנ"ל שזהו גילוי ומסקנת העיון. ובלימוד התורה עצמה – ה"ז דבר הלכה ולא העיון ושקו"ט). (אלא שעדיין אינו מובן דבשלמא העיון בתורה מוכרח, כי אחרת אאפ"ל אתדבקות ברוח דלמע' – אבל מהו ההכרח דכאשר ישים אל לבו ויתלהט וירצה לכלול באורו – יבוא ויוכרח גם לודברת בם – תנועה הפכית – מלמעלמ"ט. ולזה מבאר, דאמת כן הוא) ומ"מ לא יצא ידי"ח כו' כדי להמשיך כו'. (אבל לכאורה עפ"ז – ה"ז ענין וחובה בפ"ע, ואין לזה שייכות לאתדבקות שלו רוח ברוח כו' דבזה עבודתו בק"ש וע"י ההכנה דברכות ק"ש. ומתרץ דשייך, כי ע"י ודברת גו' יעלה) כולן כו' ולכללן ביחודו ואורו (אותם הענינים שפועל בעצמו ע"י העיון). (ועדיין אינו מובן – השייכות דמוכרחת העבודה להעלות הדצ"ח והעולם – לתוכן ברכות ק"ש והתחלת ק"ש (עד הכתוב "דוהיו הדברים") כ"א זהו ציווי ועבודה וענין בפ"ע (ואפילו יחוד הדבור שלו בדבור, אינו עיקר המסקנא דכשיתלהט, ותנועה הפכית וכנ"ל, אף שהיא מענינה ובאדם עצמו). (לזה מבאר) שזהו תכלית השתל' כו' וזהו תכלית כוונת כו' (שההשתל' כו' להיות כבוד כו' ושהאדם יעבדו יתי' – זהו תוכן ומסקנת בר' ק"ש וכו'). (ועדיין אינו מובן השייכות לואהבת. ומתרץ) רק (וא"א בלאה"כ) שצריך תחלה כו' למסור לו נפשו ומאדו (תוכן שמע גו' ואהבת גו').

ע"פ הנ"ל מבוארים כמה ענינים בתניא: בפ"ה מתחיל בהלכה ופס"ד (ולא סתם ידיעת התורה כסיומו – כשמדבר בנוגע ליחוד סתם ולא "מכל צד ופינה"). בפמ"ה ופמ"ו מדייק – דבר ה' זו הלכה (ולא שקו"ט לבד). ועוד.

קפט

[ג' טבת, זאת חנוכה, תשכ"ו]

מענה לר' יוסף הלוי ווינבערג (מצילום כתי"ק – תשורה אביכזר י"א שבט תשנ"ט ע' 28):

[1] במכתבו כתב: "אודיע בזה אשר השידור דתמול הי' חצי שעה, ומסרתי על הפגישה ושבתוך השיחו"ק היו דברי התעוררות וענינים השייכים לתלמידי האונברסיטאות . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "אודיע בזה", וכתב:

ות"ח

[2] במכתבו כתב: "מאחר שלא הי' לי ללימוד התניא רק על בערך ז' רגעים ועל פי הסדר הלא לא הי' לנו זמן מיוחד על תוכן משיחו"ק, לכן חשבתי בתחלה אשר בתור הוספה להתניא אמסור נקודה מהשיחו"ק ובזה להשלים את הזמן, אבל כאשר הואיל כ"ק שליט"א להוציא את המשך ההעתקה עם הביאור שהואיל כ"ק שליט"א לזכותינו בו [לעיל מענה קפח], ומאחר שלא הי' בכדי שיעשה לעיין בו ולהעתיקו וכו', רק מסרתי אשר כ"ק שליט"א הואיל לזכותינו בביאור נפלא בהמשך הענין הבא ואשר אמסור בל"נ ובע"ה במוש"ק הבעל"ט, והחלטתי מיד לקחת עוד ט"ו רגעים (באם רק יהי' האפשרות ע"ז) ולמסור תוכן מהשיחו"ק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כיון שנתעכב [במוש"ק הבעל"ט] **יוסיף בי' ותירוץ במה שלכאורה צע"ג בתניא (כאן ובפמ"ה, מ"ו) שמפרש נשיקין דהיינו דבור (בד"ת) – והרי כל העילוי דנשיקין – שאינו יכול לבוא בהגבלה דדבור.**

ומובן עפמשנ"ת בלקו"ת שה"ש (א, ד) דמש"נ על התורה ישקני גו' – דכמו אה"ר דהאב כו' כ"א בבחי' צמצום גדול כו' כך כו'.

ועפמשנ"ת שם [ברמז ובבי' יותר בד"ה שה"ש (בס' הנחות הר"פ ז"ל – ע' קמב)] יתוסף בי' אין דעם אויפטוי של ודברת בם, ואיך שאי"ז רק "סיפור" ע"ד הנעשה בחב"ד, וההכרח דהקדמת בכל מאדך ועוד.

ואיך שאעפ"כ עיקרו בחב"ד – כי אז נעשה החידוש וההמשכה שהקב"ה יהי' – יושב.

והצע"ג – שבכ"מ הבי' דנשיקין דהיינו מהאה"ר של הנושק, ומהי השייכות לחב"ד מוחין.

אלא שהענין שהאהבה פני' מאַכט איבער (או מאַכט אויף) חב"ד, וכדלמע' ששמו הגדול נמשך כו'.

ועיין בסי' דרושי חנוכה (רעג, א) ד"נשיקה . . הוא יציאת . . מפני' הלב והשכל.

קצ

[ד' טבת, תשכ"ו]

מענה להרב ישראל יצחק פיעקארסקי והרב מרדכי מענטליק שכתבו: "אנו מודיעים שב"ה הבחינה מישיבה הקדושה בעדפארד ודין סט. הי' ביום ב' דחנוכה, מחלקה היותר גבו' שלומדים אצל הרה"ג והרה"ח ר' חיים מאיר בוקעט נ"י, היינו שבעים רצון מאד, זאת אומרת שהי' להם ידיעה גדולה בגמ' ורש"י ותוספת וגם בקצת ראשונים ואחרונים. גם המחלקה שלומדים אצל הרה"ג והרה"ח ר' יצחק דוב אושפאל נ"י היינו ג"כ שבעים רצון" (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ד (ע' מד)):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט. כן יבש"ט תכה"י, ועד לבשו"ט דמעלה הראשונה שיש תלמידים לתלמידי תלמידיהם (שכנראה זהו פי' <u>נשתכחו</u> תלמידיו (תוספתא עדיות בסופה) וכמו בברכות ספ"א: שכח כו' אחרונות משכחות את הראשונות. ואין לשבש כל הדפוסים וכת"י) – והטעם י"ל משום דמכאן ואילך לא צריכנא (לנתינת כח – ע"י קריאה בשם רבי – להיות רבי הוא או תל' – כיון שתורה (באופן ומעלה זו) מחזרת על אכסניא שלה (ג' דורות דרבי).

קצא

[ה' טבת, תשכ"ו]

מענה להת' ארי' לוין שכתב: "ביקשו לי מאה"ק לשאול, באם א' לא הי' יכול לגמור המסכת עד י"ט כסלו מאיזה סיבה שהיא, האם צריך להשלימה אח"כ, ואם יש איזה ענין עד כ"ד טבת" (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 927 ע' 21. והעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת: "האם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות: "צריך להשלימה אח"כ" – וכתב:

וכל ההקדם ישובח, כמובן.

קצב

[י"ג טבת, תשכ"ו]

מענה להת' שלום אהרן הלוי בלאנק שכתב ע"ד האפשרויות השונות למקום המשך לימודיו – בישיבת תו"ת מאנטרעאל, בישיבת תו"ת נוארק, או באחת הישיבות באה"ק (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 8):

בכל אופן אין כדאי לשנות באמצע הזמן

[וראה לקמן מענות: קצז, רד].

קצג

[טבת, תשכ"ו]

מענה לא' מאנ"ש שדרש אשר חתונת בנו תיערך במקום מגוריו, בין השאר מפני הקושי של הוריו (זקני החתן) לנסוע מעבר לים למקום מגורי הכלה, זאת על אף שכבר הוסכם בין הצדדים אשר החתונה תיערך כנהוג במקום מגורי הכלה (מצילום כת"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ וישלח תשע"ד ע' 22-21):

לפלא הכי גדול הספק והשקו"ט בכהנ"ל – לאחרי שהוא וזוג' ת' לאחרי ששינו דעתם ותנאיהם כמה פעמים, וסו"ס 1) מרצונם הטוב 2) תבעו שיהי' ב[. .], וכל השקו"ט הייתה: כמה אלפים על המחותן לתת וכו' וכו'.

– [והנה גם בלאה"כ – מנהג ישראל מאז שהחתונה במקום הכלה ת' ובפרט בנדו"ד שקשוה"ת היו במקום החתן ש'] ועוד כמה טעמים כו' אלא – שבנדו"ד אין מקום בכלל לדון בכ"ז – לאחרי שהוסכם מהורי החתן ואבי הכלה, והעיקר – בהסכמתם לאח"ז של החו"כ (שסו"ס הם העיקר בנישואין) שמקום החתונה ב[. .], וכן הוקבע בהסכמת הנ"ל זמנה. ואין לשנות בכ"ז.

[ובכלל נשואין לבנין עדי עד ועניניהם – ה"ז ענין עדי עד, ואינו ענין כלל לשינוים, און שפילען זיך מיט אַ זאַך שהעיקר בו שיהי' במז"ט, דבר שאין אתנו יודע עד מה, און וואס ווייניגער מען מישט זיך אין דעם – איז בעסער פאר אלעמען ובפרט בענינים שכבר הוחלט.

[במש"כ אודות הוריו ש' – ידוע פתגם אדה"ז אַז מיט אַן עצה שלאגט מען זיך ניט אָן (היסעו, או כו') אבל ברור אשר, ח"ו, לנגוע מטעם זה בהחלטת כולם האמורה, ובפרט שכותב שאמו ת' זקוקה לרפואה].

אַדגיש עוה"פ – שלא יערבו את החו"כ בכל השקו"ט – וגם זוג' תי' לא תערבם בכ"ז – והטעם מובן. ואף שבעבר בקשתי זה ולא הועלתי, לצערי, בכ"ז מחובתי להזהיר עוה"פ. וכולי האי ואולי.

קצד

[טבת, תשכ"ו]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו את "רשימת התורמים למען מחנה ישראל עבור חדש טבת, ה'תשכ"ו והשלמות" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

נת'

אזכיר עה"צ

מזמן לזמן פוחת והולך – היפך ממשנ"ת באגה"ק שמתחילה לעורר את האהבה הישנה וחותמה – וד"ל.

ולהעיר מהצ"צ סהמ"צ סוף ע' קמח.

קצה

[ב' שבט, תשכ"ו]

מענה להרב פנחס קארף על דו"ח מעבודתו בישיבת תו"ת מאנטרעאל (תשורה נמירובסקי י"ד אלול תשפ"א ע' 53):

ת"ח על הבשו"ט

קצו

[ו' שבט, תשכ"ו]

מענה להת' נחום זוין ששאל (בהמשך ל"יחידות" אלי' זכה) – איך אפשר ללמוד מיתת הבעלים ממיתת השור, והרי השור הוא דיני ממונות והבעלים הוא דיני נפשות, ולא הוזכר בפרש"י ותוספות שזהו גזירת הכתוב –

קצז

[יום הבהיר יו"ד שבט, תשכ"ו]

מענה להת' שלום אהרן הלוי בלאנק (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 8):

[1] על מה שכתב ע"ד שינוי מקום לימודיו לישיבת תו"ת כפר חב"ד – כתב:

אינו מתאים לפניו

[2] על מה שכתב ע"ד עבודתו בספריית ישיבת "הדר התורה", ועל ציוני שמירת הסדרים שלו – כתב:

ת"ח על הבשו"ט

קצח

[לאחר יום הבהיר יו"ד שבט, תשכ"ו]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בו ציין את המראי-מקומות למאמר ד"ה באתי לגני שנאמר בהתועדות יו"ד שבט (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ו (תשכ"ו ח"ב)):

אדה"ז סו"ס תרכ"ז ד"ה להבין ענין אוא"ס ושלאח"ז

אדהאמ"צ תו"ח נח (סט, ג. סו, א)

הצ"צ סהמ"צ (פה, ב) לקו"ת (צט, ג)

אדמהר"ש מים רבים פ"ר-רא

אדנ"ע והוא כחתן נז

הבעש"ט כשט (י, ד)

הה"מ או"ת (מא, ב).

קצט

[י"ג שבט, תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ על בקשת ברכה עבור החנות של הוריו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזעה"צ

ר

[ועש"ק בשלח, י"ד שבט, תשכ"ו]

מענה לר' משה שלמה סלונים ("בית משיח" גליון 108 ע' 50-49. תשורה הלפרין כ"ד סיון תשע"ח ע' 61. תשורה סלונים י"ד טבת תשפ"א ע' 23):

[1] במכתבו כתב ע"ד ההצעה שקיבל לאסוף כספים באירופא ובארצה"ב לטובת מרכז "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק, ושאל האם לקבל ההצעה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "לאסוף כספים", וכתב:

זה דורש <u>לכל לראש</u> עבודה במשך <u>כל הזמן</u> דהשליחות ובכיון אחד בעקביות, באופן מסודר, מבלי להתרגש, ומבלי לרגוז מדברי הזולת – וכל זמן שלא תהיינה אצלו תכונות אלה כולן – אין הנ"ל ענין בשבילו

[2] במכתבו כתב ע"ד רצונו ללמוד ב"כולל" למשך שנה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "ללמוד בכולל", וכתב:

זמנו כהמשך להלימוד בישיבה, וכמעבר בין הישיבה וכשמגיע הזמן לפרנס א"ע – ולא הנ"ל

[3] במכתבו כתב שחושב שע"י הלימוד ב"כולל" (כנ"ל) יצליח להכנס לסדר מסויים שיועיל לו גם לתקופת עבודתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "להכנס לסדר מסויים", וכתב:

זה תלוי בהחלטתו תקיפה בזה ובפעילות <u>ממשית</u> בכיון זה משך זמן עד שיתרגל בזה ופרנסתו <u>עתה</u> מתאימה לזה

רא

[שבט, תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על מה שכתב ע"ד אחותו, כתב:

– להשפיע עלי' <u>גם</u> בעקיפין (ע"י ידידותי' וכו'). והעיקר – להציע לה (באופן דיפלומַטי) הצעה מתאימה. 1

[2] על מה שכתב ע"ד לימודיו, כתב:

– בזה וכן בסדרי לימודי כו' – בהתיעצות עם הנהלת הישיבה 2

[3] על כללות המכתב, כתב:

אזכיר עה"צ 3

רב

[שלהי שבט, תשכ"ו]

מענה לכמה מתלמידי ה"קבוצה" מאה"ק הלומדים בישיבת תו"ת המרכזית – ששאלו האם להשתדל להאריך את זמן שהותם בחצרות קדשנו (תשורה פרומר ז' אד"ר תשס"ג ע' 17):

כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה "להשתדל", וכתב:

באם יציאתם לחו"ל בהיתר (היינו שלומדים כאן בשקידה וכו')

רג

[ג' אדר, תשכ"ו]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 201):

[1] במכתבו כתב: "והנני לשאול מכ"ק: (א) אם צריך אני למסור לכ"ק דו"ח מפורט ממצב הענינים תומ"י, או לחכות עד שאכנס ליחידות . ."

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "אם צריך אני", וכתב:

כדאי [למסור לכ"ק דו"ח מפורט] **בכתב בהקדם**

[2] במכתבו כתב: "(ב) אם יכול אני להשתדל, גם בפעם הזאת, באסיפת כספים, עבור קהילת שניאור, בפה ובמאנטרעאל, ואם זה יכול לעבור ע"י מחנה ישראל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "(ב) אם", וסימן בחץ את התיבות "יכול אני להשתדל כו'".

(ב) מחק את התיבות "ואם זה", וכתב:

ו[יכול לעבור ע"י מחנה ישראל]

[3] במכתבו כתב: "(ג) אם כדאי להיות בדובלין, בדרך חזרתי לפריז (כתבתי להרב אלוני – דיין בדובלין – שברצוני לבוא על ש"ק תשא)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", וסימן בחץ את התיבות "כדאי להיות בדובלין".

[4] במכתבו כתב: "הבעיות העיקריות שצריך למצוא להם פתרון הם: א) מה צריך לעשות בכדי שאנ"ש יהיו הבע"ב, דקהילת שניאור, גם בעתיד . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) ע"פ התייעצות עם אלו שראו המצב על אתר או הדרים שם.

[5] במכתבו כתב: "ב) איך להתחיל פעולות ממשיות ובפרט עם הנוער. ג) עניני הביודזעט".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) יתייעץ עם צאגו"ח דכאן ובמל"ח.

רד

[ד' אדר, תשכ"ו]

מענה להת' שלום אהרן הלוי בלאנק שכתב שחושש לשנות את מקום לינתו לפנימיית ישיבת "הדר התורה", ששם לנים גם אלו שבאו מחוגי

ה"היפיס" כו', וחושש מהשפעה בלתי רצוי' (תשורה בלאנק ו' אלול תשע"ז ע' 8):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת מה שכתב (בתרגום מאנגלית): "אני חושש שתהי' לכך השפעה בלתי רצוי' עלי", וכתב:

אם כן לא יעשה זה

רה

[יו"ד אדר, תשכ"ו]

מענה להת' גרשון בורקיס שכתב ע"ד רצונו לשהות בחג הפסח אצל א' מחבריו בירושלים עיה"ק בכדי שיוכל להקפיד על אי אכילת "שרוי" (תשורה בורקיס ד' אד"ר תשע"א ע' 47. תשורה הרטמן כ"ף מנ"א תשפ"א ע' 61-60):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ואולי אם אבוא הביתה יחריף הסכסוך", וכתב:

<u>פשיטא</u> שצ"ל בבית וביחד עם הוריו והמשפחה בעריכת הסדר וכו', ובודאי שיתוסף עוד בשמחת חה"פ אצל <u>כולם</u> (וגם הוא בכלל), הנ"ל בודאי שאחותו תי' תסייע לו בזה.

הפ"נ אקרא עה"צ בל"נ.

לא יכנס לכל ויכוחים בזה (והרי <u>אין זה</u> מעניני חה"פ), ובמילא לא יחריף. <u>ואדרבה</u>.

רו

[ועש"ק תצוה, י"ב אדר, תשכ"ו]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 202):

[1] במכתבו כתב: "הנני בזה להודיע לכ"ק, כי אתמול – יום ה' – נסעתי "לבקר" את מר אייזיק שלום – אוצר התורה –. פגשתי אותו כשהוא יוצא מהמשרד, ודברתי אתו ברחוב העיר. הזכרתי אותו מבקורו באבערוויליע בשנה העברה, והצעתי לפניו הענין בקצרה. והנה אף שאמר שאין לו מה ליתן, מ"מ הסכים שאבוא אצלו ביום ב' הבעל"ט".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

<u>מזכ'</u>

לדבר עם הרר"ד שי' עד"ז ולשאלו

1) היוכל לעשות מה בזה

2) גם לייעץ מה להכותב שי' בנוגע לההתראות

וסימן תיבת "מזכ'" בחץ.

[2] במכתבו כתב: "בלילה היו אצלי, האחים הירש – מהפעילים – ודברנו בארוכה אודות עניני הבי"ס . . והנני לשאול דעת כ"ק אם כדאי הדבר לילך על האסיפה שלהם. ואיך לדבר – באם שצריך ללכת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בחץ ובעיגול את התיבות: "לילך על האסיפה שלהם".

(ב) על מה שכתב: "ואיך לדבר – באם שצריך ללכת", כתב:

יראה לפי מהלך השקו"ט

[3] במכתבו כתב: "והנני בזה להציע לפני כ"ק מצב הכספי של הקהילה . . בכל חודש צריך לשלם שני מאות ושלשים דולר ע"ח ההלואות של הקאנסיסטואר והפאנד סאציאל. לפי"ד הנה את הסכום שצריך לשלם בכל חודש, יכולים לקבץ, אם יהי' מי שהוא שיתעסק בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "יכולים לקבץ", וכתב:

ועוד יותר בהרבה

[4] במכתבו כתב ע"ד אברך מסויים שמציע את עצמו להתעסק באסיפת כספים, ושאל: "אם נכון הדבר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם הנ"ל מסוגל לזה

רז

[ח"י אדר, תשכ"ו]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון שכתב דו"ח ע"ד הפגישות שערך לטובת קהילת "שניאור" באובערוויליע צרפת, וע"ד הזמנת כרטיס-טיסה לדובלין (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 203):

ויהי' כהנ"ל בהצלחה

רח

[כ"א אדר, תשכ"ו]

מענה לאחת שכתבה: "היינו . . אצל הרופא . . והם עשו כל העקסרייס ותמונות ובשבוע העברה קבלנו מהרופא התשובה ואנחנו שולחים את התשובה" (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ד (ע' צז)):

הטרימטענט שמציע (בסיום מכ') הרופא – קשה וממושך וכו' וכו' ואין ברור בעיניו גודל ההטבה וכו'.

ולכן מובן, שאין לסמוך בזה ע"ד יחיד ואפילו שנים – כ"א התייעצות והחלטת לפחות ג' מומחים.

לאידך גיסא – מסיים המכ': שעוד כו"כ בחינות – רצוי לעשותן. ולכן בכלל יש לחכות בההחלטה עד לאחרי הבחינות.

כדאי מקודם להראות מכ' הרופא – לרופא מומחה במנטרעאל ולשאול דעתו בכ"ז (וכן – הלעשות בחינות הנ"ל).

אזכיר עה"צ.

להחזיר המצורף

רט

[כ"ב אדר, תשכ"ו]

מענה לר' שלום מענדל קלמנסון על מכתבו – בהמשך לה"יחידות" אלי' זכה, בה בין השאר עורר כ"ק אדמו"ר שליט"א על כך שאנ"ש בצרפת אינם פועלים כפי הנדרש בהפצת המעינות – בו כתב שמשתדל למסור לאנ"ש את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א עד כמה שאפשר: "אבל אם (?)

חושבים המה "שכבר עושים המה מה שאפשר", הנה יאמרו לי "למה לא אמרת לכ"ק, שאין מה לעשות, יותר ממה שאנו עושים" וכו', ומה אומר אליהם?" (ס' "פעילות חוצה גבולות" ח"ב ע' 161-160):

על התיבות: "ומה אומר אליהם", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– <u>בשמי</u>: שמחוץ בהנוגע לחנוך <u>ילידיהם</u> שיחיו ומחוץ להנוגע לפרנסתם <u>הגשמיית</u> <u>לא התחילו</u> עדיין לעשות <u>שום דבר</u> – לבד <u>אחדים</u> מתלמידי הישיבה שיחיו שעושים וממלאים רצון <u>ופקודת</u> נשיאינו <u>להפיץ המעינות חוצה</u> וזכורים המה לטוב ע"ז בזה ובבא.

רי

[חורף, תשכ"ו]

מענה להת' חיים יהודה רבינוביץ שכתב:

"בספר המאמרים למהר"ש, תורת-שמואל, תרכ"ח, מאמר להבין משארז"ל דאדם קדמאה וכו', ס"ב, בדף ס"ו נאמר שם:

וכך הי' במשה שנאמר בו ונתת מהודך עליו נתינה ממש <u>שנחסר</u> בו אותו האור שנתן ליהושע וכן לזקנים דכתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו'.

וברש"י בהעלותך י"א פסוק י"ז נאמר: ושמתי עליהם למה משה דומה באותה שעה לנר שמונח ע"ג מנורה והכול מדליקין הימנו <u>ואין אורו חסר כלום</u>.

שאלה זו נשאלה להרבנים החסידים וכו' . . ולא נמצא מענה בפיהם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ד (ע' רכז-רכט)):

[1] על מה שכתב: "מאמר להבין משארז"ל דאדם קדמאה וכו'", כתב:

מיוסד? בדרמ"צ מינוי מלך (1)

[2] על מה שכתב: "ואין אורו חסר כלום", כתב:

(<u>ספרי שם</u>) (2)

וסימן תיבות אלו בחץ.

[3] על מה שכתב: "שאלה זו נשאלה להרבנים החסידים וכו' . . ולא נמצא מענה בפיהם", כתב:

– כמה שניות הקדישו כולם ביחד להתבוננות לחפש תירוץ להנ"ל? (3)

[4] על כללות המכתב, כתב:

(4) נוסף על הנ"ל צלה"ב מיני' ובי': ברש"י וספרי – למה לא פי' כן גם בונתת דיהושע ובפרט הוא חידוש יותר?

ועכצ"ל דשאני התם דכתיב ונתת. ועפ"ז תתחזק הקושיא (בלאה"כ) בהמאמר דכתב וכן בזקנים כו' – והרי בהם ל"נ נתינה, ומהו ההכרח לפרש שנחסר במשה גם בענין הזקנים. וי"ל:

ב' הדעות בנוגע לזקנים – הם ב' הדעות בבמדב"ר פט"ו: א) בזקנים הי' כמדליק נר (פיסקא יט), ב) שמשכר הניתן למשה נטלו הזקנים (פיסקא כה) [ועפ"ז מובן – מאי ביניהו] – והסיום שם ואעפ"כ משה לא חסר כלום – הוא בפשטות, מפני שמילא ה' את החסרון. ועפ"ז מובן: 1) מה ששינה הל' בזה בפיסקא זו – מהל' בפ' יט: "משה משלו לא חיסר כלום" [כי לדעה זו – חיסר בשעת מעשה]. 2) דכאן מוסיף: שלסוף מ' שנה א"ל, ואינה בהקודמת, אף דקרא דמביא בה ג"כ נאמר בסוף מ' שנה, 3) שינוי הראיות דב' הפיסקות. וק"ל.

רק דעה א' בנוגע ליהושע, כנ"ל שפירש ונתת (ואאפ"ל, בדוחק עכ"פ, שזהו שם המושאל, שהרי פי' שצ"ל ב' ענינים: וסמכת ונתת, ועפ"ז מובן המד"ר פכ"א, טו: וסמכת – כמדליק נר מנר, ונתת – כמערה מכלי לכלי) –.

והנה ע"פ הביאור במאמר יוקשה: ומה ביהושע צ"ל באופן דחסר (מפני ריחוק הערך) עאכו"כ בנוגע לזקנים – ולזה מוכרח להביא במאמר גם הענין דזקנים ומבאר דאין הכי נמי, וכן בזקנים. שלא תופרך לגמרי דעה האחרת בזקנים – להביאור שבמאמר – י"ל דלדעה זו ירד משה אז ממדרי' (בירידת בנ"י ממדרי', דכלום נתתי לך גדולה אלא כו'). ורש"י בפי' עה"ת שלכל לראש ענינו – פשט הביא דעה כנר מנר, בהמשך לפי' 1) לפני זה (יא, טז) דתשש כחו של משה (כנקבה – מל' מקור לבי"ע); 2) לאח"ז (יא, כב) דמשמעו – דדבר קשה דיבר משה [ודעת ר"ש שם דגם באותה שעה הי' משה בדרגת בכל ביתי גו' – כהדיעה שהובאה במאמר], 3) בשמות (לב, ז).

ולהעיר מתו"א (ג, א).

[וראה לקו"ש ח"ח בהעלותך ב (ע' 75 ואילך)].

ריא

[חורף, תשכ"ו]

מענה לא' שכתב אשר "החסידים הם שאומרים" שיש ספקות בעניני מדע, ושאל שהרי ישנם דיעות שונות גם בעניני תורה –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' צז.

ריב

[ועש"ק ויקרא, ד' ניסן, תשכ"ו]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור אחיו השליח ר' יצחק דוד גראנער – בקשר לנסיעתו לחצרות קדשנו לחג השבועות (תשורה גראנער כ"ה סיון תשע"א ע' 15. תשורה וילהלם ו' תמוז תשפ"א ע' 37-38. והעתקת המזכיר):

[1] על שאלתו האם נכון לנסוע דרך אה"ק, בגלל שנת השמיטה – כתב:

באם יוכל להזהר שם בדיני שנת השביעית אין נפק"מ, כמובן (ואולי אדרבה – גם מעלה).

[2] על כללות ענין הנסיעה – כתב:

באם בהסכמה <u>מליאה</u> דזוג' תי' – יסע בשטומו"צ

ריג

[לאחר ש"פ במדבר, ב' סיון, תשכ"ו]

מענה לר' שרגא פייוויל רימלער שכתב:

"בקשר לביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י על הפסוק ואתם תהיו לי וגו', ושאל מה הכריח רש"י הק' לפרש כהנים דלא כבכל מקום שכהנים כפשוטן, וביאר שהכרח רש"י מזה שמסיים בקרא וגוי קדוש, ואם נפרש כהנים כפשוטן אז לא יהי' הסיום גוי קדוש מקל אל הכבד שכן קאי מותהיו לי סגולה מכל העמים, ולכן מוכרח לפרש כהנים שרים ואז במילא גוי קדוש מעלה יתירה והסדר נכון.

ולכאורה, מכללי פירש"י שהורינו כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהמלים שרש"י מעתיק מהכתוב, הם הדורשים פירוש בפשט הכתובים, והם המכריחים פירוש רש"י בפשט הכתוב באופן כזה דוקא.

ועפהנ"ל הנה לכאורה תמוה למה רש"י מעתיק מהכתוב כל המלים האלו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"? הרי מאחר שרש"י רוצה לפרש מילת כהנים הי' רק להעתיק כהנים בלבד או לכל היותר ממלכת כהנים, ולמה מביא כל התחלת הפסוק שלכאורה זה לא נוגע.

ולכאורה אפשר לפרש שלרש"י הי' קשה פירוש הפשוט של "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", אם הפירוש כהנים כבכל מקום, איך הקב"ה דורש מכל ישראל שיהיו כהנים, איך אפשר לכל ישראל שיהיו כהנים? וכאן מוכרח שדורש מכל ישראל באמרו "ואתם תהיו לי" ואיך זה אפשר? הרי כהנים הם דוקא משבט לוי ומבני אהרן! ומזה גופא הוכרח רש"י לפרש שכהנים הפי' שרים ואז מובן בפשטות שדורש מכל ישראל שיהיו שרים.

גם ע"פ פירוש כ"ק אדמו"ר שליט"א הרי הי' צריך רש"י להביא סיום הכתוב וגוי קדוש, או עכ"פ לרמז ע"ז בוגו"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 18-17):

[1] על מה שכתב: "בקשר לביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י על הפסוק ואתם תהיו לי וגו"', כתב:

הובא בדרך אגב – ולכן בקיצור.

[2] על מה שכתב: "וביאר שהכרח רש"י כו"' – סימן בעיגול תיבת "שהכרח", וכתב:

הכי גדול ומכריע

[3] על מה שכתב: "הרי מאחר שרש"י רוצה לפרש מילת כהנים הי' רק להעתיק כהנים בלבד או לכל היותר ממלכת כהנים", כתב:

אז אפשר לפרש <u>שחלק מהם</u> יהי' ממלכת כהנים <u>וגוי</u> – כל הגוי – עכ"פ קדוש

[4] על מה שכתב: "ולמה מביא כל התחלת הפסוק שלכאורה זה לא נוגע", כתב:

יל"פ שלרש"י קשיא <u>בפשטות</u> – הכפל <u>עוה"פ</u> "ואתם תהיו לי" לאחר אמרו "והייתם לי". וזה מכריח לומר – שזוהי הוי' מסוג <u>אחר</u>, לא

הניגשים וקרבים לפני ה' – כהראשונה סגולה לי משאר האומות כ"א – שרים ומושלים בעולם.

[5] על מה שכתב: "אם הפירוש כהנים כבכל מקום, איך הקב"ה דורש מכל ישראל שיהיו כהנים, איך אפשר לכל ישראל שיהיו כהנים", כתב:

1) לכן הקדמתי בהשיחה שכמה מפשטני המקרא מפרשים כהנים כפשוטו. וא"א לשוות כולם טועים בענין פשוט כ"כ. 2) באם א"א כלל לפרש כהנים כפשוטו, לא הי' רש"י מוכרח להביא ראי' ממק"א, כמו שלא הביא בשמות (ב, טז). 3) ועוד ועיקר – שדוקא לפירש"י – הנה לא רק שאפשר, אלא שכן הי' בפו"מ כל ישראל כהנים כפשוטו אלא שבאו אח"כ הלוים בשליחותם, וכפרש"י בפ' השבוע דההתועדות (האומנם כך שמירת חת"ת?) (ג, ח).

[6] על מה שכתב: "וכאן מוכרח שדורש מכל ישראל באמרו "ואתם תהיו לי" ואיך זה אפשר? הרי כהנים הם דוקא משבט לוי", כתב:

אינו. בפ' יתרו וזמנה – דבזה עסקינן – הכהנים הם אלו "הנגשים אל ה'" (יט, כב) וכפרש"י שם.

[7] על מה שכתב: "גם ע"פ פירוש כ"ק אדמו"ר שליט"א הרי הי' צריך רש"י להביא סיום הכתוב וגוי קדוש, או עכ"פ לרמז ע"ז בוגו'", כתב:

– כי גם בלאה"כ דהסיום – הרי (נוסף על הנ"ל – הכפל) הצירוף: ממלכת (מלוכה והנהגת מדינה) כהנים (נגשים ועומדים לפני ה' – כנ"ל) אינו גלאַטיג כלל בפשט.

[וראה לקמן מענה ריט].

ריד

[ג' סיון, תשכ"ו]

מענה לר' יהושע פינסאן שכתב: "הנה אף כי הדברים ידועים וגלוים להוד כ"ק אדמו"ר שליט"א, מ"מ לכאור' עלי להודיע את מה שראיתי בכרמי חב"ד דרך נסיעתי בעניני הפרטים באיזהו מקומן . .". במכתבו כתב בארוכה ע"ד מה שראה במוסדות חב"ד במילאנו איטליא ובכפר חב"ד אה"ק (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק כינוס השלוחים תשע"ד ע' 13):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט. [כדאי הי' שימסור כהנ"ל לאנ"ש שי' דכאן – למען ידעו שגם לאחרי הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר יש מקומות אשר תלמידיו שי' פועלים ועושים בעניניו <u>והולכים מחיל אל חיל</u>]

פינסאן

רטו

[ה' סיון, ערב חג השבועות, תשכ"ו]

מענה לא' תושב טורונטו שכתב ע"ד בנו שאינו רואה הצלחה בלימודיו בישיבה –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' קמו-קמז.

רטז

[לאחר ש"פ נשא, ט' סיון, תשכ"ו]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ נשא (מצילום כתי"ק – תשורה באטלער ו' תשרי תשע"ח ע' פז):

<u>מהיר</u>

<u>פשיטא</u> דבהקיפו עכו"ם את אר"י כו' אין בזה ההגבלות דארש אשה וגו'. ועוד שזהו עוד <u>יותר</u> ממלחמת מצוה. <u>וק"ל</u>.

ועיין שו"ע או"ח סו"ס שכט פס"ד מפורש.

ריז

[לאחר ש"פ נשא, ט' סיון, תשכ"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ נשא (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" ח"ל ע' 388-387):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר מאמר המכילתא (פ' תשא) "הרי הגוים שהקיפו את ארץ ישראל וחללו ישראל את השבת שלא יהיו ישראל אומרים הואיל וחללנו מקצתה נחלל את כולה", שכוונתו בזה כי ענין שבת (אף שהיא מקדשא וקיימא) תלוי גם בבני ישראל, אשר על ידם דוקא נמשך ענין השבת ("כי בו שבת") למטה, וכאשר אין שום אחד מישראל מוזהר על השבת אין נמשך השבת למטה.

והובא הוכחה ע"ז אשר מציאות השבת תלוי' בישראל ממה שאמרו (שבת סט, ב) הי' מהלך במדבר כו' מונה כו', שע"י מנינו דוקא נעשה מציאות השבת (וכמו שהוא לגבי קביעת הזמן דשבת (בנוגע ליחיד כשאינו יודע מתי שבת) אשר קביעתו נעשית ע"י הפעולה שלו – המנין דששה ימים, כן הוא בנוגע לקדושת השבת (גם כאשר מבורר זמנו) אשר נעשה הוא ע"י שישראל מצווין עליו).

ומזה מובן בנוגע לשבת שבו ניתנה תורה אשר מכיון שהציווי שנצטוו במרה נתבטל בשעת מ"ת והציווי שנצטוו במ"ת לא הי' יכול לחול על השעות שקודם מ"ת, ורק על השעות שלאחר"ז, הרי ממילא לא הי' אפשר לחול כלל, וכסברת המכילתא (והכתוב מחללי' – הרי הוא רק בפ' תשא, ולא בשעת מ"ת) "הואיל וחללנו מקצתה נחלל כולה"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי ענין שבת (אף שהיא מקדשא וקיימא)" – מחק את התיבות "אף שהיא", וכתב:

[(]**לחידודא עכ"פ) י"ל דממכילתא זו ילפינן דשבת** [מקדשא וקיימא] **מכאן ולהבא).**

(ב) על מה שכתבו: "אשר על ידם דוקא נמשך ענין השבת" – מחק את התיבות "נמשך ענין", וכתב:

[אשר על ידם דוקא] **נעשית מציאות יום** [השבת]

(ג) על מה שכתבו: "אין נמשך השבת למטה" – מחק תיבת "נמשך", וכתב:

[אין] **מציאות יום השביעי** [השבת למטה]

(ד) על מה שכתבו: "והובא הוכחה ע"ז אשר מציאות השבת תלוי' בישראל ממה שאמרו (שבת סט, ב) הי' מהלך במדבר כו' מונה כו'" – מחק תיבת "בישראל", וכתב:

[והובא הוכחה ע"ז אשר מציאות השבת] **שייכת ו**[תלוי'] **במנין** [ממה שאמרו (שבת סט, ב) הי' מהלך במדבר כו' מונה כו']

(ה) על מה שכתבו: "וכמו שהוא לגבי קביעת הזמן דשבת כו'" – מחק את התיבות: "לקדושת", "נ(עשה) הוא"; וכתב:

[וכמו שהוא לגבי קביעת הזמן דשבת (בנוגע ליחיד כשאינו יודע מתי שבת) אשר קביעתו נעשית ע"י הפעולה שלו – המנין דששה ימים, כן הוא בנוגע] **למציאות** [השבת (גם כאשר מבורר זמנו) אשר] **צ"ל איזו** "[עש]י[ה]" – **עכ"פ – איזו נפק"מ ע"פ תורה** [ע"י שישראל מצווין עליו]

(ו) על מה שכתבו: "והכתוב מחללי' – הרי הוא רק בפ' תשא, ולא בשעת מ"ת" – מחק את התיבות "הוא רק", וכתב:

[והכתוב מחללי' – הרי] **נאמר** [בפ' תשא, ולא בשעת מ"ת]

(ז) על כללות הענין, כתב:

הושמטה הנקודה העקרית – דהמדובר הוא ב"מציאות" (המיוחדת במינה) דהזמן – דמההסברה בספה"ע (דצ"ל ספירה ע"פ תורה (משא"כ נכרי, או יהודי שסופר לא לעומר) – וזו עושה הזמן למציאות תורתית) – וגם בש"ק נאמר וביום השביעי, וישבות ביום השביעי. אלא שחלוקים דשבת מקדשא וקיימא ואין זקוקה לישראל דיקדשונה. אבל בנדון המכילתא דקוב"ה אומר דאף דשבת וינפש – אין זה שייך לבנ"י בשבת זו (ואדרבא מחוייבים – לא לשבות) – וא"כ אין כאן ענין תורתי שייעשה מציאות "יום השביעי".

[2] במכתבם כתבו – "שאלות":

"אם ההוכחה מדין "הי' מהלך במדבר" הוא רק לשיטת הרדב"ז (ח"א סי' ע"ו) משא"כ לשיטת רש"י (שבת שם) שהוא רק לזכרון בעלמא, וכן פסק אדה"ז (סי' שד"מ) שהוא רק מדרבנן, אין לכאורה ראי' מדין זה, אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הוא רק לשיטת הרדב"ז (ח"א סי' ע"ו) משא"כ לשיטת רש"י כו'" – מחק את התיבות: "רק", "משא"כ"; וכתב:

[הוא לשיטת הרדב"ז (ח"א סי' ע"ו)] **וגם** [לשיטת רש"י (שבת שם) שהוא] – **האיסור** – [רק לזכרון בעלמא] **אבל ע"פ ציווי דרבנן**

ובדוגמת (להמ"ד) דספה"ע בזמה"ז דרבנן וחה"ש דקביעותו תלוי' בזה מה"ת (ומעין – ולא ממש – דקנין דרבנן מועיל לדאורייתא)

(ב) על מה שכתבו: "וכן פסק אדה"ז (סי' שד"מ) שהוא רק מדרבנן", כתב:

וע"פ הסברה הנ"ל יומתק הדיוק: מונה ששה ימים – דלכאורה – מיותר לגמרי.

[3] במכתבם כתבו:

"אם ההוכחה מדין זה הוא נכון כפי שרשמנו, כי לכאורה שני ענינים שונים הם, דענין הי' מהלך כו' הוא בנוגע לקביעת הזמן דשבת (של יחיד) אשר זה נעשה (כשאינו יודע) ע"י פעולת האדם בפועל כשמונה כו', ואילו בנדו"ד המדובר הוא בנוגע לקדושת השבת (של כלל ישראל) אשר זה נעשה ע"י שישראל מצווים עליו (ולא ע"י פעולה שלהם בפועל, וכמש"ת בהשיחה אשר בנוגע חילול שבת במזיד אין צריך הלימוד ד"מחללי") וכל הדמיון הוא רק בנוגע לזה אשר ענין השבת תלוי בישראל, ומהי ההוכחה כ"כ מענין אחד להשני?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על כללות הענין, כתב:

באם אין ציווי וכו' – אין תוכן (תורתי) בהמנין ובהמציאות דהזמן (בתור שבת) היינו בדוגמת המונה הימים דקודם חה"ש (ומכוון) שלא לספה"ע

(ב) על מה שכתבו: "ואילו בנדו"ד המדובר הוא בנוגע לקדושת השבת", כתב:

[בנוגע ל]**מציאות** [קדושת השבת]

(ג) על מה שכתבו: "ומהי ההוכחה כ"כ מענין אחד להשני", כתב:

דשבת שייך לענין המנין (מנין ע"פ תורה – היינו בנפק"מ בד"ת)

[4] במכתבם כתבו:

"במדרש לקח טוב הלשון הוא "שאם חילל חצי שבת מחמת אונס יכול יחלל שאר היום". והנה ממש"כ "מחמת אונס" מוכח להדיא כמש"ת בהשיחה שבנוגע למזיד אין צריך להלימוד דמחללי'. אבל מהלשון שאם "חיללו" כו' משמע שמדבר גם בנוגע ליחיד – אם הלקח טוב חולק על המכילתא וס"ל שגם בנוגע כל יחיד קדושת השבת חל עליו רק ע"י שמצווה הוא בו, ולפי"ז קטן שנתגדל באמצע השבת יהי' מותר במלאכה מדאורייתא?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "הלקח טוב חולק על המכילתא", וכתב:

זהו – כמובן – א"א. דכוונת הקס"ד דהמכילתא הוא: אם המעל"ע דשבת הי' נקודה אחת (וכפי' הרגצובי) – אלא שאז "הקיפו אר"י" הוא לאו דוקא "חללו ישראל" לאו דוקא וכו'. והדוחק – מובן. וגם לגירסת הילי"ש "הקיפו ערי ישראל" – אינו מובן: דהול"ל סתם: חילל (מקצת) שבת כו'.

(ב) סימן את התיבות: "קטן שנתגדל באמצע השבת יהי' מותר במלאכה מדאורייתא", וכתב:

מופרך. והיפך הש"ס דיבמות וכו'.

[5] במכתבם כתבו:

"לפי משנ"ת בהשיחה, בשבת שניתנה בו תורה לא הי' כל הדין דשבת (בהשעות שלאחר מ"ת), לפי"ז פירוש לשון הגמרא (שבת פו, ב) "בשבת ניתנה תורה לישראל" הכוונה ביום השביעי (ולא "בשבת"). ולכאורה: א) ממש"כ שם "בעיצומו של יום" משמע קצת לכאורה אשר הציווי "זכור וגו'" הי' על יום זה גופא. ב) בכמה מקומות בדא"ח מובא המאמר "בשבת ניתנה תורה" לענין השייכות דשבת למ"ת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "בשבת שניתנה בו תורה לא הי' כל הדין דשבת (בהשעות שלאחר מ"ת)", כתב:

[בשבת שניתנה בו תורה לא הי' כל הדין] **והציווי על בנ"י** [דשבת (בהשעות שלאחר מ"ת)]

(ב) על מה שכתבו: "לפי"ז פירוש לשון הגמרא (שבת פו, ב) "בשבת ניתנה תורה לישראל" הכוונה ביום השביעי (ולא "בשבת")" – מחק את התיבות "ביום השביעי (ולא")", וכתב:

[לפי"ז פירוש לשון הגמרא (שבת פו, ב) "בשבת ניתנה תורה] **מלמע'** – [לישראל" הכוונה "בשבת"] **כי זהו ע"ש ש"בו שבת"**

והראי' שגם במצרים קודם שנצטוו במרה – נא' ע"ז "השבת" (נסמן בתו"ש בשלח טז, כט).

(ג) על מה שכתבו: "משמע קצת לכאורה אשר הציווי "זכור וגו"' הי' על יום זה גופא" – מחק את התיבות: "הציווי", "על"; וכתב:

[אשר] **האמירה (עיי"ש – דבלאה"כ מוכח כן)** ["זכור וגו"' הי'] **ב**[יום זה גופא]

[6] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קושיא אחת עקרית ישנה על הביאור וגם פשוטה – ודוקא זו לא הוזכרה!!

והיא – אפילו להקס"ד דהמכילתא דחוללה מקצתה – נחלל כולה באיזו מלאכה שתהי' (אף שאינה שייכת כלל למלחמה בהמקיפים – ויומתק ע"פ המ"ד דהבערה לחלק יצאת (ונוסף על שזה נאמר ממשה לישראל, וא"כ ה"ז לאחרי פ' מחללי' – שאמר ה' למשה) – ס"ל שהוא רק לחלק בעונשין):

א) הרי כבר הייתה המציאות דש"ק קודם שחיללוה (שהרי ל"ק דהמקצת הוא בתחלת השבת דוקא) – וי"ל דכמו דלסברא זו – השעות שלאחרי החילול ג"כ כולן מחוללות – כן גם נעקרת מעיקרא קדושת השבת, דכולה קדושה אחת (ואולי – גם נקודה אחת דכל בנ"י). וכמה דוגמאות (ולא – ממש): באם אכל באמצע תענית – גם הזמן דלפניו אינו עת רצון.

ב) הרי בכ"ז ישנה למציאות דשבת ע"י המ"ע שבה, קרבנות וכו'.

וע"כ – (כיון שמביא במכילתא מקרה בלתי רגיל כלל וכלל) – דס"ל להמכילתא כפשוטי' דכל קראי דשבת – דענין השבת הוא להיות בדוגמת "וישבות מכל מלאכתו". וגם ואפילו ה"ויקדש אותו" הוא ג"כ אך ורק מפני "כי בו שבת מכל מלאכתו". וכן בעשה"ד: וינח גו' ע"כ גו' ויקדשהו. ועוד.

ואף את"ל דהמ"ע וקרבנות לא הוי טפל עד כדי כך – דבטל עיקר בטל טפל, אבל אין המציאות שנעשית ע"י העיקר (קדושה חמורה – עד כדי איסור מלאכה – דעונשו מיתה) יכולה להעשות ע"י טפל.

ואינו דומה להנ"ל דספה"ע דרבנן מהני לחה"ש דאורייתא: 1) בספה"ע הדרבנן הוא לפני יום החה"ש, ופעולתו דהדרבן נגמרת לפני הדאורייתא משא"כ בנדו"ד שצ"ל פעולת הטפל בב"א עם התהוות העיקר. 2) כמו דהלל קבע כל הר"ח ואדידי' סמכינן – כן גם בנוגע לספה"ע. ועוד י"ל.

יש לברר בנוגע לקרבנות וכיו"ב דיוהכ"פ דחנוכת ביהמ"ק דכל בנ"י אכלו וכו' – וללמוד לנדו"ד. ואין כ"מ.

ריח

[לאחר ש"פ נשא, ט' סיון, תשכ"ו]

מענה להמניחים על מכתבם בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ נשא: "נתבאר בהשיחות דש"פ נשא, שכוונת רש"י במה שמביא מיסודו של ר"מ הדרשן הוא לתרץ הקושיא מדוע הקריבו כל הי"ב נשיאים אותן הקרבנות. דמכיון שהקרבנות שלהם היו חלוקים בעניניהם הרוחנים, בכל שבט לפי ענינו – שלכן הוכפל בתורה י"ב פעמים, כי הם י"ב ענינים שונים – הוצרך להיות חילוק גם בגשמיות (ובמכ"ש מצבע מפת הדגל, אשר "לא צבעו של זה כצבעו של זה" (רש"י במדבר ב, ב)). ועל זה מתרץ רש"י (עפ"י ר"מ הדרשן), אשר כל הדברים שבקרבנות הנשיאים, הם ענינים כללים המסתעפים לכמה פרטים, וכל נשיא כיון לפרט אחר. שאלות . ." (מצילום כתי"ק – תשורה שפירא ח' סיון תשס"ב ע' 7-6. ס' "שערי ישיבה גדולה" ח"ל ע' 390-389):

[1] במכתבם כתבו:

"לפי"ז נמצא לכאורה, אשר התחלת הדיבור בפירש"י הוא בהתיבות "קערת כסף" (כי תיבות אלו קשים לרש"י, למה הביא נתנאל קערת כסף כמו נחשון, ועל זה הוא מתרץ "מנין אותיותיו כו'"). ולא שהוא המשך אחד עם מ"ש קודם (בד"ה הקריב) "וביסודו של ר' משה כו'", כי על התיבות "הקריב את קרבנו" א"צ לכל הרמזים של ר"מ הדרשן, והתיבות "וביסודו כו'" הוא <u>סיום</u> דיבור הראשון, וכוונת רש"י בזה הוא רק להביא הוכחה למ"ש קודם "שהם נתנו עצה כו'", שכן מצא ביסודו של ר"מ הדרשן.

אם נכון, כי לפי"ז הוצרך לכתוב בקיצור "וכן מצאתי ביסודו של ר"מ הדרשן"? – (בגור אריי כתב שהוא דיבור אחד וכוונת רש"י בהעתקת הרמזים הוא לבאר את ה"עצה", שהיא עצה טובה, כי מרמזת לכל הענינים כו')".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי על התיבות "הקריב את קרבנו" א"צ לכל הרמזים של ר"מ הדרשן" – סימן קו תחת תיבת "לכל", כתב:

כ"א רק ל"דהשיאן עצה"

(ב) על מה שכתבו: "וכוונת רש"י בזה הוא רק להביא הוכחה למ"ש קודם "שהם נתנו עצה כו"" – מחק את התיבות: "הוכחה", "קודם"; וכתב:

[וכוונת רש"י בזה הוא רק להביא] **מקור** [למ"ש] **אח"ז** ["שהם נתנו עצה כו"]

(ג) על מה שכתבו: "אם נכון, כי לפי"ז הוצרך לכתוב בקיצור "וכן מצאתי ביסודו של ר"מ הדרשן"" – על תיבת "בקיצור", כתב:

?

[וכן מצאתי] **אריכות יותר מ"ע"כ"**

(ד) על מה שכתבו: "בגור אריי כתב שהוא דיבור אחד", כתב:

א) עפ"ז צריך לשבש כל הדפוסים – שנסמן פרש"י לפסוקי נתנאל. ב) באם כ"ז הוא בפסוק <u>אחד</u> – מאי קמ"ל הסיום: "ע"כ מצאתי כו'

(ה) על מה שכתבו (מפירוש הגור-אריי): "וכוונת רש"י בהעתקת הרמזים הוא לבאר את ה"עצה", שהיא עצה טובה, כי מרמזת לכל הענינים כו"", כתב:

לא זכיתי להבין: א) באם לא היו כל רמזים – עצה היא וטובה – להקריב ולחנך המזבח. ב) באם אין <u>כל</u> האריכות מוכרחת <u>על אתר</u> ע"ד הפשט – מסתפק רש"י בציון ומ"מ (מביא רק ההתחלה) [ר"פ שמיני שם. וב'. ובפרשה זו <u>עצמה</u> (ז, יב)

[2] במכתבם כתבו:

"מדוע צריך לבאר ב"קערת כסף" את הכלל – אדה"ר, וגם את הפרטים – תולדותיו. וכן במזרק – נח (כלל) ושבעים אומות (פרטים), בכף – תורה (כלל) ועשה"ד ותרי"ג (פרטים). (ובכל ענינים אלו, מרומז הפרטים גם בהדברים עצמם (לא רק בפירש"י), "שלשים ומאה משקלה"; "שבעים שקל" וכו'. וכן גם בזבח השלמים, שנרמז בו גם פרטיו: בקר שנים אילים עתודים וכבשים, שלש חמישיות). משא"כ בפר איל וכבש מספיק רק הכלל – אברהם יצחק ויעקב, ואינו מבואר (לא בפירש"י וגם לא בהדברים עצמם) התולדות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "ואינו", "לא בפירש"י וגם לא בהדברים עצמם"; ועל התיבות: "אברהם יצחק ויעקב", כתב:

כי נקראו <u>אבות</u> [בכ"מ <u>בפי'</u> בחומש. וראה פרש"י ר"פ וארא] היינו ש[<u>מבואר</u>] שיש [תולדות]

[3] במכתבם כתבו:

"לפי משנ"ת בהשיחה, כוונתו של רש"י (אינה שנתנאל כיון אותם הכוונות של ר"מ הדרשן, כי אם) להראות אשר דברים אלו הם ענינים כללים המסתעפים לכמה פרטים, וכל נשיא כיון לפרט אחר.

– לפי"ז, למה הוצרך רש"י לכתוב "כנגד כהנים לויים וישראלים וכנגד תורה נביאים וכתובים". דלכאורה, בכדי להראות אשר זבח השלמים מסתעף לכמה פרטים, הי' מספיק לכתוב רק "כהנים כו'" גרידא, או "תורה כו'" גרידא. (דבאמת, גם אם הי' מפרש רק שבקר שנים הם כנגד משה ואהרן כו', היו כבר רואים שזבח השלמים מסתעף לשני פרטים, אלא שרוצה לפרש אשר <u>בכל</u> הענינים שבשלמים – בקר שנים, אילים עתודים וכבשים, שלש חמישיות – רואים אשר זבח השלמים מסתעף לפרטים שונים. אבל באותו הענין <u>עצמו</u> – אילים עתודים וכבשים – למה צריך <u>לשני</u> רמזים)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "בכדי להראות אשר זבח השלמים מסתעף לכמה פרטים"; סימן בעיגול את התיבות: "לפי"ז למה הוצרך רש"י לכתוב", סימן קו תחת תיבת "לפי"ז" – וכתב:

!?

מהו הקישור? <u>בלאה"כ</u> צריך ביאור ש[הי' מספיק לכתוב רק "כהנים כו'" גרידא כו']

(ב) סימן קו תחת תיבת "רואים", וכתב:

!?

(ג) על תיבת "מסתעף", כתב:

!?

(ד) על התיבות "לשני פרטים", כתב:

– הרי הי' בקר <u>אחד</u> לפרט <u>אחד</u>!

[4] במכתבם כתבו:

"במשנ"ת בהשיחה אשר הכתוב מחללי' (והלימוד מכתוב זה אפילו כהרף עין) נתחדש אח"כ ולא במ"ת, איך זה מתאים עם משנ"ת בכמה שיחות (וגם בהשיחה דאחש"פ ש.ז. אשר הדין דלחם עוני, אף שכתוב בפי' ראה,

הי' גם במשך כל המ' שנה) אשר כל המצות בכל פרטיהם היו כבר בעת מ"ת?

ב) בתורה שלימה (יתרו יט, אות ס) הביא מכמה ראשונים (שו"ת מהר"מ, רוקח, פענח רזא) שמקשים איך חזרו ישראל לאחוריהם י"ב מיל, מצד איסור תחומין. ולפי משנ"ת בהשיחה, אשר בשבת שבו ניתנה תורה היו מותרים במלאכה, אין מקום כלל לקושיא זו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "נתחדש אח"כ", כתב:

<u>אבל</u> <u>בסיני</u> (<u>כמפורש</u> בקרא)

[. .] **בעת** [. .] **עשה"ד – <u>בוא"ו</u> סיון?! לפי קס"ד זו – מה עשה משה בהר מ' מעל"ע?**

(ב) על מה שכתבו: "אשר כל המצות בכל פרטיהם היו כבר בעת מ"ת" – מחק את התיבות "בעת מ"ת", וכתב:

בסיני (הובא בפירש"י ר"פ בהר) [. .]

ריט

[לאחר ש"פ נשא, ט' סיון, תשכ"ו]

מענה לר' שרגא פייוויש רימלער על מכתבו בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ נשא (מצילום כתי"ק – תשורה רימלער י"ד סיון תשס"ה ע' 19):

[1] במכתבו כתב:

"בקשר לשיחת ק' כ"ק אדמו"ר שליט"א במעלת הש"ק שאחרי חה"ש, ומעלתה לגבי השבת שבו ניתנה התורה, שאז הי' מעלי שבתא קודם ציווי' מסיני, ובמילא הי' רק <u>יום</u> השבת לאחרי הציווי, ומכיון שזה הי' לפני הציווי של מחללי' וגו', והציווי ממרה כבר בטלה, נמצא מזה שאותו יום השבת איננו בקדושתה.

ואולי בזה יש לתרץ התמי' למה ניתנה התורה בשבת, ע"פ הטעם למה ניתנה תורה במדבר דוקא ולא במקום ישוב בנ"א, שאילו ניתנה תורה בישוב, הי' מקום לומר שהתורה שייכת או מתאימה רק לישוב פלוני ואינה שוה בכל מקום, ולכן ניתנה במדבר שאינו ישוב כלל ללמד ולשלול טעות הנ"ל, כ"א שזה שוה בכל מקום. וא"כ כמו שבבחינת מקום ניתנה

תורה לא בהמעולה שבמקום כ"א בהפחות שבו, כמו"כ לכאורה הי' צריך להיות בבחי' זמן שינתן בזמן כזה לשלול הטעות שזה שייך רק בזמן של מנוחה ושבת, כ"א דוקא בזמן שעסוקים בל"ט עובדין דחול.

וע"פ שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרי ניתנה תורה ביום חול אע"פ שזה הי' ביום שביעי, ומתורץ התמי'. האם זה נכון".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "נמצא מזה שאותו יום השבת איננו בקדושתה", כתב:

[שאותו יום השבת] – **<u>מהרגע דמ"ת</u>** – [איננו בקדושתה]

(ב) על התיבות: "הרי ניתנה תורה ביום חול", כתב:

אבל מקודש יותר ולא עוד אלא שהי' שבת <u>ממש</u> עד <u>הרגע</u> דמתן תורה

(ג) על מה שכתב: "האם זה נכון" – מחק את התיבות "האם זה", וכתב:

אינו [נכון]**, כיון שבש"ס ובכ"מ <u>מודגש</u> <u>שבשבת</u> ניתנה תורה.**

[2] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ במדבר (לעיל מענה ריג):

"בהמשך לביאור פירש"י עה"כ ואתם תהיו לי וגו'. הנה בהצעתי לפ' שלרש"י הי' קשה לפ' כהנים כפשוטו, דא"כ איך דורש זאת מכל ישראל, וע"פ הוכחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שא"א לומר שזה דבר מופרך ומושלל בהחלט, אז יש לתקן שקשיא לפ' כן, ולא מפני שזה אי אפשר כלל, כ"א מפני שאין זה קרוב כ"כ לפשט לפ' שדורש מכל ישראל להיות כהנים כפשוטו. וע"פ ההבדל שבין רש"י לשאר פשטני המקרא, בקירוב לפשט, יש מקום לשאר הפשטנים לפ' כהנים כפשוטו, וגם מובן למה מוכרח רש"י כאן להביא ראי' ממק"א. וגם זה שבתחילה הי' בפו"מ כל ישראל כהנים (אע"פ שלא זכיתי להבין דברי קודש שציין כיסוד לזה פירש"י ג' ח', וגם איך מתווכים זה עם זה שמעיקרא הי' העבודה בבכורות) הרי נצטרך לומר שסגולה וגוי קדוש נתקיים וממלכת כהנים לא נתקיים.

ובדבר הכפל, הרי לכאורה אחרי שהפסיק ב"כי לי כל הארץ" וכפירש"י הרי לכאורה צריך לזה ואיך סגי בלא"ה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "כהנים כפשוטו", וכתב:

<u>בפ' יתרו</u> – פי' הנגשים אל ה' (<u>ולא</u> אהרן ובניו – שנתקדשו <u>אח"ז</u>).

(ב) על מה שכתב: "וע"פ הוכחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שא"א לומר שזה דבר מופרך ומושלל בהחלט", כתב:

ואדרבא דוקא לפירש"י נתקיים כן בפו"מ (דשלוחו של אדם כמותו – וגם ע"פ פשט)

(ג) סימן בעיגול את התיבות: "קרוב כ"כ לפשט", וכתב:

!?

זהו הפשט ממש

(ד) סימן בעיגול את התיבות: "צריך לזה", וכתב:

? – וכי איך הי' אפשר לפרש באופן אחר באם לא הי' כופל "ואתם תהיו לי"?!

רכ

[לאחר ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, תשכ"ו]

ממענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ בהעלותך (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" ח"ל ע' 391-392. תשורה ריבקין ט"ז כסלו תשע"ח ע' 33):

[. .] בסוג זה אין מדובר בפ' זו (ובתשב"כ בכלל), כיון שאינו מעין שאלת האנשים כלל, משא"כ בנוגע לדרך רחוקה שעכ"פ שווים שצ"ל הענין בטל קודם פ"ש וגם ע"ז מעיר (ובספרי – היינו אפילו באופן הלימוד דהלכות דאין להקפיד כ"כ בהשייכות דהענינים [. .] בפשטות): טמא לנפש זה דבר ששאל או בדרך רחוקה זה דבר שלא שאל.

רכא

[לאחר ש"פ שלח, כ"ג סיון, תשכ"ו]

מענה להמניחים שכתבו: "בהשיחה בפירש"י (שלח יג, ט) בתחלתה, דייק: בשביל מה הוצרך רש"י להביא ראי' משני פסוקים שויהס הוא לשון שתיקה, ואינו מסתפק בזה עדיין, ומוסיף "כן דרך בני אדם כו'". – לא נתבאר עדיין תירוץ על זה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ולכן בהר"ד להשמיט גם הקושיא.

רכב

[כ"ו סיון, תשכ"ו]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ (קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ ואתחנן תשע"ד ע' 14):

[1] במכתבו כתב: "הנה אשתקד השתדלתי בראדיא סטיישאן בההרים (ליבערטי מאנטיסעלא) WVOS ונתנו 15 מינוט בלי תשלום להשמיע מהשיחות קודש של כ"ק אד"ש, ואחרי שהתחלתי בזה באמצע הקיץ הי' רק 4 שידורים (ואתחנן, עקב, ראה, שופטים) . . והנני עתה בשאלה אם להתחיל להשתדל בזה גם השתא, וכשנתחיל בההשתדלות עתה (ובפרט אחרי שכבר נתנו אשתקד) אפשר יתנו על כל הקיץ היינו – 8-9 שבועות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", והשאיר את התיבות: "להתחיל להשתדל בזה גם השתא", וכתב:

כמובן ופשוט.

[2] במכתבו כתב: "והנני מחכה על תשובת ועצת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ.

רכג

[כ"ח סיון, תשכ"ו]

מענה להרב אברהם מיכאל הלפרין בקשר לבניית המקוה בעיר עתלית (תשורה הלפרין כ"ד סיון תשע"ח ע' 28):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ביצוע בניית המקוה", וכתב:

ויהא בשטומו"צ

אזכיר עה"צ

רכד

[לאחר ש"פ בלק, י"ד תמוז, תשכ"ו]

מענה להת' זאב יחזקאל הכהן כ"ץ שכתב: "אבי שיחי' בקשני להודיע שבעמוד ג' מהשיחה שהכניס היום, כשהמדובר ע"ד אפר פרה שהו"ע דרשות, בהגה"ה אחרי 1) ציין לחינוך מצוה שצ"ז ששם כתוב שמצוה לעשות את הפרה ולשרפה" (מצילום כתי"ק – תשורה באטלער ו' תשרי תשע"ח ע' נז-נח):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "לעשות את הפרה ולשרפה", וסימן שני קווים תחת תיבת "הפרה"; וכתב:

ואי"ז שייך כלל לפרש"י (ולמדרש) שהמדבור במצות שעושים בעפר (ולא בפרה, אף שתכליתה האפר) ואין נעשית פעמים רבות ושייך למצות מי נדה (שבחינוך שם), אלא – שכמדובר בההתועדות אינה מצוה חיובית (וכן עפר סוטה) – [נוסף על שבשתיהם – המצוה והשם הוא ע"ש המים ולא העפר].

מהיר

רכה

[ט"ז תמוז, תשכ"ו]

מענה להת' שלום דובער הלוי וולפא שכתב אשר הניתוח שעבר אביו הי' בהצלחה בעז"ה, וביקש ברכה שיבריא ויחזור לאיתנו (תשורה פרומר ז' אד"ר תשס"ג ע' 33):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט, אזכיר עוה"פ עה"צ.

רכו

[י"ט תמוז תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "אבקש הוראתו אם לנסוע לשליחות המל"ח".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת הנהלת הישיבה. חתת?

[2] במכתבו כתב: "זה כמה שבועות הפרעה בראיי . . אבקש את ברכת הרבי לרפואה שלימה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 אזכיר עה"צ [לרפואה שלימה]

רכז

[לאחר ש"פ פנחס, כ"א תמוז, תשכ"ו (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"א ע' 333. קונטרס שי"ל ע"י מערכת "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ פנחס תש"פ ע' ג-ה):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה, במ"ש רש"י בפירושו השני "ראוי' היתה פרשה זו להכתב ע"י משה כו'", שדיוק לשון "להכתב" הוא (ולא להאמר), כי גם לפירוש זה אפשר שנתעלמה הלכה ממנו. דאל"כ יוקשה דיוק לשון הכתוב "משפטן" (ולא דברן). ולכן כתב רש"י הלשון "להכתב", דבנוגע לאמירת הפרשה, לאזט עס רש"י אפן ולא נחית בזה.

לא תפסנו מהו הכוונה במה שנאמר "אַז רש"י לאזט עס אפן ולא נחית בזה". דמלשון זה משמע שהכוונה הוא, שבנוגע לאמירה אפשר ללמוד כמו שרוצים. דלכאורה, ממ"נ: באם גם בפירוש השני רוצה לתרץ דיוק הלשון משפטן ולא דברן, הרי נוגע להדגיש אשר רק נכתבה ע"י בנות צלפחד, אבל אמירתה הי' קודם לכן (און ניט לאזן עס אפן), ובאם, בפירוש השני אינו רוצה רש"י לתרץ דיוק זה ד"משפטן", הרי אינו צריך גם להפירוש ד"זכו בנות צלפחד כו'", כמו שאינו מפרש במגדף ומקושש עצים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "דלכאורה, ממ"נ: באם גם", "רוצה"; וכתב:

ועד"ז אפ"ל לאזט אָפן ל[פירוש השני] **שמוכרח גם הוא** [לתרץ דיוק הלשון משפטן ולא דברן]

(ב) מחק את התיבות: "הרי אינו", "כמו", וסימן-השאלה; וכתב:

ובכ"ז [צריך גם להפירוש ד"זכו בנות צלפחד כו"] **(אף** [שאינו מפרש במגדף ומקושש עצים]**)**

כמה שניות "התבוננו" בקושיא זו? ממש כפרש"י בפסח שני, שבפרש"י זה נדבר בהתועדות זו עצמה ובארוכה!

[2] במכתבם כתבו:

"חסר ביאור – בפירוש השני – מפני מה הוצרכה תחילה להאמר ההלכה למשה, ושתתעלם ממנו, הרי הי' אפשר, שלא תיאמר לו מלכתחילה (וכמו שהי' בנוגע להפרשה דפסח שני, אשר מכיון שזכו האנשים השואלים, לא נאמרה פרשה זו מקודם), ומפני מה הגיע ככה למשה שתתעלם ממנו הלכה? (בשלמא, בנוגע להדין דבועל ארמית, אפשר לומר, שבאם לא היתה נאמרת לו ההלכה מקודם, הרי לא הי' יודע מזה גם פנחס – אף שגם שם דרוש ביאור: באם למשה לא הי' מגיע עונש, מפני מה נתעלמה ממנו הלכה, והכי בשביל זכותו של פנחס יהי' הפסד למשה חנם?).

– אם הכוונה, דבאם לא היתה נאמרת עדיין, לא היתה כתובה גם במרום. ובמילא, לא הי' נאמן. אם נכון. כי (א) עדיין יוקשה, דמ"מ מפני מה הגיע לו הפסד, באם לא הי' מגיע לו עונש? (ב) למה לא הי' יכול להיות הכתיבה במרום, מבלעדי האמירה למשה, ומה תלוי זב"ז? (ג) להטעם דמעשה אחרינא בהדא, הי' נאמן גם בלא"ה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "חסר ביאור", וכתב:

י"ל כי מפורש הוא – לאופן זה דאין פי' הב' עוקר לגמרי פי' הא', וחכה לט' שנה אולי יעשה תשובה. (אף שעדיין קשה – דבנתיים אפשר שאחרים יכָשלו לומר כן כיון שרואים שלא נפרע) אלא שאז אינו גלאַט כ"כ לומר שפרשה זו עצמה שנפרע בה ראוי' להאמר כו' – ולכן חוזר לפי' הא' שאין זכות לבנות צלפחד כו'.

ועוד אפ"ל, אלא שכנראה ליגען זיי ניט בכל הענין.

(ב) על מה שכתבו: "מפני מה הוצרכה תחילה להאמר ההלכה למשה, ושתתעלם ממנו", כתב:

הרי מפורש בפרש"י "כאן נפרע"

(ג) על מה שכתבו: "מפני מה נתעלמה ממנו הלכה, והכי בשביל זכותו של פנחס יהי' הפסד למשה חנם", כתב:

– יש לקשר זה (ותלוי) בב' הדעות בחטא בשביל שיזכה חברך.

רכח

[לאחר ש"פ פנחס, כ"א תמוז, תשכ"ו (2)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס (מצילום כתי"ק – ס' "שערי ישיבה גדולה" חכ"א ע' 336-334. קונטרס שי"ל ע"י מערכת "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ פנחס תש"פ ע' ו-י):

[1] במכתבם כתבו:

"א. נתבאר בהשיחות בביאור פירש"י בפ' בהעלותך, אשר טענתם "למה נגרע" ו"לבלתי הקריב את קרבן ה'" היו שני טענות שונות. בתחילה, ידעו רק אשר הפסח הוא "זבח" (כמ"ש בפרשת בא יב, כז), ושה"זבח" צריך לשחטו בעזרה (כמ"ש בפ' אחרי יז, ג-ה). ומכיון שהטמא אינו יכול ליכנס לעזרה, במילא ידעו שאין יכולים לשוחטו – "ולא יכלו לעשות הפסח". אלא שמ"מ אמרו "למה נגרע", שישחוט אחר עבורם, ואח"כ, יעשו הם עצמם שארי הענינים שבפסח, היינו שיזרקו את הדם בעצמם. כי חשבו שזריקת הדם א"צ להיות בעזרה, ואפשר גם במקום אחר, וכמו פסח מצרים שהי' על המזוזות ועל המשקוף. ועל זה השיבם משה "אין קדשים קרבים בטומאה", והוא שמשה חידש להם, אשר הפסח הוא (לא רק "זבח" בעלמא, כי אם, גם) "קרבן ה'" – קדשים, שצריך להיות נקרב בעזרה ובטהרה. ואז אמרו "לבלתי הקריב את קרבן ה'" – "יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים כו'", דאף שהוא קרבן ה' וצריך ליזרק בעזרה ובכהנים טהורים, מ"מ, יזרק הדם עלינו, שהכהנים יזרקו את הדם עבורם.

אם נכון כמו שנרשם כאן, כי:

(א) מהו הפירוש בתשובת משה "אין קדשים קרבים בטומאה". דלכאורה, מה בכך אשר הפסח הוא "קרבן ה'" (קדשים) וזריקתו צ"ל בטהרה, והרי גם ישראלים הטהורים לא זרקו בעצמם את הדם, רק הכהנים זרקו עבורם, ומהו החסרון בזה שהם טמאים. ומהו הפירוש ב"אין קדשים קרבים בטומאה"? (באם הכוונה, שמשה אמר להם שאין קדשים קרבים על מי שהוא טמא, כי כן הוא הדין דקדשים, הרי לא הי' להם לומר עוד פעם "יזרק הדם עלינו"?) . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "מהו הפירוש בתשובת משה "אין קדשים קרבים בטומאה"", כתב:

כפשוטו (שהרי בפרש"י עה"ת מדובר כאן) שכשיש טומאה – אין קדשים קרבים, שהם הפכם. (י"ל דוגמא: כפרה על שציער עצמו מן היין (פרש"י נשא ו, יא) מביאה רק לאחר שנטהר דוקא). וע"ז הקשו דמנ"ל הא: דלמא רק בנוגע לעצם פעולת ההקרבה (לנ"א והאכילה) – אבל לא לענין דלהקריב קרבן (ושאני נזיר כו' – וע"ד המבואר בספרי כאן בדרכי לימוד ההלכה – או ששם מפני שלא נזהר כו')

(ב) על התיבות: "ומהו החסרון בזה שהם טמאים", כתב:

– טומאה וקרבן (ומקדש) סתירה זל"ז –

(ג) על התיבות: "באם הכוונה, שמשה אמר להם שאין קדשים קרבים על מי שהוא טמא, כי כן הוא הדין דקדשים, הרי לא הי' להם לומר עוד פעם "יזרק הדם עלינו"?" – מחק את התיבות: "באם", "הרי לא", "לומר עוד פעם"; וכתב:

[הכוונה, שמשה אמר להם שאין קדשים קרבים על מי שהוא טמא, כי כן הוא הדין דקדשים, הי' להם] **להקשות** ["יזרק הדם עלינו"] **וע"ד "אם שמעת כו' (פרש"י שמיני יא, יט).**

[2] במכתבם כתבו:

"(ב) בפ' אחרי (יז, ד), נאמר הלשון "קרבן לה"", וברש"י (שם, ג): במוקדשין הכתוב מדבר. ומכיון שמקודם (טרם שאמר להם משה) לא ידעו שהם קדשים, רק זבח בעלמא, מאין ידעו ששחיטתו צ"ל בעזרה (והרי נתבאר בשיחות שבשבתים הקודמות, דמ"ש "ולא יכלו לעשות הפסח" (ולא שלא הניחום) הוא שהם עצמם ידעו שאין יכולים לעשותו)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "בפ' אחרי (יז, ד), נאמר הלשון "קרבן לה"", כתב:

[נאמר] **בתחלת הפ'** [הלשון "קרבן לה""]

(ב) על מה שכתבו: "וברש"י . . במוקדשין הכתוב מדבר כו"", כתב:

[וברש"י] **ומיוסד ע"ז ההתחלה** – [במוקדשין הכתוב מדבר] **שנא' להקריב קרבן. ותיכף ממש לאח"ז (ובכ"ז "כמובן" לא שמו לב לזה) כ'**

<u>שזבחיהם</u> צ"ל לפתח אוה"מ (אלא <u>שבבהעלתך</u> נתברר – שאין זבח שלא יהי' ג"כ קרבן).

(ג) על מה שכתבו: "מאין ידעו ששחיטתו צ"ל בעזרה" – מחק תיבת "מאין", וכתב:

[ידעו] **מפ' <u>מפורש</u> כנ"ל.**

[3] במכתבם כתבו:

"(ג) בהשיחות שבשבתים הקודמים, נאמר שפירוש "אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה" הוא "אמר להם <u>מכבר</u>" (וזהו פירוש "ולא יכלו לעשות הפסח". דמכיון שידעו שאין קדשים קרבים בטומאה, במילא <u>ידעו</u> שאין יכולים לעשותו). אם בשבת זה נתבאר באופן אחר, או שלא חזרנו אז נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "נאמר שפירוש כו'" – מחק תיבת "נאמר", וכתב:

הוסיף הרושם [שפירוש כו']

(ב) על מה שכתבו: "וזהו פירוש "ולא יכלו לעשות הפסח". דמכיון שידעו שאין קדשים קרבים בטומאה, במילא <u>ידעו</u> שאין יכולים לעשותו", כתב:

[וזהו פירוש] **<u>שאא"פ לאמרו כלל</u>** ["ולא יכלו לעשות הפסח". דמכיון שידעו שאין קדשים קרבים בטומאה, במילא <u>ידעו</u> שאין יכולים לעשותו]

כי אז 1) מקומו צ"ל – בפרש"י על ולא יכלו גו'. 2) הול"ל למה נגרע <u>וגו'</u>.

(ג) מחק את מה שכתבו: "אם בשבת זה נתבאר באופן אחר, או שלא חזרנו אז נכון".

[2] במכתבם כתבו:

"ב. נתבאר בענין שנתעלמה ממנו הלכה בהדין דבנות צלפחד (והדין דבועל ארמית) דוקא – דלכאורה, הרי הי' אפשר להיות כן בהלכה אחרת, שיאמרו לו ההלכה דמקושש, מגדף ופסח שני, ושתתעלם ממנו – כי התעלמות ההלכה נוגע לא רק למשה, שבזה נפרעו ממנו (ולאלו שזכו שתאמר או תיכתב הפרשה על ידם), אלא גם לישראל, <u>מקבלי</u> ההלכה. כי כאשר מקבלים הם ממשה כשלא נתעלמה ממנו, הקבלה היא באופן נעלה יותר, מכמו שמקבלים ממנו כאשר נשכחה ממנו כו'. ולכן, בחר ה' בהלכה כזו, אשר גם אם לא היתה מתעלמת ממשה, לא היו יכולים לקבלה ממנו. והוא הנדון (דפנחס ו)דבנות צלפחד, שמשה הי' נוגע בדבר,

כי אמרו לו "והוא לא הי' גו' בעדת קרח" (וכן בנוגע לזמרי, אמר לו זו מי התירה לך). אלא שא"כ יוקשה מה הועיל מה שאמר משה אח"כ בשם ה' "כן בנות צלפחד דוברות"? ועל זה תירץ בהשיחה, שזה הועיל, לפי שאמר "כך פרשה זו כתובה לפני במרום".

ובכי"ק הוסיף, אשר (א) כך כתובה פ' זו לפני במרום היא מילתא דעבידא לגילויי' כשתיכתב ס"ת למטה שאז נאמן (יבמות עז, א). (ב) מכיון שבפ' זו נאמר גם "ואם אין לו בת גו'" הרי זה "מעשה אחרינא בהדא" שאז נאמן (יבמות צח, א).

– לא תפסנו, דא"כ הדרא קושיא לדוכתה: הרי גם אם משה הי' אומר פרשה זו, מבלי שתתעלם ממנו (כולה, כמו שאמרה עכשיו (בהוספת ואם אין לו בת)) הי' נאמן לפי שמעשה אחרינא בהדא (וכן הי' אפשר לו להוסיף שפרשה זו כתובה במרום), גם אם לא היתה מתעלמת ההלכה ממנו, וע"י שנתעלמה ההלכה ממנו הי' חסרון בהקבלה דבנ"י?

– לכאורה, מה שייך כאן "מילתא דעבידא לגילויי", מכיון שגם כתיבת הס"ת למטה הי' ע"י משה, ומכיון שנוגע הוא, הרי אינו נאמן גם בכתיבתו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת: "נתבאר", כתב:

ע"ד ההלכה (ויומתק יותר – גם בדרך הפשט)

(ב) על התיבות: "הרי הי' אפשר להיות כן בהלכה אחרת", כתב:

מאלו הד' (או בכלל?)

(ג) סימן קו תחת התיבות: "ההלכה דמקושש", וכתב:

ותו לא. ועד"ז ב[מגדף ופסח שני]

(ד) על התיבות: "הקבלה היא באופן נעלה יותר", כתב:

הלכה שלא חל עלי' שכחה מעולם (לפני כסא כבודך – ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"י).

(ה) על התיבות: "מכמו שמקבלים ממנו כאשר נשכחה ממנו", כתב:

בי"ע. בנגלה: "כותב על נייר מחוק"

(ו) על מה שכתבו: "לפי שאמר "כך פרשה זו כתובה לפני במרום"" – מחק תיבת: "שאמר"; העביר תיבת "כתובה" שתהי' לפני התיבות "פרשה זו"; וכתב:

[לפי] **ש**["כך כתובה פרשה זו לפני במרום"]

(ז) על מה שכתבו: "כך כתובה פ' זו לפני במרום היא מילתא דעבידא לגילויי' כשתיכתב ס"ת למטה שאז נאמן" – מחק תיבת "(הי)א"; וכתב:

[כך כתובה פ' זו לפני במרום] – **ו**[ה]**ו**[י] [מילתא דעבידא לגילויי' כשתיכתב ס"ת למטה], [שאז נאמן]

(ח) סימן קו תחת התיבות: "בהוספת ואם אין לו בת", וכתב:

<u>מצ"ע</u> – אין כל ענין לאמירת <u>ההוספה</u> <u>עכשיו</u> – דלא הייתה <u>שאלה</u> כזו (מפני שלא הייתה מציאות זו <u>אז</u>).

(ט) על מה שכתבו: "וכן הי' אפשר לו להוסיף שפרשה זו כתובה במרום" – מחק תיבת "וכן", וכתב:

<u>לא</u> [הי' אפשר לו] – **למשה (וי"ל – גם לה' (ע"ד המבואר בכ"מ שהגילוי למטה רק ע"י התחתונים) וכרש"י <u>בפירוש</u> שמשה <u>לא</u> ראה (ומובן שאין להקשות למה לא <u>שינה</u> ה' מדרי' משה שיראה) משא"כ לאחרי שבנות צלפחד ראו, אמר וגילה ה' שכך כתובה**

(י) על מה שכתבו: "מכיון שגם כתיבת הס"ת למטה הי' ע"י משה, ומכיון שנוגע הוא, הרי אינו נאמן גם בכתיבתו", כתב:

החילוק <u>פשוט</u> מכו"כ טעמים ומהם: וכי החשוד להטות משפט נחלת בנות צלפחד (ולא יכתוב זה בתשב"כ – וכמו דקנאין פוגעין בו) – חשוד <u>שישלול</u>, ר"ל, <u>האפשריות</u> דס"ת כשרה (ואפילו ילד קטן שאך התחיל ללמוד פרש"י מבין זה החילוק) וכל הדינים הקשורים בזה.

(יא) על כללות הענין, כתב:

והנה הרשום בסו"ס ב' הוא רק לרווחא דמילתא, כי הקושיא מעיקרא אין לה מקום (וכנראה שמהוספה בחידוד ומהעדר בשימת לב נתעלם מהמקשן הענין בב' הלכות אלו) כי – הצעת הענין: 1) <u>צ"ל</u> התעלמות הל' ממשה (להפרע, שיטול פנחס, <u>אולי</u> שיזכו בנות צלפחד). 2) <u>ד'</u> הלכות – <u>מפורש</u> שלא ידעם משה בשעת מעשה, וחמישית – <u>בתושבע"פ</u>. וצ"ע הטעם שבחר ה' דוקא בשתי אלה מבין החמש. וע"ז נת' דהם <u>נשתנו</u> מבין הה' שבהם בלאה"כ אינו נאמן כו' שנוגע כו'. וע"ז

מקשין: איפכא מסתברא: <u>אף שנוגע בדבר</u> – בכ"ז הול"ל להקב"ה לומר ההלכה <u>באופן אחר משאמרה</u>, בכדי שיהי' נאמן ובמילא כל הה' הלכות יהיו שווין בזה, ויוכל וגם יהי' ההעלם בהלכה . . . בענין <u>שאינו</u> נוגע בדבר!!

בנוגע לפנחס – אפ"ל העלם הל' בדיני משוח מלחמה או הנהגת כהן במלחמה (ע"פ פרש"י מטות לא, וא"ו) – שרק אז ורק לפנחס צריך לדעת.

לבנות צלפחד – מסעי לו, וא"ו.

[2] במכתבם כתבו:

"ג. בהשיחה הקשה מנ"ל לרש"י שנתעלמה ממנו הלכה, דלכאורה אפ"ל, שעדיין לא נאמרה לו ההלכה. וקושיא זו הקשה על פירש"י שבפרשתנו (בנוגע לבנות צלפחד) ובס"פ בלק (בנוגע לבועל ארמית).

– לכאורה, בנוגע לבועל ארמית, הרי מוכרח כן מזה שהרג פנחס לזמרי. דמזה מוכרח שכבר נאמרה הלכה זו למשה ופנחס שמע זאת ממשה (וכדפירש"י שם: מקובלני ממך), דאל"כ, בודאי לא הי' הורגו, אם לא הי' יודע את ההלכה?

אולי הכוונה בהשיחה, דמכיון שרש"י פירש שנתעלמה ההלכה על התיבות "והמה בוכים" צריך לומר שזה מוכרח מתיבות אלו (עוד טרם שלומדים פסוק השני ויראו פנחס גו'). ועל זה הקשה, מנא לי' לרש"י בפסוק <u>זה</u> שנתעלמה? (ועל זה תירץ, דבאם לא היתה נאמרה עדיין ההלכה, לא היו בוכים, ורק מכיון שנאמרה לו ונתעלמה, בכו). אם נכון?".

על התיבות "דמזה מוכרח", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

?! – כנראה לא שמו לב <u>כלל</u> דלולא חידוש פרש"י – פשטי דקראי שמעשה פנחס הי' <u>קנאה</u> <u>דחה"ש</u>. כן אפ"ל דלמד זה או דקס"ד שיש ללמוד זה במדות שהתורה נדרשת בהן (באופן שאין ידוע לנו)

רכט

[כ"ג תמוז, תשכ"ו]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אמי, עטא בת שימא לאה תחי', ביקשני למסור שמוכנה לתרום סך של אלף דולר (1000$) לערך להדפסת ספר שיחות או מאמרים וכו' לעילוי נשמת שמעי' בן זאב ארי' ע"ה, שהיום כ"ג תמוז היאר-צייט השלישי שלו. אחי, זאב ארי' בן עטא שי' ביקשני למסור ההמחאה בסך חמשים דולר ע"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א לזכות בתו פריידא הינדא בת ציפה רחל לאורך ימים ושנים טובות" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי י"ז סיון תשע"ו ע' 19):

סימן בעיגול את מה שכתב: "אמי, עטא בת שימא לאה תחי', ביקשני כו'", וכתב:

(1) ת"ח על הבשו"ט

סימן בעיגול את מה שכתב: "אחי, זאב ארי' בן עטא שי' ביקשני כו'", וכתב:

(2) למל"ח

סימן בעיגול את מה שכתב: "ביקשני למסור שמוכנה לתרום כו'", וכתב:

(3) טוב שכל יו"ח שי' ישתתפו בזה ומכש"כ וק"ו מאמם תי'. ולאחרי הדיבור עמהם – ידברו עם "קהת".

רל

[כ"ד תמוז, תשכ"ו]

מענה לכמה מתלמידי ה"קבוצה" מאה"ק הלומדים בישיבת תו"ת המרכזית – שכתבו שסידרו ב"ה את הענינים עם משרד-הבטחון, וקיבלו את ההודעות הרשמיות שיכולים להשאר בחצרות קדשנו עד אמצע חודש מרחשון (תשורה פרומר ז' אד"ר תשס"ג ע' 36):

והלואי שינצלו זאת כדבעי

רלא

[ער"ח מנ"א, תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ והת' שלום דובער הלוי לויטין שביקשו ברכה להצלחה בנסיעתם בשליחות המל"ח (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' דוד קרץ ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ

רלב

[ט"ז מנ"א, תשכ"ו]

מענה להרב דוד ראסקין שכתב: "היום נתמלא ג' שנים לבתי דוואניע תחי' בת חוה עלקא תחי', לאורך ימים ושנים טובות, ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורה" (תשורה כ"ץ יו"ד כסלו תשע"ט ע' 10):

ויגדלה ביחד עם זוג' תחי' וכיו"ח שי' לתחומע"ט.

רלג

[לפני ועש"ק עקב, כ"ף מנ"א, תשכ"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב – בקשר ל"ספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד" היו"ל ע"י מערכת "אוצר החסידים": "בהקדמה לספר המפתחות – בשורה ראשונה על התיבות ספר המפתחות – אם כדאי להוסיף הערה: בדבר מפתחות לספר – להעיר מעירובין כא, ב: קודם שתיקן שלמה כו' היתה התורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים" (ס' "מקדש מלך" ח"ב ע' 257. אגרות-קודש חכ"ד ע' קצה):

מובן שא"א לומר שעד שנת תשכ"ו – תורת החסידות היתה דומה לכפיפה שאין לה אזנים!!

רלד

[ה' אלול, תשכ"ו]

מענה לר' חיים הלוי בנימיני (ס' "ישיבה של מעלה" ע' 149-150, 153. קובץ "צדיק לחיים" ע' 40-41):

[1] במכתבו כתב ע"ד בן-גיסו ר' יעקב גליק אותו חושב להביא לעבודה בישיבת "מחנה ישראל" בפטרופוליס, ומבקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "נכון לקבל המועמד ר' יעקב לישיבה".

[2] במכתבו כתב ע"ד מועמד מסויים נוסף לעבודה בישיבה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין זה מתאים לשניהם

[3] במכתבו כתב: "בננו אברהם דוד יבוא איתנו, ולדידו יש לנו בעיה מה יעשה שם. האם ילמד עם זוגתי וגם בישיבה, או ילמד בישיבה לימודי קודש ובבית ספר הלא יהודי לימודים כלליים, או בגלל הגיל לא ילמד עדיין בישיבה (הוא בן 9 לאורך ימים ובני הישיבה מגילים 17-14 שיחי'). מאוד אבקש מענה קודש גם בענין זה כדי שנדע מה לעשות בעזהשי"ת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ילמוד בישיבה ועם זוג' תי'

[4] במכתבו ביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון

רלה

[ה' אלול, תשכ"ו]

מענה להת' דוד קרץ (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "מרת מלכה מוזז . . והיא מבקשת את ברכת הרבי שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1 בת . .

[2] במכתבו כתב: "מחר ו' אלול הוא יום-הולדת השבעים ושנים של אבי . . ; זה כמה שבועות . . ואבקש את ברכת הרבי לרפואה שלימה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 אזכיר כהנ"ל עה"צ

רלו

[ז' אלול, תשכ"ו]

מענה לר' אפרים וואלף (ס' "ימי תמימים" ח"ג ע' 381-380):

[1] במכתבו כתב:

"בהמשך למכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד הת' ר' . . שי', קיימנו אסיפה בקרית גת ומסרתי להנהלה שאני מבין ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א שהנ"ל ימשיך לעבוד במשרתו הקודמת במסגרת תו"ת, הרי הכוונה במשרתו בקרית גת".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הכוונה במשרתו בקרית גת", וכתב:

לאו דווקא אף שג"ז בכלל האפשריות.

[2] במכתבו כתב:

"נוסף לכך דובר בקשר להמשך פיתוח הישיבה בקרית גת והרחבתה, הועלתה ההצעה אולי לשלוח לקרית גת לזמן הבא את כתת המכינה שצריכה לעבור מלוד לכפר חב"ד – נוסף על התלמידים המבוגרים

הנמצאים בקרית גת – ולמנות את הת' אלי' שי' לנדא כר"מ ומשגיח לכתה זו, ואשר לעני"ד יצליח בתפקיד זה.

(בהמשך האסיפה בא הת' זלמן שי' גופין בשם התלמידים ואמר שיש להם הצעה לשלוח את המכינה כנ"ל נוסף עליהם ואזי יסכימו להישאר ברצון ולהתמסר לענין).

כן אנו חושבים שכאשר נשלח את המכינה לקרית גת יוכלו התלמידים המבוגרים לעזור לתלמידים הצעירים בלימודם, ומכיון שכיתת המכינה השנה היא כתה ממושמעת במאד ומתמידים בלימודם חושבים אנו שבע"ה יצליח הדבר.

לכן הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א אם אמנם להשתדל לשלוח לזמן הבא את כתת המכינה לקרית גת לתקופה של שנה.

חושבים אנו כאשר ובאם נקבל תשובה חיובית להנ"ל, לקרוא לאסיפה את הורי התלמידים שבכתת המכינה ולהציעם הענין ולקבל הסכמתם.

מספר תלמידי המכינה הם 12 תלמידים, וגילם הממוצע הוא 16-17 שנה".

על התיבות: "הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א כו"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שייך להההנהלות על אתר, כמובן.

רלז

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשכ"ו (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תבוא (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ז (תשכ"ו ח"ג)):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר במה שפירש רש"י "מראשית – אדם יורד כו"" ואינו מסתפק במה שפירש "מראשית – ולא כל ראשית", כי הפירוש "ולא כל ראשית" מבאר רק יתור המ"ם. אבל עדיין יוקשה, שהי' יכול לכתוב המ"ם בתיבת "כל" – מכל פרי האדמה, ומהו ראשית? ואין לפרש שהכוונה בראשית הוא לשון חשיבות, כי כבר ילפינן מהמ"ם (ומ"מארצך") שאין מביאין אלא מז' המינים, שהם משובחים וחשובים, כדפירש"י בדיבור הראשון. ובהכרח לומר שהכוונה ב"ראשית" הוא – ראשית בזמן. אבל א"א לפרש

שהכוונה ב"ולקחת מראשית" הוא ולקחת ממש, כי הבאת הבכורים (וכן ה"ולקחת", שהוא בהמשך אחד עם "ובאת גו'"), הוא פעם אחת בשנה ולא שתי פעמים, ובמילא א"א להביא הביכורים טרם שיתבכרו הפירות של כל ז' המינים. ולכן מפרש רש"י "ואומר הרי זו בכורים".

שאלה: א) לכאורה, הדין ד"פעם אחת כו'" הוא לענין קריאה, כמ"ש הגדתי היום. ולא לענין הבאה. (וכמ"ש הרמב"ם הל' בכורים פ"ד הי"א). אם הכוונה, שלפי דרך הפשט, אין סברא לחלק בין הבאה לקריאה. ומכיון שאמרה התורה שאינו קורא שני פעמים, הכוונה הוא שגם לא יביא. דאף שגם לפי דרך הפשט ישנו מציאות של מביא ואינו קורא, כמו גר, מ"מ, במציאות כזו שיכול הוא לקרוא, אין לו להביא את בכוריו באופן שלא יקרא, ובמילא, צריך להביא את כולם בפעם אחד, בכדי שיוכל לקרוא על כולם. אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "שאלה: א) לכאורה", וכתב:

ואף ד[הדין ד"פעם אחת כו'" הוא לענין קריאה, כמ"ש הגדתי היום. ולא לענין הבאה] **אבל באם** [הכוונה ב"ולקחת מראשית" הוא ולקחת ממש, הבאת] **והאמירה** [הבכורים] **הרי תמיד לא תהי' ההגדה כ"א על מין אחד (הראשון) היפך הפשט (1)**

(ב) על מה שכתבו: "ומכיון שאמרה התורה שאינו קורא שני פעמים, הכוונה הוא שגם לא יביא", כתב:

זהו היפך סברת פרש"י עה"ת שהעתיק גם תיבת הגדתי (אף דלכאורה הול"ל רק "היום") ופשוט.

[2] במכתבם כתבו:

"ב) מדוע מוכרח רש"י לפרש אשר כשרואה תאנה שביכרה צריך מיד לומר הרי זו בכורים. דלכאורה, מכיון שמוכרח לפרש אשר ה"ולקחת" בפועל היא דוקא אחרי שביכרו הפירות של כל המינים, הרי אפשר לומר לכאורה, אשר עד אז אין צריך לעשות פעולה כלל, גם לא אמירה. ומ"ש "מראשית" הוא רק אשר חיוב הלקיחה (בהזמן שצריך לקחת) שיקח את הפרי שביכרה ולא פרי אחרת. ומהו ההכרח שצריך לעשות איזו פעולה מיד שביכרה?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "שיקח את הפרי שביכרה ולא פרי אחרת", וכתב:

זהו עוד יותר מוזר מהנ"ל (1) – כי עפ"ז תמיד לא יביא אלא ממין אחד!!

[3] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה הטעם מה שפירש רש"י בפרשתנו דוקא זית שמן כו' ולא בפ' משפטים ותשא, כי שם, כל הענין דבכורים הוא רק בכללות. שאלה: מדוע פירש רש"י בפרשת תשא "ודבש הוא דבש תמרים", דלכאורה, כמו שאין נוגע שם לפרש ענין זית שמן, כן אינו נוגע לפרש גם ענין "ודבש", כמו שאינו מפרש בפ' משפטים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(י"ל לפום ריהטא (כי בכלל זמנו בפ' תשא) שבאת"ל דע"פ פשט צ"ע הכפל בתשא לאחר שנת' כבר לפנ"ז במשפטים דינא דבכורים (ע"ד <u>דתומ"י</u> פרש"י כיו"ב בלא תבשל) – התירוץ דקמ"ל הוספת עוד מין א' תמרים)

[4] במכתבם כתבו:

"מדוע משנה רש"י הלשון כאן מהלשון שבפ' משפטים. ששם הלשון: "ומקדישה", וכאן "ואומר הרי זו בכורים". כן ישנם עוד כמה שינויים בלשונו של רש"י בפ' משפטים, תשא ופרשתנו".

על התיבות: "וכאן "ואומר הרי זו בכורים"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כי כאן צריך <u>לשלול</u> הלקיחה וכו' ולכן מפַרט – רק דבור ולא מעשה.

רלח

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשכ"ו (2)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תבוא (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חמ"ז (תשכ"ו ח"ג)):

[1] במכתבם כתבו:

"לא הבנתי הכוונה במענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בהשיחות דפירש"י שבפ' תבא, המצורף כאן:

בשאלה הב' (בע' א'), שמכיון שמוכרח לפרש שה"ולקחת" <u>בפועל</u> היא רק אחרי שביכרו הפירות של כל המינים, הרי אפשר לומר לכאורה, שמ"ש "ולקחת" הכוונה הוא כפשוטו – לקיחה בפועל, וחיוב זה ד"ולקחת" הוא רק בזמן שצריך לקחת בפועל, היינו לאחרי שביכרו הפירות של כל

המינים, שאז ציותה התורה "ולקחת", אבל עד אז, אינו צריך לעשות פעולה כלל, גם לא אמירה. ומ"ש "מראשית" הכוונה (אינה אשר מיד שביכרה פרי מין אחד מחוייב כבר לעשות משהו, והיינו שמחוייב לומר ה"ז בכורים, כי אם) אשר אחרי שביכרו הפירות של כל ז' המינים יקח את הפרי שביכרה – ה"ראשית" (של כל מין ומין) – ולא פרי אחרת. (דבאם לא הי' כתוב "מראשית" לא היינו יודעים שצריך להביא את הפרי שביכרה ראשונה).

ועל זה ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א "עפי"ז תמיד לא יביא אלא ממין אחד". אין אנו מבינים הכוונה: למה לא יביא אלא ממין אחד? דודאי הדבר אשר מכיון שכתוב "מראשית כל פרי האדמה", צריך להביא את הראשית של כל פרי, היינו הראשית של כל מין ומין. אבל אם לא הי' כתוב מראשית, ורק הי' כתוב "מכל פרי האדמה", לא היינו יודעים שצריך להביא את הראשית של כל מין ומין, ולכן הוצרך לכתוב "מראשית". אבל מהו ההכרח שצריך לעשות איזו פעולה כל שהוא – אמירה – גם כשביכר רק מין אחד, שלא ישנו אז עדיין ה"ולקחת" בפועל?".

על התיבות: "היינו לאחרי שביכרו הפירות של כל המינים" – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת תיבת "כל"; סימן קו תחת התיבות: "עד אז, אינו צריך לעשות פעולה כלל, גם לא אמירה", וכתב:

ה"ז "כפוי טובה" הכי גדול – שטובת ששה מינים אינה תופסת מקום אצלו כלל – עד שיקבל גם שביעי

[2] במכתבם כתבו:

"בע' ב' בשאלה ב' מדוע פירש"י בפ' תשא ודבש הוא דבש תמרים, ענה: כי עפ"י פשט צ"ע הכפל בתשא לאחר שנת' כבר לפנ"ז במשפטים דינא דבכורים, ועל זה מתרץ רש"י שקמ"ל הוספת עוד מין א' תמרים.

שאלה: (א) מהי העדיפות לפרש שקמ"ל הוספת המין תמרים מאשר הוספת המין זית שמן, והרי אותו התירוץ הי' יכול רש"י לומר ע"י שיפרש וזית שמן הוא זית אגורי כו' (והרי זית שמן נאמר בפסוק קודם לדבש)? (ב) החידוש שבהכפלת הפרשה, צ"ל, לכאורה, חידוש בהלכה. והרי הענין של "ודבש תמרים" אינו חידוש לכאורה בהדין דבכורים, ורק חידוש בבירור ענין של מציאות, אשר בארץ ישראל צומחים גם תמרים טובים, ובאם רק אנו יודעים אשר א"י נשתבחה גם בתמרים, הרי מובן מעצמו, שהחיוב דבכורים [. .]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "מהי העדיפות לפרש שקמ"ל הוספת המין תמרים", כתב:

כי זהו נמצא <u>בפי'</u> במק"א (ויקרא ב, יא ובפרש"י שם)

(ב) מחק את השאלה הב'.

רלט

[כ"ג אלול, תשכ"ו]

מענה להשליח ר' משה יצחק העכט (תשורה העכט ט' מרחשון תשע"ג ע' 45):

הזכרתיו היום על הציון והשם ימלא משאלות לבבו לטובה ובפרט שהשנה שנת הקהל (ועל דרך מה שנתבאר במכתב הכללי השתא).

רמ

[תשכ"ו]

מענה לא' מאנ"ש (מצילום כתי"ק – תשורה ריבקין כ"ג אדר תשס"ט ע' 13. קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ בהעלותך תשע"ח ע' 10):

אולי – גם ענין הזקן – שיהי' כהוראת אדמו"ר הצ"צ שהשנה שנת המאה להסתלקות הילולא שלו (ועיין רשימותיו לתהלים עה"פ והוא רחום יכפר גו'). ועד מתי תהי' עליו יראת בו"ד עד כדי כך?! ובפרט <u>שכו"כ</u> כבר פרצו בזה ויש להם יג' תקוני דיקנא, (דומים לבוראן).

רמא

[תשכ"ו]

מענה לאחת מנשות אנ"ש (מצילום כתי"ק – תשורה סימפסון ר"ח כסלו תשע"ז ע' 11):

(1) פשוט שגדול השלום בכלל ובפרט שבין איש לאשתו – שלכן כל יגיעה והשתדלות בזה כדאיות.

(2) כנראה ביחסה לבעלה שי' ע"ע הלכה בדרך אנשי-המוסר (להראותו החסרונות, להדגישן וכו'). ואין צועקין על העבר. ועכ"פ מכאן ולהבא תאחז (גם בזה) בדרכי החסידות (להראותו המעלות שבו, ובמילא אם ינצלן עוד יותר מאשר ע"ע – אף שגם ע"ע ניצלן – ירוויחו כולן בגו"ר וכו').

(3) כשתביא בחשבון השינוי שבו מעת היותו במשטרה וכו' – ה"ז אתהפכא ממש מן הקצה כו'. ואין זה רק ענין שבעבר – שהרי כשהולך ברחוב פוגש כו"כ ענינים המזכירים, והיצה"ר אומן הוא ותומ"י מתחיל בפיתויו וכו' – [היש לדמות זה להנסיונות של האשה – בתו של הרה"ח וכו' [. .] ושנתחנכה על ידו, ונכדתו של כו' חסידי רבותינו נשיאינו מכמה דורות?!] וכל השבחים שתאמר עליו כו'.

(4) בריאה היא, אלא שתמלא הוראות הרופא. וה' יצליחה לבש"ט בכל הענינים שכותבת ומתוך שמחה וט"ל. אזכיר עה"צ

רמב

[תשכ"ו]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב – בקשר לנסיעתו לבוסטון לבקר את אמו שאינה בקו הבריאות: "הנני מתכונן לטוס מחר יום ה' אחרי התפלה לבקר את אמי תי"ו (מצילום כתי"ק – תשורה קארף ג' ניסן תשע"ז ע' 29):

[1] על כללות המכתב, כתב:

ויהא בשטומו"צ

[2] על התיבות: "לבקר את אמי תי"ו", כתב:

ויפ"ש בשמי בברכת רפוקו"ש

רמג

[תשכ"ו]

מענה לא' שרצה להשתדך באופן שהחתונה תהי' לאחר זמן רב –

נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' רכז.

רמד

[תשכ"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 102):

נלקחים מנוגה וראה דרמ"צ ריש מצות אחדות ה' ולקו"ת ראה (ל, ב).

כתוב בליקוטי ביאורים לקונטרס ההתפעלות (מז, ב) ע"פ שער חהמ"צ בסידור. וז"ל: משא"כ נפשות עו"ג שטוב וחסד שלהם אינו בשביל לקיים רצון ה' ולא בשביל הרחמנות על רעהו כי בטבעם אכזרים הם רק לגרמי' בלבד הוא דעבדין להתייהר כי שרש נשמתם הוא משלש קה"ט לבד חסידי או"ה שנלקחים מנוגה כו' כידוע בשער חגהמ"צ בסידור).

רמה

[תשכ"ו]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער (תשורה יורקאוויטש ט' תמוז תשס"ט ע' 18):

[1] על מה שכתב ע"ד הישיבה, כתב:

באופן דפרצת בגשמיות וברוחניות אזכיר עה"צ. אבער – איך מיין דאס טאקע – שיעשו מצדם כן. ואין זה צחות בעלמא.

[2] על מה שכתב ע"ד הנסיעות, כתב:

להתייעץ במזכירות ע"ד ראיון (שיודפס אח"כ) במכ"ע. וגם Times וכיו"ב (באם יתחילו להופיע). באים בחשבון.

וכן במאנטרעאל.

וכבר בא הזמן ומכבר לבטל הענין . . כחגבים וכן היינו בעינינו ולשרשו כליל. ואתהלכה ברחבה.

רמו

[תשכ"ו]

מענה לא' התמימים על מכתבו בו ביקש מקום שליחות (תשורה בלעסאפסקי כ"ג טבת תשפ"א ע' מו):

ידוע הסדר – שכשמציעים הצעות מפורטות בנוגע להסתדרות – מקום לחוו"ד שלי.

לזכרון

הרבנית הצדקנית מרת **חנה** ע"ה **שניאורסאהן**

בת הצדקנית הרבנית מרת **רחל**

ובת הרה"ג הרה"ח ר' **מאיר שלמה**

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

- תנצב"ה -

•

אמו של - יבלח"ט - כ"ק אדמו"ר שליט"א

לזכות

כ״ק אדמו״ר שליט״א